Muzeul Digital al Romanului

Românesc

revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, iniţiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Naţional Muzeal ASTRA şi co-finanţat de Administraţia Fondului Cultural Naţional.

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ştefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiş, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiş, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoş Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932.* Sibiu: Complexul Naţional Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:
Baghiu, Ştefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiş, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiş, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoş Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932.* Sibiu: Complexul Naţional Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NATIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

LUCE UNIVERSITATIS
UNIVERSITAS LIBERTAS

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

BIBLI
METRO
BUCU

252792

ION-NEGRUȚ

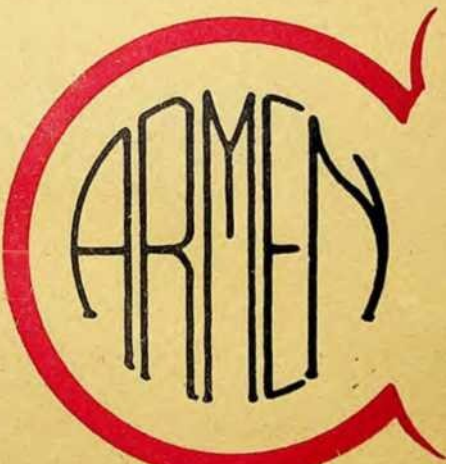

ROMAN

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.transilvania.ro/mdrr1901-1932

Tipografia DIECEZANĂ Oradea

1. N E 6 R U T

‘ CJui-Napoca

□1800841

CARMEN

ROMAN

a I'.,, v?. i .'-j Psi Jinanú I.
c.n CLUJ.

revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

252792

— TIPOGRAFIA DIECEZANĂ ORADEA, 1930. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Capitolul I.

(3*ÎN ANUL 1920, după retragerea armatei române de]a Budapesta: Era pe la începutul lunei Aprilie; o dimineaţă posomorită, cu cerul plumburiu, cu aierul presat şi umed, care înnăbuşea respiraţia la tot pasul. Mulţimea de călători, din toate categoriile se plimba încoacea şi încolo, hai hui! dealungul peronului nemăturat: Nădrăgari îngâmfaţi, cu mâinele adâncite în fundul buzunarelor şi cu dunga pantalonilor ascuţită să te tai în ea! Mizerabili cu feţe sleite, stringân- du-şi bulendrele împrejurul corpului lor nătâng şi strivit de toate poverile. Soldaţii din clasa treia ; cântau cântări patriotice acompaniaţi de vioara unui ţigan cu faţa sclipicioasă şi rotundă ca fundul unui ceaun:

— Ţidula vă rog ţidula! – se auzi deodată vocea răguşită a portarului – care se pusese barieră la eşire şi se căznea să ţină piept mulţimei să nu i-o ia cu asalt. Dintr'un vagon de clasa treia a trenului ce sosise dinspre Cluj, se coborî un tânăr negricios cam de vre-o douăzeci şi cinci de ani, purta încă nuiforma militară, dar fără armă şi fără centură, se vedea că fusese demobilizat de curând. Acum era în Oradea, avea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

câteva sute de Lei în buzunar, o raniţă cu câteva albituri, încolo nimic. Acasă nu putea merge, deoarece comuna în care născuse şi crescuse el rămăsese cu noile frontiere în Ungaria!

Ce era de făcut ?..., trebuia să se împace omul cu soartea şi să-şi caute un serviciu oricum şi oriunde, căci nu mai era timp de pierdut! În cele din urmă îşi găsi un post iac'aşa..., numai să nu fie pe stradă şi silit să-şi caute adăpost pe la azilurile de noapte, mâncare la bucătăriile populare!

Andrei – căci aşa se numea tânărul – după ce depuse jurământul în faţa alor trei domni îmbrăcaţi cu redingote negre şi cari vorbeau mai mult ungureşte între ei, îşi începu serviciul chiar din aceea zi. Acum era mai liniştit. Ii mai rămânea doar să-şi caute undeva pe la mahala vre-o locuinţă mobilată, cam aşa după cum îi era serviciul... O găsi în cele din urmă şi pe aceasta, la o văduvă a unui fost învăţător confesional, pe care-l omorîseră comuniştii chiar în primele zile de guvernare ale lui Bela Kun.

Din mobilierul celor trei camere ce compuneau locuinţa doamnei Săbău, se putea uşor deduce, că ea trăise cândva zile şi mai bune de cât cele ce le trăia acuma: Covoarele preţioase şi draperiile grele, cari acopereau pereţii şi parchetul în întregime făceau impresie de bogăţie, de tihnă moleşitoare şi de belşug. Andrei, se arătă mulţumit chiar dela primul moment cu locuinţa pe care i-o arătă femeia. Nici nu visase el aşa ceva în situaţia care se afla. Iar fi convenit lui oi drept cealaltă cu intrarea separată, dar nu spuse nimic ci se împăca cu ideia, că poate mai târziu :

— Cred şi eu – începu femeia de par'că i-ar fi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.WFRdrrl901-1932

cetit pe faţă ideea care'l preocupa ; că pentru un tânăr necăsătorit ar fi mai potrivită camera de alături, în special pentru unul care îi place să trăiască!... Dar este ocupată de-o domnişoară, care stă la mine aproape de doi ani, plăteşte totdeauna bine şi foarte punctual!... În felul acesta vezi şi Dumneata, că n'aş putea motiva o astfel de purtare faţă de ea. Decât doar, dacă Dumneata... Sau dacă i-aş interzice.., unele lucruri!...

Andrei văzu că ori ce insistenţă din partea lui ar fi fost de prisos şi se felicită în gândul său, că nu adusese el vorLa despre asta! Pe urmă când, rămas singur, începu să-şi despacheteze puţinele lucruri ce le avea şi să le aşeze cu băgare de seamă în dulapul mare de stejar care acoperea în întregime uşa ce dădea în camera vecină Singurul lui gând era dc acum, ca să-şi vază de serviciu, să-şi câştige încrederea şefilor şi simpatia colegilor cari nu se prea uitau la el cu ochii buni, văzându-l atât de modest şi atât de sârguincios.

Au trecut apoi mai multe zile, ba chiar şi săptămâni, de când Andrei închinase locuinţa dela doamna Sabău, şi nici măcar odată nu s'a gândit la vecină-sa. Intr'o seară, pe când se întorcea dela serviciu; trecând printr'o stradă laterală îşi aminti de ultimele cuvinte pe care i-le spusese femeia: Camera cu intrare separată, este ocupată de-o domnişoară, şi că domnişoara „Carmen" n'ar accepta un astfel de schimb cu nici un preţ. Atunci, sau nu auzise el bine, sau fusese prea ocupat şi nu dăduse prea multă importanţă acestui nume, acum însă îi căzu ca trăznetul din senin:

Carmen.. Carjnen! .. Numele acesta se înfipsese în creerul său ca un cui ruginit. Fiinţa care poartă un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

nume atât de frumos şi atât de neobişnuit prin aceste locuri, trebue că e tot atât de frumoasă, ca numele pe care-l poartă – se gândi el. Apoi să sili să-şi imagineze în mintea sa toate femeile frumoase pe care le cunoscu-se el vreo dată, dar din toate frumuseţele lor nu putu să-şi formeze un ideal ca acela ce şi-l închipuia despre aceea necunoscută!

Cu fruntea plecată, pierdut pe gânduri şi cu inima strânsă ca'ntr'un cleşte; înainta Andrei, depănându-şi fanteziile. Voia ceva, dar nu ştia ce. Simţia pentru prima dată golul care-l înconjura şi singurătatea care începuse să-l sugrume şi să urle în sufletul său ca o haită de lupi flămânzi.

Străzile prin care trecea, erau pustii, casele scunde şi murdare, privelişte jalnică ca în urma unui dezastru. Oamenii nu mai însemnau nimic pentru el. Când ajunse înaintea casei în care locuia, era frânt de oboseală şi noapte deabinelea

Ne mai putându-se ţinea pe picioare, trecu drumul şi intră în curtea întunecoasă, ca'ntr'o gură de peşteră. Umbla încet, reţinându-şi respiraţia la tot pasul, ca nu cumva să fie auzit de cineva. Când se văzu în lăuntru, încuie uşa şi se trînti pe pat aşa cum era. Nu se desbrăcă şi nu făcu lumină, căci lumina i-ar fi spulberat visurile şi fanteziile cari încolţiseră în creerul său:

Stătuse mult aşa; nemişcat, cu ochii deschişi, cu privirea pierdută prin întuneric. Nu dormea dar nici treaz nu eră. Căzuse într'un fel de toropeală care-l mistuia şi totu-şi ar fi voit să trăiască aşa o viaţă întreagă.

Era târziu de tot, când un zgomot îi ajunse până la urechi şi-l făcu să sară din pat ca muşcat de şirpe.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
sevistatransiivania.ro/mdjri901-1932

Uşa dela camera dealături fusese deschisă, cineva era acolo. începu atunci cu mâna tremurătoare să caute lampa de pe noptieră, când o găsi învârti şi se făcu lumină, să uită la ceas, erau orele trei.

— Sunt orele trei – şopti el cu vocea înăbuşită de durere şi ea numai acuma vine acasă! O fată tânără şi frumoasă, cum mi-o închipui eu că trebue să fie, se reîntoarce acasă la orele trei dimineaţa... Prin urmare teama încolţită în inima mea nu-i lipsită de oarecare temei. Această fiinţă nu mai merită stima care începuse să crească în sufletul meu pentru ea. Pe urmă îşi aminti de vorbele femeii când aceasta spusese: .De cât doar dacă Dumneata.. Sau dacă i-aş interzice unele lucruri...” Aceste două fraze erau deajuns pentru el, pentru ca să ştie cu cine are deaface...

Intr’una din zilele următoare, când Andrei se reîntorcea dela serviciu. Doamna Săbău, proprietara casei la care locuia, îi eşi înainte şi-I pofti pentru aceea seară la masă. Era ziua ei onomastică.

— Doamnă! eu aş veni bucuros, dar Dumneavoastră cunoaşteţi situaţia mea. Sunt aşa cum mă vedeţi aci – încercă el să se scuze – prin urmare cu o astfel de ţinută nu m’aş putea prezenta într’o societate, dacă mă respect câtuşi de puţin...

— Modestia dumneatale, mă pune în respect tinere şi te asigur că ori care societate te-ar primi cu braţele deschise aşa cum eşti, ceeace nu e cazul meu. Eu fac aceasta numai pentru respectarea unor obiceiuri vechi care-mi mai reamintesc şi mie de zilele cu soare pe care le-am trăit altă dată şi nici de cum pentru a da prilej unor intrigi ce se fac cu asemenea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

ocazii. Aşa ceva nu-mi place nici mie şi la drept vorbind nici mijloacele nu-mi permit. Acum însă nu te mai scuza, căci tot nu scapi 1 De altcum, va fi şi timpul – continuă ea – să faci cunoştinţă cu vecina dumitale, care mă pune pe foc de câteva zile să te prezint, căci crede că va găsi în dumneata un prieten pe care nu l'a avut niciodată 1 Şi ca să te conving pe deplin, îţi comunic, că nu voi avea cine ştie ce invitaţi: Va fi sora-mea cu bărbatul ei şi cu băiatul lor, un tânăr de curând demobilizat, o altă familie din vecini, doi tineri căsătoriţi pe care eu i-am cununat, şi vecina dumitale, domnişoara Carmen, care după cum ţi-am spus voieşte cu orice preţ să te cunoască. Mi-a spus de dimineaţă

— adaugă ea familiar – că dacă nu te pot convinge ca să primeşti, lasă ea totul la o parte şi se duce să te aducă cu sila. Ei ce zici de atâta curaj ?

— Bine, am să viu – o asigură Andrei – pentru plăcerea şi respectul pe care-l am faţă de Dum-neavoastră şi nici de cum pentru plăcerea altei per-soane !...

— În sfârşit, tot am să-i fac cunoştinţă acestei fete, la care începusem să mă cuget ca la o fiinţă di-vină – se gândi Andrei după ce intră în lăuntru – Dai... Nunmele ei m'a fermecat, şi a trezit în mine cele mai curate sentimente, când colo mă pomenesc, că nu-i vrednică de stima mea şi că nu-i decât o... E interesant însă, că şi ea voieşte să mă cunoască!... Nu cumva, va fi crezând că şi-a găsit vre-o gâscă bună de jumulit în persoana mea ? Asta ar fi nostim de tot

— rosti el – atât de tare, încât se sperie de propria sa voce şi privi în toate părţile, ca să se convingă dacă nu fusese auzit de cineva.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ffiws43tiansiivaflia.ro/noatri901-1932

Timpul mesei sosi şi mosafirii doamnei Sabău

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ffiws43tiansiivaflia.ro/noatri901-1932

se prezintară ca la comandă. Pe cât erau de puţini la număr, pe atât erau de gălăgioşi. Femeile vorbeau toate deodată ca gâştele, bărbaţii le ţineau isonul, aprobân- du-le pe ele şi desaprobând ceeace spuneau ele. S'a mâncat mult în aceea seară şi s'a beut şi mai mult! Cumnatul doamnei Sabău, – un vlăjgan de om cât un munte – par'că-şi făcea de cap, făcea impresia, că nu mâncase nimic de o săptămână. Toate tavele se goleau în faţa lui şi toate sticlele secau ca de secetă, Până şi Andrei se pomeni făcând cinste fripturei de curcan pentru a treia oară. Apoi deodată simţi, că pământul se învârte cu el şi toate lucrurile i-se înfăţişau în roz. Nu se mai uita la nimic, de cât la ochii domnişoarei Carmen, partenerea lui de dans, care-l târîse la început, cu chiu cu vai, pentru un tur de csárdás, iar mai târziu o tara el pe ea...

Când se trezi în ziua următoare, Soarele era sus de tot, aproape de nămiezi. Muştele începuseră să-i bâzâie pe la urechi şi el îşi simţea capul ca strâns în cercuri. Cum însă era zi de sărbătoare, nu se sculă din pat, ci căscă a lene şi se întinse până-i pocniră toate încheeturile Apoi frecându-şi ochii cu dosul palmelor, începu să se cugete la evenimentele din noaptea trecută, căci pentru el fuseseră adevărate evenimente.

— E un mare păcat – şopti el, întorcându-se pe cealaltă parte şi căscând din nou – ca o fată atât de tânără şi atât de frumoasă, cum este Carmen să o vezi tăvălindu-se în ghiarele prostituaţiei. O! războiule, războiule, acestea toate sunt urmările tale...

Sunt foarte curios – continuă el – să aflu chiar dela ea, cum a decăzut până aci. Nu ştiu, dacă se va ţine de cuvânt cum mă asigura azi noapte?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Da! ani să-ţi povestesc totul – zicea ea – căci altfel nu putem fi buni prieteni. Şi mie îmi lipseşte prietenia cuiva. Prietenia unei persoane care să mă înţeleagă şi să simtă ca mine. Această prietenie însă nu o pot găsi la femei, căci ele sunt rele din fire şî orbite de invidie. Dealtfel nici eu n'aş fi în stare să destăinuesc unei femei lucrurile aşa cum s'au petrecut în realitate. Nu m'aş putea exprima cu atâta lapidaritate şi cu cuvinte atât de brutale în faţa ei, ca în faţa unui bărbat, căci tot n'ar fi în stare să mă înţeleagă.

A trecut apoi mai multe săptămâni, fără de nici un eveniment. Zilele se scurgeau monoton şi cei doi chiriaşi ai doamnei Sabău, îşi reluaseră fiecare viaţa şi obiceiurile lor de mai înainte. Scara, se întâlneau uneori, dar asta se întâmpla mai rar: Atunci se salutau, îşi spuneau banalităţi, şi lucururi de nimic. Uneori când Carmen era mai bine dispusă ; trîntea câte-o glumă pipărată, care totdeauna îl făcea pe Andrei să roşească. Aceasta era tot ce se putea observa între ci.

Intr'o Sâmbătă seara: Andrei avusese ceva neplăceri peste zi şi stătu mai mult ca de obicei, li lipsea ceva, aştepta pe Carmen! Se simţea atât de singur, atât de strein! Şi ar fi voit să-şi verse necazurile cari începuseră să-l mistue ca o flacără lentă, dar fata nici până la orele douăsprezece nu se reîntorsese. Pe urmă se culcă, dar somnul par'că fugea de el. Se sbătu aproape toată noaptea – ca între două focuri – între necazurile sale proprii şi între ceeace simţea la gândul, că ea poate chiar în acel moment. .

Nu era încă ziuă, când un zgomot de voci şi trîntituri de mobile îl făcură pe Andrei să sară din pat,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

de par'că i-ar fi ars casa deasupra capului. Se convinse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

însă numai de cât, că zgomotul venea din camera de alături: Vecină-sa se reîntorsese, dar nu singură cum o aşteptase el ci însoţită de cineva. însoţită de un mosafir, care după cât putu Andrei constata nu prea ar fi fost recomandabil de a face cunoştin|ă cu el !... Fără de voie, fu silit să asculte tămbălăul ce se petrecea acolo: O voce de bărbat, care tuna şi fulgera de furie, se distingea limpede când striga mai tare apăsînd pe fiecare cuvânt de ocară ce îi era adresat fetei:

■— Crezi tu oare, că mă voi lăsa să mă porţi de nas ca pe un nătărău? Eu să te întreţin, să-ţi satisfac toate dorinţele, să-ţi dau toate de ce ai nevoie, să te faci mai frumoasă, mai cochetă, să mă ruinez pentru tine şi tu în schimbul tuturor acestor sacrificii să-ţi baţi joc de mine, satisfăcându-ţi poftele păcătoase cu aman- ţii tăi de săptămână?'... Te posedă toţi aceia cari sunt în stare să-ţi plătească o cină. Te culci şi cu ultimul birjar, numai să aibă el obrăznicia de a te pofti, căci rugată nu mai trebue să fi ca ultima târfă de stradă peste care a trecut toate haimanalele periferiilor. Da!.., asta eşti tu ! Şi încă mai făceai pe mironosiţa, aveai curajul de a te respecta faţă de mine. Te prefăceai că crapi de furie când îţi reproşam unele lucruri despre cari nu aveam încă dovezi, dar le cunoşteam tot atât de bine ca şi tine. Te jigneau atunci cuvintele mele, îţi jigneau demnitatea de... Te arătai dispusă la orice, dacă cineva ar putea susţine despre tine că te-a avut, sau că te-a văzut cu altul afară de minei... Ei! acum chiar eu te-am văzut, chiar eu sunt acela ce te acuză, poţi tu oare să mai negi şi de data asta? Urmă apoi o linişte mormântală câteva secunde, pe urmă o trîn- titură de uşe care făcu să se cutremure toată casa. Mo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri1901-1932

safirul plecase, după ce şi-a descărcat tot ce avea pe inimă.

Abea eşise el, când Carmen începu să fredoneze refrenul unui cântec obscen, care era foarte la modă pe timpul acela: Bătu de trei ori în perete şi strigă:

— Eşti acasă prietene? Vino dacă nu dormi, să mai stăm puţin de vorbă, căci mă omoară plictiseala!

— Ei! ştiu că ai fost martor la scena ce s'a petrecut aci – începu ea – bufnind de rîs, de par'că n'ar fi fost vorba de reputaţia ei, ci de ruperea unui galon de pe chiloţii unei rivale în timpul valsului. Ce zici amice de toate acestea?...

— Eu ce zic?... Nimic! De altcum.., nici n'am auzit de cât ultimele cuvinte.

— Ha, ha, ha!... Ştii că eşii nostim! Ultimele şi cele mai pipărate, nu-i aşa?

Dar să lăsăm acestea: Am spus în rindul trecut, că vreau să-ţi povestesc trecutul meu, căci până când nu ne vom cunoaşte bine unul pe altul până atuncea o prietenie mai tenace nu se poate încheea între noi: Scena cu imbecilul de adineori, m'a înveninat atât de mult, încât trebue să mă spovedesc cuiva, trebue să-mi vărs aleanul ce-mi mistue sufletul şi mă face să mă înnăbuş şi să-mi dau cu capul de pereţi!

Dar pentru, ca să mă înţelegi mai bine, trebue să-ţi spun în câteva cuvinte situaţia părinţilor mei: O istorioară, pe cât de scurtă, pe atât de tragică:

Mamă-mea, a fost o femeie extraordinar de frumoasă, dar de un temperament înzvăpăiat şi de o fire

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

excentrică cum nu s'a mai pomenit! De altfel nu numai ea suferea de această plagă, ci întreaga familie din care făcea parte. Asupra acestora nu voiesc însă să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

mă extind, pentru că m'aş îndepărta prea tare dela ceeace voiam să-ţi spun: Tatăl meu s'a căsătorit cu mama, fără consimţemântul părinţilor săi. Prin urmare eră de aşteptat ca să fie desmoştenit, aruncat pe stradă şi lăsat fără de nici un ajutor. Crezuse el la început, că se vor înţelege cumva? tot mai avea speranţa, că părinţii vor ceda cu timpul şi vor accepta căsătoria ulterior, dar se înşelase amar! căci aceştia nu numai că nu voiră să audă de vre-o eventuală împăcare ci lucrurile se agravară din zi în zi. Bătrânii aduseseră pe fiica lor, măritată cu un ziarist şi transcriseră tot avutul lor mobiliar şi imobiliar pe numele ginerelui, cu dreptul de uzufruct al nevestei, pentru ca ei să fie mai siguri dc pedeapsa ce o aplicaseră fiului neascultător! Credeau, că în modul acesta îl vor forja să-şi părăsească nevasta şi să le ceară iertare. Şi poate că la urma urmei ar fi învins tot ei, dacă hazardul n'ar fi trimis în calea tatălui meu un vechiu prieten de al familiei, un om cu mare trecere pe timpul acela. Acesta cu toate că nu privea nici el cu ochi buni căsătoria cu mama, totuşi îşi oferi serviciile sale, făgăduindu-i că va interveni personal ca să fie denumit în postul de subadministrator la moşia contelui Ştefan Tisza, unde el avea mână liberă de a face schimbări şi permutări după cum credea de bine, ca cel mai bătrân administrator şi om de încredere al contelui primministru.

N'a trecut apoi de cât vre-o câteva zile şi denumirea sosi. Venise chiar la timp, căci sărmanul meu tată era în culmea disperărei: Nu era deajuns lipsa şi mizeria care începuse să le bată la uşe, ci mai începuse şi mama să-l tachineze cu pretenţiunile ei de mână spartă, se ţinea mereu de capul lui cu bazaconii,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri1901-1932

ce nu se pot naşte de cât în creerul unei femei care nu ştie de cât să arunce banul cu amândouă mâinile şi să cotcodăcească într'una tocmai ca o găină ascunsă pe jumătate într'o claie de fân!...

Ştiu că nu-i frumos din partea mea, că vorbesc în felul acesta despre mama, căci ori şi cum mi-a fost mamă! Nu mă pot însă reţine când mă gândesc la bietul tata, prin câte a trebuit să treacă: într'o zi pusese mâna pe revolver şi voia să se sinucidă chiar înaintea ei şi ce crezi ? Ce-a făcut ea ?... S'a trîntit barieră pe o canapea şi aştepta cu mâinele în poală spectacolul ca la teatru, dacă în momentul acela n'ar fi intrat un vecin înlăuntru, de sigur că s'ar fi sinucis! Şi ea şi-ar fi trăit zilele mai departe, fără remuşcări de conştiinţă Cu toate acestea n'a părăsit-o. O iubea prea mult şi ar fi fost în stare să îndure ori ce mizerie alături de ea. Ceeace despre mama nu s'ar fi putut spune. Ea nu iubea pe nimeni, de cât pe sine însăşi. Belşugul, petrecerile şi lucrurile strălucitoare erau tot ceeace o preocupau. Am aflat chiar din gura ei, că odată în tinereţe, pentru ca să-şi poată procura o brăţară – ce era pe timpul acela la modă şi pe care tata nu avea posibilitatea să i-o cumpere – a fost în stare să schimbe şi să amaneteze toate argintăriile şi darurile pe care le primise la nunta lor. Şi câte n'a mai făcut de felul acesta ?

Toate se schimbară însă, de îndată ce se văzu din nou în bogăţie. Căci era o adevărată bogăţie, să devie cineva subadministrator la cea mai mare moşie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivinia.ro/mdrri901-1932

a contelui Ştefan Tisza. Aci apoi avea mama la dispoziţie – afară de banii din belşug şi de toaletele bizare pe care şi-le comanda totdeauna dela „Viena“ —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivinia.ro/mdrri901-1932

Trăsuri cu patru cai, vizitii cu igăleţi şi cu pene de struţ la pălărie Visurile ei se realizaseră ca prin minune şi ea ştia să se folosească de toate aceste daruri venite pe neaşteptate:

Dădea ordine peste ordine, ca la ea acasă, dădea mese mari prietenilor săi şi împărţea bacşişuri grase cu gesturi largi şi dărnicie de nabab tuturor acelora cari îi făceau cel mai mic serviciu. În fine era fericită în felul ei de a fi!...

Aceasta a fost situaţia părinţilor mei, a căror victimă am devenit eu. Ţi-aş mai putea spune multe lucruri de felul ecesta, dar cred că din cele ce ai auzit poţi să-ţi formezi o ideie precisă, fără ca să mai afli şi amănuntele...

*
* *

În anul 1914, când a izbucnit războiul, eu aveam abea cincisprezece ani, dar eram tot atât de mare, cât sunt în ziua de astăzi: Mă născusem şi crescusem acolo afară la moşie în mediul unor oameni simpli, cu sufletul curat şi lipsit de orice vicleşug şi făţărnicie. Iar anii de şcoală i-am petrecut în internatul „călugăriţelor Ursuline“ unde n'am putut cunoaşte lumea decât doar din cărţi. Şi ce cărţi ?... Işi poate ori şi cine închipui ce bibliotecă este pusă la dispoziţia elevelor într'un astfel de internat?!

Tatăl-meu fusese locotenent de rezervă şi cum nu ajunsese încă la patruzeci de ani, trebui să plece la regimentul său, chiar din primele zile ale mobilizării generale. Noi, eu şi cu mama rămăserăm singure. Plângeam şi una şi alta, dar fie care în felul ei.. Eu plângeam un tătă, care mă iubise atât de mult, iar mama îşi bocea avantagiile ce le avusese pe urma unui băr-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1953 ~

bat atât de bun cum fusese tata, şi pe care era sigură că le va pierde de îndată ce nu va mai fi el între noi!...

Administratorul, naşul meu, era şi el supărat: Se obişnui-se în ultimul timp de a nu mai lucra nimic, căci tata le făcea toate în locul lui, chiar şi afacerile personale i-le rezolva: În birou, nu mai intrase de ani de zile; scrisul era moarte pentru el. Acum însă cădeau toate în spinarea lui şi asta îl supăra foarte mult.

Intr'o zi mă dusei la el şi-l găsii căznindu-se cu pregătirea unei statistici. Bietul om I îl treceau năduşelile. Ii luai hârtia şi tocul din mână şi peste cinci minute i-o dădui gata Naşul se uită la mine mirat:

— Ia spune-mi mititico – începu el cu fata şi ochii strălucitori de bucurie – de unde cunoşti tu porcăriile acestea? Căci înaintea lui toate erau porcării afară de cai şi vânătoare. Aceste două ocupaţiuni – zicea el – sunt singurele lucruri, pentru care se merită să trăeşti!... Te pomeneşti, că ai mai făcut şi până acum şi vei mai fi cunoscând şi altele.

— Mare treabă! Dar cum să nu ştiu naşule ?...

— Păi..., atunci poţi să mă scapi din încurcătură, căci (i-o spun pe cinstea mea, că nu mai ştiu unde-mi este capul, de îndată ce mă simt captiv aci între patru perefi! ?. ,

Din aceea zi făceam eu toate lucrurile de birou şi naşul nu venea de cât pentru iscălit şi când avea ceva de urgitat pentru armată, ceeace se întâmpla foarte des pe la începutul războiului. Căci viaţa şi omenirea nu-i de cât o comedie, până şi războiul poate s'o entuziasmeze. În schimb, noi ne bucuram de toate privilegiile ca şi înainte: Mama era în nori de fericire Ia această întorsătură. Bucuria ei era cu atât mai mare cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

cât venise de prompt, căci se crezuse pierdută la început pentru clica din care făcea parte. Acuma însă îşi reluase viaţa cu mai mult zel şi obiceiurile dela capăt. Făcea ce vrea, nestingherită de nimeni şi nici măcar nu mai pomenea numele celui ce plecase pe front.

Au trecut apoi, aproape doi ani dela începutul războiului, şi jumătate Europa era în flăcări. Tata nu dăduse pe acasă, de cât o singură dată şi atunci în treacăt, şi numai pentru câteva ore. În schimb scria aproape zilnic, tot timpul, cât a stat pe frontul rusesc, dar de îndată ce regimentul lui a fost schimbat cu un altul Tirolez şi trimis pe frontul Italian, sosirea acestor scrisori începu să se rărească, pentru ca mai târziu să nu mai sosească de loc. Nu ştiam în timpul acela ce urmări ar putea avea faptul? Totuşi mă neliniştea şi mă făcea să vărs lacrimi, unde nu mă vedea nimeni. În fa|a mamei, nu cutezam să-mi arăt simţurile, căci sentimentalismul o supăra grozav. Intr'o seară la masă, adusei vorba despre tata şi ea izbucni ca o furtună :

— Gata'.. Nu mai pot!... Nu mai e chip de trăit cu tine într'o casă – făcu ea pe o voce guturală. Eşti crudă şi nu respecţi nici cele mai senzibile sentimente. Devii în fiecare zi, tot mai urîcioasă şi mai plictisitoare cu miorlăiturile tale, încât mă faci să iau câmpii. Am scăpat pentru câtva timp de tatăl-tău şi acum începi tu să-mi faci zile fripte! Crezi doar, că-mi face plăcerea să ascult bociturile tale stupide? Izbucnise; pentru că nu mă suferea, lucru pe care eu îl ştiam de mult. Şi pentru ca să nu spună prea multe, se ridică şi arun- cându-mi o privire de ură, de sub tufărişul de sprfn- cene oblice se îndepărtă şi trecu în camera vecină

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

trîntind uşa cu atâta putere, în cât zăngăniră toate ferestrele în urma ei.

Mă sculai şi eu pe urmă, înnăbuşindu-mi un hohot de plâns care începuse să mă sugrume. Descoperisem, egoismul scuturat din lanfurile ipocriziei, al acelei femei pe care trebuia s'o numesc mamă ,. Ştiam că-i place să fie discutată, imitată, hulită şi admirată de cercurile din care făcea parte, dar nu ştiam că ar putea să locuiască în sufletul ei mic atâta infamie Să fi fost băiat, purtarea ei m'ar fi îndemnat la băutură, sau la teozofie, dar pentru că sunt fată, m'a adus la .. De altfel vei înţelege mai târziu totul.

Au urmat apoi zile triste pentru mine. Mă feream să mai dau faţă cu mama, mă lipseam chiar şi de mâncare când o ştiam pe ea acasă Aveam însă norocul, că asta se întâmpla cam rari...

Zilele treceau şi despre tata nu mai primirăm nici o ştire. Intr'una din zile, administratorul, naşul meu îşi făcu apariţia în biroul domeniului, unde eu singură făceam pe factorul administrativ.

— Ştii ce nouătate am pentru tine? —- începu el tuguindu-şi gura copilăreşte, de par'că ¡'ar fi înţepat cineva cu un ac în şezut.

— De unde aş putea eu să ştiu, când n'am mai vorbit cu nimeni de luni de zile?!

— Aşi !.. par'că eu sunt vânt înaintea ta, sau nu înseamnă că vorbeşti, când vorbeşti cu mine?

— Ba da!... Chestia însă e că nu vorbeşti nici odată! Vii înjurând, iscăleşti şi pe aci ţi-e drumul, pleci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

bombănind, de par'că eu aş fi declarat războiul.

Bine, bine văd că ai dreptate şi de data asta, de acuma înainte însă n'arc să mai fie nici asta aşa, căci am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

izbutit în cele din urmă să obţin pentru moşie dreptul la una sută prizonieri ruşi, care vor sta aci permanent până la sfârşitul războiului Dar m'am gândit şi la tine — conţină el – cu ochii strălucitori şi reci ca un soare de toamnă: Printre ei va sosi şi un locotenent, care ne va ajutora mult în lucrurile de administraţie. Am dispus, ca acesta să vină chiar de mâine, pentru ca să-l poţi'instrui pe când se va începe treeratul şi transporturile de toamna

— E tânăr, sau bătrîn ? – întrebai eu, fără să-mi dau seama că întrebarea aceasta e prea lipsită de tactică şi fără să ştiu ce voiesc.

— Poftim !... Nu te mulţumeşti că-ţi aduc un ajutor, ci pretinzi să-l mai caut şi-n gură să văd dacă i-au căzut dinţii de lapte ori nu? Intr'adevăr, ar fi trebuit sâi cer ccl puţin extrasul de naştere. Ce zici ? Dealtfel, asta i-o putem pretinde când va fi aci. , dacă va fi nevoie ?!

Cunoşteam bine administratorul şi ştiam că dacă începe odată cu glumele nu se mai opreşte cu una cu două. Tocmai pentru aceea tăcui eu, dar el continuă – îmi pare rău că nu te-am luat şi pe tine azi dimineaţă când m'am prezentat la comandantul lagărului ca să-ţi fi ales tu pe acela care-ţi place, sau să fiu chemat pe mamă-ta să-i examineze certificatul Wasserman, poate făceam mai mare ispravă cu.. Cineva bătu la uşe şi el se opri.

— Intră! – strigarăm amândoi aproape de odată — Uşa se deschise şi un factor postai întră:

— O telegramă pentru Doamna Ghizela Albani — rosti el – între două accese de tuşă seacă După ce plecă el, desfăcui banda pe care era litografiat nu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revi9tatrax1siivania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932
mele mamei cu litere rărite şi mâzgălite de tuş. Cetii cele câteva cuvinte şi mă prăbuşi-i ca lovită de trăznet. Tata murise pe frontul Italian.

Nu ştiu cum am fost dusă acasă, ştiu însă că am zăcut pe urmă mai multe săptămâni între viaţă şi moarte Când m'am făcut atât de bine ca să-mi pot da seama de nenorocirea ce dăduse peste noi, am văzut pe mama în doliu, era schimbată de tot. Nu mai era cea de adineaori. Se purta bine cu mine, mă înconjura de atâta dragoste, cât nu constatasem la ea niciodată în viaţa mea!

Zilele treceau şi noi uitarăm, cum e şi evident... Pentru toată buba este leac şi timpul toate le vindecă. De mai multe luni lucram acum împreună cu noul meu coleg şi ne împrietenisem atât de mult încât eram de nedespărţit.

Richard – căci aşa se numea locotenentul – locuia la noi şi îi eram recunoscătoare pentru asta căci ne făcea viaţa mai suportabilă. Văzându-ne mere triste, căuta toate mijloacele, pentru a-ne face să uităm catastrofa ce căzuse peste noi.

Avem atunci şaptesprezece ani şi ca fiecare fată la timpul acela aveam şi eu un ideal, un erou al visurilor mele ţesute printre cărţile de rugăciuni şi vieţile sfinţilor, cu care mă îndopaseră din belşug maicile Ursuline în timpul celor şase ani cât am stat la ele. O 1 ce viaţă frumoasă era aceea şi câtă fericire a trebuit să pierd odată cu inocenţa din acele timpuri!

În ultimul timp, o schimbare se produse în su-

fletul meu: Visam în continuu : Uitasem de mult romanţele copilării, în care nu era vorbă decât de îngeraşi cu aripi de aur, de madone cu păr de lună şi de pri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revi9tatrax1siivania.ro/mdrr1901-1932

veghetori în boschete. Toate aceste dispăruseră ca prin farmec. Acum mă atrăgea singurătatea, iluziile-mi creşteau şi începeau să ia forme omeneşti: Făpturi măreţe, figuri istorice mă urmăreau încontinu. Il priveam pe Richard pe furiş, dar faţa lui nu era bronzată şi nu avea trăsăturile marcante cum le aveau eroii visurilor mele. Aş fi dorit să trăiesc dincolo de zare, într'un castel fermecat, să-mi petrec zilele cu coatele pe piatră şi cu bărbia în palme, aşteptând să vină din fundul câmpiilor un făt-frumos, cu pene albastre de păun, galopând pe un cal năzdrăvan şi el să fie ca... Dar Richard, Richard! cum era Richar 2 El era: blond, avea ochii albaştri şi melancolici, buzele roşii şi în conţinu umede, mustaţa mică castanie, dinţi albi şi puternici ca un tânăr leopard. Trupul lui era mlădios, îl priveam în fiecare dimineaţă când făcea gimnastică în curte. Toţi muşchii i-se încordau atunci şi jucau ca viperele sub cămaşa albastră lipită de corp. încetul cu încetul, începusem să mă obişnuesc cu el. Da, era el acela pe care-l aşteptasem şi despre care visam încontinu!... Găsisem aproape toate calităţile pe care mi-le imaginasem la idealul meu, în persoana lui Richard. O scân- tee se aprinsese în inima mea şi aceasta creştea ca o candelă divină, luând zi de zi proporţii tot mai mari şi mai periculoase pentru mine. Până când într'o frumoasă zi:

Era pela sfârşitul lunei August, când o idee straş-nică şi întru câtva bizară îmi trăsni prin cap. Ii propusei lui Richard, să facem o baie în canalul care despica moşia noastră, la oarecare îndepărtare de fermă. Nu sufeream prea tare de căldură! las, că nici nu era cine ştie ce dogoreală?. . Ceeace mă boldea să recurg

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

la acest şiretlic – dacă-l putem numi şiretlic şi nu o patimă a strămoşilor mei de partea mamei, care începea să se manifesteze şi asupra mea? – Nu era aceasta! era altceva; voiam, pur şi simplu să-l examinez de aproape, cum examinezi un cal de curse. Ştiam, că nu e zmolit şi nici trecut prin tinctură de iod... cum îl visasem eu. Totuşi! voiam, mi-o propusesem !

După prânz am plecat apoi, fără să spunem la cineva ceva. Luasem de acasă haine de baie. Cotrobăisem prin garderoba mamei, unde am dat peste un adevărat arsenal de articole şi îmbrăcăminte sportive. Am găsit şi un dres bărbătesc, drept că era strâmt şi cam prea scurt, dar era bun şi chiar potrivit planului meu !

Ajunşi apoi pe malul gârlei, ne aleserăm fiecare câte un tufăriş de sălcii pletoase, care aveau să ne servească drept cabine. Eu mă desbrăcai repede. Cât ai bate în palme tusei gata. Pe urmă mă aşezai la pândă, ca un vânător de contrabandă Aşteptam înfrigurată momentul de senzaţie, care avea să fie cea mai mare voluptate pentru mine. O voluptate în felul cum mi-o închipuiam eu?... Priveam ahtiată, ca o bufniţă hămesită, ca- re-şi pândeşte prada din ascunzişul ei nocturn. Aşteptam cu încordare şi cu ochii mari deschişi, să prind o mişcare negligentă... o mică indiscreţie urmată de-o scuză sdro- bită între măsele din partea lui Richard, dar nu prinsei nimic... Sălcile erau prea dese şi prea lipsite de com- plezanţe. Le voiam la dracu pe toate de pe faţa pă- mântului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

În momentul următor, tufărişul care nu-l puteam sfredeli cu privirea, foşni şi se îndoi ca de-o vijelie năpraz- nică. Richard, apăru înaintea mea ca o statue de mar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

moră albă. Era divinitatea întrupată. Am rămas pe loc încremenită, cu privirea fixată asupra lui şi cu buzele întredeschise. Contrastul dintre zmolitul erou ai visurilor mele de mai ’nainte şi albul de zăpadă, cu buze carmenii pe care-l aveam în faţa mea, era uluitor. O lume întreagă, se prăbuşise în sufletul meu într’un singur moment. Vălul inocenţei căzuse, ca rupt de-o mână nevăzută. Şi inima începu să-mi zvâcnească cu putere,, ca o limbă de clopot. Aflasem totul de acum, şi-mi era indiferent dacă mai intram în apă ori nu.. În scurtul timp de câteva minute, am învăţat mai mult, de cât învăţasem o viaţă întreagă. Descoperisem tainele unei vieţi, mă descoperisem pe mine însămi, ştiam de acum, că tot ce moştenisem dela tatăl-meu, era asemănarea; asupra cărei nu se putea discuta. Apucăturile şi toate celealalte patimi ale mamei, fuseseră ascunse până mai ’nainte, sub această mască, de care mă folosisem, ca de un lucru luat pe nedrept. Acum însă izbucniseră, fără să-mi fi dat seama şi eu mă vedeam desbrăcată în toată goliciunea mea, în faţa unui bărbat, care mă compătimea. Mă compătimea, asta o ştieam. Şi totuşi...

Scena ce s’a petrecut apoi, nu ţi-o pot spune, căci *n’aş fi în stare să-ţi explic amănuntele. Să nu crezi însă că a fost mai mult... Nu! Richard a văzut totul şi era convins că numai de voinţa lui depinde. ., cu toate astea n’a făcut-o, pentru că era cinstit şi tot atât de nevinovat, cum ¡1 arăta înfăţişarea

Din acel moment, ne-am bucurat apoi împreună de cele mai frumoase zile, pe care le-a trăit cineva vre-o dată. Şi ne-am fi bucurat toată viaţa noastră; dacă într’o seară de toamnă, cu cer acoperit de nori zdrenţuroşi, nu s’ar fi prăbuşit totul ca o mină pluti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
£e¥rstaţr3nsilvarfero/mdrrl901-1932

toare care şi-a atins destinaţia. Şi tocmai atunci, când ne credeam în culmea fericirei.

Da, era o seară posomorâtă, cu aerul înnăbuşit şi greoiu. Norii tăvălii, suspendaţi în văzduh, se rostogoleau a lene de colo până colo, lăsând uneori loc razelor de lună să se strecoare palide printre frânturile lor zdrenţuite. O priveghetoare întârziată printre frunzele de măr îngălbenite, se căznea să alunge cu trilurile ei melodioase, monotonia şi liniştea de cimitir aşternută peste tot. Richard, plecase de dimineaţă la oraş, pentru a înainta unele lucrări ce ni-se ceruseră dela centru şi eu hoinărisem aproape toată după amiaza, pe câmp unde-mi puteam lăsa ideile să sburde în voia lor. Visam şi vorbeam singură ca o lunatecă, desmerdam sălciie pletoase, depe malul gârlei, care fuseseră martore la prima mea înfiorare de dragoste. Când m'am întors acasă era seară deabinele. Intrai în lăuntru, dar nu găsii pe nimenea. Tocmai mă pregăteam să ies, când vocea lui Richard îmi ajunse la urechi.

— Ceeace-mi pretindeţi dumneavoastră doamnă, este cu totul imposibil – riposta el aspru şi cu vocea tremurând de indignare Nu auzisem discuţia lor anticipativă, aşa că nu ştieam despre ce fusese vorba şi ascultai mai departe.

— Nu ştiu unde vezi dumneata imposibilul într'asta? şi crima în felul de a trăi viaţa aşa cum este ea? – adăugă mama la rândul ei. – Eu din contră, cred că e un procedeu de toate zilele, o acţiune mai mult sau mai puţin la modă în timpurile noastre.

— Nu insistaţi vă rog, căci nu mă veţi putea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

convinge niciodată. Am spus adineaori, că ar fi o crimă şi susţin că e mai mult ca asta. Şi pentru ca cineva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

să fie în stare de a comite o faptă atât de mârşavă, ar trebui să fie scăpat dela ocnă. .

— Ia mai lasă te rog din sentimentalism şi nu ţinea mereu de una, căci nu te aranjează de loc. De altcum... ce mare treabă.

— Să admitem, că eu aş fi un imbecil şi aş primi o asemenea condiţiune, dar nu vă gândiţi totatunci, că Carmen ar afla totul într'o bună zi? Şi ce m'aţi sfătui să fac atunci ?

— Eu să te sfătuesc... Ha, ha! Ştii că eşti comic amice. Un bărbat ştie totdeauna ce trebue să facă.

— O ştiu şi eu foarte bine, căci un om fără onoare nu mai poate trăi 1 prin urmare ; un glonţ în burtă şi gata paşaportul bun pentru cealaltă lume. Dar nu e vorba de asta, viaţa mea este numai a mea şi mă priveşte cum mi-o voiu cruţa. Nu vă gândiţi însă la Carmen?

— Nu, nu mă cuget la nimic, decât la faptul că sunt încă tânără şi voinică .. Ce?... am treizeci şi cinci de ani şi la etatea aceasta să mă mai cuget la altcineva ?

— Nu altcineva, decât doar la propriul dumneavoastră copil, faţă de care cred că aveţi ceva mai mult decât o obligaţiune morală...

— Poate să-mi fie fiică cât o fi, prea puţin îmi pasă. Şi cu am dreptul la viaţă, tocmai aşa cum are ea.

— Şi eu care voiam să vă cer consimţemântul în seara aceasta. . Mă pomenesc că nu mai sunt vrednic.

— Ba da!... Dar nu de fată, că e prea neghioabă ci de mamă-sa ! – Scaunele săriră dela loc atunci şi vocea lui Richard deveni seacă. – Credeţi poate, că întru cât sunt prizonier de războiu, trebue să mă căsătoresc numai decât cu mama?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Nu dragul meu, nu să te căsătoreşti, ci doar să trăieşti cu ea, cât mai e tânără şi frumoasă. Pe urmă poţi să-i iai fata, atunci când mamă-sa nu va mai fi bună de nimic, nici chiar să te culci cu ea...

La ultimele cuvinte ale mamei, nu mă mai putui stăpâni. Un trăsnet să-mi fi căzut la picioare, nu cred că ţipam mai cu putere. Izbii atunci de perete aripa ferestrei de care mă proptisem şi tablele de sticlă se risipiră pe covor în mii de bucăţi. Am părăsit pe urmă casa, alergând într'o goană nebună. Nu ştiam ce fac şi unde mă duc – ştiam însă că acolo nu mai puteam să rămân.

Când am ajuns pe malul gârlei, cu toate că eram singură sub cerul cenuşiu, simţeam că mă înnăbuş. Voinţă nu mai aveam, ci umblam parcă purtată de un resort. Alergam tot înainte, ca o stafie prin noapte, până când mă poticnii şi în momentul următor simţii un fior de gheaţă care-mi învălui tot corpul. Făcusem ultimul pas, care credeam că mă va scăpa de chinurile unei vieţi mizerabile. Valurile murdare se ridicară asupra mea şi ţipătul de disperare mi-se opri în gât Pe urmă nu mai ştiu ce sa petrecu...

18 Muzeul Digital al Romanului Românesc
AV&J revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Capitolul II.

Ţpihard când auzi ţipătul fetei şi zornăitura cioburi- l lor de sticlă, îşi dădu seama numai decât, de ceeace avea să se întâmple. Momentul de care se temea sosise. Ţipătul strident şi zăngănitul cioburilor îi sbârnăiau în urechi, ca o moară diabolică. Vocea femeii, care în timpul acela îşi încleştase braţele împrejurul gâtului său, îl trezi ca dintr'un somn greu şi zbuciumat de visuri urâte şi-l făcu să vază situaţia în care ajunsese, mult mai tragică de cum şi-ar fi putut-o închipui.

Era grozav, ceeace simţea Richard în acel moment în sufletul său : încercă în primul rând cu binişorul să scape din ghiarele vampirului, care începuse să tremure şi să îndruge vorbe fără rost şi crâmpeiuri de fraze în care-şi vărsa toată patima isterică ce dormitase în sângele ei decenii de-arândul.

— Nu, nu încerca să scapi din mâinile mele – scrâşni ea – aruncând parcă lavă pe gură. Nu mă părăsi, căci tot n'am să te slăbesc.

— Bine, dar Carmen a auzit tot ce am vorbit, sau nu te gândeşti la asta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ha, ha, ha!... Carmen ne-a auzit!... Să fie sănătoasă dacă va mai trăi-o şi pe asta. Iar dacă nu, atâta supărare. Cel puţin scăpăm de ea şi scăpăm mai repede

de cum ne-am fi putut închipui... Spunând aceste, ochii ei începură să scânteieze ca la un carnivor, apucăturile ei pătimaşe se desvăluiră cu repeziciunea fulgerului.

Lui Richard i-se întunecă totul înaintea ochilor şi ripostă. – Ba îţi vei fi închipuit tu singură una ca asta drac împelitat ce eşti – izbucni el – fortându-se din toate puterile să desfacă braţele ei din jurul gâtului său. Când se văzu scăpat o trânti cu scârbă şi cu brutalitate într'unul din cele şase colţuri ale chioşcului.

— Aşa neam de viperă ! Lecţia asta îţi lipsea ca pâinea de toate zilele sau ca aierul pi care-l infectezi cu fiinţa ta. Sper însă că de data asta te-am înţărcat pentru totdeauna. Iţi va trece pofta de a nu lăsa lumea în pace şi de a mai forţa pe cineva să te iubească şi să fie părtaş la crima ta din pasiune pe care voeşti s'o pui la cale chiar asupra propriului tău copil, care nu are altă vină decât aceea; că trăeşte pe lume şi că e tânără şi frumoasă încă.

Femeia, urla ca animalul, scrâşnea din dinţi, îndurând toate durerile şi vânătăile ce i-le cauzase trântitura, dar nu se dădu bătută.

Altă femeie în locul ei, n'ar mai fi fost bună de nimic o viaţă întreagă. Şi să mai fii trăit o mie de ani, tot şi-ar fi adus aminte înainte de moarte de trântitura primită...

Dar cu furia aceasta, nu s'a petrecut aşa. Cel puţin pentru un moment, mai domnia încă asupra ei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaftia.ro/mdrrl901-1932

setea de răzbunare şi patima sălbatecă stăpânită din tată în fiu în familia ei.

Când văzu pe Richard, îndreptându-se în fugă, spre fundul grădinei, se ridică şi ea de jos şi în ciuda tuturor chinurilor ce o munceau, nu-şi putu reţine un râs drăcesc, care sfâşie văzdul. Dăduse cu mâna peste legătura de chei şi îşi aminti că toate eşi- rile din grădină sunt încuiate şi zidurile atât de înalte încât nimeni n'ar fi în stare să treacă peste ele fără primejdia de a-şi frânge gâtul.

Richard după ce dibui înzădar să găsească vreo eşire şi când se convinse că nu e alt chip se cugetă la altă scăpare. Se reîntoarse şi încercă din nou cu frumuşelul.

Spune-mi adevărat – reluă el – cu vocea bine prefăcută. Mă iubeşti într'adevăr atât de mult, încât ai fi în stare să-ţi sacrifici propriul copil, pentru ca să mă ai pe mine ?

— Da! .. Aş fi în stare să sacrific pe tata, pe mama şi zece copii pentru plăcerile mele – glăsui ea – plimbându-se de la un colţ al chioşcului până la celălalt şi apăsând pe fiecare cuvânt.

Richard se înfioră la auzul vorbelor ei, dar nu putu continua pe tonul de mai nainte. Işi propusese să încerce cu frumosul, pentru a evita un şi mai mare scandal. Auzise el cândva vorbindu-se de patimi şi de suferinţe, dar nu-şi putu-se închipui că mai sunt şi altele afară de cele ce sunt cunoscute de toată lumea. Acum însă în câteva minute, se convinse, că ori ce fericire îşi are partea ei tristă şi ori ce tristeţe îşi are şi partea ei bună. Murim pentru că am trăit şi trăim pentru că vom muri...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

După mai multe momente de tăcere, în care nimic nu mai tulbura liniştea nopţi, femeia se opri în faţa tânărului şi începu să-i vorbească grav şi cu vocea răguşită.

— Vezi tu asta – începu ea – scoţând de la brâu un obiect mititel şi strălucitor. Flaconaşul acesta îl am de la mamă-mea şi conţine cea mai puternică otravă pe care a preparat-o cineva vreo dată. O singură picătură e deajuns pentru ca să provoace cea mai fulgerătoare moarte chiar şi celui mai puternic animal.

Dacă te vei duce s'o scapi, să ştii că mă sinucid. Comit o crimă de care te fac pe tine răspunzător şi de care va trebui să dai socoteală la judecata de pe urmă, fără să mai amintesc că vei trăi o viaţă de om, un lucru nu chiar dintre cele mai uşoare, când ştii că ai o crimă pe conştiinţă

— Şi dacă o las pe ea să se sinucidă ?...

— Ea o va face singură, orbită de gelozie, pe când eu..,, pe mine mă forţezi tu – mă forţează dragostea înflăcărată ce o am pentru tine

Minţeşte – se gândi Richard – prefăcându-se îngrijorat şi ridicându-şi mâincle ca pentru a implora-o. Ea se opri din nou în faţa lui şi-l privi oarecum melancolică.

— Văd că nu dai crezare vorbelor mele – adaugă ea cu vocea stinsă şi tot atunci îi întinse legătura de chei. Nu-ţi văd ochii prin întuneric, dar îţi simt privirea dispreţuitoare ce se restrânge asupra mea. Poţi să te duci de acum s'o scapi, dar te vei căi la urmă...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilv^nia.ro/mdrrl9Ol-1932

Richard nu-i mai auzi ultimele cuvinte, căci în momentul ce puse mâna pe chei dispăru prin întuneric, îndreptându-se spre coltul grădini unde credea că este portiţa care se deschide înspre câmp.

După o fugă disperată, în care printr'alte împrejurări şi-ar fi dat sufletul, ajunse la canalul adâncit între cele două maluri negre, ca între două dealuri triste şi pustii. Privind de sus în adâncime, nu se putea distinge, de cât o dâră neagră ca un şarpe uriaş care-şi târâie bătrânelele a lene printre frunzele uscate ale unei păduri seculare.

Noaptea era tristă şi mohorâtă, ca o cocotă bătrână, îndoliată care-şi plânge adoratorii de adineaori. Nori plumburii suspendaţi în aier atârnau ca strangulaţi până aproape de vârfurile sălcilor de pe celălalt mal. Valurile murdare plescăiau şi se sbăteau spălând rădăcinile sălcilor plângătoare purtate de vânt încoace şi încolo ca o viată de om din timpurile noastre.

Deodată ca prin farmec şi ca împins de o mână nevăzută; un nor negru se rostogoli şi luna îşi revărsă razele palide printre frânturile lui zdrenţuroase. O dungă argintie se ivi atunci în locul dârei negre de mai nainte Valurile murdare începură să sburde în directa restrângere a razelor de lună Ceva mai la vale se auzi un horcăit în năbuşit, o plescăitură mai puternică ca aceea ce o făceau valurile purtate de vânt. Pe urmă se făcu linişte şi nu se mai auzi decât foşnetul sălciilor legănate de vânt. Când luna se ivi din nou; o bucată de stofă plutea pe deasupra apei Richard se aruncă ca o vijelie în mijlocul valurilor şi peste câteva secunde eşi strângând în braţe corpul neînsufleţit al fiinţei pe care o iubea din toată inima sa, pentru care şi-ar fi dat viaţa, sufletul, singura avere pe care o mai avea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatran^lvânia.ro/rn'Jlü'1901-1932

Palid ca un mort, cu povara strânsă la piept, cu picioarele ca de plumb şi cu o lume de durere în suflet; începu să urce panta piezişă şi plină de muşuroaie. Apa murdară şi nisipoasă curgea din el şiroae, curgea din hainele lui, curgea din pletele fetei, curgea din norul negru ce atârna până aproaoe de vârful plopilor cu înfăţişare de fantome, până şi din ochii lui începură să curgă lacrimi amare. Totul se răscolise înlăuntrul lui, ca nişte morţi eşiţi din morminte. Chiar viaţa ce-o trăise i-se păru ca un şir de lucruri vechi dintr'un trecut plin de amărăciuni, flăcări grozave îi ardeau sufletul.

Când ajunse deasupra povârnişului, se uită lung la fată, îşi reaminti fără voie de ziua în care strânsese pentru prima dată în braţe corpul acela de marmoră ce-l avea acum înaintea lui neînsufleţit şi învelit în bulendre ude.

Ochii ei erau închişi şi atunci, dar nu sticloşi şi fără lumină, ci plini de viaţa şi de beţia voluptăţii pe care o simţea în braţele aceluia ce fusese aruncat de providenţă în drumul ei, pentru a-i descoperi cu apariţia lui toate farmecele vieţei, a-i împrăştia iluziile şi a-i realiza toate visurile ce pot încolţi în creerul unei fete de şasesprezece ani. Corpul ei nu era sloi de ghiaţă – buştean fără simţire – cum era acum, ci dornic de a trăi viaţa aşa cum este ea aevea...

O lumină orbitoare, un fulger urmat de o detunătură îndepărtată spintecă văzduhul învăluit în mantaua neagră de purpură. Richard, stătea frânt, ghemuit pierdut pe gânduri, cu inima plină de tristeţe şi cu privirea fixată spre Carmen. La lumina scânteetoare, el putu să-i vază faţa albă ca zăpada, deşi aceasta nu ţinu decât o clipă, totuşi i-se păru, că pleoapele eL fuseseră mişcate de o slabă tresărire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatran^lvănia.ro/rn'Jlü'1901-1932

Inima lui începu să svâcnească cu putere: un val de sânge îi năvăli în faţă, se aplecă repede peste ea, o zgâlţâi încetişor, o strigă pe nume, o întoarse cu faţa în jos pentru ca să i-se scurgă apa pe care o înghiţise. Pe urmă începu să-i mişte mâinele şi celelalte membre ale corpului, ii examenă pulsul şi bătăile inimei, dar toate încercările lui se arătară zadarnice... Ea era moartă, moartă dea binele.

Ploaia torenţială, începuse de cu seară să se cearnă des, acum însă se vărsa ca din ciubăr. Richard încremenise pe loc. Nu ştiia ce să facă, încotro s'o apuce? Locul cel mai potrivit pentru el ar fi fost canalul. Valurile murdare ale acestuia erau indulgente, tolerante şi l'ar fi scăpat de toate prejudecăţile omeneşti.

Dar cum, cum s'o lase singură ? Cum să se despartă de ea? Ea era moartă, şi totuşi. ., ar fi fost o laşitate, o crimă chiar din partea lui. Ar fi ucis-o din nou cu propriele sale mâini, ar fi îngropat-o de vie, s'ar fi îngropat pe sine însuşi.

Nu, n'am să mă duc – strigă el – n'am s'o părăsesc Dacă într'adevăr e moartă, voi muri şi eu?! La ce aş mai trăi, la ce, la ce ? ..

Apoi se ridică puţin, voind să-şi îndrepte spinarea şi să-şi desmorţească membrele, dar se aplecă din nou reţinându-şi respiraţia. Un horcăit slab, un oftat adânc, urmat de un geamăt profund eşise din pieptul fetei pe care o crezuse moartă.

Să fie oare cu putinţă ?... Mare Dumnezeule! a înviat morţii: Ea trăieşte ! ea va trăi – strigă el nebun de fericire – Apoi începu să-şi desbrace singura haină care era pe el; bluza rusească care trebuia să fie scoasă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvânia.ro/mdrrigoi-1932

peste cap ca un sac şi să învelească fata cât se poate de bine.

Carmen se desmetecise acum dea binele, dinţii îi clănţăneau în gură, friguri grozave începuse s'o muncească Tot ce fusese până atunci era neînsemnat, pe lângă ceeace avea să fie mai târziu.

Acum Richard, o ridică din nou în braţe şi porni cu ea prin noapte. Nu ştia unde se duce, dar alerga într'o goană nebună peste văi şi peste câmpuri. înainte, numai înainte – se gândea el, până unde voi găsi adăpost şi oameni cu frica lui Dumnezeu.

*

e ♦

În dimineaţa zilei următoare: Soarele ca un glob de aur îşi revărsa primele raze ca de foc, scăldate în rouă dimineţei peste pădurea de stejar, peste imensul întins al miriştilor înjelenite şi peste lanurile de porumb îngălbenit, cari înconjurau clădirea părăsită din cea mai îndepărtată parte a moşiei.

Un om frânt de oboseală, împleticindu-se pe picioare, cu încălţămintea plină de noroiu şi cu îmbrăcămintea ca scoasă dela etuvă; se apropia acum de acest sălaş jalnic, ruinat, bătut de vremi şi lăsat în stăpânirea bufniţelor şi ale altor păsări de noapte care-l stăpâneau pe de a întregul în timpul acesta.

O dâră vie de lumină străbătea prin crepăturile uşilor şubrede şi prin obloanele de scânduri vechi, bătute cu cuie ruginite, în locul gratiilor de fier şi a ferestrelor de altă dată.

În lăuntru, într'unul din cele mai întunecoase colţuri, pe o grămadă de gunoaie putrede se zărea ceva ghemuit, ceva ca un corp omenesc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Locurile erau pustii, admosfera plină de o linişte mare, o linişte de cimitir izolat, o linişte neîntreruptă decât de ţipătul strident al vre-unei păsări de pradă care plutea lin prin văzduh, cu aripile nemişcate ca visul unei fericiri, sau de croncănitul scurt şi răguşit al corbilor, care răsuna ca o prevestire de rău.

Richard umblase toată noaptea. Cutreerase toată moşia şi toate satele şi fermele din împrejurime. întrebase de toţi aceea ce-i întâlnise în cale; dacă n'a văzut, sau n'a întâlnit pe cutare?...

În zori de ziuă, rămăsese încă necercetată pădurea şi căminul şoimilor – cum era numită de muncitori clădirea veche din cea mai îndepărtată parte a moşiei. Acum se cugeta la toate. Se aştepta chiar la cel mai tragic sfârşit Putea s'o găsească moartă sub straşina unui gard, strangulată într'o margine de drum ca pe o cerşetoare.

Traversă pădurea în lung şi lat, cu picioarele grele ca de plumb şi cu inima svâcnind la tot pasul. Strigă femeia pe nume, dar rezultatul fu acelaş.

Cât n'ar fi dat Richard atunci ca s'o găsească, cât n'ar fi dat aceluia ce l'ar fi scăpat din încurcătura în care căzuse ca trăsnetul din senin. S'ar fi sacrificat bucuros el însuşi, ar fi jertfit jumătate şi chiar mai mult din propria sa viaţă, numai ca să poată restabili liniştea şi armonia în casa din care acestea dispăruseră odată cu venirea lui aci; cu toate că el nu se simţea vinovat întru nimic, căci era chiar de la început condus de bună credinţă.

Dar destinul – perlă ne văzută, divinitatea oarbă care îndreptase pasul lui înspre aceste tărîmuri nu voise aşa. Soartea – vitregă, în a cărei mână suntem cu toţi unelte, jucării de copil, manechine zăngănite pe sârmă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

voise ca el să fie eroul acestei tragedii, el să devie centrul acestei drame familiare, satirul blestemat care atrage după sine toate relele.

Odată cu apariţia lui să ivi şi microbul urei, ghermenul disperării, care mai târziu avea să devie fatal pentru el chiar, să-i distrugă viaţa, să-i ucidă trecutul cu toate amintirile copilăriei, să-i spulbere liniştea sufletească Şi mai pre sus de toate, săi încarce conştiinţa cu o crimă sau poate chiar cu două, dacă Dumnezeu nu se va îndura să cruţe cel puţin pe Carmen, pentru care şiar fi dat viaţa în tot momentul. Şi toate aceste isbucniseră într'un singur moment, intr'o seară frumoasă a unei zi de treisprezece. . .

Pierdut pe gânduri, cu faţa întunecată, cu privirea ştearsă şi cu fruntea în pământ, ajunse Richard în dreptul clădirei părăsite, cu furcile despuiate, cu şindrila învechită şi bătută de vremuri.

O moleşală neobişnuită îi cuprinse toate membrele, un oftat adânc îi ridică coşul pieptului, fruntea i-se umplu de sudoare şi puterile începură să-l părăsească •

— Of! Dumnezeule, nu mai pot – şopti el – târîndu-şi corpul istovit şi frânt de oboseală înspre uşa plină de cuie ruginite, pe care o credea deschisă, dar spre marea lui mirare, aceasta era proptită pe din lă- untru.

O rază vădită de speranţe se aşternu pe fruntea lui. Inima începu să svâcnească mai cu putere, dar numai o clipă. În momentul următor încremeni pe loc> din ochi îi peri strălucirea şi faţa i-se făcu pământie... Avea pentru ce!

Voi să strige, dar nu putu articula un singur cuvânt. Bâigui ceva şi vocea i-se opri în gât. Picioarele începură săi tremure, un fior ca de ghiaţă îi trecu prin tot corpul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrn901-1932

Cine altul ar putea fi încuiat înlr'un grajd părăsit de parte de lume la timpul acesta? cine dacă nu un disperat! un nenorocit, care nu mai are nimic cu lumea.. .

În momentul acela se lămuri totul în mintea lui. Ea era în lăuntru, cine ar fi fost altul ? O vedea par'că alergând prin noapte, femeia fantomă căzută în ghiarele disperării. O vedea căutând moartea, întrînd în acel cămin părăsit cu ideia de a nu mai ieşi. O vedea proptind uşa, luând otrava şi apoi urlând şi zbătându-se în cele mai grozave chinuri pe care cineva le-a suferit vreodată.

Voi să arunce uşa din ţâţâni, dar nu mai avea putere, corpul lui era paralizat, membrele ca de plumb, arterele îi svâcneau să pleznească, pământul se învârtea cu el ca o sfârlează şi în creerul lui ideile se perindau cu o repeziciune fulgerătoare. Delirul creştea mereu şi el se prăvăli la pământ ca un buştean.

Tablouri oribile, perversităţi înfiorătoare începură atunci să-i treacă pe dinainte.

O coloană de femei depravate, un adevărat alai drăcesc scăpat din adâncimile infernului. Linele goale de tot cu trupurile mutilate, altele numai în parte, acoperite de toate spurcăciunile şi duhorile pecari iadul le poate produce. Toate se opreau în faţa lui, îi vorbeau într'o limbă necunoscută, să închinau lui şi-l numeau Dumnezeul lor!

Altele rîdeau arătându-şi gingiile însângerate. Işi băteau joc de el, îi aruncau murdării în faţă; sânge

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/indrri901-1932

spurcat de la ele... şi carne infectă, carne din carnea lor, din care se înfruptaseră toţi locuitorii iaduluii.

Cele goale îl blestemau, arătându-şi trupurile ciopârtite, goliciunea cruntă şi diformată, ca sfâşiată -de fiare, îşi băteau şezutul tatuat cu toate înfrumseţările iadului şi cu chipurile domnitorilor lui.

Apoi alte vedenii: Bărbaţi tineri, cari îi semănau lui ca două picături de apă, împreunaţi cu femeile mutilate de lepră care urlau şi gemeau de voluptate în braţele lor.

Schelete mari şi deşirate, altele mai scunde, cu oasele şoldurilor lărgite peste măsură, dansau împreună clănţănindu-şi oasele fălcilor şi aruncând flăcări din orbitele lor găunoase.

Copii crunt bătuţi, diformaţi, plini de sânge din acela al femeilor. Unele îi târau de mâni, altele de picioare iar altele îi făceau să ţipe ca în gura şarpelui:

Nu vrem copii, sacrificăm tată, mamă şi toţi copiii pentru plăcerile noastre: Otravă, otravă!... Trăiască infernul cu toate orgiile luil Trăiască împărăţia iadului cu toate slujbele ei nocturne!...

Când Richard se deşteptă din delirul de care fusese cuprins în urma zbuciumelor sufleteşti prin care trecuse în ultimele douăzeci şi patru de ore.

Soarele era către nămiezi şi dogorea ca cuptorul aprins. Prin aer pluteau pânze de păianjen şi ca un suspin adânc se auzea geamătul pădurei dela oare care îndepărtare. Richard se ridică în capul oaselor şi respiră par'că uşurat de o mare povară, când văzu că din toate grozăveniile ce văzuse se alesese doar cu o amintire urâtă !.”

Dar reveni la realitate, văzîndu-se pe sine în ce hal

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

era, văzând miriştile arse de soare, văzând căminul jalnic şi dârîmat, sub al cărui straşină trecuse în câteva ore prin toate chinurile iadului. Capul începu să-i vâjâie din nou ca valurile unei ape care bate în zăgazuri. li venea să urle în mijlocul disperării şi a re- muşcărilor de conştiinţă în care se vedea !

Se ridică de jos cu gândul de a înfrunta ori şi ce lovitură şi adunându-şi toate puterile aruncă uşa din ţâţâni prefăcând-o în sute de bucăţi. În momentul următor era îngenunchiat, cu fruntea plecată, lângă corpul neînsufleţit al femeiei în care crezuse că şi-a găsit o a doua mamă.

Viaţa ei îşi luase sborul, corpul acela la care ţinuse ea atât de mult, pentru a cărei plăceri ar fi fost în stare cu o zi mai nainte să sacrifice tot ce avea mai scump pe lume, acum zăcea neînsufleţit cu capul dat pe spate, cu pumnii încleştaţi şi cu faţa pământie. Sfârşitul tragic, care şi-l prevesti-se de cu seară...

La lumina slabă ce pătrundea ca un fur prin crepăturile obloanelor de scânduri învechite. Richard descoperi ceva printre gunoaiele putrede. Se aplecă şi ridică obiectul strălucitor: Era flaconaşul de cristal cu capac de aur, în care moartea înfiorătoare zăcuse captivă decenii dearîndul. Puterea iadului fusese presată în acel mic obiect, până când sosise el să-i fărîme lanţurile, să dărîme zidurile, să rupă zăgazurile, ca ea să scape şi să-şi îndeplinească misiunea ce o aştepta l...

Alături paiele erau răscolite şi amestecate cu spumă însângerată şi bale cari ţâşniseră din gura femeei în mijlocul chinurilor. Richard întoarse capul. Prin colţurile întunecate ale căminului, siluete negre se mişcau, vedeniile din visul delirant de mai nainte apărură din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

nou fâlfâindu-şi aripele negre pe de-asupra lui. Işi ridică mâinele ca pentru a le îndepărta, dar ele îşi înfigeau ghiarele în creerul lui, îl asurzeau cu ţipetele lor infernale.

Un cântec de leagăn îi trecu prin minte. O rugăciune scurtă, în care poporul său, poporul rusesc are încrederea oarbă şi neclintită că alungă duhurile necurate. Işi împreună mâinele pentru a o pronunţa, dar când voi să rostească primul cuvânt, sufletul său fu cuprins de o mare zguduire. Întunericul de care fusese cuprins până atuncea se risipi, vedeniile se îndepărtară fâlfâindu-şi aripile negre şi Richard se simţi singur, părăsit, cu lumea lui cea mică dinlăuntru, înăbuşit de restul universului. Totul se lumina-se în mintea lui, o voce par'că-i striga din fundul unei prăpăstii: Criminal, criminal? şi el nu se putea apăra, nu se putea ascunde, trebuia să îndure totul, pentru că era vinovat, mizerabil cu mâinele pătate de sânge şi cu conştiinţa împovărată de o crimă.

Când îşi îndreptă din nou privirea asupra moartei, i-se păru că pe faţa ei se aşternu-se un surîs batjocoritor, de pe buzele ei ţuguiate par'că se desprindeau cuvintele: Ucigaşule! nu credea-i când ţi-am spus că te vei căi ? !

O Dumnezeule! – oftă el în culmea disperărei: Când credeam că mi-ai uşurat soarta, redându-mi libertatea pe care o pierdusem într'o ţară duşmană tocmai atunci m'ai pedepsit cu cea mai groaznică pedeapsă pe care ai avut-o la îndemână. M'ai smuls din ghiarele morţii, pe care aş fi preferat-o bucuros alături de fraţii mei. Mi-ai scăpat viaţa, mi-ai ferit corpul de toate pericolele, mi-ai îndreptat cărările înspre aceste plaiuri şi ai sădit în inima mea dragostea şi rîvna de fericire. Şi în schimbul tuturor acestora, mi-ai sugrumat sufletul. Vei putea tu oare să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrrl9Ol-1932

mă judeci după toate faptele acestea. pe care le-am comis fără voia mea ?

Apoi încetul cu încetul, toate se scufundară în memoria lui. Se trezi singur, pironit în acelaş loc cu privirea pierdută prin întunerec, Viaţa nu-i mai surîdea, trecutul îi era şters ca de o mână nevăzută

Da! s'a schimbat şi Dumnezeu cu războiul —se gândi el ştergându-şi fruntea cu mâneca cămăşii. Azi, par'că nu mai e nici el acela pe care l'am cunoscut eu şi în a cărui dragoste am crescut. Ci un altul, un Dumnezeu al războiului şi răzbunării?!

Se ridică apoi de jos şi voi să părăsească căminul blestemat, peste care moartea îşi întinsese aripele ei îndoliate, dar nu se putu mişca. Bolta căminului stătea par'că gata să se dărîme peste viaţa lui ameţită de întuncrecul fără margini, în care fiinţa lui plutea ca într'un lac de smoală Prin creer îi treceau mii de întrebări şi tot atâtea răspunsuri fără nici o leegătură. Ii venea să urle de durere, remuşcările îi rodeau sufletul. Ar fi voit să ţipe în gura mare şi să-şi spună păcatul la toată lumea, dar toate încercările de a articula vreun cuvânt îi mureau în gât. Dintr'un colţ mai întunecos al căminului se desprinse un văl de lumină şi el par'că recunoscu trăsăturile logodnicei sale Işi ridică mâinile la gât şi cu o smuncitură bruscă îşi rupse gulerul de la cămaşe. Vălul de lumină dispăru şi el se simţi din nou singur. Coşul pieptului i-se umflă şi dintr'însul ţâşniră cuvintele ca dintr'un coş fără fund:

— Criminal! sunt un..., apoi nu mai putu continua. Se aplecă şi ridică] ceva de jos, o hârtie boţită

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

pe care n'o văzuse mai nainte. Ceti cele câteva cuvinte scrise cu creionul abea putându-şi reţinea o exclamaţie de bucrie. Părăsi căminul şi o luă la goană. Alergând peste arăturile negre, plesnea cu picioarele în brazdele moi şi gâfăia din toate puterile. Invoca pe Dumnezeu şi-i spunea vorbe fără rost – voiu trăi ! – strigă el. Carmen mă va ierta, căci n'am fost şi nu sunt vinonat, aceasta e o dovadă 1 Apoi iar ceti hârtia sorbindu-i fie care cuvânt. Arăturile rămăseseră în urma lui, acum se apropia de fermă.

Capitolul III.

Rrâ o seară posomorită, cu cerul acoperit de nori plumburii. Ploaia călduţă de primăvară se vărsase toată ziua, cu câteva scurte întreruperi. Andrei se simţea foarte abătut, din cauza unor neplăceri ce i le cauzase noul său şef de biurou; un omuleţ scund, cu buze vinete, cu ochii bulbucaţi şi zăcuţi de lungoare, despre care se vorbea, că tot din cauza mizeriei ce făcuse funcţionarilor de sub mâna sa, fusese transferat de de undeva din fundul Basarabiei, de pe unde şi-a înţercat dracu copii.

O ce viaţă 1 ce viaţă, se gândi Andrei, măsurând camera de colo până colo. Să munceşti din zori şi până în noapte, pentru ca un imbecil bun de înfundat puşcăria să-ţi facă zile fripte! Şi apoi să nu-ţi faci sânge rău?

— Eşti aci prietene, se auzi atunci o voce de femeie din camera de alături ?

— Da, şi chiar mă cugetam să viu la tine, dar mă temeam că nu eşti acasă

— Ba da, sunt aci şi dacă eşti dispus astăzi să mă asculţi putem continua ?!

Tânărul îşi îmbrăcă haina şi în momentul următor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro7mdrrl901-1932

bătu la uşa vecinei sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Unde am întrerupt, începu Carmen, după ce îl pofti să ocupe loc alături de ea ?

— Spuneai, că pe urmă nu mai ştii ce s'a întâmplat.

— A, da I îmi amintesc acuma: Aşa dar vre-o opt zile n'am mai ştiut nimic din cele ce s'a petrecut în jurul meu. Când m'am făcut apoi atât de bine, ca să-mi pot da seama de evenimentele prin care trecusem, m'am mirat singură de schimbarea ce se produsese în sufletul meu. Richard şedea pe marginea patului şi 'mi ţinea mâna într'alui. Nu vorbeam, cu toate că simţeam fiecare nevoia de a ne scăpa de povara ce ne apăsa sufletele. O întrebare mă sugruma, mă uitam mereu împrejur, căutam ceva, căutam pe mama. Ultimele cuvinte pe care le auzisem din gura ei mă făceau să mă gândesc din nou la moarte

Intr'o seară stătusem mai mult aşa, eram aproape restabilită. Faptul acesta îl observase şi Richard, căci începu el să vorbească:

— Carmen scumpa mea, tu nu vrei să mă întrebi nimic, nu vrei să afli adevărul chiar din gura mea ?

— La ce te-aş mai întreba, când am auzit totul?

— De sigur, că ai auzit atunci şi ceeace ziceam eu?

— Da, am auzit câteva cuvinte, dar ceeace spunea mama era îngrozitor 1

— Şi totuşi, ţi-o jur pe tot ce am mai scump pe lume că sunt nevinovat. Spunând aceste îmi întinse o hârtie mototolită, pe care recunoscui scrisul mamei. Nu-ţi pot spune conţinutul acelui ghemotoc de hârtie, dar îmi plesneşte obrazul de ruşine până chiar şi astăzi când mi-aduc aminte de unele destăinuiri ce le-am descoperit atunci. Am aflat apoi că ea se otrăvise, chiar în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

aceea noapte şi că fusese înmormântată cu toată cinstea ce i se cuvine unei soţ'i virtuoase şi unei mame iubitoare. Naşul meu aranjase totul în aşa fel, ca nimeni să nu bănuiască adevărata cauză pentru care ea îşi pusese capăt vieţii. Toţi cunoscuţii noştri sunt ferm convinşi, că ea a făcut pasul acela într'un moment de pierderea raţiunei provenit prin zguduirea sufletească de care fusese lovită la pierderea tatălui meu. Pot să-(i spun acum, că faptul acesta mi-a mai uşurat soarta, altfel nu ştiu zău ce se alegea de mine.

Am trăit apoi împreună cu logodnicul meu ca doi fraţi. Am plâns-o amândoi şi ne rugam lui Dumnezeu pentru sufletul ei. La început eram trişti şi unul şi altul umbra ei plutea deasupra noastră ca o pasere uriaşă fâlfăindu-şi aripile îndoliate. Amintirea ei ne învăluia sufletele într'un văl de tristeţe şi între noi se deschisese o prăpastie ne desluşită şi plină de întuneric : zile şi chiar săptămâni întregi treceau fără ca noi să vorbim mai mult de cât ne cerea interesul serviciului, căci lucram şi pe mai departe împreună la birou.

Trecuse aproape jumătate de an dela moartea mamei Amintirile ei începuseră să se şteargă şi noi ne reluasem încetul cu încetul viaţa de mai 'nainte. Vorbeam acasă, discutam ştirile de prin ziare, ba chiar m'am pomenit de câteva ori rîzând cu hohot de nişte glume pipărate pe care ni-le spunea naşul când avea chef de flecărit. Când terminam lucrul, eu pregăteam bucatele, Richard îmi ajuta la toate ce-l rugam Căra apă, lemne, punea pe foc şi-mi ridica capacele cratiţelor prea fer- binţi, ca să nu-mi ard eu degetele. Pregătea cafeaua, punea masa, o mesicioară cu două tăcâmuri pregătită

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilva®a'ro/mdrrl9Ol-1932

ca la teatru, ca să poată fi transportată dintr'o cameră într'alta după cum ne veneau toanele.

Intr'una din zile Richard primi încetăţănirea, chiar când ne aşteptam mai puţin i-o adusese naşul care intervenise în persoană la stăpânul său Tisza S. primul ministru al Ungariei. Tot atuncea îi adusese şi denumirea de subadministrator în locul tatălui meu. începurăm pe urmă să vorbim de viitorul nostru, de modificările ce era să facem mai târziu şi sfârşirăm prin a ne exprima dorinţa şi unul şi altul, că abea aşteptam sfârşitul anului de doliu ca să ne putem căsători.

Au urmat apoi zilele frumoase. Adevărata fericire pe care nici n'o visasem măcar ; Existenţa ne era asigurată, viitorul ne surîdea, noi eram tineri şi ne iubeam, la nebunie. Trecutul dispăruse cu toate urmele sale negre, nimic nu ne mai tulbura fericirea

Dar cum nimic nu ţine o viaţă întreagă, era evident că nici fericirea noastră nu va ţ nea cât lumea. Ar fi fost o minune, în urma celor prin care trecusem !".

Richard, logodnicul meu pnmise tot timpul scrisori dela părinţii săi şi el le scria mereu. Le scrisese chiar şi de căsătoria noastră, anexând la scrisoare o fotografie de a mea Ca răspuns la aceasta am primit eu scrisoare dela mama lui. O scrisoare pe care o mai păstrez şi astăzi şi o voi păstra toată viaţa mea, ca cel mai scump talisman pe care l'a primit cineva vreo dată. Era scrisă cu litere latine, dar cu cuvinte ruseşti. O limbă din care nu cunoştaem decât foarte puţine cuvinte, totuşi am înţeles că mă asigura de dragostea ei de mamă şi-şi manifesta dorinţa de a mă cunoaşte personal, fapt la care deocamdată suntem forţaţi de împrejurări să renunţăm cu toţii, dar să sperăm... De alt-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^¡statransih/ania.ro/n#T19Ol-1932

cum gustul lui Richard este şi a! meu – scrie ea —•

Acum însă de vre-o câteva săptămâni; toate scrisorile lui rămâneau fără de răspuns. încercasem pe toate căile, am intervenit chiar şî prin „Crucea Roşie“ dar rezultatul a fost acelaş. Părinţii lui nu mai dădeau semn de viaţă.

— Ştii de ce mi-e frică ? —• îmi zise Richard într'o seară, în urma unei tăceri mai îndelungate. Mă tem că la noi acasă s'a petrecut ceva îngrozitor. Simt aceasta şi presimţirea nu m'a înşelat nici odată.

— A ! Fantazii – îi replicai eu. Ce avea să se întâmple s'a şi întâmplat... Ce-ţi mai pasă ţie acuma când ştii că situaţia părinţilor tăi nu s'a schimbat întru nimic. Doar din ultima scrisoare pe care ai primit-o lăsa să se înţeleagă, nu numai că le merge mai bine, ba sunt încântaţi chiar sub guvernământul de azi. Moşiile fostei coroane a ţarilor, au rămas şt pe mai departe domeniul Statului şi toţi conducătorii cinstiţi îşi văd de treburi ca mai nainte. Dealtcum spiritele poporului, cred că s'au domolit acum, ce vrei? căci e aproape aunul dela răsturnarea ţarului?! Şi dacă până acum nu s'a făcut nici o răscoală, cu atât mai puţin se va face de aci 'nainte.

— Crezi tu oare, că poporul rus se va mulţumi numai cu atâta? – mă întrebă Richard fără să se uite la mine. Iţi închipui, că un popor de sute de milioane, care a îndurat jugul absolutismului veacuri dearândul se va mulţumi cu pedeapsa unei singure persoane, care poate nici nu era atât de vinovată. Ţarul a fost o jucărie, un simbol şi nimic mai mult Tirani au fost cei mai mulţi, acei ce-l înconjurau, acei ce făceau legi şi stârneau toate mârşăviile închipuite şi neînchipuite pen- tril ca ei să poată exploata în toată voia lor. Din cauza acestora au fost bătuţi până la sânge, din partea acestora au fost expulzaţii cu sutele de mii în cele mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

penibile regiuni ale Siberiei. Mânaţi din urmă ca vitele şi striviţi sub copitele cailor. Şi pentru ce ?.. Crezi tu oare că pentru lucruri mari ? 1 Nu! Unii pentru lucruri de nimic, alţi chiar nevinovaţi. Am cunoscut când eram copil un logofăt pe moşia vecină; el fusese 'nainte mujic cum sunt aproape toţi ai nourii, dar prin isteţimea lui îşi câştigase încrederea stăpânilor şi în cele din urmă ajunsese la un post mai omenesc. Acesta avea o fată frumoasă ca o dimineaţă de Mai. Intr'o- iarnă veniseră la vânătoare mai mulţi pierde vară dela Moscova, toţi erau dintre aceea ce-şi petrec viaţa numai în petreceri, în orgii, în desfrâu şi în societatea femeilor pierdute: *era* de prevăzut, că frumoasa fiică a logofătului, nu putea să rămână neobservată de unii dintre aceşti satiri mizerabili, cari sunt totdeauna dispuşi să comită orice mârşăvie.

În aceea seară, câţiva dintre ei printre care şi băiatul unui colonel din Garda Imperială, se duseră la locuinţa logofătului şi turmentaţi de beutură cum erau, tăbărîră cu toţi peste nenorocita fată, care la început ţipă, ca în gura şarpelui, pe urmă căzu în nesimţire şi în felul acesta a trecut cu toţi peste ea, satisfăcându-şi poftele lor păcătoase în modul cel mai bestial.

— Dar părinţii fetei nu erau acasă?

— Ba da! dar crezi că ar fi putut face ceva ?

— Aşa că n'au făcut nimic, şi totuşi s'au pomenit peste câteva zile cu ordinul de expulzare împreună cu toată> familia, ca nu cumva să-i treacă prin gând ceva...

— Păi, asta-i barbarie ! şi nu mă miră de loc faptul că s'a răzbunat pătura asuprită.

— Nu m'ar mira nici pe mine, dar vezi: Ei nu vor şti să facă deosebire între aceea ce le voiau binele şi între lichelele cari i-au exploatat veacuri dearândul. Schimbarea a venit atât de brusc, atât de pe neaştep-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

tate, încât nu mai ştie nimeni unde îi este capul. Sunt sigur, că mulfi dintre ei nu ştiu nici până astăzi ce înseamnă de a fi liber şi de a-|i manifesta ideile ori când şi ori unde, de a găsi oameni cu urechile desr chise, care să-ţi asculte necazurile şi să te încurajeze cel puţin cu vorba, la nevoe.

Azi, poporul meu e ca o mină plutitoare, fără cârmă şi fără apărare, lăsat în voea soartei Nimeni n'are îndrăzneala să-l conducă şi să-i arate cărările pe care trebue să înainteze, căci nu se ştie unde este mecanismul, prin a cărui atingere ar face să zboare totul în aer. La faptul acesta se mai adaogă apoi şi aceea, că mai durează încă războiul şi floarea tineretului este pe front. Aceste împrejurări, fac ca să întârzie ziua răfuelii şi încă ceva : Un conducător cu braţe de fier, care să fie capabil de a transforma în câţiva ani cea mai mare ţară din lume, prefăcând în praf şi cenuşă marile ei metropole, cu lăcaşurile păcatelor. Babilonia de Moscova şi Petrograd, unde toată ocupaţiunea lor de veacuri a fost, de a proecta legi, care de care mai aspre şi mai încurcate, pentru a se putea pescui fără nici o frică în apele murdare.

Sunt convins, că aşa nu se va mai continua. Presimţirea mea nu m'a înşelat nici. odată şi nu cred că mă va înşela nici de data asta! Ora va sosi, cu cât mai târziu, cu atât mai rău pentru ei...

Apoi deodată se opri brusc, nu-şi mai putu con

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

tinua povestirea înflăcărată, în care se părea că-şi pusese de gând să verse o parte din sufletul său. Un servitor bătrân, un om de încredere al naşului meu se apropia de noi, cu pasul lui timid, cu înfăţişarea bleagă, cu fruntea descoperită şi strămutându-şi pălăria soioasă dintr'o mână în ceealaltă. Bocancii lui ca două luntri izbeau cu putere pământul uscat şi răpăitul lor se auzea dublu ca o bătae de toacă venită din depărtare.

Când ajunse înaintea chioşcului, se opri pe prima treaptă şi după ce îşi şterse fruntea pârjolită de soare cu mâneca cămăşei Se adresă lui Richard:

— Domnul administrator vă roagă să veniţi până la cancelarie, căci are ceva pentru Dumneavoastră 1 Dar mi-a spus să Vă rog în numele Dumnealui – adăugă el dresându-şi puţin glasul – să Vă grăbiţi căci pleacă la oraş şi nu se întoarce decât numai diseară, sau poate chiar mâine!

— Bine, bine Nicolae . . . Hai pleacă numai înainte şi spune Domnului administrator că vin şi eu numai de cât. Nicolae dispăruse de mult în dosul gardului acoperit cu viţe de vie şi Richard tot nu se mai mişca dela loc. Mă privea lung, de parc'că ar fi voit să-mi spună ceva. Ochii lui erau scăldaţi de o lumină vie şi pe fruntea lui senină se ivi un triunghiu caracteristic ce nu observasem la el nici odată înainte de aceea: Chiar pe locul acesta stăteam şi în aceea seară – rosti el – atât de încet, încât abea-l înţelesei. Spusese aceste cuvinte mai mult pentru sine şi numai la urmă îşi dădu seama că sunt şi eu de faţă ! Tăcurăm apoi amândoi. Noaptea aceea îngrozitoare şi ultimele lui cuvinte răscoliră totul în lăuntrul nostru. Prăpastia reapăru din nou şi amintirea mamei, ne învălui sufletele într'un nor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

de remuşcări. Umbra ei se ridică între noi ca un zid de ne pătruns

Aş fi voit atunci să spun ceva, aş fi voit să ripostez, dar inima mi-se ridicase în gât. Simţeam că n'aş fi în stare să rostesc un cuvânt fără să izbucnesc în lacrimi. Apoi el se ridică, părăsi chioşcul şi mă lăsă singură, regretând poate imprudenta ce-o făcuse scormonind fără voie rănile care începuseră în ultimul timp să se vindece. Mă ridicai şi eu, voind să alung amintirile triste şi să mă gândesc la alte lucruri. Începui să număr în gândul meu, în primul rând săptămânile, pe urmă zilele cari ne despărţeau de căsătorie. Un corb croncănia pe deasupra chioşcului şi prevestirile de rău mă năpădiră din nou. Voii să părăsesc chioşcul, dar îmi-amintii de saltul pe care-l făcuse Richard cu câteva momente mai nainte peste treptele de lemn cari scâr- ţăiau acum sub picioarele mele. Simţii atunci o copie- şeală în sufletul meu. O flacără, un dor ascuns se ridică din mormanul de amintiri ce zăceau îngrămădite, claie peste grămadă în creerul meu : Fericire, fericirea 1 .. Voiam să cunosc fericirea căsătoriei cu toate frumuseţile şi misterele ei. Felul nostru de a trăi în aceeaşi casă, a mânca din aceeaşi pâine şi de a fi mereu împreună, îmi trezise de mult acest sentiment, dar nu atât de pronunţ it ca în acela moment... Saltul lui de mai nainte, mişcările mlădioase pe care le făcea trecând printre şirele de mazere îngălbenite, pasul care-i încorda pulpele şi făcea să-i joace muşchii ca viperele ne astâmpărate, umflându-i pantalonii albaştrii croifi pe corp singura haină pe care o mai păstrase din uniforma sa de altă dată. Toate aceste se îngrămădiseră întfun sin-

începui să număr din nou zilele de doliu şi le găsii gur moment în mintea mea. Poftele cărnei începură să

mă sfâşie ca hienele! 4•

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

multe, multe de tot. închisei ochii să nu mai văd lucrurile de care eram înconjurată căci îmi era silă chiar şi de mine însumi. O ideie încolţită de mult într'una din cele mai adânci ascunzători ale inimei mele, izbucni ca o limbă de foc. Era cel mai simplu lucru... Pentru ce nu?.. Cine m'ar crede când aş susţine că trăim ca doi fraţi, singuri în aceeaşi casă?!. Nimeni, absolut nimeni, aproape nici eu nu cred şi totuşi aşa este !..

Aş fi ajuns poate şi mai departe cu gândurile mele năstruşnice..., dacă la celalalt capăt al cărării nu s'ar fi ivit Richard. Sprinteneala lui de mai nainte dispăruse, mersul îi era împleticit ca al unui om turmentat de beutură. Arăta cel puţin cu zece ani mai bătrân de cum fusese la plecare. Il privii cu o expresie de groază, dar nu îndrăznii să-l întreb ce i-s'a întâmplat, de frică să nu-l văd izbucnind în lacrimi ca pe un copil. Il cunoşteam bine, ştiam că nu e sensibil şi că lucrurile şi evenimentele de toate zilele nu prea au mare influenţă asupra lui, deci trebue să i-se fi întâmplat ceva foarte grav. Când ne întâlnirăm, eram la mijlocul gră- dinei şi sub directa răsfrângere a razelor de soare, totuşi feţele noastre erau palide ca de friguri. Ne privirăm câteva momente în tăcere şi ne sileam fiecare să cetim pe faţa celuilalt cauza acestei deprimări. Apoi deodată ca trezit din somn el scoase din buzunarul dela piept, un plic învechit şi cu margínele zdrenţuite de sutele de mâini prin care trecuse în timpul celor trei luni decând fusese pus la postă. Ceteşte – îmi zise el – întorcând u-şi faţa într'altă parte ca să-şi ascunză emoţia.

O Dumnezeule ! în aceea scrisoare mototolită era bariera dintre două vieţi, prăpastia ce mă desparte pe

mine astăzi de lumea în care am trăit altă dată. În acel plic zdrenţuit era crematorul tinereţei cu visurile şi iluziile copilăriei mele. Viitorul necunoscut cu cărările lui gloduroase şi pline de mărăcini.

Începui să cetesc scrisoarea. Era scrisă nemţeşte, de un oarecare Serghius, un ziarist rus, fost coleg de şcoală la Harcov cu logodnicul meu, acuma însă trăia şi el ca refugiat într'un orăşel pierdut într'una din cele mai muntoase regiuni ale „Elveţiei". Ii reuşise să scape chiar pe la începutul adevăratei guvernări bolşevice şi se stabilise aci în ţara toleranţelor şi a izgoniţilor politici din întreaga Europă. Nu ştiu prin ce mijloace aflase Serghius adresa lui Richard, ştiu însă că-i scria aci despre o mulţime de grozăvenii, prin care trecuse patria lor în ultimul timp. Scria amănunte despre toate barbariile ce le făcuseră hoardele de soldaţi reîntorşt de pe front. N'a fost cruţat nimic – scria el – din cele ce ţi-ar aminti despre Rusia de altă dată, nici chiar odoarele bisericeşti.

Teodor Ivanov, tata lui Richard ; fusese târît la comănduirea din Vâlceanska, pe urmă aruncat în închisoarea Upravlinei. Dar prin oarecare împrejurări îi reuşise să dispară împreună cu gardianul care fusese însărcinat cu supravegherea lui şi de atuncea nu se mai ştie nimic despre el. În ziua următoare, a fost deţinută nevastă-sa Amalîa Ivanovna mama logodnicului meu, pretinzîndu-i-se că cunoaşte ascunzătoarea soţului său, dar nu voeşte s'o divulge. În timpul acHa acasă; gloata de mojici ca o haită de lupi flămânzi, spărseseră toate uşile locuinţei şi a magaziilor şi căraseră tot ce credeau folositor pentiu ei, iar lucrurile de artă; ca picturi, sclupturi precum şi înteaga bibliotecă a lui Iva-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
jgyistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nov despre care aceasta era vestit în toată gubernia Harcovului, le prefăcuseră toate în praf şi cenuşă Mai scria ceva pe ruseşte, câteva cuvinte pe care nu le-am putut înţelege. Cred că erau vorbe de mângâiere? .

Când terminai scrisoarea de cetit, îmi îndreptai din nou privirea spre el. îmi sângera inima văzându-l în starea în care se afla. Işi încleştase pumnii şi privea la cer Singura nădejde de tinde mai putea spera vreun ajutor. Apoi deodată, faţa lui luă o expresie cruntă, fruntea i-se brăzdă de dungi adânci şiochii nu ¡-se vedeau aproape deloc. Mişcările lui, nu mai eraucele de mai nainîe, vocea i-se schimbasecu totul, nu mai avea timbrul pe care-l avusese, îşi pierduse farmecul şi răsuna sec ca eşită dintr'un gramofon învechit. Se repezi apoi la mine şi-mi cuprinse braţele cu toată puterea mânilor lui.

— Plec! – strigă el răguşit – dar să m'aştepţi căci am să viu.

Acestea au fost ultimele cuvinte ce le-am auzit din gura lui. Pe urmă a plecat, părăsind totul şi ne luând cu sine nici cel mai mic lucru de care ar fi putut avea nevoie. Sunt aproape trei ani de atunci şi el n'a mai dat semn de viaţă. Mă infior până şi astăzi, când mă gândesc că şi pe el l'a aşteptat aceeaşi soarte ce au avut-o părinţii săi.

Ultimele cuvinte pe care le rosti Carmen, fură înăbuşite de un acces de plâns nervos, care-i scutura tot corpul şi-i schimonosi faţa ce se părea atât de se-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mcim901-1932

nină altă dată. Işi plângea fericirea şi visurile de copilă, îşi blestema soarta care fusese atât de tirană, destinul care o svârlise în vâltoarea vieţii pe care o ducea astăzi.

— Nu mai plânge! – strigă Andrei – căci îmi' sfâşii inima. Vino să părăsim viaţa aceasta mizerabilă, leagă-ţi soarta de a mea şi vom pleca de prin locurile aceste de cari nimic nu ne mai leagă nici pe unul. Ne vom duce departe unde nu ne va cunoaşte nimeni şi vom trăi cu amintirile, săraci poate..., dar stimându-ne reciproc. Andrei iubea pe această nenorocită, o iubea şi-o compătimea.

— Săimanul meu prieten! – făcu ea atunci ştergându-şi lacrimile; se vede că nu cunoşti încă lumea. Ce ai putea tu oare să mai pretinzi în schimbul iubirei tale, dela o femeie care şi-a tocit sufletul, şi-a uzat trupul şi simţurile tăvălindu se în morcilă ani dearândul? Sau poate lacrimile te emoţionează? la femei de categoria mea nici acelea nu mai sunt adevărate. Noi nu ştim decât două lucruri, să plângem şi să facem prostituţie. În momentul acesta vărs lacrimi potop, peste două minute râd cu sughiţuri şi mă arunc în braţele primului venit.

Apoi după ce îşi şterse lacrimile, îşi drese puţin vocea şi continuă. L'am plâns pe urmă ca pe mort, zile şi chiar săptămâni dearândul. Hrăneam ideia de a mă sinucide şi zău, era mai bine dacă o făceam atunci, cel puţin nu ajungeam unde am ajuns astăzi.

Intr'una din zile, îmi trăzni prin cap, să vând totul şi să părăsesc casa în care credeam că voiu gusta fericirea. Mă dusei la oraş, mă interesai şi găsii un mijlocitor. Il rugai să vină cu mine, ca să vadă ce era de vânzare. Când ajunserăm acasă, omului parcă nu-i venea să-şi creadă ochilor, văzându-mă pe mine în ce hal eram şi examinând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

mobilele ce i-le arătai. Mă **în**trebă de preț. Ii spusei o sumă destul de mare, **dar**

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

nu atâta, ca să nu mai poată şi el câştiga la ele încă pe jumătate Dedusei aceasta, din faptul că nu se gândi nimic, ci aprobă afacerea din două cuvinte, aşa cum crezusem eu.

Peste câteva zile, mă curăţai de toate ce avusesem în casă. Am vândut chiar şi pianul, de care n'aş fi crezut niciodată că mă voi putea despărţi. Mi-au mai rămas câteva lucruri, de care aveam absolută nevoie, cu care peste câteva zile, m'am mutat la oraş, unde credeam, că mă voiu vindeca de boala sufletească de care sufeream. Căci vezi bine, ori şi cât ar fi omul de nenorocit şi ori şi cât de grea să fie viaţa pentru el, tot mai există ceva înrădăcinat în sufletul său care-l leagă de ea. Este instinctul, pe care-l găsim până şi la animale. De câte ori n'am auzit, că cineva voia să se sinucidă şi când era aproape de moarte striga după ajutor.

Tocmai aşa eram şi eu. O rază de speranţă tot mai licărea în sufletul meu. Tot mai credeam că e posibilă vre-o minune. îmi aminteam, cum mă scăpase Richard atunci... şi numai pe urmă am aflat tot adevărul. Dece n'ar putea fi şi de data asta aşa ? – îmi ziceam eu – Dumnezeu nu poate fi mereu nedrept.

Da, Dumnezeu nu e nedrept, dar oamenii sunt pe cât de mici, pe atât de mişei. La câteva luni după ce mă mutai la oraş, mă pomenii că banii ce-i avusesem erau pe sfârşite. Trebuia deci să-mi caut ceva de lucru, dacă nu eram dispusă să crap de foame pe sub garduri. La început era foarte greu, căci pe lângă, că eram lipsită, îmi mai era şi ruşine. – Nu ştiu zău 1 – pentru ce-a mai lăsat Dumnezeu ruşinea, căci nu e pentru omul sărac.

E Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

În ziua următoare începui calvarul. Umblam de dimineaţa până seara, din uşă în uşă, din birou în birou, dar ori şi unde intram, când mă ştiau ce voiesc, primul lucru pe care-l observai, a fost că toţi patronii mă scrutau din tălpi şi până în creştet. Nu mă întreba nimeni ce pregătiri am, nu mă întreba nimeni ce pot să lucrez, ci în toate locurile mi-se compara frumuseţea cu salariul pe care-l pretindeam. Unii au mers şi mai i departe cu obrăznicia. Mi-au spus-o categoric, că mă angajează, dar pe lângă condiţiunea.. Înţelegi ce con- diţiuni mi-se cereau?...

Am izbucnit în lacrimi, când am constatat cât de mizerabili sunt oamenii! Am plâns o noapte întreagă mototolindu-mi perna şi muşcându-mi buzele, pe urmă am încercat din nou într'alte părţi, unde credeam că voi fi mai norocoasă. Dar în fiecare seară mă întor
ceam acasă cu o desamăgire în plus, scârbită de toată lumea, mă scârbisem chiar şi de viaţă Mă gândeam, că toate acele tinere fete pe care le văzusem în ultimele zile, lucrând prin comptoarele băncilor şi marilor întreprinderi au trebuit să urce acest calvar, pe care eu acum încerc să-l urc. Sau poate eu sunt singura pedepsită de Dumnezeu cu frumseţea pe care mi-a dat-o?

Altă dată eram mândră de ea, acum însă aş voi
să fiu şi eu ca cele mai multe din lume, despre care se spune că sunt femei, pentrucă au două mâini, două picioare, doi ochi, două urechi şi poartă haine femeieşti, altă însemnătate nu au. Ba da'..., de una îmi uitasem: Li-s'a mai dat rolul de a se cugeta la fecunditate, ca nu cumva să le peară sămânţa, dacă la caz întâlnesc vreun prost, care să-şi lege soartea de a lor?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mcirr1901-1932

Ultimele cuvinte le pronunţase cu o strâmbătură din buze şi făcând un parantez, pe care numai un filozof l'ar fi înţeles.

Nu râde – reluă ea – căci ştiu la ce te gândeşti, dar n'ai dreptate! Vrei să spui, că tot nu lipsea în fond oarecare umbră de stoicism şi că aşi fi putut constata desavantagiile frumseţei mele, cu toate astea mai ţineam încâ la ea... Da este adevărat întru câtva! căci nu cred

să existe om care să-şi dorească el însuşi răul. Ori slu-ţenia e mai grea ca orice boală. .

Intr'una din zile, pe când treceam pe bulevard, văzui într'o vitrină un bileţel cu inscripţiunea „Se caută domnişoară inteligentă, ca guvernantă la un copil". Mă cugetai puţin. îmi erau dragi copiii, mai cu seamă dacă nu sunt micuţi de tot. Intrai în prăvălie, nu erau cumpărători, las' că nici nu prea era nimic de cumpărat, căci în ultimul timp, nu se mai vedeau decât bocanci militărești şi stofe de hârtie prin toate vitrinele. Bineînţeles pentru preţul înzecit, se mai găseau ele stofe şi mai bune, dar acestea nu înfrumuseţeau vitrinele, ci erau scoase de prin ascunzătorile magazinelor. Să nu mă depart însă prea mult de ceiace voiam să spun: Intrai în prăvălia pustie şi găsii comerciantul proptit cu spatele la soba mare de teracotă, din cel mai întunecos colţ al localului.

— Ce doriţi domnişoară? – mă întrebă el – grăbindu-se să-mi atragă atenţia asupra unor rafturi în care se mai bălăbăneau ruşinate câteva baloturi de stofe şubrede, adunate par'că de pe la muntele de pietate.

Ii spusei şi lui, ceeace spusesem de sute de ori până atuncea, dar fără nici o rază de speranţe.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

un ton gutural, căci tovarăşul meu nu este aci şi biletul este pus de el. La tot cazul eu am să-i spun...

Mă dusei pela ora prânzului, când ştiam că se închid prăvăliile. Un domn mă aştepta deja, plimbându-se pe trotuar. Trecurăm apoi podul şi cotirăm într'o-stradă din apropierea bulevardului. La una dintre casele mari sună şi poarta de stejar se deschise fără sgomot. Nu ştiu, nu văzusem eu bine dimineaţa, dar vocea însoţitoriilului meu era aidoma cu a aceluia din prăvălie?!

În momentul următor, intram într'o cameră destul de bine mobilată, cel pu|în aşa mi-se păru mie la prima vedere. Dar după-ce mă obişnuii cu lumina din lăuntru, constatai, că mă găseam într'un birou particular, mobilat cu un gust atât de rafinat, încât ar fi făcut cinste chiar şi celui mai de seamă diplomat!

Bărbatul care mă condusese aci, după-ce desfăcu în fugă câteva telegrame ce-i fuseseră aduse în lipsa lui, se întoarse înspre mine şi-mi făcu semn să ocup loc într'unul din fotoliile adânci aşezate în jurul unei mescioare rotunde, cu placa de marmoră albastră. Pe urmă se aşează şi el în faţa mea. scoase tabachera de argint din buzunarul vestei, o puse pe masă şi-mi spuse să mă servesc. Ii mulţumii, spunându-i că nu obişnuesc. 11 privii atunci mai bine. Era cu ceva mai înalt ca mijlociu şi mai mult uscăţiv decât robust. Culoarea feţei o avea de un blond rar şi foarte puţin obişnuit la bărbaţi, ochii albaştri, ca marea în amurgul serei şi strălucitori ca două flăcări sub unde. Mă simţeam neputincioasă de tot în faţa acestui om, aşi fi voit să sbor, să hoinăresc printre amintirile trecutului!..

— Să vorbim dar domnişoară – îmi zise el —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri1901-1932

scoţând rotocoale mari de fum din ţigara ce şi-o aprinsese mai 'nainte.

Eu te văd pe dumneata mereu şi de mai multe zile cutreerând oraşul. Şi cum pe faţă îţi era întipărită disperarea, alaltăsereă mi-am luat curajul de a-te urmări dela distanţă. Nu, nu protesta! căci n'am făcut-o cu rea intenţie. Ascultă-mă în primul rând şi pe urmă... Când treceai prin aleea pustie, printre arborii bătrâni, mă putui apropia, fără ca să mă fi auzit. Am fost martor atunci şi părtaş la toată nenorocirea dumneatale. Te-am auzit cum vorbeai singură, sau să zic mai bine meditai aiurită despre nişte lucruri, cari nu-mi sunt tocmai necunoscute. Te plângeai, de răutatea oamenilor, te plângeai de greutatea vieţii, spuneai printre altele, că tot avutul dumneatale constă din câteva sute de

coroane şi din ultimele rămăşiţe pe care le mai păstrezi din casa părintească. Ai pronunţat un nume de bărbat, al cărui purtător, trebue să fi jucat un rol foarte mare în viaţa dumneatale şi care judecând după numele ce Tai rostit, trebue că este un străin.

Acum însă, când vezi că cunosc toate sufrinţele dumneatale, ştiu despre toate necazurile ce te muncesc, nu te vei mira, când îţi voiu spune cum am procedat ca să-ţi vorbesc.

Chestiunea cu biletul din vitrină a fost... uitaşa... Dacă-mi reuşeşte bine, dacă nu atunci... Ei! atunci căutam un alt mijloc de apropiere şi totuşi trebuia să-ţi vorbesc – mi-o propusesem.

— Mă uitai la el năucă şi oarecum lipsită de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

preciziune. Nu înţelegeam ce voeşte un străin dela mine dacă n’are un serviciu să-mi dea. Cu toate, că n’ar fi fost greu de gâcit, cu puţin raţionament.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Spune-mi drept – reluă el – mai 'nainte ca eu să fi avut timp de a protesta. Nu cumva presupui şi despre mine, că sunt tot aşa ca ceealalţi semeni ai mei, care te-au făcut să-ţi pierzi încrederea în toată lumea ?!

— Ba da, tocmai la aceasta mă cugetam – răspunse-i eu cu ură, omului care se vârîse ca un fur în viaţa mea şi care de acum îmi cunoştea toată mizeria. Am spus că mă cugetam şi susţin aceasta. Toţi bărbaţii sunteţi la fel, nu mai am încredere nici într'unul, să fie chiar tatăl meu.

— Da domnişoară, te cred, vor fi ei mulţi oameni răi, cum spui dumneata, dar de data asta te înşeli. Eu unul vreau să-ţi arat că sunt excepţii şi că mai sunt oameni cu suflet, deşi puţini, dar totuşi sunt.

— Poate că dumneata ai dreptate, eu însă sunt convinsă de contrariu, de altcum cred că nu pentru asta m'ai adus aci ? Sau dacă voiai numai să-mi spui toate acestea, pe care eu le simt şi le trăesc, atunci a fost păcat de timpul pierdut. Spunând acestea, mă ridicai, voiam să plec, dar el mă reţinu.

— Nu, nu pleca, căci n'am terminat încă. Acum până când mai eşti aci, trebue să-ţi vorbesc. E drept că eu nu am serviciu pentru dumneata, dar un unchiu de al meu, va deschide în curând o magazie mare de mode şi m'a însărcinat pe mine să-i angajez personal, fiindcă el este ocupat într'alte direcţii. După cum cred că ştii şi dumneata bine; fiecare comerciant mai de seamă, conduce registre în toată regula, va avea şi el nevoe de cineva care să-l scutească de aceasta sarcină. Cred că te pricepi la contabilitatea comercială?

Nu putui răspunde nici atunci, căci continuă tot

Q îs Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9OI-1932

el.

— Cred că loc mai potrivit pentru dumneata, nu vei găsi nicăeri şi te mai asigur, că nici unchiul, n'are să fie ca ceilalţi bărbaţi pe care i-ai cunoscut dumneata până acuma şi de a căror purtare te plângeai în seara trecută. El este un domn bătrân şi foarte serios, trăeşte numai pentru afaceri. Dai cum aceasta, n'are să se realizeze decât peste două sau trei luni, va trebui să mai aştepţi. La caz însă, că în timpul acesta vei avea nevoe de ceva, îţi stau totdeauna la dispoziţie. Ori când vei vrea, vei găsi în mine un prieten, un protector, care te va apăra, te va ajutora la nevoe, te va sfătui ca un părinte şi va face totul pentru dumneata ca un frate. Nu mă întreba însă pentru ce sunt dispus să le fac toate acestea, căci tot nu ţi-aşi putea spune deocamdată poate mai târziu!..

— Ei! şi acum priveşte în ochii mei, ca să te convingi de sinceritatea cuvintelor mele.

Il privii atunci încrezătoare, cu toate că nu voiam să-i primesc propunerea. El stărui şi vorbele lui mă pătrundeau ca săgeţile. Ochii lui mă învăluiau într'o privire moale, blajină şi fără nici o umbră de aceea ardoare ce o observasem la toţi bărbaţii cu care avusesem de afface mai 'nainte. Văzându-mă în încurcătură, rîdea arătându-şi dinţii ca un copil răsfăţat, care vrea să obţină ceva dela mamă-sa. În difinitiv, îmi inspiră atâta încredere, încât uitai că sunt singură cu el în dosul unor uşi zăvorite, li întinsei amândouă mâinele şi-l asigura-i că de ori şi ce voi avea nevoie, numai lui am să-i cer. Tot aşa am să urmez toate sfaturile şi indicaţiunile lui ca pe ale unui părinte, Apoi când l'am asigurat de toate acestea, mă pregătii să plec, dar mă strigă dela uşă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Acum nu-ţi lipseşte nimic?

— Când voi avea nevoe de ceva am să viu !

— Ei! vezi că nu eşti sinceră cu mine chiar dela începutul cunoştinţei noastre. Cu cinci minute mai nainte, mă făceai să cred că nu mă vei înconjura şi-mi vei cere tot ce-ţi lipseşte, iar acuma te fereşti de a-mi spune ce ai pe inimă ? 1

— Nu înţeleg ce vrei să spui, n'am nevoe de nimic!

-— Am să-ţi spun cu atunci : Afirm, că ţi-ai schimba bucuros locuinţa cu alta, căci unde stai nu eşti mulţumită şi nici nu poţi să fii între aşa oameni!

— Da e adevărat că cu locuinţa nu sunt mulţumită, dar nu face nimic. Când voiu câştiga, voiu avea alta mai bună, până atunci..., corespunde şi asta pentru chiria ce-o plătesc. Dealtfel, viaţa m'a învăţat să nu prea aştept multe dela ea...

— Crezi poate, că o altă locuinţă, mai în centru şi între oameni mai cum se cade e mai scumpă? Nu, din contră cunosc familii, cari ar închiria bucuros camere frumoase pentru sume de nimic, numai de groaza rechiziţiei. Cel puţin atunci ştiu cui îşi dau locuinţele, pe când dacă e rechiziţionată, nu poate să ştie cine le vine în casă. Oamenilor mai săraci, nu le rechiziţionează nimeni şi apoi ei mai sunt şi avizaţi la sumele ce le încassează pentru locuinţele mizerabile pe care le împart cu al ti nevoiaşi, care nu au nici ca ale lor 1

— Cât plăteşti acolo?

— Patruzeci de coroane pe lună.

— Ei, vezi 1 eu î-ţi pot recomanda chiar de pe acum locuinţă foarte frumoasă pentru aceea sumă, zic pentru aceea sumă, dar se poate că şi pentru una mai mică.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Dacă vrei s'o vezi, uită î-ţi dau adresa şi poţi să te muţi chiar astăzi, căci sunt sigur că vă veţi învoi.

Luai biletul, pe care mi-l întinse, era cartea lui de vizită. Pe partea curată, avea scris cu creionul adresa unde trebuia să mă duc. Ne salutarăm la despărţire ca prieteni şi apoi părăsii casa. Când mă văzui în stradă, cetii biletul: Era cu vre-o câteva case mai la vale, dar tot în aceea stradă M'am dus s'o văd şi de fapt am închiriat-o. Trebuia să plătesc ceva mai mult, în schimb mă bucuram de alte avantagii. Aveam toată comoditatea cum o avusesem la casa părinţilor mei. încă în aceea zi mi-am transportat lucrurile ce-mi mai rămăseseră, la noua mea locuinţă.

Camera în care mă mutasem, era foarte frumoasă, cu două tereştri la stradă şi cu intrare absolut separată. Mobilierul era dintre cele mai de preţ. Oglinzi mari de cristal în toate părţile şi pe jos covoare adevărate de Persia. începui să cred că mi-se va schimba soartea, îmi întrevedeam un viitor mai omenesc şi mai puţin vitreg. Mă vedeam par'că lucrând într'un birou liniştit, în societatea unui domn bătrân, cu faţa delicată şi cu vocea blajină. Mă vedeam în faţa registelor mari, aplecată peste coloanele nesfârşite de numeri şi simţeam o plăcere în sufletul meu. Am fost veselă, aproape neastâmpărată toată seara. M'am pomenit fredonând refrenul unei operete, lucru ce nu-l făcusem de ani de zile.

Mă cugetam aproape cu drag, la noul meu prieten şi protector. Nu mă mai simţeam atât de singură pe lume, nu mă mai simţeam atât de streină. Otomanele moi, camera caldă şi covoarele groase, reînviaseră în mine dorul de viaţă. Statuia Dianei, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9OI-1932

pe măsuţa din- tr'un colţ al camerei mele, mă privea cu zâmbetul ei de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9OI-1932

gheaţă, iar eu o amenințam cu degetul. Totul era nou şi bun pentru mine în aceea seară, până şi trecutul, îl priveam printr'altă prizmă... Şi măcar dacă aş fi ştiut ce mă aşteaptă ?..

Înainte de culcare, mă rugai lui Dumnezeu din toată inima mea. Nu uitai să cuprind în rugăciunea mea numele lui „Carol“ căci aşa se numea protectorul meu: Laudă ţie doamne, pentru că nu m'ai părăsit, ci mi-ai trimis în cale acest om bun la suflet care înţelege suferinţele mele...

Mă culcai, dar somnul par'că fugea de mine. Figuri hâdoase, cu miile mi-se arătau prin întuneric. Monştrii uriaşi îm dădeau târcoale din toate părţile, mă zbateam ca peştele pe jeratic şi nu ştiam ce se petrece în sufletul meu...

Aţipii în cele din urmă, dar prin, somnul zbuciumat, văzui cum din puhoiul de vedenii se ridicară două umbre şi încetul cu încetul creşteau înaintea mea luând' fiinţe omeneşti. Primul pe care-l cunoscui era Richard, aşa cum il văzusem la despărţirea noastră Cu pumnii încleştaţi, cu faţa teribil de schimonosită, cu privirea cruntă şi îndreptată spre cer. Singurul său punct de reazim, dela care mai putea aştepta vreun ajutor.

Al doilea era Carol; cu fruntea senină, cu faţa şi trăsăturile fine, cu zâmbetul acela copilăresc pe buze şi cu aceea strălucire în ochii, care mă face până şi astăzi să tresalt, sau să fug de lume după starea sufletească în care mă aflu !...

Deodată mă cutremurai de ceeace descoperisem în sufletul meu : 11 iubeam pe Carol, dar nu cu iubirea sinceră şi nevinovată cum îl iubisem pe Richard. Nu-i iubeam sufletul, ci trupul, nu-i iubeam fiinţa ci mascu-

lul pe care-l gâceam ascuns sub înfăţişarea lui vioaie. Am trăit apoi în vis toate plăcerile şi orgiile ce există.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.p/jjjtm901-1932

Am prevăzut chiar din ziua următoare decăderea mea! În- zădar mă străduii pe urmă să-mi şterg din amintire, acele visuri stranii şi aceea noapte de groază, căci ele reapăreau mereu sub diferite aspecte. îmi era deajuns să văd un bărbat, pentru ca inima să-mi bată cu mai multă putere şi să-mi treacă fiori prin tot corpul. Patima strămoşilor mei din partea mamei se manifesta şi la mine şi era ceva firesc îutr'asta ! căci ar fi fost o mare minune, ca eu singură să rămân teafără dintr'o familie cu aplicaţiuni bolnave, din care, nici măcar unul n'a murit de moarte curată !...

Intr'una din zilele următoare, Caro! şi-a ţinut de datorinţă, să-mi facă văzuta la noua mea locuinţă recomandată de el. Când am aflat, eram cât pe aci să bat în palme de bucurie. M'am repezit la uşă ca o săritură din minte şi am deschis-o cu atâta bruscheţă, încât ar fi trebuit să fie chior, ca să nu cunoască ceeace se petrece înlăuntrul meu. Mă cugetasem la el, chiar în aceea zi şi cotrobăisem printre şubredele mele memorii, ca să găsesc un pretext, pentru a putea da din nou faţă cu el, dar n'am găsit nimic potrivit. Am lăsat pe urmă totul la noroc, în nădejdea că voi găsi mai târziu...

Nu ştiu cât am stat împreună şi nici despre ce am vorbit, desigur banalităţi!... căci lucruri serioase nu aveam de unde. Ştiu însă, că pentru aceea seară am fost invitată să iau masa împreună cu el. Am acceptat din două cuvinte, temându-mă că nu va insista şi mă voi căi la urmă. La plecare mi-a spus, că dacă-i permit, va veni pe la orele nouă cu trăsură să mă ia de acasă, să-I aştept. Am fost nespus de fericită, cu toate

)Ip Muzeul Digital al Romanului Românesc
AţfeJ revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

că-mi crepa obrazul de ruşine şi remuşcările începeau să mă zugrume...

Restul zilei l'am petrecut îmbrăcându-mă şi desbrăcându-mă, am probat pe rînd toate rochiile ce le aveam, dar nici una nu-mi era pe plac. Toate le găseam prea modeste şi prea de proastă calitate. Nici una nu mă făcea destul de frumoasă, pentru ca să mă cred vrednică de iubirea lui. Dumnezeule ! ce ţi-e omul...?

Cu vre-o câteva zile mai 'nainte, blestemam frumuseţea cu care m'a înzestrat natura, acum cârteam contra creatorului, pentră că nu eram mai atrăgătoare. Şi ce crezi amice, ce-am mai făcut ?

Mi-am fardat fafa pentru prima oră în via|a mea, mi-am dat cu rouj pe buze şi mi-am creionat sprâncenele ' Toate nişte lucruri, de care m'aş fi scârbit altă dată. Eram în marginea prăpastiei şi e interesant faptul că ştiam ce fac, îmi dădeam seama de urmări şi totuşi!... Nimic pe lume nu m'ar fi putut reţine să nu mă duc ..

În sfârşit am găsit o rochie decoltată, printre cele rămase dela mama. Altă dată n'aş fi îmbrăcat-o pentru toate bogăţiile pământului! dar acum o credeam chiar potrivită. Mă uitai pe urină la ceas, nu mai era mult până la nouă, dar pentru mine tot minutul era un veac, Pe la nouă şi ceva, veni şi Carol, era chiar timpul, căci începusem să-mi pierd răbdarea: Stăteam ca pe mărăcini, alergam dela o fereastră la alta şi-mi as- cuţeam urechile la uruitul fiecărei trăsuri ce trecea pe stradă:

— Te-am făcut să aştepţi prea mult, nu-i aşa? – mă întrebă el – scoţindu-şi mănuşile şi privind la ceasul de pe noptieră, care arăta nouă şi zece.

— Nu, din contră!... Dacă venea-i mai devreme

5* trebuia să aştepţi afară, până să-mi termin toaleta – replicai eu .

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Apoi după ce mai trecu-i odată pe dinaintea oglinzii, nu atât pentru a mă privi pe mine, ci voiam ca în felul acesta să-l examinez pe el Ştiam eu ce fac ? Mă întorsei satisfăcută şi-l rugai să-mi pună mantila, Era de prisos rugămintea mea, căci el stătea cu ea în mână, Când fusei gata, îmi întinse braţul şi mă conduse la trăsura care aştepta în stradă.

Dela lumina felinarului de peste drum, două femei de stradă, cari de sigur pescuiau şi ele ceva de jumulit; rîdeau şi făceau haz pe socoteala mea: O privire plină de ură, câteva cuvinte nu prea drăgostoase adresate în pripă şi trăsura porni într'o goană nebună. Acum nu-mi mai păsa de nimic, ştiam de altfel, că cele două târfe o făcuseră din invidie şi că, ori care dintre ele ar fi fost fericită în locul meu! .

Ne-am dus deadreptul la teatru, unde se preda „Madame de Pompadour*. Cred că, Carol a făcut-o anume, ca să-mi trezească gustul pentru lux şi admiraţia pentru femeia care ducea o viaţă dublă. Dacă într'adevăr acesta-i fusese scopul, a nimerit-o, căci pe la sfârşitul actului doi, îmi era pecetluită soarta ! Ştiam ce fac, dar nu ştiam ce mă aşteaptă!?

După teatru, am luat masa împreună într'una din cele mai elegante Caffee Restaurant ale oraşului. Separeul care fusese reţinut din vreme pentru noi, era unul dintre cele mai discrete şi mai bine dosite în care nu putea să privească nici o persoană nepoftită. Tot cuibul aceea era căptuşit cu catifea vişinie, până şi becul electric, răspândea aceeaşi lumină ca de foc de sub crinolina de păpuşă care servea drept abatjour. Eram

Muzeul Digital al Romanului Românesc
fctoiistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

atât de fericită şi mă simţeam atât de bine, încât aproape nu regret nici astăzi pasul ce l'am făcut în aceea seară. Când am intrat acolo, toţi ne-au salutat din toate părţile. Chelnerii îşi încovoiau spinările în faţa noastră, până şi proprietarul, un om foarte mândru, mi-a sărutat mâna, lucru ce nu-l făcea de cât cu ocazia marilor evenimente şi numai femeilor pe care le cunoştea. Ni s'a servit apoi o cină compusă din cele mai bune bucate, cel puţin aşa mi-se părea mie, care trebuia să fac coadă la măcelar ceasuri întregi pentru câteva oase şi de multe ori mi-se închidea uşa în nas... Am beut la mai multe rugăminte ale lui Carol, câteva pahare de şampanie. Nu băusem nici odată, aşa că nu-i cunoşteam efectul. Pe urmă nu ştiu cum am fost dusă acasă, nu ştiu cum am fost desbrăcată şi nici cum am fost pusă în pat: Simţiam ca prin vis o fer- binţeală tulburătoare, simţeam buzele lui Carol, strîns lipite de ale mele. Când m'am desmeticit, o durere tăioasă m'a făcut să ţip... Atunci mi-am dat seama de ceeace se petrecuse cu mine... Când mi-am deschis ochii, văzui la lumina slabă, ce împrăştia becul electric de sub abatjourul verde de pe noptieră, cum Carol mă ţinea în braţe, cu sânii lipiţi de pieptul lui. Trupurile noastre erau topite unul într'altul... Am voit să sar din pat, dar braţele lui, nu mă lăsară nici să mişc...

Apoi, ca să mă împace, îmi acoperi faţa de sărutări şi-mi şopti cuvinte de dragoste. Buzele lui cărnoase, mă ardeau ca focul, respiraţia lui mă făcea să tremur din tot corpul. Cu ochii închişi am suportat toată povara plăcerilor lui.

Din când în când oftam lung între două săruturi şi el mă întreba atunci:

— Mă iubeşti ? – nu-i aşa ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

În loc de răspuns, îmi ascundeam ochii plin de lacrimi la pieptul lui păros O beţie de voluptate mă cuprinsese, în care aş fi voit să-mi vărs toată viaţa şi tot sufletul meu. Aceasta s'a terminat apoi prin a mă da lui din nou, cu toată conştiinţa mea.

În dimineaţa zilei următoare, timpul erâ posomorit, bolta cerului ca de plumb. O ceaţă deasă se lăsase asupra oraşului Străzile erau pustii, se părea că totul doarme. Deschisei fereastra şi respirai adânc aerul umed ce pătrundea prin deschizătura ei. Când îmi amintii de cele petrecute noaptea, mă uitai în toate părţile, privirea mea se opri asupra patului. îngerul castităţii, care păzise patul meu de fecioară, se depărtase, mă părăsise plângând şi cu aripile pârjolite. Statuia Dianei, mă privea cu ochii încruntaţi, pe buzele ei degerate flutura un zâmbet batjocoritor, de par'că ar fi voit să spună: De acum nu mai ai dreptul să te plângi, căci ceeace ai căutat ai găsit şi poţi să fi mulţumită

Icoana Maicii Dorrnului, care atârna la căpătâiu patului meu, mă privea cu ochii strălucitori de lacrimi, plângea şi ea de mila mea. Nu puteam suporta privirea aceea dojenitoare şi zâmbetul amar care par'că i-se ivise în colţul gurei. îmi veni să fug să mă îndepărtez din acest loc, din aceea casă, în care toate lucrurile erau martori ruşinei mele. Mă trîntii din nou în pat, îmi ascunsei faţa în pernele cari mai păstrau încă cutele lăsate de corpul lui Carol, şi mai răspândeau încă mirosul trupului lui...

Plângeam şi blestemam ora în care m'am născut. Era mai bine dacă mă năşteam, în mijlocul unei păduri, departe de lume. îmi amintii, câţi oameni fericiţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
re.vistatransiivania.ro/mdrri901-1932

văzusem într'aceea, cari lucrau din zori şi până în noapte. Printre aceia cari îşi câştigau pâinea de toate zilele prin sudoarea feţei lor şi totuşi erau mulţumiţi. Fii şi fiicele lor trăiau fericiţi în inocenţa lor, acolo a- fară la moşie, aşteptând primăvara cu inimele săltând de bucurie.

Plângeam şi blestemam soarta mea tirană şi destinul vitreg, blestemam autorii războiului, pentru a căror plăceri a trebuit să se curme sute de mii de vieţi nevinovate, în urma căror sufere şi suportă mizeria sute de mii de familii. Orfanii acestora cerşesc mila trântorilor şi fiicele lor se vând înbogăţiţilor de război, cari se lăfăiesc în automobilele lor luxoase, câştigate, pescuind în apele murdare şi prin mijloace, cari nu vor vedea lumina zilei niciodată, trăgând şi jupuind până şi ultima bucăţică de pâine dela văduvele şi orfanii celor ce şi-au vărsat sângele, păzind cuibul trântorilor, ca ei să-şi poată face mendrele...

O ! Dumnezeule, unde este dreptatea ? Nouăzeci la sută îndură foamea, frigul şi cea mai neagră mizerie, pe când unii în ascunzătoarele lor, în cuiburile păcatelor trăesc cu cele mai alese mâncări şi beuturi, chel- tuesc zeci şi chiar sute de mii cu desfătările lor scandaloase, uneori împestriţează bulevardul cu mutrele lor îngâmfate şi cu făpturile lor ca umplute cu paie, îm- brăcaţi în cele mai scumpe stofe şi cele mai fine blănuri. Mai cu seamă Dumineca şi în serbători, când îşi scot ciumele la plimbare, pentru ca să se fălească cu ele, cât sunt de durdulii şi de bine îmbrăcate.

Am întâlnit doi dintre cei cari mi-au declarat ca- tegoric, că mă vor angaja în serviciu, dar cu condiţiu- nea să fiu prietena lor. A celui mai în vârstă era mică şi grasă peste măsură, semăna mai mult cu un balon gata, gata să- şi ia avântul în aier. Iar ceialaltă a pro- curistului mai tânăr,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

era lungă şi fără nici-o formă omenească. Pe aceasta din urmă, dacă ar fi văzut-o Darwin, sunt sigură, că s'ar fi bătut pe piept şi ar fi convins pe cei cari nu cred în generaţiunea spontană a animalelor şi omului primitiv, până ce au ajuns în starea de astăzi.

Seara nu mai puteam de durere de cap, plânsesem prea mult, mă temeam să nu-mi fi secat isvoarele lacrimilor. Mă îmbrăcai în negru şi eşii puţin la plimbare, dar când ajunsei la prima vitrină din colţul bulevardului, aruncai o privire în oglinda mare, ce era aşezată în dosul bibilourilor puse în vitrină pentru reclamă. îmi văzui faţa la lumina electrică şi mă speriai de mine însămi, mă reîntorsei acasă numai decât, îmi spălai ochii şi îmi pusei pe cap o pălărie cu borduri largi, acoperită de un văl negru şi des, care-mi acoperea faţa în aşa fel, că nu mă mai putea cunoaşte nimeni, nici chiar cei mai buni prieteni pe cari îi aveam. Eşii din nou pe stradă şi mi se păru că toate se schimbaseră, toate lucrurile le priveam cu alţi ochi, când cineva se uita la mine, simţeam că mă înroşesc la faţă şi tot sângele mi-se urca la cap. Mă temeam că toată lumea ceteşte în sufletul meu şi toţi trecătorii cunosc ruşinea mea Mă îmbrăcasem în negru, ca să trec mai nebăgată în seamă şi să mă simt la adăpost de ochii celor curioşi, dar mă convinsei de contrariul. Mă convinsei, că toţi bărbaţi mă priveau cu mai mult interes ca de altă dată. Am auzit atunci şoptindu-se în urma mea :

jlp Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

— Aceasta trebue că e o marfă nouă, căci n'am văzut-o până acum pe stradă.

— Intr'adevăr, nici mie nu-mi este cunoscută, deşi eu le cunosc pe toate din oraş, aparţinând atribuţiunei mele controlul lor – adaugă unul atunci.

— Astai!... Parcă numai decât trebue să fie o fată, dacă e frumoasă, dintre clientele tale? – obiec- ţionă al treilea. Câte n'or fi chiar dintre acelea . pe care voi nu le cunoaşteţi?

Cum ştiam că era vorba despre mine, aş fi voit să mă înghită pământul. Eram cât pe aci să ţip de ruşine şi cred că nu m'aş fi putut stăpâni, dacă în acel moment nu mi-ar fi eşit în cale o veche cunoş- tiinţă, o colegă de şcoală, cu care fusesem în internat la Ursuline. Ea nu mă cunoscu la prima vedere, din cauza vălului des, ce-mi acoperea faţa. Dealtcum nici nu ne văzusem noi de ani de zile. Anghela – fosta mea colegă – nu era singură, ci în societatea altei fete, şi-mi era cumva greu să le opresc, dar trebuia să mă adresez cuiva ca să scap din ochii acelor imbecili, cari cu fiecare vorbă ce rosteau despre mine, îmi rupeau fâşii de pe obraz.

Când ajunsei în fata celor două fete, mă oprii şi cu o mişcare bruscă îmi aruncai vălul peste cap şi apoi mai 'nainte de a fi recunoscută de către fosta mea colegă, mă agătai de braţul ei. Dumnezeu te-a adus Anghelo – sughiţai eu forţându-ină să nu izbucnesc.

— Pentru Dumnezeu 1 dar ce-i cu tine ? – ex- clamă ea – când mă recunoscu

— Veniţi! veniţi! repede, căci am să vă spun totul – rostii eu abia putându-mi reţinea lacrimile. Insoţitoarea prietenei mele, mă privea cu milă şi An-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ghela îi explică la repezeală, cine sunt şi de unde ne cunoaştem.

Cum nu erau încă nici orele şapte, le invitai să trecem pe la mine şi le povestii scena ce o avusesem cu brutele acelea de pe stradă, cari cred despre ei că sunt atât de folositori societăţii. Eram recunoscătoare celor două fete, pentru că mă scăpaseră dintr'o situaţie foarte neplăcută.

Vorbirăm apoi despre alte lucruri şi Anghela mă întrebă de starea părinţilor mei. Ii spusei că nu mai am pe nimeni. Tata a murit în războiu, iar mama de inimă rea după moartea lui.

Abea dacă trecuseră cinci minute, de când plecaseră cele două fete, când cineva sună.. Începui să tremur ca de friguri, sfătui un moment pe gânduri, nu ştiam ce să fac, să deschid uşa ori nu? În cele din urmă mă hotărâi şi-o deschisei. Credeam ca voi vedea pe Carol înaintea mea, dar mare-mi fu mirarea, 'când mă găsii în faţa unei doamne cam de vre-o patruzeci de ani. Tocmai eram s'o întreb, pe cine caută, când ea mi-o luă pe dinainte.

Pe Domnişoara Carmen o căutăm, nu-i aşa, că Dumneavoastră sunteţi?

— Carmen este numele meu, dar nu ştiu sunt eu aceea pe care o căutaţi Dumneavoastră ? – răspunsei eu – căci nu-mi amintesc să ne fi văzut vreodată.

— Nu face nimic, o să ne cunoaştem de acum înainte – zise ea şi spunând acestea intră. Atunci observai, că nu era singură, ci în urma ei mai venea o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
jgyistatransilvania.ro/mdrrl9Ql-1932

fetiţă de prăvălie cam de vre-o patrusprezece ani. Fetiţa avea în fiecare mână câte un pachet şi încă destul de respectabil. Nu-mi puteam închipui, ce voieşte această străină în casă la mine cu bagajul şi chiar în toiul nopţii ? 1...

— Desfă pachetele ! – se adresă ea însoţitoarei sale – Fata scoase la repezeală dintr'un pachet două blăni de vulpe siberiana, căptuşite cu cel mai fin crep de chine.

— Tot ce am mai fin în magazin sunt aceste două blăni începu ea. Sunt una şi aceiaş dm toate punctele de vedere, aceeaş calitate, aceiaş preţ. Rămâne doar să alegeţi culoarea, care o veţi crede mai convenabilă !

Bine doamnă ! Dar din toate acestea nu înţeleg nimic: blăni de vulpe siberiană, căptuşală crepe de chine, culoare convenabilă!... Trebue să vă înşelaţi în privinţa persoanei mele, căci eu n'am comandat nimic la nici-o magazie. îmi pare bine, că pot trăi de pe o zi pe alta, fără să mă mai cuget la blănuri de vulpe siberiană. Mă simt foarte bine în paltonul meu de stofă

— Cred domnişoară, că vă simţiţi bine, dar aceluia ce ne-a trimis aci aşa se vede că-i place mai mult să vă vadă îmbrăcată în blană de vulpe albastră şi în mătase adevărată de China...

Intre timp fetiţa desfăcuse şi al doilea pachet, din care scosese vre-o patru rochii de mătase foarte fină şi de culori foarte discrete. Fără să mai întrebe ceva, le aşternuse pe toate, pe pat.

— Acestea cred, că vor fi bune, fără modificare — adaugă femeia —rămâne numai, să alegeţi dintre blănuri, care vă place mai mult ca culoare ? La tot cazul aceasta mai închisă e la modă, căci toate damele de elită, aceasta culoare o poartă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Eram decisă să-i arat uşa şi să-i spun, să se cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

reţe cu calabalâcurile acestea, când începu din nou :

— Dealtcum şi fratele Dumneavoastră, când le-a comandat, tot aşa mi-a spus, că cea de culoare mai închisă îi place mai mult. Cu toate astea m'a rugat să le aduc pe amândouă, ca să-o alegeţi dumneavoastră pe aceea, care vă place, căci un bărbat tot bărbat este şi nu cunoaşte gustul femeilor.

La ultimele ei cuvinte, un fel de duioşie mă cuprinse, acest: „fratele dumneavoastră", mă făcu să nu consider chestia atât de tragică, cum mi-o închipuisem la început. Ştiam, că femeia nu crede nimic din toată fraternitatea dintre mine şi Carol şi că ea este convinsă de contrariul... Mi se păru chiar, că pe când spunea : fratele dumneavoastră, un zâmbet ironic îi flutura pe buze. Toate acestea, nu mă împiedecară însă, ca să mă cuget cu drag la Carol, văzând cât de bun este, ca să se dea drept fratele meu, numai să nu creadă lumea despre mine ceeace sunt în realitate. . Nu m'am gândit atunci, că el ar putea face gestul acesta în favoarea lui. În orbia mea de dragoste pentru el, nu-l credeam în stare de nimic rău. îmi ziceam în mine, că cine ştie să iubească cu atâta patimă, e imposibil să nu iubească adevărat. Nu ştiam de ce este capabil un bărbat, ca să-şi ajungă scopul?

Dupăce plecă femeia, examinai toate lucrurile aduse de ea. Erau într'adevăr dintre celea mai fine şi mai scumpe, la care niciodată nu s'ar putea cugeta o fată săracă, cum eram eu. Mă cugetai; cât de bogat trebue să fie Carol, dacă îşi permite să facă astfel de cadouri?... Nu mă gândeam însă la ceeace dădusem eu în schimbul acestor lucruri şi că, cu acestea eram achitată pentru totdeauna, nu mai aveam drept să mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

opun, trebuia să fiu sclava plăcerilor lui atâta timp, cât el nu se va sătura de mine şi mă va părăsi pentruca să ajung pe mâinile altuia, poate mai puţin darnic de cum se arătase el, apoi a altuia şi altuia., până la infinit. Chiar voiam să le aşez în dulap, când auzii din nou soneria, mă dusei să deschid. Aveam presimţirea că trebue să vină el şi într'adevăr el eră. Ii deschisei şi el se opri în prag cu mâinile la spate, mă privi cu ochii hămeşiţi, de ai fi crezut că îşi pusese de gând să mănânce cu ei. Eu nu îndrăzneam să mă uit la el, de frică să nu izbucnesc jn lacrimi.

— Mă mai iubeşti Carmen, întrebă el, sau mă goneşti ?

— Chiar dacă nu te-aş mai iubi, tot n'aş avea dreptul să te resping – replicai eu tremurînd,

— Cum să înţeleg aceasta?

— Mă rog, înţelege cum vrei 1 Dar sunt sigură, că înţelegi foarte bine, poate mai bine ca mine. Te prefaci numai. Dealtcum, puţină ipocrizie nu strică, îndeosebi pe voj bărbaţii, vă denotă de minune.

Ultimele cuvinte, mă silii să le spun cu sarcasm, dar nu-mi reuşi de loc. Nu-mi reuşise mie nimic dealtfel, nici chiar când îmi băgăm ceva serios în cap, cum atunci să-mi fii reuşit o prefăcătorie?...

— Ce să-ţi dau, ca să te împac? – mă întrebă el – apropiindu-se de mine şi cu mâna liberă îmi cuprinse talia.

În definitiv, ce importanţă are, mă gândii eu. Dracu să ia toate prejudecăţiile, ele sunt pentru alte persoane şi nici de cum pentru mine. Aci sunt eu de luni de zile cu cinstea mea şi aş fi putut crepa de foame; Carol e bogat, darnic şi pe lângă asta mai e şi frumos!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/qjc|ii'19Ol-1932

îmi ridicai ochii spre el şi mă lăsai puţin pe spate, ştiiam ce va urma...

Timpul trecu repede şi eu uitai toate frământările şi remuşcările de conştiinţă ce mă munciseră în ultimele douăzeci şi patru de ore. Acum el era lângă mine, ce- mi păsa de ce va fi mâine, putea să fie şi sfârşitul.

Uitasem chiar şi vorbele uîîte ce le auzisem spunândU'Se pe contul meu. Mă gândeam că unele, vor fi făcând alte lucruri şi mai şi.. Pe când eu aş fi putut păcătui chiar din dragoste cu Carol.

Aşa ne petrecurăm apoi fiecare noapte, îndrăgostindu-ne. În primele zile simţeam dureri, mai târziu era o necesitate pentru mine. Eram fericită în felul meu, deşi ştiiam că aceasta n'are să dureze mult, dar mă obişnui-i şi cu această idee şi trăiam numai pentru moment.

După o lună de iubire, aşa cum numai noi ştiam s'o facem, Carol începu să cam întârzie, ba în unele seri nu venea de loc. . Intr'una din zile, după o noapte de acele iubiri stranii, mă privii în oglindă. Eram strivită de tot, eram ca lămâia din care s'a stors sucul. Ochii îmi străluceau ca rubinele şi par'că se mai măriseră, jurîmprejur erau pătaţi de cearcăne vinete, eram ca o bolnavă, care sufere pe urma unui suc de proprietăţi narcotice. Când eşeam la plimbare nu mă mai jenam de cele ce se vorbeau pe socoteala mea ci din contră, cu cât se şopteau mai multe, cu atât mă simţeam mai mândră de mine Devenisem desmăţată deabinelea. Carol mă luase cu sine de câteva ori, bine înţeles numai seara, ziua niciodată. Când m'a dus

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/qjc|ii'19Ol-1932

prima oră la cafenea, toţi bărbaţii mă priveau cu atât interes încât credeam, că se rupe cerul asupra mea, pe urmă m'am dedat şi nu-i mai luam în seamă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/qjc|ii'19Ol-1932

Intr'o Duminecă după masă, Carol veni la mine şi-mi spuse, că dacă mă învoiesc să preiau serviciul pe care mi-l oferise la unchiul său, să mă decid, căci magazia s'a deschis şi postul este reţinut pentru mine

Iar în ce priveşte salariul, cred, că vei fi mulţumită Dar să nu crezi că te forţez, eu voesc numai să nu fie bătător la ochi purtarea noastră, şi lumea să nu ştie că primeşti ceva dela mine. Apoi, de, va fi şi mai bine aşa, căci ne vom vedea în fiecare zi, fiindcă în prăvălia unchiului meu pot intra oricând, fără ca cineva să se cugete la alte lucruri.

Dacă voeşti să primeşti oferta, te iau acum cu mine, mergem să te prezint unchiului meu. El îţi va spune ce atribuţiuni vei avea şi totodată salarul, ce ţi-l poate da. Deocamdată nu prea vei avea de lucru, în urma greutăţilor importului de azi, dar cred, că nu va ţinea mult asta, până atunci te vei obişnui.

Era pe înserate, când intrarăm în prăvălia mare, în care se mai lucra la aranjarea mărfurilor cu toate, că era Duminică şi magazia închisă. Bătrânul domn se părea, că ne aşteptase, căci stătea în uşa biroului, construit din table mari de sticlă într'un colţ al magaziei, – cu bastonul în mână şi îmbrăcat cu palton de iarnă.

Carol mă prezintă unchiului său, dar cum era prea întuneric, acesta ne invită înlăuntru şi făcu lumină. Potrivi lucrurile în aşa fel ca să stea în faţă cu mine.

Faptul acesta mă cam încurcă la început. Mă temeam, că viitorul meu patron ştie de relaţiile mele cu nepotul său, totuşi răspunsei destul de bine la întrebările lui, căci se arătă mulţumit şi mă întrebă : ce pre- tenţiuni am.

I-am răspuns, că las aceasta la aprecierea lui şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că nici nu aştept să-mi stabilească salarul de pe acum, ci numai dupăce se va convinge de capacitatea mea pe acest teren.

MS privi drept în ochi, şi-mi zise:

— Îmi plac foarte mult oamenii cari sunt siguri de activitatea lor. Tocmai de aceea şi eu voesc să mă arat demn faţă de dumneata. Iţi ofer o mie de coroane lunar şi ori de ce vei avea nevoie din magazie, toate le vei primi cu preţul de fabrică, bine înţeles lucrurile ceţi sunt necesare personal. Ei, ne-am înţeles?

— Da, ne-am înţeles, răspunsei eu, întinzându-i mâna, şi chiar de mâine îmi pot prelua serviciul, dacă e nevoe.

— Nu, nu e nevoie, am să te înştiinţez eu, când vom fi aranjaţi, fii numai liniştită Nepotul meu se va însărcina cu misiunea de a te înştiinţa, nu-i aşa Carol ?

— Da, da, am s'o înştiinţez eu unchiule, – îl asigură Carol, făcându-mi semn de plecare.

În timpul cât stăturăm noi înlăuntru, afară se întunecase deabinele, când ajunserăm în stradă, felinarele nu erau încă aprinse şi lume nu prea era pe stradă, afară de câţiva băeţi de prăvălie şi oameni de serviciu, cari se grăbeau fiecare după lucrurile lor. Din strada teatrului veneau spre noi două servitoare, fete dela ţară, îmbrăcate cu crinoline foarte largi scurte, ce abea le ajungea până peste genunchi, din când în când ele se opreau în loc îşi spuneau câte ceva, ce apoi era urmat de râsete răguşite. Din coşurile lor se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

împrăştia mirosul de varză şi ceapă prăjită în untură artificială, cu care se găteau mâncările aproape la toate restaurantele în timpul acela.

Carol mă luă de braţ şi mă întrebă :

— Aşa-i că şi tu[1]! găseşti simpatic pe unchiul meu? Dar mai 'nainte de a răspunde eu, continuă tot el.

Sunt convins, că vă veţi înţelege bine împreună. Am observat în cele câteva minute, cât am stat de vorbă cu el, că simpatia lui pentru tine este mare. Dealtcum de prima întâlnire m'am temut. Aceasta ţi-o spun acum, după ce a trecut. Căci trebuie să şti, că e cam ciudat bătrânul, eu îi cunosc toate apucăturile lui de burlac. Dacă dela prima întâlnire simpatizează cu cineva şi face impresii bune asupra lui, pentru acela este în stare de ori şi ce. Nu cred să fie vre-un lucru sau vre-un favor pe care i-l'ar denega. Dacă nu simpatizează însă dela prima întâlnire, acela mai bine să nu-i iasă în cale, căci tot mai mult Îl ureşte şi tot mai multe cusururi îi găseşte. Sunt sigur, că nu peste mult, vă voi ' vedea, făcând împreună excursiuni cu maşina. .

Mă uitai la el, nu ştiam ce voieşte să spună cu aceasta.

Tocmai mă pregăteam să-i răspund ceva cam bo-sumflată, când cineva mă strigă de pe trotoarul opus :

Era Angela, prietena mea, mergea la teatru, însoţită de un domn, pe care mi-l prezintă, ca pe viitorul ei logodnic. La cuvântul „logodnic" simţii, că mă înroşesc la faţă. Noroc, că era noapte şi nu mă puteră observa. Numai atunci băgai de seamă, că şi eu mă ţineam de braţul lui Carol, deşi el era un străin pentru mine

Angela, par'că observă încurcătura mea căci ne făcu observaţii. Nu ştiu dinadins, sau numai din obiceiul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

ei de limbută, ce-l mai avea şi acum:

Bine, dragii mei 1 Dar ştiţi, că intimitatea voastră nu cred, că ar privi-o cu ochi buni unele persoane văzându-vă aşa braţ la braţ. Aveţi noroc, că e noapte, şi pe această stradă sunt foarte puţini trecători.

Spunând acestea, se întoarse spre Carol şi-l ameninţă cu degetul, spunându-i:

— Dacă aşi fi eu în locul logodnicei dumitale, pentru unele ca acestea, te-aş pedepsi foarte aspru. Aşi amâna căsătoria cu cel puţin un an de zile pentru fiecare caz ca acesta, sau ca cel din seara trecută, când erai la teatru cu bruneta aceea nostimă: ştii, că tot publicul vă admira?!... Cine era femeiuşcă aceea?

— Care ? Nu cunosc nici o brunetă...

Adecă, cunosc eu, dar nu-mi amintesc să fi fost nici odată cu vre-una la teatru, căci mai cu seamă cu femei nu prea î-mi place să mă arăt în public, deoarece cunosc lumea acuma atât de bine, încât ştiu să mă feresc de gura ei. Eu am fost singur, dar dacă cineva se aşează lângă mine, sunt eu de vină Adecă dacă aceea ar fi întâmplător, chiar o femee sau o fată, tot aşa putea să fie un bărbat. Căci dumneata asemenea îmi vei admite să constat, că în localuri publice nu poate nimeni dispune: cine să stea lângă el.

— Aşi! Astea-s mofturi',.. D-voastră bărbaţii găsiţi totdeauna mijloace de a vă scuza. Dar toată lumea observă intimitatea ce o aveaţi unul faţă de altul, aşa ceva se vede şi se cunoaşte. Nu vă mai reţin însă, căci vă grăbiţi poate?!

Spunând acestea plecă şi ne lăsară, mai cu seamă pe mine nedumerită, nu ştiam ce să cred ?

Pornirăm pe urmă şi noi. Mergeam tăcuţi, nu cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

tezam să curm tăcerea. Strada era ca moartă, pavajul trotoarului răsuna sinistru sub tocurile ghetelor noastre, o ceaţă deasă se aşternuse peste tot cartierul, felinare-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

le păreau pierdute în vălul nopţii şi în pătura cenuşie. Stropi mari de ploaie picurau de pe straşinele caselor, mohorâte întrerupând liniştea apăstoare cu picăturile lor sinistre.

— Să trecem prin aleie – îmi zise Carol – şi- lindu-se să păşească alături de mine. Vocea lui mi-se părea schimbată, farmecul ce-l găsisem în ea dispăruse dintr'odată. A n g e 1 a sfărmase toate iluziile mele cu un singur cuvânt. Ştiam, că acesta va fi sfârşitul şi că va sosi ziua despărţirei, dar nu credeam că aşa de repede şi atât de pe neaşteptate Mi se părea, că un sloi de ghiaţă îmi intrase la inimă. N-aşi fi crezut nici odată, că despărţirea va fi atât de dureroasă pentru mine!

Credeam, când am cunoscut pe Carol, că scăpasem de zbucium, mă salvasem de mizerii. Dar acum mă simţeam mai părăsită ca ori când... Atunci cel puţin aveam castitatea, acum nu o mai aveam nici pe aceasta. Eram lepădată, pentru ca să mă arunc în braţele altuia. I-mi amintii de cuvintele pe care mi-le spusese adineori: Mă asigura că mă voi împrieteni cu unchiul său şi că peste scurt timp are speranţa, să ne vadă făcând împreună plimbări cu maşina acestuia. Atunci nu ştiam ce vrea să zică, acum însă mi-se clarifica totul. Voia pur şi simplu să scape de mine, aruncându-mă în spinarea unchiului său, voia să facă din mine amanta unui moşneag viţios, care la rândul său avea să facă şi el la fel.

— Prietena ta Angela, mi-a uşorat foarte mult misiunea – îmi zise el în urma unei tăceri mai îndelungate Cred dealtfel, că ai observat şi tu schimbarea mea şi că eram mai tăcut în ultimele zile ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cauza dispoziţiunei mele era aceasta; Trebuia să-ţi destăinuesc ceva, dar nu ştiam cum s'o fac şi de unde să încep ? În definitiv n'aveam curajul...

Da, prietena ta avea dreptate, când spunea, că sunt logodit. E adevărat, sunt logodit, cu o verişoară de a mea.

Cred însă, că tu nu hrăneai alte speranţe mai serioase pentru mine ? Deoarece ştiai, că sunt evreu şi că familia mea n'ar consimţi nici odată la o căsătorie încheiată între mine, şi o femeie de altă naţionalitate, asta este tradiţiunea noastră.

— Domnule!

Ce înţeles au toate acestea, pentru ce te scuzi ? Înaintea femeilor de seama mea nu se mai scuză nimeni, căci eu eram avizată la ajutorul cuiva.

Am umblat zile şi chiar săptămâni întregi, pentru ca să găsesc un suflet de om, care să mă ajutore cu sfatul, să mă protejeze, n'am găsit pe nimeni. Pe urmă te-am găsit pe Dumneata, sau să zic mai bine m'ai găsit dumneata pe mine, că prin ce împrejurări... asta o şti dumneata mai bine ca mine. Ai fost omul care m'ai scăpat pentru un moment, m'ai ridicat pentru a mă arunca din nou până la fundul prăpăstiei. M'ai ridicat pentru a mă prăbuşi în mocirlă de unde nu mai este scăpare, unde ştiu ce mă aşteaptă, ca leprosul când ajunge în insula izolată de ceilalţi vieţuitori...

Cred însă, că Dumnezeu te va ierta şi va atribui în favorul dumneatale acest serviciu de caritate, ce l-ai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

făcut faţă de mine, faţă de o biată orfană, care nu mai are pe nimeni decât pe Dumnezeu. Acum ţi-ai terminat misiunea, ţi-ai făcut datoria, pe mine m'ai ajutorat, m'ai îndreptat pe o cale, ce trebuie s'o urmez vrând, nevrând!... Te-ai folosit de tinereţea, nepriceperea şi uşurinţa mea ; ai abuzat de încrederea unei fete neumblate în lume Arătându-te darnic, arătându-te binevoitor, te prefăceai, că ţi-e scârbă de josniciile celorlalţi bărbaţi, când ţi-am povestit calvarul ce-l avusem cu cei de categoria dumneatale. Dar fapta dumneatale a fost mai mârşavă, căci aceia măcar îndrăzneau să-mi spună în faţă ce voiesc. Pe când dumneata nu aveai curajul de aţi arăta ghiarele ca animalul sălbatic! Nu mi-aşi fi putut închipui nici odată, ca un domn să fie în stare de lucruri atât de josnice, să ştie vorbi aşa, cum vorbeai dumneata şi să poată face chiar contrariul cum ai făcut dumneata şi toate acestea, cu conştiinţa împăcată.

Aşa, domnule protector! Acum sunt mai bogată cu o experienţă, cunosc mai mult cu o persoană!,..

Toate ocestea le-am spus cu atâta francheţă, eram atât de calmă, încât mă mir şi astăzi de puterea ce am avut-o! Par'că n'ar fi fost de cât evadarea unor evenimente puţin importante şi nici de cum vorba despre viaţa mea întreagă:

Şi acum să auzim de bine domnule! Nu vă mai osteniţi vă rog, ci întoarceţi-vă lângă logodnica dumneavoastră, care cred că vă aşteaptă cu braţele deschise. Spunând ultimele cuvinte, trecui repede drumul şi traversai aleea în fugă, ca nu cumva să mă ajungă din urmă.

L'am părăsit, cu determinarea categorică de a nu mai da faţă cu el nici odată!..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
iwistatraAsiivania.ro/indrr1901-1932

Capitolul IU.

Pe şoseaua, care şerpuieşte printre munţii din sudul Moldovei, şi atinge localităţile: Largu, Pipirig, Mănăstirea şi Târgul-Neamţ. Un singur călător înainta greoiu, cu capul plecat şi abea tărându-şi picioarele încovoiaie de lunga pribegie ce-o făcuse. Din când în când se uita la soarele, care-şi revărsa ultimele raze, roşii ca de foc, peste crestele codrilor de brazi.

Mai este oare mult până la staţiunea de cale ferată ? – se întrebă el în sine – ridicându-şi mâna deasupra ochilor, pentru a mai privi odată globul auriu, care se rostogolea încet înspre marginea orizontului pierdut în bezna îndepărtării.

— A dracului afacere – rosti el din nou – îndreptându-şi spinarea trudită şi oftând odată din greu: Să nu găseşti ţipenie de om pe tot drumul?!... De când am trecut Carpaţii, deşertăciunea aceasta îmi face impresia că trec printr'o ţară nelocuită! Cel puţin să ştiu cât mai este până acolo?..., şi cum circulă trenurile înspre Iaşi? Apoi scoase din buzunarul dela piept o hârtie îngălbenită, o desfăcu şi se uită la ea, oarecum cu scârbă: Totul e înzadar •— şopti el trist – căci mizerabila aceasta de hartă, e complectată cu atâta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

superficialitate, în cât nici cele mai principale poziţii nu sunt indicate în ea. Cel ce a făcut-o se pare că nu cunoştea, nici măcar geografia patriei sale!?

Apoi tot urmărind cu atenţia încordată linioarele albastre, cari indicau şoselele şi alte drumuri pe harta îngălbenită şi soioasă, ajunse la o cotitură a drumului, de unde se deschidea un şes mai întins. Dealurile din dreapta şi din stânga şoselei se îndepărtau treptat, lăsând loc unei câmpii întinse şi presărate pe ici pe colo cu căsu{e părăsite. Altă dată, fusese şi asta altcum, acum însă, în locul lanurilor de grâu şi porumb, se întindeau holdele negre şi acoperite de bălării. Grădinile erau pustii şi la case era o jale să te uiţi 1

— Da 1 O nouă desiluzie – se gândi Richard – căci el era călătorul: Azi noapte când am trecut frontiera, credeam că voi găsi în curând oameni dela care aş putea afla câte ceva, şi mai cu seamă, ceva de mâncare, dar văd că sunt forjat de împrejurări să mai pe- rec o noapte prin văgăuni! Şi dacă ar fi numai afâta?... Apoi, ca să-şi uite suferinţele şi foamea care începuse să-l mistuie, ca un foc năpraznic şi să-i amorţească sufletul plin de desnădejde, care se da uneori până la fund...

Atunci ideile lui, zburau departe, departe, peste m unţi şi peste plaiuri, la o casă frumoasă, clădită de strămoşii săi în mijlocul unui parc superb, situat în apropierea unei păduri de molift şi scăldată încontinuu de razele soarelui. Aceea fusese leagănul copilăriei sale, acolo văzuse el pentru prima oră lumina zilei şi tot de acolo plecase, cu aproape patru ani în urmă, când se sunase mobilizarea generală.

Dar foamea, mizeria ş priveliştea jalnică prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
iwistatraAsiivania.ro/indrr1901-1932

care trecea, îl readuceau mereu la realitate, îl făceau să se cugete la necazurile sale proprii şi la greutăţile prin care avea să treacă, până când – îşi zicea el în sine – am să-mi găsesc părinţii şi să-i scap de unde sunt! Pe urmă vom pleca cu toţi, luând tot ce va mai fi de luat. Luând tot ce va fi de luat... Uitase pentru un moment de ceeace îl aştepta acolo. .? !

Umbrele nopţii se coborau încet şi luna se ridica de peste deal, urcând repede printre nouraşi purpurii, ca o candelă albă pe sub perdelele găurite ale unei tereştri îndepărtate. Apoi strălucitoare de o albeaţă palidă se arăta pe cerul limpede, ca un disc argintiu, împrăştiindu-şi razele zgribulite, peste muchea codrilor de. tăciune, cari rămâneau tot mai departe în urma lui, cu fie care pas pe care-I făcea. încercă apoi să-şi lungească pasul, dar se împletici prin văgăunele şoselei părăsite. Ar fi voit să găsească un pretext, cu care s'ar fi putut reîntoarce de unde plecase, dar nu-l găsea nici pe acesta. Devenise laş în toată puterea cuvântului. Plecase cu gândul, de a-şi scăpa părinţii şi acum i-se părea zadarnică toată sforţarea. Era o misiune pe care o privise la început prin prizma unor imaginaţii înzvăpă- iate, crezând că e de ajuns atât, dar luptând cu foamea şi cu mizeria, se convinsese de cotrariul. Se simţea mic de tot; un obiect minuscul, un bulgăr de glie, aruncat pe jghiabul unei mori ! Se

nimic.... Şi totuşi îşi zise el: Trebue să mai existe altă cale 1 Cu zece grame de miere se poate prinde multe muşte decât cu zece tone de oţet, pentru ce putea încerca şi eu atunci ?... Inima lui în-

> să bată cu putere şi coşul pieptul îi răsuna ca o căldăruşă spartă. Totul era mort împrejurul lui, afară

sjU Muzeul Digital al Romanului Românesc
siVeşJ revistatransilvania.ro/mdrri9Ol-1932

hotărîse pripit şi nu cumpănise şi o mai i n’aş cepu

sjU Muzeul Digital al Romanului Românesc
siVeşJ revistatransilvania.ro/mdrri9Ol-1932

de vântul care usca băltoacele de-alungul şoselei, şue- rînd sinistru, ca o prevestire de rău, printre sârmele de telefon spânzurate în pripă pe nişte stâlpi gârboviţi şi schilozi, ca picioarele de moşneag reumatic. Richard, ar fi voit să viseze în timpul acela, şi să se trezească pe altă lume, unde nu sunt suferinţe, desamăgiri, războaie şi nici bolşevism. Ar fi voit să înşele lumea cu imaginaţii sterpe, dar se înşela însuşi pe sine!... În neputinţa sa, devenise un retoric, care voieşte să-şi îndulcească situaţia minţindu-şi existenţa. Işi plângea speranţele născute moarte, îşi amesteca fiinţa cu gliia, trecând peste şanţurile desfundate şi pline cu osăminte de cai morţi şi căruţe ţărăneşti rechezitionate, Dumnezeu ştie dela care nevoiaş şi din care parte de ţară I

O, ce mizerie! şi cât dezastru! Oare şi dincolo tot aşa are să fie ? Dar până acolo, mai era încă mult. Şi cine ştie... Da! o ţară pustiită ca de lăcuste şi alta în flăcări, pe deasupra, foamea!

În timpul acela, se înserase dcabinele şi Richard deveni atât de adâncit în meditaţii, încât nu băgă de seamă, că ajunsese în dreptul unei clădiri, care după exterior, trebue să fi fost cândva şcoală, sau ceva edificiu public, căci se mai vedea încă şi acum tabla de tinichea, cu stema României, pironită pe frontiscipiul ei despuiat de tencuială, sub straşinele bătute de vremuri.

La stânga şoselei, nu prea departe, se zăreau printre pomii pleşuvi şi bălăriile uscate, casele scunde, cu pereţii văruiţi alb şi cu acoperişul „parafulger" ţuguiat în aier. O ceaţă subţire de fum albăstriu, plutea pe de asupra lor, ca un văl fin lăsat în voia vântului. Era prima localitate, pe care Richard o găsea ne evacuată, de când trecuse frontiera. Tocmai se cugeta, dacă e bine să intre în comună, sau să-şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

vază de drum, când cineva apăru din dosul unei grămezi de bălării.

— Bună seara bade – rosti călătorul – la nimereală căci faţa nu i-o putea vedea prin întuneric. Şi nu ştiia dacă creştinul este bătrân ori tânăr. Apoi pentru ca să mai spună ceva, îl întrebă :

— Mai este mult până la Paşcani ?

— Da voinice, mai este, cale de vre-o trei ore dacă nu mai bine – răspunse cel întrebat apropiindu-se oarecum timid.

— Dar trenul de Iaşi mai circulă şi acum ca 'nainte, ori s'a schimbat?

— S'a schimbat domnule 1 s'a schimbat toate cu păcatul ista de războiu. Dar după cât ştiu eu, păcatele mele; pleacă unul dimineaţa şi altul după masă. Vor mai fi circu-ând ele şi altele peste zi, trenuri militare şi de marfă, cu care cred că urcându-te pe vre-o frână sau pe deasupra vagoanelor, ai putea ajunge acolo cumva, cu chiu, cu vai. Dealtfel şi cu trenurile aşa numite de persoane, tot cam în felul aceasta se fac călătoriile astăzi. Mai cu seamă noi ăştiia oropsiţi de soarte..

În timpul acela, noaptea devenise tot mai neagră, luna se adâncise într'un ocean nesfârşit de nouri cenuşii. Convorbirea dintre cei doi necunoscuţi, decurgea dela oarecare distanţă şi ei nu se puteau privi în faţă unul pe altul. Richard, făcu într'o parte câţiva paşi, pentru a înconjura o mlaştină adâncă, ca o gură de mormânt. Tot atuncea şi străinul trecu şanţul pentru a se apropia. În momentul următor, aproape fără voie îşi întinseră mâna, ca semn de o apropiere sufletească, ce ţâşnea din pieptul fie căruia. Richard se vedea acum în faţa unui bătrân

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/iTidrrl901-1932

voinic, cu înfăţişarea blajină, cu barba şi părul capului alb ca de zăpadă, cu privirea caldă, în care strălucea ceva fascinator, ceva la al cărui adăpost i-ar fi plăcut să se odihnească o viaţă întreagă, fără să se cugete la nimic.

— Aşa-i tinere, că dumneata nu eşti român? —• începu străinul vorba – dupăce se priviră câteva momente în tăcere unnl pe altul. Vorbeşti ce-i drept, destul de bine româneşte, nu însă aşa, ca să nu se poată observa la dumneata pronunţarea cu accent străin :

— Nu domnule, nu sunt român, sunt însă creştin ca şi dumneata, dar mult mai nenorocit! .. Dumneata, ai cel puţin încrederea în viaţă, speranţe în viitor, ai o patrie care te ocroteşte la nevoie, ai casa dumneatale, de bună, de rea cum e, ai unde-ţi pleca capul. Pe când eu... Eu n'am nimic, n'am pe nimeni afară de acela, la care ne rugăm cu toţii şi dela care aşteptăm uşurarea, dacă nu aici, dincolo!.. Dar să nu mă depart prea tare.

Sunt rus ucrainean, şi viu din Ungaria, unde am trăit ca prizonier aproape trei ani şi trăiam poate o viaţă întreagă dacă . . .

— Ştii ce tinere – îl întrerupse bătrînul cu înfăţişare de pustnic – rămâi la noi câteva ceasuri, ca să te mai odihneşti puţin, căci trebue să fii foarte obosit de atâta cale. Ştiu apoi că nici de-ale mâncării nu vei fi găsit până aci, căci toată populaţia a fost refugiată de prin acele locuri. Te vom primi bucuroşi şi ospăta cu ce ne-a dat Dumnezeu şi cu ce ne-a mai rămas şi nouă. Iar când se va face ziuă, vei pleca şi tot vei ajunge la Paşcani, pe când pleacă trenul.

Richard se învoi, cu atât mai mult, că omul îi luase cuvântul din gură. Chiar voise el să ceară ospi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

talitatea acestui om cinstit şi cu privirea blajină

La masă apoi, cei doi bărbaţi, povestiră câte şi mai câte. Fie care îşi plângea necazurile sale : Richard aştepta, ca celălalt să aducă vorba despre purtarea con- patrioţilor săi prin acele locuri, dar când văzu că acesta nu aminteşte nimic, începu el:

— Spuneţi-mi Vă rog, cum s'au purtat ruşii prin aceste locuri, căci tare le-a mai mers vestea, că nu s'au purtat omeneşte prin unele părţi ale moldovei ?

— Să vezi tinerel... Noi la drept vorbind, nu ne putem plânge de purtarea lor, vor mai fi făcut ei şi neghiobii prin unele regiuni, cum face fiecare soldat vreau să zic, că în fiecare armată sunt oameni şi buni şi răi. Cum nu suntem dela o mamă, aşa nu putem fi cu toţi la fel. Noi însă, am putea spune cu sufletul împăcat, că cu ei am avut noroc. Căci de când s'a ocupat restul ţării şi noi am fost presaţi aci în Moldova ca peştii în putină, înconjuraţi din toate părţile, nu s'a mai interesat nimeni de noi, de poporul dela ţară. Ţara a trecut prin mari încercări şi guvernul avea de grije ca armata să fie mulţumită. Prin urmare noi eram avizaţi la ajutoarele armatei ruseşti, dela care ne aprovizionam aproape cu toate : Carne, ceai, zahăr, căci toate acestea ei le aveau din belşug. Pe când noi ca vai de lume ?..

A stat la noi în casă un locotenent medic. Dumnezeu să-l binecuvinteze pe unde va umbla, căci a fos foarte cinstit şi foarte mult bine ne-a făcut. L-am iubit ca pe propriul nostru copil şi tremuram de frică în tot momentul, să nu i-se întâmple vre-o nenorocire. Mai cu seamă în ultimul timp, când disciplina nu prea a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/iTidrrl901-1932

vea mare trecere şi ordinea era privită ca un fel de boală contagioasă în rândurile armatei ruseşti, Făcea fiecare ceeace îi trecea prin minte şi după cum credea el de bine. Ordonanţă nu mai avea nici el şi nici ccia- lalţi de seama lui, ci se vedeau constrânşi să pună ei mâna când aveau nevoie de ceva. În timpul acela, stătea totdeauna cu noi la masă, şi se îngrija să nu ducem nici noi lipsă de nimic. Ii zicea mamă nevestei mele şi-i săruta mâna în fiecare dimineaţă. Iar eu trebuia să i dau lecţii de limba română şi să-i corectez tot cuvântul pe care nu-l pronunţa frumos sau dacă-i da un alt înţeles.

Când a plecat dela noi, I'am plâns ca pe mort, căci luase cu el o parte din sufletele noastre. Tristeţea şi melancolia, ne-a întunecat viaţa de îndată ce ne-a părăsit. Era un mare bine pentru noi, cari n'am avut nici odată copii, să vedem în apropierea noastră un tânăr frumos şi plin de viaţă, care ne umplea casa de lumină şi inimele de bucurie cu veselia lui veşnică. A căzut între noi ca din cer şi nu-l mai putem uita. Soţia mea e cam fanatică şi-l aşteaptă într'una să se reîntoarcă. Ii face patul în fiecare seară. îi pregăteşte ligheanul cu apă de spălat, îi aerisează camera în fiecare zi şi pune totdeauna tacâm şi pentru el la masă vezi amice ! chiar şi acum : Ea nu ştia că vom avea azi pe cineva. Şi totuşi...! masa este pregătită pentru trei persoane. Locul acela de sus, rămâne totdeauna gol şi noi îl privim în tăcere, mângăindu-ne cu speranţa, că Leontin al nostru, tot are să vină iarăşi după cum...

— Cum!... Dar el se numea Leontin ? – îl între-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rupse Richard atunci aproape cu bruscheţă. Şi spuneaţi pare-mi~se, că era medic?

— Da, era un tânăr medic din Harcov, şi se numea Leontin Jehorovits Tsheikovsky. Orfan – după cât ştim noi – de amândoi părinţii. El a fost crescut de o familie nobilă, înrudită întru câtva cu mamă-sa care a murit mai hiaite de a o cunoaşte. Studiile şi le-a făcut la Harcov, împreună cu băiatul părinţilor săi adoptivi. Medicina la Moscova şi Viena, iar în anul 1914 când şi-a terminat studiile, a fost recrutat şi împărţit la o divizie cu număr mare, într'o garnizoană din Siberia, cu care apoi pe la sfârşitul anului 1916, a venit pe frontul României. Armata rusească însă, nu prea avea nevoie de medici şi de spitale, pentru că nici unul din ei nu stătea pe front mai mult de douăzeci şi patru de ore, nici chiar în cel mai bun caz. Prin urmare era natural, ca nici răniţi să nu fie.

În felul acesta, au ajuns Leontin la Serviciul Sanitar Român, unde alături de alţi medici de-ai noştri şi francezi, a muncit ziua şi noapte, fără să se gândească la ceeace fac cealalţi compatrioţi ai săi pe la toate răspântiile..

A fost decorat, în mai multe rânduri, a fost simpatizat de toţi colegii săi, stimat de toţi superiorii. Să nu mai vorbesc de bolnavi cari an eşit însănătoşaţi de sub mâna lui. A fost rugat chiar de generalul X.. .. să rămână ca medic în cadrele armatei noastre, unde i se oferea, un larg teren de activitate, respect din partea tuturor, salar frumos şi înaintarea momentană la gradul de căpitan N'a primit însă, pentrucă omul tot om este şi nu-şi dă seama de ceeace face şi nici de ceeace aruncă dela sine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Când cu luptele dela Oituz şi Mărăşeşti, era criză de spitale, căci cele pe care le avem aci în Moldova, erau tixite de răniţi. Până şi căzărmile de altădată, erau toate prefăcute în spitale. S'a înfiinţat atunci şi la noi unul, în localul primăriei şi în şcoala, care de altfel rămăsese pustie. Atunci a venit Leontin aci şi chiar din primele zile s'a instalat la noi cari după cum vezi şi dumneata, nu suntem chiar cei din urmă în comună. Avem locuinţă destul de închăpătoare, şi noi suntem numai singuri 1 Am fi putut găzdui la nevoi chiar şi mai multi. Apoi pe când el căuta cuvintele potrivite, pentru a-şi încheea dialogul. Richard îl întrerupse.

— Leontin a mai rămas aci, după retragerea armatei noastre? – Cuvintele: „Armata noastră" fuseseră rostite pe o voce înnăbuşită, de par'că cineva i-le-ar fi smuls cu cârligul din bereghetă.

— Da, a mai rămas! Pentru că la început avea încă bolnavi, pe care nu voia să-i părăsească şi să-i lase numai aşa în voia soartei. Pe urmă, când ar fi putut pleca, veştile rele sosite din patria lui, se înzeceau în fiecare zi. Această întorsătură a început să-l pună pe gânduri şi noi ne foloseam de ea, insistând mereu ca să rămână şi să nu se arunce într'o aventură, care l'ar putea costa viafa. La început era uşor şi noi credeam că l'am convins. Când într'o seară, s'a reîntors dela oficiul poştal, palid ca un mort şi cu o scrisoare mototolită în mână. Nu l'am mai întrebat de conţinutul ei, căci răspunsul îl avea întipărit pe fată! Când ne-a spus că pleacă chiar în aceea noapte, n'am mai avut curajul de a-l refinea, căci aceia cari '1 chemau acolo, aveau mai mare nevoie de ajutorul lui de cât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

noi care i'am cunoscut numai din întâmplare. Şi totuşi îi voiam binele!...

Richard, ascultând vorbele interlocutorului său, retrăi toate momentele de fericire, pe care le petrecuse împreună cu Leontin în copilăria lor: Se vedea în vacanţele lungi hoinărind prin pădure zile întregi, respirând aerul parfumat al serilor de vară în parcul castelului învechit, auzea geamătul îndepărtat al pădurii de molift şi cântecele duioase ale poporului său, cu acompaniamentul de pian, pe care Ana verişoara sa, ştiia să le execute cu atâta măestrie. Dar îşi reveni repede! Şi toate acestea ise părură, ca imaginaţii delirante, fantezii, visuri plăcute din care ne trezim cu zâmbetul pe buze, pentru ca în momentul următor să dispară, ca o umbră prin întuneric.

Da!,., noi numai binele îi voiam – adaugă bă- trînul şi tăcu din nou, de par'că se mai cugeta la ceva?..

— Constat, că sunteţi foarte bine informat asupra trecutului lui Leontin – rosti Richard, ca trezit din somn şi adaugă: Nu va vorbit el vreodată despre fratele său adoptiv?

— Despre Richard? – Ba da, ne-a vorbit de nenumărate ori. Cunoaştem de altfel toată familia, din cele spuse de Leontin. Avem fotografiile lui Feodor Ivanov şi a soţiei sale, Amalia Ivanovna, acelei minunate femei, care-şi împarte tot profitul avutului ei cu săracii şi cu cei vitregii destinului şi totuşi – adaugă el... Aşa ştie să răsplătească poporul!..

Masa era pe sfârşite, când gazda îşi ridică fruntea brăzdată de dungi adânci şi se uită lung la cel ce şedea în fata lui. Ochii i-se deschiseră mari şi sprîn- cenele începură să-i tremure. Dar eu sunt un neghiob

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

— işi zise el încet ! – Ar fi trebuit să mă cuget la asta chiar dela început. Cine altul ar putea să fie ? Ultimele cuvinte fuseseră rostite cu vocea tare, aşa că Richard înţelese numai de cât, despre ce era vorba

Da, aveţi dreptate – răspunse acesta – sunt chiar eu acela şi m'aş fi mirat foarte mult, dacă nu m'aţi fi recunoscut, când vi s'a vorbit atâtea lucruri despre mine şi despre familia mea. Acum însă când ştiţi asta, cred că nu mai e nevoie să vă explic situaţia în care mă găsesc, căci aţi aflat totul dela Leontin.

Capitolul U.

Sn anul 1917, pela începutul lunei Februarie; era o dimineaţă frumoasă de iarnă. Razele soarelui matinal, se revărsau peste crengile moliftului acoperite de promoroacă. Pătura groasă de zăpadă, care se cernuse şi bătucise luni dearîndul, scârţâia sub picioarele trecătorului. Cerul era senin peste tot, şarpele siberian, care face să crape oasele de frig, încetase de cu seară. Se părea, că liniştea restabilită de curînd se extinsese şi asupra naturei. Deşi această linişte nu era de cât momentană şi în aparenţă, ca zăgazul clădit în pripă, pentru ca mâine să fie dărîmat de apele care se vor vărsa cu toată furia lor brutală.

Poporul ştia aceasta dela mic până la mare şi tatuşi se părea că nimeni nu-i dă nici o atenţie. Toţi îşi vedeau de treabă ca mai nainte, toţi îşi continuau lucrurile şi aşteptau . . . Era ceva în atmosferă, ceva apăsător, ceva explozibil 1 Din depărtare, pădurea gemea şi se frământa ca de o furtună groaznică, care avea să izbucnească în curînd !

Teodor Ivanov, administratorul domeniilor „Alexandrovnaia Selo" iar nu dormise acasă de mai multe zile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/iTidrr1901-1932

Dela izbucuirea primei revoluţii, aproape tot a doua

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

noapte şi-o petrecea la Vălceanska, unde fusese ales ca preşedinte al unei asociaţiuni de reorganizare. Acolo lucra ziua şi noaptea, pentru binele poporului său. Nevastă sa, Amalia Ivanovna, într'alte părţi; scria la ziare, ţinea conferinţe şi împărţea orfrande caritabile pe la cei vitregi ai destinului. Cu toate acestea, simţeau şi unul şi altul, că popularitatea lor scade şi cercul credincioşilor lor se micşorează în fie care zi.

Toţi oamenii lor de încredere şi aceia pe care îi ajutoraseră, se schimbaseră faţă de ei şi le întorceau spatele ostentativ. O transformaţiune promptă se ivise în mentalitatea celor ce-i înconjurau.

Ivanov propusese în mai multe rînduri soţiei sale, să părăsească domeniul şi să se mute în casa lor dela oraş, unde credea că vor fi în mai mare siguranţă, dar aceasta îi refuza mereu consimţământul.

— Nu, nu mă voiu depărta dela datoria mea – zicea Amalia ! Voiu rămânea aci şi o să vezi, că nici măcar unul nu se va găsi să se atingă de avutul meu, sau să-mi facă vreun rău. Mie I care le-am făcut atâta bine ? . . .

Un lucru e adevărat însă! şi recunosc şi eu, că am greşit cu educaţia noastră, dar aceasta nu este un motiv ca să fugim şi să-i lăsăm de capul lor tocmai acum când au mai mare nevoe de sfaturile noastre. Ori aceea ar însemna o manifestaţie de frică, ceeace cred că nu ţi-ar conveni nici ţie să se creadă despre tine? Vom rămânea deci, şi nu ne vom mişca, ori ce s'ar întâmpla.

În aceea dimineaţă: Ivanov sosi mai de vreme ca de obicei şi numai de cât îşi anunţă soţia, că tre-

bue să-i vorbească într'o chestiune foarte importantă, care nu sufere întârziere 1 . . .

— Ce înseamnă asta? – întrebă Amalia de fata care-i tălmăci cuvintele bărbatului. Feodor ştie că uşa dormitorului meu nu este încuiată şi dacă spun uneori, că nu vreau să fiu supărată de nimeni, asta nu înseamnă că bărbatului meu nu-i este permis să-mi calce pragul, de cât atunci când îi voiu deschide eu uşa! . ..

— Nu ştiu nici eu ! – rosti fata cam încurcată. Ştiu încă că Domnul aşteaptă în camera de alături, îmbrăcat cu blana şi cu căciula trasă peste urechi, cum a sosit dela Vălceanska.

— Spune-i să între că-l aştept – ordonă ea atunci – aruncând plapoma la o parte şi strîngându-şi pijamaua împrejurul corpului :

Feodor auzise totul şi mai 'nainte ca fata să-i fi deschis între : Faţa lui era posomorită şi fruntea brăzdată de zbârcituri.

— Trebue să părăsim moşia – începu el grav şi cu vocea răguşită, căci altcum avutul şi chiar viaţa noastră este în pericol . . .

— Viaţa noastră în pericol – grăi Amalia – făcând o mişcare de neîncredere? . .

— Poftim cetește şi te vei convinge singură – adăugă soţul – întinzându-i o hârtie pe care ea ceti :

„Nu pot merge personal la Dumneavoastră, căci mă leagă jurământul ce mi-a fost luat cu forţa. Numele meu încă nu trebue să-l ştiţi. Vă asigur însă, că Vă sunt binevoitor.

Sunteţi şi Dumneavoastră printre aceia cari urmează să fie jefuiţi ... zic jefuiţi 1 . . ., dar dacă ar fi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
»¿evistatransilvâriiarr«/m£lrrl9Ol-1932

numai atât?... Sunt însă fapte cu mult mai grave, de cât pierderea unei averi! . . .

Scăpaţi-Vă cât se poate de repede, de lucrurile care V'ar incomoda şi depărtaţi-Vă, fără ca cineva să vă ştie da de urmă. Dar cât mai urgent, că nu se ştie ce va aduce ziua de mâine ? 1

Acela care Vă vrea răul, a trăit mult timp în apropierea Dumneavoastră şi ¡'aţi ajutorat foarte mult. Nu căutaţi însă să-i aflaţi numele, căci numai rău mi-aţi face şi starea Dumneavoastră s'ar agrava. Lăsaţi-l în plata domnului şi scăpaţi-Vă cât puteţi mai repede!"

Atâta era scris şi fără iscălitură. Scrisul semăna cu al unui om de bune condiţiuni.

— Ei! ce zici la toate acestea – întrebă Ivanov – Mai eşti şi acum de părere că nu se va atinge nimeni de noi şi de avutul nostru ?

— Da mai sunt şi acum de aceeaşi părere! Şi susţin că tot conţinutul acestei scrisei, n'are nici un temeiu. Cine-ţi garantează ţie, că toate acestea sunt cuvinte pe care te poţi baza? şi că toate cele scrise acolo nu sunt de cât o glumă proastă, sau aşa ceva?!

Conştiinţa mea este curată şi nu cred, că s'ar găsi cineva, care să ridice mâna asupra mea, sau asupra avutului meu.

— Trebuie să-ţi spun, dragă Amalie, că cu toate că trăieşti de treizeci de ani în Rusia, încă nu cunoşti oamenii aceştia. Nu cunoşti sufletul mistic şi senzibil al poporului rusesc, torturat de problema metafizică şi plin de o speranţă oarbă în viitor, de ură şi neîncredere în prezent şi în toate ce'l înconjoară.

Dar dacă tu ai atâta încredere, n'avem decât să rămânem. Voinţa ta, a fost totdeauna sfântă înaintea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

mea. La caz însă, că ni-s'ar întâmpla ceva, nu mă vei putea învinovăţi pe mine, eu te-am prevenit la timp.

— Te asigur Feodor, că n'o să ajungem până acolo !

— Să dea Dumnezeau, să ai dreptate – adăugă Ivanov resemnat. —

Trecuse aproape două luni, fără nici un eveniment. În situaţia familiei Ivanov nu se schimbase nimic. Zilele se scurgeau monoton, administratorul îşi continua lucrările sale la Vălceanska, ca mai înainte

Era mai tăcut şi mai zbuciumat. împrejurările prin care trecea, îi crescuseră peri albi Acasă în familie nu-l mai putea face nimeni să vorbească, nici chiar nepoată-sa Ana cu toată veselia ei veşnică. Abea dacă mai răspundea la câte-o întrebare, pe care n'o putea evita.

Din aceea dimineaţă, nu mai vorbiră de scrisoarea anonimă şi nici de conţinutul ei. Ivanov, o cetise şi recitise, de nenumărate ori şi se vedea silit prin raţionament de a-i recunoaşte temeiul. Se convingea de altfel în fiecare zi de existenţa acestor ameninţări, văzând pe cei din împrejurul său, tot mai tăcuţi şi mai morocănoşi. De multe ori treceau pe lângă el oamenii săi de serviciu şi nu-l salutau. Ii auzea şoptind indărăptul lui şi înnăbuşindu-şi râsetele.

Intr'o seară pe când se reîntorcea dela Vălceanska mai târziu, ca de obicei se pomeni urmărit dela oarecare distanţă. Altă dată îi atrăsese atenţia o voce prelungită, care răsuna sinistru cu ecoul din pădure.

— De ce nu m'ai ascultat? de ce vrei să sporeşti

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mcirr1901-1932

morţii ? Vor fi ei destui şi fără tine. .

— împărăţia morţilor e tristă – auzise el aceeaşi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mcirr1901-1932

voce cu altă ocazie. – Acolo merg toţi pe rând aceia cari s'au îmbogăţit pe spinarea mojicului prigonit de soarte

Dute omule, fugi! până n'a sunat încă ceasul tău din urmă.. Mergi şi bucurăte de fructele muncii tale. Fugi, aleargă şi scapă-te, dacă vei mai avea timp.

Ivanov se cutremură. Vocea misterioasă, se repetase de data asta pe adevăratul ei ton şi el o recunoscu. Era vocea unei femei, care ocupase cândva de mult, în tinereţe, un loc considerabil în inima sa. Vocea infernului grăia prin aceea femeie pe care o iubise în treacăt şi-o nenorocise pe viaţa întreagă. O sedusese, făcând-o să-şi părăsească părinţii bătrâni, pentru care ea fusese totul pe lume. O momise cu cuvinte de dragoste, pentru ca la urmă să ajungă pe stradă, despuiată, flămândă şi oferindu-şi corpul ori cui pentru o bucată de pâine neagră ca să-şi poată târî mizeria de pe o zi pe alta. O prăbuşise în mocirla prostituaţiei, de unde numai Dumnezeu ştie cum a scăpat şi prin ce minune a ajuns de mai trăieşte încă?!...

*
* *

Ori cât de stimat să fie omul şi ori cât de bine văzut, desăvârşit tot nu poate să fie, căci aşa suntem noi oamenii, născuţi deodată cu ghinionul. Feodor Ivanov, făcuse atâta bine semenilor săi în timp de treizeci de ani de când se căsătorise, în cât ar fi meritat cele mai înalte recunoştinţe din partea lumii întregi. Şi totuşi... Işi avea şi el păcatele sale. Punctul negru nu lipsea nici din viaţa lui, cum nu lipseşte nici dela un muritor, care se naşte, creşte şi trăieşte în atingere cu lumea şi cu deşertăciunile ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

El născuse şi crescuse, tot pe aceeaşi moşie, unde mai era şi astăzi la etatea de şeizeci de ani. Şi moştenise pe lângă averea considerabilă ce-i rămăsese dela părinţi şi postul de administrator al Domeniilor „Alexan- drovnaia Selo[H]. Da! era o moştenire şi aceasta, căci fusese crescut anume pentru ea şi purtat pe la cele mai moderne şcoli şi Academii din străinătate, pentru ca să fie vrednic urmaş al părinţilor săi

La vârsta de douăzeci de ani, când terminase cla- sele superioare la Harcov. Părinţii săi îl crezură prea tânăr şi prea istovit, pentru a putea începe studiile serioase care se cereau la Universitate. Fusese numai singur la părinţi şi era totul pentru ei!

— Să mai stea acasă un an – zicea tatăl său – să se odihnească, zbenguind prin cele păduri şi prăjin- du-şi ciolanele la soare în timpul verii pe malul Ni- prului, sau într'alte părţi, unde va avea distracţia şi o- cazie de cheltuit parale. Vreau de altcum, ca băiatul să-mi semene mie – adaugă el – privindu-şi soţia cu coada ochiului. Ea ştia ce înseamnă asta ! Ştia dealtfel multe altele..

La început, tânărului Ivanov i se păru plictisitoare viaţa patriarhală şi regimul pe care era condamnat să-l ducă în apropierea părinţilor săi. Se bucura ce e drept de toate dulceţile vieţii. Acum însă nu mai era copil de doisprezece ani, ca să-şi găsească satisfacţia în tovărăşia câinilor de vânătoare, sau în jocurile hachluş- telor la sunete de armonică, care se întindeau până noaptea târziu, în fie care seară. Ci era flăcău, de douăzeci de ani, plin de sănătate şi dornic de a trăi viaţa aşa cum este ea şi cum o privea el prin ochii lui tineri.

Intr'o dimineaţă, Feodor plecă de acasă şi nu se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9OI-1932

reîntoarse până la ora prînzului. Plecase cu gândul de a vizita jungla aceea batjocorită cu titlu de oraş „Văl-Geanska“ care nu-i plăcuse lui niciodată. Nici chiar ca copil, nu mergea cu tragere de inimă în sărăcia aceea ; cu uliţele largi şi ne pavate, cu casele scunde şi dă-răpănate, unde se clătăneau semânţe până şi în biserica cea mare din piaţă...

Când ajunse la marginea oraşului se opri. Totul era ca’nainte, poate şi mai rău ? Aci progresul înainta cu paşi de ţestoasă şi locuitorii se bălăbăneau într’un ocean de murdării. Se mai uită odată în toate părţile şi se simţi atât de copleşit, atât de trist, încât se re- zimă de un gard ca să nu cază.

— A!.., la ce naiba să-mi bat capul cu idei prosteşti? Un an nu-i legat de stâlp – bombăni el—• şi porni înainte scormonind cu ochii orizontul îndepărtat, peste casele prăfuite şi aruncând câte o zeflemea câinilor cari începuseră să hămăiască de pe sub toate porţile troenite pe lângă care trecea!... Când n’ai altceva mai bun de făcut, te distrezi şi cu huiduirea câinilor – adăugă el – strâmbând din buze.

Peste drum, de unde ajunsese Feodor acum, se ivi din umbra unor mesteacăni, o prăvălie scundă şi cu uşa deschisă în spre stradă Să-mi cumpăr un săculeţ cu semânţe – se gândi el – îndreptându-ş paşii într’acolo, ca nu cumva să ştirbesc tradiţiunea locuitorilor băştinaşi !...

Intră în prăvălie, dar nu văzu pe nimenea. La dracu ! – rosti el muşcându-şi buzele – Pe cât văd, nu numai uliţele sunt pustii, ci chiar şi prăvăliile urlă de singurătate. Pusese deja mâna pe clanţă şi chiar voia să iasă, când cineva întrebă din dosul tejghelei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cu ce Vă pot servi Domnule ?

— Un săculeţ de semânţe cât costă—întrebă el?

— Cinci copeici fontul – se auzi din nou vocea unei femei, care se căznea să-şi strecoare bustul printre lăzile şi pachetele îngrămădite clae peste grămadă la uşa magaziei. Poftiţi un font – întrebă ea acum, aran- jându-şi o buclă de păr rebel care-i acoperea o parte din obraz?...

Feodor încremeni la vederea ei. Trăise la Harcov atâţia ani, cunoscuse atâtea femei frumoase, dar ca aceastâ tânără făptură, nu văzuse toată viaţa lui. Poate, pentrucă rusoaicele sunt în general blonde şi grăsulii ?... Aceasta era negricioasă, de statură mijlocie şi avea talia ca trasă prin inel. Ochii şi părul negru ca pana corbului, gura micuţă cât un degetar şi roşie ca o garoafă pârguită în razele de soare. Dinţii albi şi mărunţi, ca la o veveriţă, În fine, nu văzuse niciodată atâta frumuseţe la un loc...

— Din care poftiţi domnule? – întrebă ea izbucnind într'un hohot de rîs zburdalnic, care-l făcu pe Feodor să-şi piardă şi mai mult cumpătul.

— Dă-mi din care vrei – grăi el dulceag şi cu două înţelesuri. Dar nu te grăbi, căci sunt fericit să te privesc o viaţă întreagă, apoi încet de tot: A ! ce ochi, ce ochi!...

Acum venise rândul fetei să-şi piardă capul sub privirile pătimaşe ale frumosului tânăr. Nu mai spuse nimic, ci începu să scormonească distrată printre cutiile cu zaharicale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

— Dar să ştii că ai nişte ochi 1 – începu Feodor – cari îmi străpung inima. Şi faţa palidă! – apoi mai mult pentru sine : Şi mie care-mi plac brunetele...

Tânărul avea atunci douăzeci şi unu de ani; firea lui era brutală şi inteligentă. Cu toată tinereţea lui, se pricepea bine în materie, când era vorba de femei:

Permite-mi domnişoară să te revăd din când în când – reluă el – scrutând-o din tălpi şi până în creştet. Buzele ei întredeschise şi senzuale, căscau par'că după dragoste, ca peştele după apă şi Feodor continuă: Aşa-i că pot să viu şi de altă dată? Apoi, fără să-i mai lase timp de gândit, se aplecă peste tejghea şi începu să-i caute mâna printre borcane.

— Nu, nul... Lasă-mă căci nu-i acasă nimeni şi tata poate să vină dintr'un moment într'altul! – protestă ea.

— Cu atât mai bine – reluă Feodor – şi ochii începură să-i scânteeze...

Mă vei aştepta şi mâine ? – o întrebă el la despărţire – mai sărutând odată mânuţele acele reci, cari se ghemuiau în palmele lui arzătoare. Mă vei aştepta mâine, poimâne şi în fiecare zi de azi 'nainte! Ne vom vedea mereu, ne vom iubi mult şi vom fi fericiţi, cum n'a mai fost nimeni nici odată!

Pe urmă părăsi prăvălia cu capul buimăcit, cu mâinile goale, nu cumpărase nimic. În schimb tinereţea lui urla surd ca un câine înfometat şi energia de mascul trezită, tânjea ca găinile de cobe...

Zilele treceau de acum foarte repede şi ei se întâlneau mereu, ziua în prăvălie, seara la marginea pădurii de molift. La început vorbeau numai de dragoste, de flori şi de zile cu soare, pe urmă Feodor începu să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

vorbească de mediocritatea provinciei, de existenţele pe care le înăbuşe şi de iluziile pe care le pierde întrinsa. Lui i-se apropia timpul de plecare, sfârşitul anului nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

era departe. Şi voia cu orice preţ s'o facă şi pe ea să-l urmeze.

Părinţii lui ştiau totul, dar nu-i puteau reproşa nimic, căci ei îl reţinuseră acasă chiar atunci când tinereţea îşi cere drepturile ei...

La câteva zile după plecarea lui Feodor, părinţii lui se pomeniră cu Tyoplinsky, care tună şi fulgeră la început. Vorbea de nedreptatea ce i-s'a făcut. Vorbea de Dumnezeu şi de Biserică. Se referea la vieţile sfinţilor şi la chinurile iadului. În cele din urmă, sfârşi prin a cere despăgubire, pentru că tânărul Ivanov î-i necinstise fata. Apoi coborî vocea şi începu din nou :

— De cât doar, dacă Dumneavoastră 1.., da dacă Dumneavoastră a-ţi consimţi la căsătoria copiilor, atunci nu Vă mai pretind nimic!...

Bătrânul Ivanov, ascultase tot puhoiul de vorbărie a lui Tyoplinsky, fără să spună o vorbă. La ultimele cuvinte însă, izbucni:

— Cum mojicule ? Tu-mi ceri fără timiditate, ca un Ivanov, să ia în căsătorie pe fiica ta ! Pe fiica unui... tăcu, căci ceeace ar fi voit să spună era mai mult ca uluitor şi omul avea întru'câtva dreptate.

— Iertaţi-mă domnule, dar într'asta nu văd nimic rău 1 În ce priveşte timiditatea, nu ştiu pentru ce ar trebui să fiu altfel ?... E vorba doar de copilul meu, pe care-l iubesc şi pentru care aş fi în stare să înfrunt întreg infernul, după cum cred că aţi face şi D-voastră?

— Ceeace aş face nu te priveşte pe tine obraznicule 1 Acum însă să pleci! hai repede cară-ţi bulendrele, căci chem servitorii să te înveţe minte.

Bietul om, mai îndrugă câteva cuvinte neînţelese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9OI-1932

şi plecă frângându-şi mâinile. În drum spre casă, se bătea cu pumni peste cap şi urla ca animalul muşcându-şi buzele: În Rusia pentruca să trăiască cineva trebue să se degradeze din rândul oamenilor – oftă el. Să te faci mic, dar mic de tot! Să te ţârii prin pulbere, să nu vezi, să nu auzi, să nu ţipi când te doare să nu bleşteşti când te jupoaie şi să săruţi mâna aceea ce te brutalizează! Asta-i soarta poporului rus: Nemernică şi mizerabilă soartă!..

În timpul acela la Harcov, cei doi fugari închiriaseră o locuinţă foarte modestă în apropierea Universităţii. Trebue să ajungă pentru doi, ceeace era pentru unul – zicea Parascovea totdeauna, când li-se cerea prea mult pentru o cameră.

Feodor se puse pe carte chiar din primele zile, iar Parascovea conducea menajul şi se simţea în nori de fericire. Dar aceasta nu ţinu de cât câteva luni, căci biata ei frumseţe provincială, dispăru repede în mirosul de bucătărie şi Feodor începu să-şi caute mângâierea întralte părţi. încăleca şi el cu ceealalţi colegii pe toate fecioarelei venerei ce roiau din strada Natali- ţei. La început tot mai trecea pe acasă din când în când pentru a-şi schimba hainele, apoi de odată nu mai veni de loc, ci trimise doar un comisionar însoţit de un sergent de stradă, care-i strânse toate lucrurile după inventarul dat de el.

În anul următor: Feodor plecă în străinătate ca să-şi continue studiile teoretice. Uitase de mult pe frumoasa Parascovea, de acărei tinereţe şi încredere profitase cu obrăznicie! Procedeu de altfel cam obişnuit la bărbaţi. Ei nu-şi fac prea mult sânge rău, din dărăsirea unei amante care a început să-i plictisească

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

cu supunerea şi docilitatea ei prea mare. Lor le place să cucerească întruna! şi să profite mereu. Tocmai pentru asta preferă târfele, care se pricep la aşa ceva, care profită ele şi le reuşeşte întotdeauna să-i tragă pe sfoară. O femeie sinceră n'are valoare înaintea unui bărbat, de în dată ce îşi arată toată dragostea faţă de el, valorea ei scade mult sub zero. Se foloseşte doar de ea, ca să evite onanismul. încolo basta!..

Feodor când îşi termină studiile la Oxford, nu se reîntoarse acasă numai de cât, ci întreprinse o călătorie prin mai multe oraşe occidentale. La Amsterdam, petrecu timp mai îndelungat, unde avu ocazia să facă cunoştinţă, printre altele şi cu fiica unui recunoscut conducător socialist: O femeie minunată şi cu idei absolut emancipate. Când părinţii îl chemară acasă el le puse condiţiunea: Vin'... dar trebue să consimţi-ţi în primul rând la căsătoria mea, cu femeia pe care am ales-o eu? Feodor nu avusese gust rău, căci Amalia era una dintre cele mai frumoase şi mai culte fete, dintre toate pe care le întâlnise el până atunci! Ce-i drept; zestre nu avea Amalia, avea însă Ivanov destulă! şi îşi putea permite luxul de a lua în căsătorie, o fată săracă şi cu atâtea calităţi bune cum era ea.

După ce Feodor se reîntoarse, cu frumoasa lui soţie; ca de un vis urât, îşi mai reaminti de toate aventurile sale anterioare. Remişcările de conştiinţă, începură să-l neliniştească. Ori câtă teorie învăţase el prin străinătate şi ori **cât** i-se vorbise de sânge rece la Oxford sentimentele sale rămăseseră tot cele vechi. Era rus şi pace! Rus dintre aceia cari nu pot trăi fără remuş- **cări** de conştiinţe, de îndată ce pun piciorul pe pământul patriei lor. Şi pentru ca să scape de această nelinişte, se hotărî, să facă ceva în interesul sărmanei fete, la a cărei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/fhdrrl901-1932

nenorocire el jucase rolul principal: Căută luni de zile în modul cel mai discret, ca să-i dea de urmă, însărcină câţiva prieteni ca să se intereseze, poate vor fi ei mai norocoşi, dar toată străduinţa lor rămase fără de nici un rezultat. Dispăruse, de par'că ar fi înghiţit-o pământul!

După ce se convinse, că pe lângă toată bună voinţa de care fusese condus, îi pierduse urma, deci nu-şi mai putea repara pasul greşit din tinereţe, renunţă, cu gândul că poate mai târziu. Se simţi cumva împăcat la ideea aceasta.

Acum însă căzuse ca trăznetul din senin, după treizeci de ani, când el nici nu se mai gândea la trecut de cât ca la un vis urît, sau o palmă primită în copilărie... Apăruse ca o fantamă, când el o credea de mult printre rîndurile sfinţilor, proşternută înaintea tronului lui Dumnezeu. O căutase ani dearîndul şi nu-i dăduse de urmă şi acum răsare în calea lui ca din pământ. Tocmai când se aştepta mai puţin:

O eroare nu putea oare să fie? – Se gândi el – Nu!.., asta era exlus. Era ea! îi cunoştea vocea, ar fi cunoscut-o chiar şi dintr'o mie.

Ivanov se oprise, nu mai ştia ce să facă? Pământul se învârtea cu el şi ecoul strigătului misterios, îi răsuna încă în urechi. Era ca strigătul din pustie, care altă dată chema oamenii la pocăinţă, lui însă i-se prevestea moartea

Ar fi voit să plece pe urma ei, să-i ceafă iertare, să îngenuncheze înaintea ei, să-i ofere o parte din avutul lui, să-i spună cât de mult a căutat-o şi câte remuşcări de conştiinţă a îndurat pentru acel pas greşit,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
.revistairaosilvania.ro/mdrrl901-1932

pe care l'a făcut într'un moment învăpăiat al tinereţei. Da ! am să mă duc – îşi zise el – şi am s'o rog până când mă va ierta ! Voi să plece, dar nu avu putere nici măcar să se mişte. Picioarele îi erau ca de plumb şi pământul se învârtea cu el ca o vârtelniţă. Apoi se gândi, că el e tare, e puternic şi poate să impună... Să impună?... Ce să impună?... şi cu cine? acele timpuri trecuseră. În momentul acela nu mai era vorba de forţă, ci de o biată viaţă de om ' .. Apoi să sili să-şi imagineze toate relele ce i-le-ar putea face lui o femeie. Şi care sunt mijloacele ei de răzbunare ? Scuipă cu scârbă şi voi să plece ' pe urmă îşi dădu seama, că chestiunea, totuşi merită oare care atenţiune: O vedea pe Parascovea alergând cu părul vâlvoiu, o auzea blestemând cu faţa schimonotisă de furie, urlând setoasă de răzbunare şi agitând gloată de mojici. Şi ce trebuia mai mult în timpul acela? O scântee era de ajuns, pentru ca maşina infernală să explodeze.

I-se păru atunci, că vede străzile inundate de lume, casele în flăcări, puhoiul crescând. Un ocean de capete, care se agitau, o spuză de mâini însângerate gesticulând în aier şi fluturînd bulendre rupte de colo până colo. Urlete se auzeau din toate părţile, chiotele sfârtecau văzduhul şi duhorile ajungeau până la el.

Câinii dela Domeniu, începuseră să latre şi Ivanov îşi dădu seama, că totul nu fusese de cât fantasmagorii, afară de vocea ameninţătoare, care îi mai răsuna încă în urechi. Şi totuşi ele trebue să plece – îşi zise el – păşind încet prin zăpada îngheţată, care scârţâia sub cizmele lui greoaie. Vor lua cu ele tot ce este de luat şi vor părăsi ţara, cât se poate Oe repede. Amalia, soţia mea, uu trebue să sufere pentru păcatele comise de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9OI-1932

mine în tinereţe. Iar Ana nepoata mea, care mi-a fost încredinţată de mamă-sa chiar pe patul de moarte, nici atât 1 Eu [sunt răspunzător de viata lor şi trebue să mă îngrijesc din'nainte, ca ele să fie 'înafară de ori ce pericol 1

Când Ivanov întră în casă, faţa lui era palidă şi corpul istovit. Nu mai era bărbatul energic de mai *na- inte. Nimic nu-l mai interesa, părea scăpat din vestibulul condamnafilor la moarte. Sofia sa, cânta ceva la pian când deschise el uşa şi Ana se căznea s'o acompanieze cu vocea, dar nu mergea de loc :

- – Totul e înzădar tanti J – spunea Ana – tocmai când unchiul său deschidea uşa. Dacă nu ţii tactul de patru la cele două acorduri din urmă, uit-aşa: mi, sol, sol, mi repetat..., atunci n'are să iasă bine nici odată. Probează odată cu o singură mână şi rar de tot, să vezi că o să iasă bine!...

— Ce ai Feodor, ce e cu tine ? – exlamă Ama- lia – lăsând toate acordurile la o parte, când auzi paşii bărbatului la spatele lor. Hai spune frate 1 eşti bolnav, sau ţi-s'au întâmplat ceva neplăceri pe la Upravlinie ?...

Ivanov se înţepeni pe picioare, dar nu răspunse: Gândurile lui vagabondau răzleţe şi pe faţă i-se putea ceti ce gândeşte :

Dezastrul bate la poartă şi noi stăm cu mâinele în poală. Azi mai suntem încă aci, mâine cine ştie dacă vom mai vedea lumina zile.

— De ce nu-mi răspunzi Feodor – îl întrebă Amalia din nou ? şi fata ei blajină se încruntă puţin.

— Trebue să plecaţi imediat – rosti el grav – şi buzele începură să-i trenure. Ve-ţi lua cu voi tot ce este de luat, pentru ca existenţa să vă fie asigurată. Apoi în câteva cuvinte, istorisi observaţiunile lui din ultimele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

zile. Le vorbi despre vocea misterioasă, care-l prevenise pentru a treia oră, le spuse că venea dela un duşman a lui de moarte şi că e sigur, că acela nu se va reţine dela nimic pentru a-le face atâta rău, de cât va fi el în stare.

— Spune-mi te rog şi mie – întrebă atunci Amalia —• cine este acel duşman al nostru, care ne urăşte atât de mult ? Şi cum Feodor nu se grăbi să răspundă, continuă tot ea : Dacă te gândeşti la Parascovea, atunci ţi-o spun eu că te înşeli ?! căci ea nu ne este duşmană.

— Cum, dar tu ştii poate?...

— Eu ?..., dar cum să nu ştiu ! când eu am scăpat-o din mizeria în care ai aruncat-o tu !

— Feodor se uită la ea năucit şi bleg, nu mai ştia ce să răspundă ?

— Nu zău Feodor 1 de Parascovea să nu-ţi fie frică. Ea nu ne ureşte pe noi, ci ar voi numai să fugim de aici, ca să fim – în special tu să fii în mai multă siguranţă. Te iubea aşa de mult! şi n'a încetat de a te iubi nici până astăzi. Apoi adăugă : Cu toate că purtarea ta faţă de ea, n'a fost tocmai cavalerească.

Feodor primi dojana, ca un duş rece, dar nu se revoltă. Ei şi acum, dacă am ajuns până aci – Văd de altcum că ştii totul – făcu el. Nu mi-ai putea spune şi mie, de unde le-ai aflat tu toate acestea ?

— Dece nu, am aflat chiar din gura ei. O cunoşteam încă pe când eram logodiţi, îmi era uşor să aflu...

— Nu înţeleg, cum puteai tu din Amsterdam, să **cunoşti** fiica unui dughenar din Rusia ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9OI-1932

— Când vei şti totul vei înţelege şi tot odată vei admite că e posibil 1

— Va-să-zică, ştiai de pe atunci şi totuşi te-ai învoit să mă iei de bărbat?!

— Da pentrucă te iubeam şi eu. Tu ştii bine, că noi femeile suntem egoiste din fire şi nu prea suntem dispuse să ne sacrificăm una pentru alta, mai cu seamă dacă aceea ne este o rivală. Nu dragul meu ! şi eu sunt tot femeie ca celelalte!

Când vei întâlni una, care să fie capabilă de aşa ceva, Smulge-i şalul, desbracă-i haina şi ridic-o pe un altar, apoi pofteşte trecătorii să îngenuncheze în faţa ei, căci aceea nu mai e femeie, ci o fiinţă desăvârşită. Am putea spune tot aşa de bine, o sfântă !...

Voiam însă să-ţi spun cum am ajutorat pe Parascovea :

Eram deja logodită cu tine când primii o scrisoare dela ea. – Nu ştiu nici până astăzi, prin ce mijloace îmi aflase adresa. Prin aceea mă înştiinţa de nedreptatea a cărei victimă fusese. Nu avea pretenţiuni asupra ta, înţelegea, că n’ar putea să devină nici odată soţia unui bărbat din clasele favorizate ! îmi cerea doar un ajutor, sau cel puţin protecţiunea mea, ca să se poată angaja undeva pentru servicii cinstite. I-am răspuns numai decât. Asigurînd-o că prima mea ocupaţi- une – după ce voi ajunge în Rusia – va fi să văd ce pot face pentru ea. Mă angajasem deja, când îmi dădui seama, că într'o ţară străină, unde nu cunoşteam pe nimeni, nu va fi tocmai uşor de a-mi ţinea promisiunea. Spusei mamei tutol şi ea găsi repede so- luţiunea, dăruindu-mi o sumă oarecare din economiile ei. În felul acesta totul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilv3r^.ro/mdrrl9Ol-1932

s'a aranjat. Era uşor când nu
trebuia să recurg la sfaturile altor persoane!.....

Eram căsătoriţi de câteva săptămâni, când tu plecaşi la Petrograd pentru ceva afaceri, iar eu mă dusei la Harcov, chiar în aceea zi. Am găsit-o repede, căci păstrasem adresa: Am intrebat-o, ce pot să fac pentru ea şi ce poate ea să lucreze ? Mi-a răspuns cam în doi peri, că dorinţa ei ar fi să-şi deschidă o mică prăvălie, de oarece în această profesiune e versată. Am umblat apoi amândouă, până când am găsit un local potrivit» într'un cartier nu tocmai rău famat. Ne-am învoit repede cu proprietarul şi după trei zile, când mă reintorsei acasă o lăsai comerciantă de sine stătătoare. I-am plătit chiria pe un an înainte, avea prăvălioara tixită de mătfuri şi nici-o capeică datorie.

La despărţire mi-a sărutat mâna şi mi-a promis cu ochii scăldaţi în lacrimii, că toată viaţa nu-mi va uita numele din rugăciunile ei.

În drum spre gară – căci a ţinut să mă însoţească, ca nu cumva să mi se întâmple ceva, noaptea, singură, într'un oraş unde nu cunoaşteam pe nimenea: Ii ceteam pe faţă întrebarea pe care ar fi voit să-mi-o pună. Am încurajat-o, crezând că mai are nevoe de ceva ? ea însă mi-a mulţumit adăugând, că era prea mult şi aceea ce făcusem pentru ea! .. . dar că totuşi ar voi să ştie ceva ? Am insistat eu apoi, âsigurând-o că am să fac tot ce-mi stă în putinţă, să fie însă sânceră 1 Şi ce crezi, ce m'a întrebat? Dorinţa ei era, să afle ceva despre tine 1... Mi s'a făcut milă de ea şi i-am povestit una alta. Mi-a cerut o fotografie din ale tale, dar n'aveam la mine nici una şi i-am trimis-o mai târziu prin poştă. Iţi mai aminteşti poate de fotografia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

ce mi-ai dăruit-o în seara logod
nei noastre ?..: Era una în care purtai uniforma dela Oxford!... N'aveam alta la îndemână şi nu voiam să afli tu. A primit-o şi mi-a mulţumit asigurându-mă, că o va păstra cu cea mai mare sfinţenie şi se va închina la ea ca la icoana maicii Domnului. Am mai vizitat-o şi de altă dată şi m'am convins, că î-i mergea de minune. îşi mărise prăvălia şi îşi angajase mai multe vânzătoare, dar numai femei frumoase ! .. Am întrebat-o ; de ce nu tine băeţi, căci sunt mai folositori? mi-a răspuns simplu ; că gustase şi ea din bucuria de a fi ajutorată de cineva când se sbătea în mizerie şi că voia să facă şi ea bine, pe cât îi permite situaţia . .. îmi făcu apoi un semn şi eu înţelesei: Erau toate pescuite de ea din gârla prostituţiei. Cu una dintre ele făcuse cunoştinţă încă pe timpul când făcea şi ea parte din tagma lor.

Ivanov ascultase cu fruntea plecată toată istoria şi nu spusese nimic. Fiecare frază, pe care ar fi voit s'o întregească în unele locuri, era ca un duş rece pentru el.

— De ce nu mi-ai spus tu toate acestea mai de mult? – întrebă el – după câteva momente de tăcere şi după ce se convinse, că soţia sa nu mai avea nimic de spus ?!

— Tu ştii foarte bine Feodor 1 şi cunoşti principiile mele – răspunse Amalia —: Ceace face dreapta ta să nu ştie stânga. Chiar şi tu eşti de părere, că binele pe care-l faci cuiva nu se bate la tobă ! Dealtfel, ceeace am făcut eu; e caşicum ai fi făcut tu, căci suntem doar unul şi acelaşi. Trup şi suflet!...

— Da!..., ai dreptate – grăi el aiurit – pe când îşi ridica mâinele la frunte, ca pentru a îndepărta şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

ultima umbră a vălului care întunecase căsnicia lor timp de treizeci de ani. Şi după'ce se mai gândi câteva clipe adaugă: Chestiunea e mult mai gravă, de cum mi-am închipuit-o eu, dacă scrisorile anonime nu sunt operele Parascovei? Prin urmare îngrijorarea mea era întemeiată şi aveam dreptate eând spuneam că aci nu mai suntem în siguranţă! Veţi pleca deci numai decât, căci tot momentul vă poate costa viaţa! Până acum v'am rugat, acum însă v'o impun !... Mă miră faptul, că tu le ştiai toate aceste şi totuşi nu ţi-ai dat seama?

Ivanov, rostise ultimele cuvinte, cu atâta hotărîre, încât soţia şi nepoata-sa nu mai avură curajul să-l contrazică:

— Foarte bine Feodor, dacă ţii numai de cât v'om pleca 1 dar să nu te căeşti la urmă.

*

Cu vre-o săptămână mai târziu, cele două femei aşteptau să le vină rîndul la controlarea bagajelor, înainte de a se urca pe prachodul care avea să le scoată din iadul acela unde toate începuseră să meargă deandoasele.

Dumneata eşti Amalia Ivanovna şi tânăra de colo e nepoata dumneatale – se adresă deodată un domn urmat de patru soldaţi – Amalia, rămase încremenită la vederea lor ?

— Da domnule! sunt eu şi tânăra este nepoata mea ! Doriţi poate să-mi spuneţi ceva ?

— Nu, nu! Adică da. urmaţi – mă vă rog.

— îmi pare rău domnule, dar nu-mi pot părăsi lucrurile, de altcum şi timpul e scurt Poate cu altă ocazie 1

Un hohot de rîs izbucni atunci din toate părţile:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl90l-1932

— Nu cumva vei fi crezând, că tovarăşul vrea să-ţi declare amor – rînji o brută, dintre cei patru însoţitori ai străinului.

— Cum domnule 1 ce înseamnă asta? – Protestă Amalia în culmea indignării. De când e permis limbajul acest mitocănesc prin oficiile Statului şi modul acesta de a însulta femeile cinstite?...

Un alt hohot de rîs, fu răspunsul şi pentru a întregi insultele şi a îngroşa obrăznicia, unul cu mutră de beţiv dintre cei patru se apropie de ele: Pe cinstea mea mă 1 – strigă el clipind din ochii – mi-ar plăcea foarte mult, să schimb pentru noaptea viitoare serviciul cu Boris cel roşcat, care face pe hotelierul în subteranele Upravliniei!...

— Lasă-l tovarăşi – adăugă un altul – să-şi mai strîngă şi el bulendrele, căci prea era disperat creştinul în zilele trecute : Se plângea, că nu i-a mai căzut nimic de seamă în ultimele săptămâni. Clientele lui – zicea el; sau sunt prea bătrîne, sau li s'a luat caimacul pe când ajung la el...

— Intre noi să fie vorba – croncăni unul cu faţa ciupită de vărsat: Bucăţică cum e de exemlu asta aci – şi bătu pe Ana pe umăr, nu prea e de nasul lui. Şi ar fi păcat ca să...

Cele două femei, nici nu mai avură timp de protestat, căci peste câteva minute se pomeniră printre clientela roşcatului:

Subterana, unde fuseseră târîte, era murdară, mirosea a mucegai şi urină. Nu erau paturi, nu se vedeau scaune, nu era nici măcar un vas pentru eventuala lipsă... O mulţime de umbre zăceau în toate părţile prin stratul de murdării şi cioburi de sticlă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Toate aceste umbre, fuseseră adineaori, oameni şi femei de societate, acum însă nu mai erau de cât, oase eşite prin piele. Mâine nu vor mai fi nici atât...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

Capitolul UI.

'ai Dumnezeule ! pentru ce mă chinueşti ? pentru ce trebue să sufăr a'ât de mult, când n'am nici un rău la nimeni toată via{a mea? E a patra zi de când mă zbat chinuită de dureri şi nimeni nu-mi deschide uşa. De patru zile frământ patul şi nimeni n'a venit să-mi spună o vorbă de mângâiere, sau să-mi dea un pahar de apă. O, viata, viaţă mizerabilă eşti ! Sunt galbenă, tristă şi zilele trec anevoie. Medicul, o medicul! când îl văd, mă ia cu fiori pe la spate, căci nu ştie de cât să-mi ia şi puţinul sânge ce mi-a mai rămas şi să mă persecute mereu cu regimul lui afurisit!

Da ! au trecut patru zile şi nici măcar doamna Sa- bău, nu mi-a călcat pragul. Numai acum văd cât e de fără suflet. Până când eram sănătoasă, ¡mi făcea ori şi ce i-aş fi cerut! Se scula din pat de zece ori într'o noapte pentru capriciile mele, se arăta dispusă la ori ce sacrificiu, pentru că ştia, că totdeauna îi cade câte-o pleaşcă, acum însă se ascunde de mine ca de ciumă.

Cel puţin Andrei să fie acasă, căci el e singurul om care mai tine Ia mine aşa păcătoasă cum sunt. EI este unicul muritor care mă iubeşte fără să-mi ceară nimic în schimb. O !... lumea este foarte rea ; îţi ia totdeauna maî mult de cât este în stare să-ţi dea I...

În ziua a cincea, Carmen se simţea mai bine, nu mai avea friguri, dormise toată noaptea. Dimineaţa, medicul o asigurase, că peste câteva zile va putea părăsi patul, bun înţeles regimul i-se impunea şi de data asta, mult mai sever

Muzeul Digital al Romanului Românesc
^¿statransilvania.ro/mdrrigoi-1932

ca ’nainte!

La înbunătăţirea stării ei se mai adăuga şi faptul, că Andrei se reîntoarse din călătoria lui chiar în aceea zi. Acum nu mai era singură, prezenţa tânărului avea mai mare efect ca toate medicamentele la un loc.

— În fine, eşti iar lângă mine amice – îi zise ea – când tânărul se aşează pe marginea patului ei. Foarte puţin a lipsit că nu m ’am dus... Alaltă eri, nu mai credeam că voiu ajunge seara. Şi tu, tu erai la sute de kilometrii depărtare. Dacă muream atunci, nu a- veam nici măcar cine să-mi aprinză lumina.

— Cum ?... de unde şi până unde 1 Ţi-a fost în-tr’adevăr atât de rău ?

— Am fost şi sunt încă şi acum, mult mai bolnavă, de cât şi-ar putea cineva închipui 1...

— Bine, dar medicul nu-ţi poate face nimic ?

— Nu, pentru că nu ştie nici el. I-am spus doar căte verzi şi uscate, dar nu adevărata cauză a suferinţelor mele care derivă de mai mulţi ani şi pentru care prea uşor m’aşi putea pomeni într’o zi la puşcărie. Prin urmare vezi şi tu..

— Nu înţeleg, nu ştiu ce vrei să spui cu asta?

— Vei înţelege numai decât, deoarece e în legătură cu istorisirea vieţii mele. Eşti dispus astăzi să continuăm ?

— Sunt numai urechi, când este vorbo de viaţa ta!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

— Ascultă dar: Spuneam – nu-i aşa ? – că m'am despărţit de Carol, cu gândul de a nu mai da faţă cu el niciodată. Am ajuns acasă sfârtecându-mi hainele de pe mine. Am plâns mai mult de cât atunci când pierdusem pe mama. Nu de dragul lui, ci de scârba ce o simţeam în sufletul meu. De odată, ceva grozav îmi trecu prin minte. Se putea foarte uşor să fiu rămas însărcinată ! Aşteptai mai multe săptămâni simp- toma contrară, dar nu fu nimic, mereu nimic. Spaima de a mă vedea cu burta la gură începu să mă cutremure. Stăteam mereu cu mâinele pe burtă şi mi se părea că simt mişcări în lăuntru. Nu erau, căci era prea de vreme, dar avea să fie mai târziu !... În disperarea mea, am început să ridic dulapurile dela loc, să-mi strâmtoresc burta cu uşa mare de stejar, să pun nopţi întregi comprese de gliiaţă, să beau toate lichidele greţoase, pe care le credeam eu de bune, pentru a provoca avortul. Dar din toate, m'am ales cu o teribilă deranjare de stomac. Eram însărcinată şi pace!

Când m'am convis apoi, că singură tot nu pot face nici-o ispravă; am început din nou calvarul, de astă dată în căutarea unei persoane, care să mă scapede broscoiul ce avea să-mi bată la uşă mâine poimâne.

într'o zi, când eram mai disperată; mă întâlnii cu una dintre acele prietene, ale mele, cu care făcusem cunoştiiţă în treacăt, întrun local de petrecere, î-i spusei ceeace aveam pe inimă, rugând-o să-mi vină într'ajutor, sau să-mă sfătuiască. în ziua următoare veni la mine şi după o scurtă consultare, înv dădu adresa unei femei, care după spusele ei, se ocupa clandestin cu fabricarea îngerilor fără aripi. I-am urmat i ndicaţiuni le întocmai. îmi pusesem toată încrederea în aceea necunoscută, sperînd că mă va putea scăpa, ca şi cel ce se vede în pericol de moarte şi încearcă să-şi scape viata agăţindu-se de primul fir de pai ce-i iese înainte !

A doua zi mă sculai cu noaptea în cap, nu dormisem

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatrjnsilvSiia.ro/mdrrl901-1932

aproape nimic. Ideea de a mă vedea cu pântecele umflate mă omora. Pe la orele opt, mă aflam departe de oraş, într'un fund de mahala : Femei nepieptenate mă priveau rânjind din dosul ferestelor murdare Trecând prin uliţele intortochiate şi pline de noroiu, ici colea pe sub gardurile dărâmate se vedeau corpurile infecte ale unor câini sau mâţe moarte. Priveam mereu tablele de tinichea cu inscripţiile dela colţul uliţelor. Nu îndrăsneam să întreb de cineva, mă temeam să nu-mi citească ceeace am în suflet.

După o oră de aleagări, găsii uliţa strâmtă şi murdară, cu casele joase, cu ferestrele sparte şi tablele înlocuite cu hârtie groasă de diferite culori. Mă oprii la poarta cu numărul indicat de prietena mea. Nu ştiam ce să fac; să întru ori ba ? îmi luai totuşi inima în dinţi şi intrai.

Dela o fereastră scunda a unei locuiuţe din fundul curţii murdare, o voce de femeie mă întrebă; pe cine cauţi ? li spusei numele.

— Cine v'a îndreptat la mine, căci eu sunt acea pe care o căutaţi – adaugă ea cu un zâmbet, ce mă făcu să-mă cutremur.

— O prietenă de a mea răspunsei eu

— Nu mi-ai putea spune numele ei?

— Pentruce nu ? Se numeşte Matilda Benţic

— Dai? exlamă ea privindu-mă cu mai multă atenţie. În momentul acela, mi-se păru, că ochii ei de
dihor îmi găuresc burta. Dacă aş fi ştiut dinainte cu cine voi avea de aface prefeream copilul ori cum ar fi fost.

— Vino puişorule înlăuntru, – reluă ea – să vedem ce-i de făcut ? şi apropiindu-se de mine mă târî în locuinţa scundă, care mirosea a şobolani şi usturoiu :

— ia spune-mi fetiţo, când ai avut ultima menstruaţie.

— Sunt două luni de atunci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

— Hm.... e cam demult, va fi cam grea afacere. Trebue să te păzeşti mai bine!

— Să mă fi păzit mai bine?, cum?.

— Ei, cum!? se vede că nu eşti de meserie: Noi femeile, nu trebue să iubim niciodată din tot sufletul, mai cu seamă să nu ne concentrăm toate plăcerile şi sâmţurile noastre în acest senz, când avem contact cu un bărbat să nu ne cugetăm la ceeace facem, să-l lăsăm pe el să simtă şi noi să fim preocupate de alte chestii.

Am cunoscut fete de meserie, când eram mai tânără. îndeosebi era una, care în timpul contactului şi chiar în momentele de volupate, prindea musca din zbor, mânca bomboane, cânta sau fluera. Sunt sigură, că aceea nu va fi având nici un copil. Lucrul cel mai bun e însă, să nu ai contact numai cu un singur bărbat, ci cu cât se poate de mulţi, atunci poţi fi sigură, că nu-ţi bat broscoii la uşe.

Dar să lăsăm teoriile şi să vedem ce pot să-ţi fac! . . .

Spunând aceste, îmi arătă o canapea jigărită, fă- cându-mi semn să mă culc acolo. După aceia se apropie

î-mi desfăcu haina şi începu să mă pipăie cu mâinele ei noduroase şi răci ca de mort:

— Hm .. . . nu-i altă cale – murmură ea încet

— şi cu înfăţişarea gravă. Numai fusul te poate scăpa!

— Cum, ce fus ! ?

— O să-l vezi momentan – făcu ea – şi scoase dintr'un dulap mai multe fuse, unele mai lungi altele mai scurte. I-mi puse unul în mână instruindu-mă cum să mă folosesc de el. Proba-i mai întâi încet. I-mi era frică. Dar mă convinsei, că fusul mergea prin intestine cât de adânc, fără să simt vre'o durere. O întrebai : Gata ?

— Ai simţit durere ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

— Nu, na'm simţit nimic.

— Atunci ia-l pe acesta, că e mai lung, se vede că e sus de tot.

—- Probai cu al doilea : deodată simţii durere şi încetai de a mai înfige.

— Ei, ai simţit acum ?

— Da, nu ştiu ce este, dar mă doare.

— N'are afface, dăi odată bine, ca să iasă sânge şi s'a terminat, te-ai scăpat.

— Am vrut să fac aşa, cum mă povăţui, ea dar mă durea grozav.

— Iată na'i curaj după cât văd 1 ? Iţi declar, că altă scăpare nu este ! Vrei să-mi dai fusul să probez eu ?

— Nu, nu 1 o să mai probez eu: închisei ochii şi-mi încleştai buzele, pe urmă înfipsei fusul cu putere. Un ţipăt îmi scăpă de pe buze şi mă răsturnai cu **trupul** paralizat de durere pe canapeaua jigărită Tremu**ram din** tot corpul. Un val de sânge mă năpădi, încât umplui canapeaua. În timp mai scurt de cinci minute aveam friguri grozave.

Am stat apoi acolo toată ziua. Seara mi-a adus o birjă cu care m'am dus la locuinţa mea. Am zăcut apoi între viaţă şi moarte săptămâni dealungul, fără să pot chema vre'un medic, mă temeam să nu afle cineva fapta mea hidoasă şi să mai ajung şi la puşcărie pentru avort. Femeea venea pe la mine în toate zilele şi mi-aducea dela prăvălie câte ceva.

Carol aflase, că sunt bolnavă şi venise pe la mine aproape în fiecare zi. Bine înţeles eu nu ştiam nimic de toată venirea lui, vorbea numai cu femeia, care-i spusese totul cum se petrecuseră cu mine.

Toate acestea numai la urmă le-am ştiut când am întrebat-o cu ce-i datorez

Mi-a răspuns rînjind : că i-s'a plătit toată osteneala.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

Ceva mai mult, mi-a mai dat şi mie un plic închis, care-mi era adresat. Am cunoscut numai decât scrisoarea : era a lui Carol.

Când rămăsei numai singură; desfăcui plicul, în el am găsit cinci hârtii de câte o mie de coroane şi o scrisoare, pe care am citit-o şi recitit-o de nenumărate ori plângând. Conţinutul nu-l mai spun nimănui, atât însă îţi pot spune, dragă prietene, că am sărutat cu lacrimi în ochi iscălitura lui . ..

Dela sine înţeles, că pe când m'am făcut bine am început pretinia de unde o lăsasem. Carol venea mai rar acum, dar nu-mi păsa. 11 iubeam la nebunie. Numai o grijă mă mai frământa : groaza de a mai fi însărcinată din nou şi aceasta i-o spuneam şi lui aproape la fiecare contact sexual.

Intr'o zi mi-a sosit cu poşta un pachet, era din localitate. Când l'am desfăcut am găsit întrânsul o serie întreagă de burlane şi tuburi de gumă pentru spălat. Aceasta precauţiune din partea lui mă linişti pe deplin.

Ei! şi acum cred că inţelegi pentru ce nu trebue să ştie medicul adevărata cauză a suferinţelor mele ? . . .

* *

l-mi ocupasem de mai multe luni postul recomandat de Carol în birourile unchiului său, când se celebră căsătoria lui. Şi cum unchiul său ţinea mult la mine, trebui să iau parte şi eu la aceasta, căci eram considerată oarecum ca făcând parte din familie Cu toate, că patronul meu cunoştea legăturile dintre noi, totuş mă sfătui: Ştiu, că va fi dureros pentru tine dar cred, că-i mai bîne aşa?. Căci orice rană ar fi ea sunt convins, că prin operaţie se vindecă mai repede. În tot cazul nu va strica să fii acolo. M'am dus şi am stat până în dimineaţa următoare, când tinerii căsătoriţi au plecat în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

călătorie de nuntă

Îţi poţi închipui, ce simţeam când înainte de plecare, ne-am sărutat cu tânăra femeie?? Mă cuget până în ziua de astăzi, cum n'a observat în ochii mei ura ce o aveam pentru ea ? Când mă gândeam că peste câteva ore, ea va gusta din iubirea aceea înfiorătoare în braţele lui, din care am gustat eu în prima noapte, buimăcită de şampanie, şi de clocotirea sângelui meu, Dar ea, părea atât de fericită, încât nu mai observa nimic. Se părea că toată viaţa ei este concentrată în persoana lui. El mi-a strâns mâna şi mi-a sărutat-o cu atâta foc, încât abia mă mai putui stăpâni, era cât-pe aci să mă trădez în faţa mosafirilor. Atunci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri9Oi-1932

mi-a trecut prin minte o frază ce mi-o spuse el în primele zile ale cunoştinţei noastre:

— ,0 femeie urâtă, totdeauna e geloasă pe soţul sau amantul ei. Cele frumoase nici odată, căci nu au timp, fiind în conţinu preocupate de ele însăşi şi geloase pe bărbaţii altor femei. La femeia urâtă totdeauna folosesc lacrimile, la cea frumoasă nici odată! M

Nu ştiu la ce se cugetase? poate chiar de pe atunci ştiă că legăturile dintre noi nu vor fi de lungă durată şi voia să mă pregătească pentru orice eventualitate.. .

M'am dus acasă şi l'am plâns mult, î-mi venea să ¡nebunesc, când mă cugetam că, în acest moment siringe în braţele sale maemuţa aceea, spunându-i doar aceleaşi vorbe dulci, cu care mă făcea să-mi fearbă sângele în vine. Scrâşneam din dinţi, mă băteam cu pumnii în cap, huleam pe Dumnezeu pentru nedreptatea ce o face unora, luându-le tot ce au mai scump şi făcându-le să decadă, să-şi vândă corpul lor pentru ca să poată trăi de pe o zi pe alta, iar la urmă să devie lepădate ca un obiect de care nu te mai poţi folosi! ..

Of!., amară viaţă, pentru ce oare nu-m'a lăsat Richard să mor ? Cel puţin n'ajungeam să le văd şi evenimentele acestea, să fiu martoră fericirei aceluia, care m'a adus în starea în care sunt azi I.....Şi el încă mai avea cutezanţa să mă privească în ochi şi să-mi strîngă mâna? fără remuşcări de conştiinţă?!

Au urmat apoi zile foarte grele pentru mine, deşi ştiam dinainte, că acesta va fi sfârşitul. în primele nopţi de singurătate nu putui dormi de loc. Mai târziu însă, când corpul meu cădea istovit, mă trezeam în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tot momentul. De mai multe ori î-mi întindeam braţele să-l găsesc, credeam atunci, că totul nu fusese decât un vis urât. Dar. vai 1... era cruda realitate.. ..

Dumnezeule! ce multe lucruri am arunca dela noi, dacă am fi siguri, că nimeni nu le va ridica, aşa eram şi eu, dacă ştiam dinainte, nu-l mai iertam atunci, când îl părăsisem cu intenţia de a nu ne mai întâlni în viaţă....

Frumoasă şi adevărată frază am citit undeva :

— Intre femei şi bărbaţi nu este prietenie, numai de suferinţă poate fi vorba : de ură, de iubire, de prietenie nici odată 1 —

Intr'o seară îmi trecură prin minte vorbele femeii, care mă scăpase de gravitate „lucrul principal este, să nu ai contact numai cu un singur bărbat – zicea ea – ci cu cât se poate de mulţi!... " Mă cugetai cum ar fi: dacă aşi urma sfaturile ei ? .. Ea îmi spunea printre alte fleacuri, că foarte uşor putem avea contact cu unul şi să ne imaginăm, pe acela, pe care'l iubim.

— Avea prietenul Dumitale numai un singur sistem de mângâiere ? – mă întrebase ea —

— Din contră ! Poate chiar pentru aceea îl iubeam aşa de mult, pentu că totdeauna găseam ceva nou în felul lui de a se apropia de mine.

— Ei, vezi ?! cu atât mai bine, probează de te mângâie cu altul, întâi cugetă-te la el, pe urmă îl vei uita căci pentru un bărbat nu trebuie să ne facem prea mult sânge rău, doar sunt bărbaţi destui, iar o fată frumoasă cum eşti dumneata, numai să vrea şi toa**te** bunătăţile pământului le poate avea. O femeie, nu **trebue să** fie nici odată roaba unui mascul, ea

însă **poate** să robească cât de mulţi cu puţină dibăcie!...

18| jhs Muzeul Digital al Romanului Românesc
AJesJ revistatransilvania.ro/rndrrl9Ol-1932

lini trecuseră de mai multe ori prin minte vorbele acesteia, dar la început mă scârbeam de ele, ca de o boală lipicioasă. Acum însă de vre-o câteva zile, **mă** cugetam serios la ele şi mă determinasem să le pun în aplicare la prima ocazie.

Eră un tip, care mă urmărea de mai multe luni la acesta mă cugetai prima oră: Era mic de statură şi avea o înfăţişare caracteristică. Faţa lui era comună şi nu trăda nimic, dar avea totdeauna în gură o ţigară prea mare pentru capul lui de copil. Dacă-l întâlneam de trei ori pe zi, totdeauna purta un alt costum şi totuşi eleganţa lui, nu avea nimic cu manierele unui bărba de societate. Era unul dintre bărbaţii care au mai mult în burtă de cât în cap. Şi pe acesta îl ochisem pentru scopul meu.

într'o zi aflai că nu era de cât un simplu mecanic, strîmbai din buze oarecum cu scârbă, dar nu-mi eşi din cap.

Pentru ce n'aş face-o ? – mă gândii eu – căci nu urmăresc interese, ci doar o aventură, o pasiune pe care o voiu plăti scump mai târziu —Astăzi însă vreu să fac ceeace inima-mi dictează şi cu un altul, care m'ar plăti, nu mi-aş putea satisface poftele aşa cum doresc eu. Dealtfel, nouă femeilor, ne place totdeauna să desbrăcăm aventura de toată frumseţea ei, prin felul cum o tot amânăm de pe o zi pe alta, iar când o posedăm nu mai are nici un farmec, nici pentru noi şi nici pentru acela ce ne-a căzut în ghiare.

în seara zilei următoare, erau orele şapte când eşii dela birou şi primul om cu care mă întâlnii a fost el. Când trecui prin faţa lui, îşi ridică pălăria şi **mă** privi orecum rugător. Nu răspunsei, dar îi zâmbii şi

9* atâta era deajuns pentru ca să capete curaj. Asta am făcut-o, mi-o spuneam eu într'una mergând spre casă. Noi femeile găsim totdeauna cusur bărbaţilor şi ne silim

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrng01-1932

să-i îndreptăm, apoi când ei ne sunt pe plac, nu ne mai uităm la ei

Proectul meu era făcut deja şi el căzuse chiar la timp. Ştiam că mă urmăreşte, îi auzeam paşii îndesaţi, cu care alerga să nu-mi piardă urma.

Când ajunsei în apropierea casei în care locuiam, mă pomenii cu el lângă mine. Mă ajunsese şi mă privea buimăcit, neştiind ce să-mi spună ?

= Prost trebue să fie cineva, ca să facă asemenea prostii – rră cugetai eu, privindu-l aproape cu dispreţ – Totuşi! dacă am ajuns până aci! trebue să-i aud cel puţin vocea, ca să am deziluzia complectă, Mă întorsei apoi spre el şi cu vocea cea mai naturală din lume îl întrebai:

— Locuiţi şi Dumneavoastră în partea aceasta ? În cazul acesta suntem vecini !

— Nu, nu locuesc aci – sughiţă el schimbând dreptul, ca să păşească deodată cu mine – Voiam doar să vă cunosc şi să....

— Aveţi poate vreo însărcinare din partea cuiva? – îl întrebai eu cu răutate. Ultimele cuvinte i-Ie trîntii de sus, pentru ca să-l înjosesc. Sângele începe să-ţi clocotească când vezi un bărbat atât de becisnic, să nu fie în stare să rostească două cuvinte în faţa unei femei!....

— Aş vrea să Vă spun ceva – începu el de par'că n'ar fi auzit vorbele mele înţepătoare. Dar pentru ca- să Vă pot arăta tot ce am pe inimă, mi-ar trebui o viaţă întreagă şi nici atunci nu cred că V'aş
putea destăinui totul, căci secretele inimei, sunt mai misterioase de cât ale morţii

Vorbea atât de serios, încât uitasem proectul meu de mai nainte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

— Credeţi că e absolut necesar să-mi vorbiţi ?

— Cu riscul să mor pe urmă !

— Poftiţi Vă rog în lăuntru.

Dupăce intrarăm în casă, îl poftii să stea lângă mine, declarîndu-mă gata de al asculta:

— Nu ştiu – începu el – aţi observat dumneavoastră ori nu, că de un timp încoace Vă urmăresc tot pasul şi toate mişcările, dar fără speranţa de a Vă putea vorbi vreo dată? Eraţi totdeauna atât de rece şi aveaţi privirea atât de severă, încât credeam imposibilă o apropriere şi totuşi continuam, şi mă simţeamifericit că puteam călca pe urmele dumneavoastră.

— Dar acum eşti fericit ?

— Din contră ! azi sunt mai nenorocit ca oricând.

— Pentru ce ?

— Presimt, că speranţele mele nu se vor realiza nici odată.

— Nu înţeleg, ce vrei să spui cu asta?

Pentru că te iubesc atât de mult, încât aş fi în stare să fac cele mai mari lucruri, dacă te-ai înVoi să- mi devii soţie !

— So-o-o-ţia dumitale?!

Hm!.. Aşa dar, dumneta ai venit aci cu intenţii serioase? Şi nu urmărea-i altceva cum te credeam eu?

— Nu ştiu la ce te cugeti şi ce credeai despre mine – rosti el atunci sărind de pe scaun şi înţepe- nindu-se pe picioare, dar ceeace am spus susţin şi o repet în fata lumii întregi. Da ! te iubesc la nebunie şi fără de tine nu pot trăi

— Dacă este adevărat ceeace spui Dumneata, nu pot decât să te compătimesc. Eu nu iubesc pe nimeni, nici chiar pe mine! Crede-mă, că sunt sânceră când spun asta.

— Nu-ţi pretind aşa ceva. Nu-ţi pretind iubire, decât doar puţină indulgenţă. Permite-mi să te iubesc eu şi-ţi voiu aşterne la picioare toate corpurile cereşti;

Pe când spunea acestea, faţa lui se schimbase şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

eu îl priveam cu buzele încleştate temându-mă să nu mă înduioşeze izbucnirea lui. Şi pentru ca să nu-mi observe slăbiciunea, îl întrebai cu aer impertinent, dacă nu cumva eră artist?

El mă privi cu fruntea încreţită, apoi răspunse : Nu domnişoară, nu sunr comodiant, ci un biet mecanic specialist, câştig destul de bine, ca să pot da unei femei frumoase toată comoditatea, ce o poate pretinde. Din aceste cuvinte te poţi convinge că nu sunt acela, ce mă crezi şi că tot ce vorbesc, ese din sufle!, din dragostea mare ce o am pentru tine. Nu-mi pasă poţi să mă dispreţueşti, să-ţi baţi joc de mine, căci eu sunt fericit şi dau laudă lui Dumnezeu pentru darul ce mi L'a inspirat, ca să te iubesc pe tine, să trăesc într'un oraş cu tine, să respir acelaş aier, să admir aceleaşi lucruri, să fiu înconjurat de aceiaşi atmosferă. Toate aceste lucruri şi atâtea altele 1. . mă fac atât de fericit, încât sunt în stare să înfrunt ori şi ce pe lume! Acum când ştii totul, poţi să mă alungi, să-ţi descarci toată ura inimei tale asupra mea, ca asupra unui câine rîios, căci toate mă vor face fericit. ...

— Domnule! făceai mai bine, dacă-mi spuneai categoric, ce voeşti? Să nu-mi vii cu lucruri, pe cari nici dumneata nu le crezi. Dar te iert din deprindere, căci vă cunosc bine, toţi veniţi cu acest argurment, toţi vreţi să ne luaţi în căsătorie, până când vă ajungeţi scopul

Puteai să-mi spui fără jenă ce voeşti, voeşti să mă ai ? Dealtcum căsătoria e totatât de demoralizatoare, ca şi fumatul, dar e mai costisitoare.

— Cu ce să-ţi demonstrez certitudinea mea şi că eu nu m'am apropiat de dumneata cu altă intenţie, decât aceea, care am spus-o ?!

— Dragul meu domn dacă într'adevăr ai venit cu intenţii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

serioase, am şi terminat. O fată dintre cele ca mine trebue iubită mai puţin, sau cunoscută mai bine; simţurile noastre sunt tocite, inimile împietrite. În definitiv suntem ceeace aţi făcut voi bărbaţii din noi.

Cred, că acum m'ai înţeles? Putem pleca! Poţi să mă conduci, dacă n'ai ceva mai bun de făcut.

— Când e vorba de voinţa dumneatale, cu toate, că mi-ai prăbuşit toate speranţele, totuşi îţi stau la dispoziţie şi aşi fi gata să mă cobor până la fundul iadului, ca să-ţi fac un serviciu.

Plecarăm apoi împreună, mergând unul lângă altul nu scoteam nici un cuvânt, se părea, că pentru a nu tulbura liniştea nopţii. Când ajunserăm la poarta casei, în care eram abonată la masă, el mă privi tăcut mai multe minute, nu ştiam la repezeală ce să fac. Mă durea inima privindu-l, căci presimţeam că iubirea lui pentru mine este mare şi că nu-mi spusese decât adevărul, dar nu puteam să-i inspir puţină nădejde, nu mă credeam în stare de a-mi petrece viaţa alături de un asemenea om, şi când mai pui că, nu era de cât un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

simplu meseriaş? l-i întinse i mâna, spunându-i să mă viziteze din când în când, căci doar prieteni putem să fim şi pe mai departe. Te vei obişnui şi dumneata cu ideea aceasta – îi filozofai eu – şi poate că odată îmi vei fi recunoscător, dacă într'adevăr mă iubeşti !

— Te mai îndoeşti şi acum de iubirea mea ?

— Nu, nu mă îndoesc, dar înaintea mea tot bărbat rămâi şi tot prin aceea spată ţesut, ca ceialalţi de categoria dumneatale.

— Foarte bine domnişoară !

Nu te-am putut convinge cu vorba, dar te vor convinge faptele mele. Ţi-ai bătut joc de dragostea mea şi vei vedea de ce este în stare un bărbat, când el iubeşte din inimă? Un bărbat, pe care dumneata îl numeşti brută fără suflet, cred însă că atunci va fi prea târziu ?...

Când rămăsei singură, mă uitai oarecum cu duioşie pe urma acelui ce dispărea prin noapte. Făcusem de sigur şi de data asta o mare prostie, ca atâtea altele în viaţa mea. Dar ce era să fac ? Eu urmăream un scop, el altul... Asupra ultimelor lui cuvinte nu m'am cugetat decât mai târziu, dar am trecut repede peste ele, fără să le dau prea multă importanţă.

Când m'am reîntors dela masă, mergeam încet, cugetându-mă la trecut şi la ceeace avea să se aleagă de mine. Toată copilăria mea îmi trecu pe dinainte, ca o pasăre măiastră, fluturîndu-şi aripele strălucitoare printre ramuri înflorite. Apoi scăpătarea „Icoană hâdoa- să". O bufniţă bătrînă, cu aripele blegite, târîndu-se prin scorburile găunoase şi aşteptând hămesită să-i cadă hoitul la îndemână.

Bulevardul gemea de lume, şi eu nu vedeam nimic din cele se se petreceau împrejurul meu. Prin aglomeraţie, mă izbii de un bărbat cât un munte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrn901-1932

— Pardon dudue, îmi zise el, ridicându-şi mâna la pălărie şi voi să plece.

Eu îmi ridicai ochii la el şi mă înroşii. Nu-mi pot explica nici până astăzi, ce s'a petrecut atunci în sufletul meu ? Şi cum eu rămăsei cu ochii holbaţi la el, mă întreabă din nou :

— V'am lovit domnişoară? scuzaţi-mă căci era fără voia mea. Şi pentru ca să-mi repar această greşeală, Vă rog permiteţi-mi să Vă conduc acasă.

Nu ştiu, nu-mi mai amintesc de restul convorbi- rei ce a decurs între noi pe urmă? şi că am aprobat ori nu? – Probabil că da!....

Când am ajuns apoi la poarta mea, fără să mai întrebe ceva a intrat şi el cu mine. Ştia omul ce face!.., era sigur de efectul privirei ce mi-o asvârlise în treacăt. Surpriza mea, fusese drept un răspuns pentru el, sau un gest de aprobare. Căzusem, ca o biată turturică în ghiarele vulturului ..

în dimineaţa următoare, cum era Duminecă, am dormit aproape până la amiazi. Eram foarte obosită şi totuşi mândră de mine, căci îmi găsisem omul mai repede de cât mi-aş fi putut închipui. Fusesem a lui fără să-i ştiu măcar numele, fără să ştiu cine este, de unde vine şi unde merge?! Las că era mai bine aşa, cel puţin nu trebuia să roşesc în faţa nimănui!

Pentru săptămâna următoare, patronul meu proec- tase o călătorie, avea ceva afaceri la Sibiu: Anunţase deja firmele cu care era în legătură, când o răceală straşnică îl făcu să stea în pat mai multe zile. Medicul îl
oprise de a face vre-o mişcare afară din casă, afacerile însă nu sufereau întârziere, cu atât mai mult că acolo era aşteptat. Mă chemă atunci la el şi mă însărcină pe mine cu plecarea, dându-mi toate instrucţiunile ce era să le urmez şi cu cine aveam de a mă pune în legătură, pentru ca să pot rezolvi ce era de rezolvit.

A doua zi plecai, pe la cinci dimineaţa eram în gară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

cu geanta doldora de dosare şi extrase de cont- curent ale diferitelor firme.

În compartimentul de clasa doua, în care mă urcai eu, nu mai era de cât un singur călător şi acela sforăia întins pe canapeaua cenuşie cât era de lung. Nu puteam distinge cum era tânăr sau bătrîn, căci lumina ce pătrundea prin geamuri, dela felinarele de pe peron, era prea slabă şi vagoanele luminate ca vai de lume !....

Când îmi aşezai lucrurile pe poliţă, făcui din adins să-mi cază umbrela din mână pe duşumeaua cupeului. Străinul se trezi speriat, bolborosi ceva şi se întoarse pe ceealaltă parte. îşi frecă ochii cu dosul palmelor şi dormi mai departe. Prezenţa mea, par'că nu-l incomoda de loc.

Mă şimţii cumva jignită, văzând purtarea lui indiferentă faţă de mine, dar mă consolai repede, cugetându-mă că, era noapte şi poate nu m'a văzut?

Eram pe la Vadul-Crişului, când a început să se lumineze de ziuă şi tovarăşul meu de călătorie dormea încă, să-i tragi cu tunul la ureche! Acum puteam distinge lucrurile dinprejurul meu şi începui să-l examinez din colţul în care mă retrăsesem. Il desbrăca-i în gândul meu şi-i sorbeam cu ochii măriţi toate în- cheeturile. Era tânăr, asta am constatat-o chiar dela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

primul moment, cu toate că era întors cu faţa la perete! Corpul lui era bine făcut; avea pulpe vânjoase, cari par'că se încordau la toată respiraţia, chiar şi prin somn. Avea talia subţire ca o fată mare, capul frumos, părul castaniu şi strălucitor. La toate aceste frumseţi văzute de mine, îmi închipuiam o faţă de erou; cu trăsături marcante cu gene lungi şi sprincene înbinate, cum erau acelea al idealului meu de altă dată!...

Mă gândeam atunci la multe, mă gândeam că, pentru ce ne-a lăsat Dumnezeu pe noi femeile atât de becisnice ca să nu avem curajul de ai spune aceluia ce ne iese în cale: Ascultă, mă nătărăule! eu te iubesc şi vreau să-ţi aparţin, deşi numai un moment, la-mă şi sastisfă-ţi poftele, dacă mai ai încă ?

În timpul acela intrarăm în gara Ciucea, unde trenul stătea cincisprezece minute. Străinul sări speriat de unde fusese tolănit. Se uită în toate părţile, pe urmă la mine oarecum întrebător ? dar eu mă făcui că nu-l observ. Se deşteptase în mine demnitatea de fată mare, cu toate că, nu trecuse de cât câteva minute de când îmi curgeau balele uitându-mă la el, totuşi mi-ar fi plăcut acum să apar în faţa lui ca uşă de Biserică... căci vezi prietene! Aşa este lumea păcătoasă şi plină de ambiţii şi aşa are să rămână, nici dracu nu o o va schimba cu ale lui mijloace !...

Când văzu că nu i-se satisface dorinţa, se coborî din tren şi se îndreptă înspre baraca de scânduri, batjocorită cu titlul de bufet, prin ale cărei ferestre, se vedeau aşezate câteva chiftele ruşinoase şi alte fripturi uscate ca pingelele de bocanci jerpeliţi. După ce examină şi el cu alţi călători, săracele alimente se inapoie cu buzele drîmboiete. Asortimentul nu fusese îndestu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

litor pentru el. Reîntors, aprinse o ţigară şi se plimbă de câteva ori pe coridor, trinti ţigara de jumătate şi sfârşi prin a se prezintă :

— Afurisit bufet – începu el vorba – după ce îşi spuse numele. Autorităţile ar face un lucru bun, stârpind odată şi pentru totdeauna megherniţele acestea de prin gări, ca să nu se infecteze lumea cu toate porcăriile bune de aruncat în groapa cu var.

— Da, dar vezi bine că, sunt călători de toate categoriile! şi nu toţi îşi pot permite luxul dea dejuna în vagon restaurant, cum vei face dumneata de siguri La unii le pare bine, dacă găsesc pe undeva pe la gări o bucată de pâine neagră, chiar să fie coaptă de mai multe zile, o cumpără totuşi, ca să-şi astâmpere foamea cu ea. Şi ce e mai prost, e că de aceştia sunt mai mulţi şi autorităţile o ştiu asta!...

Vorbind cu el, îmi pierise ambiţia, devenisem ceeace eram în realitate. Ce-mi păsa mie atunci ? eram numai doi în tot vagonul, ne cunoscusem în treacăt, nu mă ştiia cine sunt, eu pe el la fel! Pentru ce atunci nu m'aş folosi de rara ocazie? de ce n'aş putea să fiu şi a acestuia? când îl găsesc destul de simpatic, ba chiar frumos dacă-I privesc mai bine. Cu unul mai mult sau mai puţin tot acolo sunt! Ce am pierdut nu o să mai găsesc, zidurile castităţii mele s'a dărîmat de mult şi eu zbor veselă din creangă în creangă, ca o pasăre neastâmpărată. Dumnezeu a vrut aşa, nu mă revolt!

Prietenia se încheie apoi foarte repede între noi şi când trenul porni din gara Cluj, tovarăşul meu de drum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

mă Invită să iau masa împreună cu el în vagonul restaurant, aprobai, fără să aştept să mi se spună de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

două ori. Peste câteva minute stăteam faţă în faţă la o masă frumos aranjată pentru două persoane. Când chelnerul ne servi cafeaua, ştiam cu cine am dea- face, ştiam, că prietenul meu era din Satu-Mare, că era advocat, că se numea luliu şi că mergea la Bucureşti. Dar chestia pentru care călătorea nu era importantă, putea să o rezolve chiar şi cu săptămâni în urmă.

Prin urmare, putea pierde o zi sau două în tovărăşia mea. – Trebuia de mult să mă duc la Sibiu – îmi zise el, dar nu prea am avut ocazie, acum însă când ne-am cunoscut şi drumul dumneatale duce acolo> dece nu m'aş folosi de rara şi neaşteptata ocazie, de-a petrece două sau trei zile în societatea unei fiinţe frumoase cum eşti dumneata, fireşte dacă-ţi convine ? Şi totodată fac destul unei obligaţiuni, ce aveam s'o fac de nu cu ocazia aceasta, cu alta.

Înnoptase deabinelea când am intrat în gara Copşa-Mică, unde a trebuit să aşteptăm aproape două ceasuri până când să plece trenul de Sibiu. În timpul acela, ne plimbarăm încoace şi încolo, strânşi lipiţi linul de altul, făcând impresia unor noui căsătoriţi. Mă cugetam atunci, nu fără strop de ură că, aşa se va plimba şi Carol, pe undeva, pe malul mării, braţ la braţ cu stârpitura aceea, păpuşă de bazar, care-mi luase locul în inima lui, dacă într'adevăr mă iubise vre-odată?!

Tot gândindu-mă la el, simţeam braţul lui luliu, strîngându-mi mijlocul, când ajungeam în vreun colţ mai puţin luminat al peronului, atunci îmi reveneam şi simţeam par'că o satisfacţie în sufletul meu, un fel de răzbunare îmi rodea inima, simţeam un dor sălbatec de a mă arunca la picioarele primului venit, pentru a-i cerşi dragostea de care fusesem despuiată. Nu voiam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

să ştiu nimic, din ce va fi mâine, ştiam că toate acestea merg în detrimentul meu şi că trupul şi simţurile mele se tocesc, dar plăcerea era mai presus de toate ! Mă rostogoleam tot mai jos pe panta moralei, simţeam că nu mai e mult până la fundul prăpastiei, de unde nu mai este altă scăpare, decât moartea sub straşina unui gard, ca un câine fără stăpân, apoi o groapă fără semn de cruce, la marginea unui cimitir izolat. De altcum ; e şi ceva logic într'asta. Femeia care în viaţă a fost a tuturor, după moarte, să nu fie a nimănui!...

Te miră vorbele mele nu-i aşa ? Cu toate astea, nu-ţi spun decât ceeace simt. Cine crede despre noi că suntem rele şi n'avem suflet, e mai rău ca noi de o mie de ori! Suntem ceace a făcut viaţa din noi

Călătoria noastră împreună, a fost apoi o adevărată călătorie de nuntă. Ajunşi la Sibiu, am tras la cel mai elegant hotel. Norocul m'a favorizat, căci băiatul nu cunoştea încă viaţa..., aşa că mi-a fost uşor să apar în ochii lui cu totul altcum de cum eram...

În ziua următoare ne-am pus amândoi pe treabă şl încă 'nainte de orele două terminasem totul cu succes. Patronul meu îmi spunsese la plecare, să mă adresez la un advocat, dacă voi vedea că, altcum nu merge rezolvirea poliţelor şi confruntarea extraselor de cont curent. îmi şi dăduse adresa unuia pe care-l cunoştea personal şi la care-i făcuse şi el cândva servicii. Bun înţeles, de intervenţia acestuia, n'am avut nevce. înainte de plecare. îmi mai spusese pe lângă altele că, pentru a putea duce totul la bun sfârşit; va trebui să stau la Sibiu, patru sau cinci zile, ba la nevoe, chiar şi mai mult ! luliu ştia asta, căci îi spusesem seara tOtUl :

— Şti ce ? – îmi zise el – după câteva momente de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

tăcere, Vrei să mă însoţeşti la Bucureşti ?.. Şi cum eu nu răspunsei, continuă tot el:

Avem cea mai strălucită ocazie. Patru zile, termin şi eu la Bucureşti şi în acest timp vom trăi cele mai fericite ore din viaţa noastră ! Adevărată săptămână de miere! – Intr'adevăr, pentru el era de miere, dar pentru mine ..?

Am primit propunerea lui cu inima tresăltând de bucurie. îmi convenea şi mie aventura, căci era într'a- devăr o rară ocazie. Să călătoreşti cu oameni ne cuno- scuţi, să stai câteva zile într'un oraş mare unde nu te cunoaşte nimeni, să hoinăreşti ore întregi la braţul u- nui bărbat, tânăr şi frumos cum era luliu, pe urmă nopţile la hotel. O! era o adevărată pleaşcă pentru mine. Cel puţin în timpul acela aveam să fiu considerată de lume, ca o femeie vrednică de stimă l

Mai aveam încă pe timpul acela momente, când mă credeam destul de bună pentru ca să-mi pot trăi viaţa ce o mai am de trăit, în linişte şi în întreaga ei frumuseţe, alături de o persoană care mi-ar arăta puţină dragoste, dar totdeauna aceste fantezii erau prăbuşite de trecut şi pătate de murdăriile lui.

Seara pe la orele zece, am luat trenul de Sibiu, care avea legătură cu acceleratul la Copşa. Am călătorit în clasa l- a, am sosit la Bucureşti a doua zi înainte de prînz, am tras la hotel „Astoria" unde era să avem neplăceri la înscriere, căci luliu mă da drept soţia sa, dar cu acte nu putea dovedi Pe urmă, tot s'a aranjat chestia. Ce nu se poate aranja la Bucureşti, mai cu seamă pe timpul acela?... Portarul morocănos la înce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

put, ar fi fost în stare să ne procure chiar şi acte de căsătorie la urmă, dar până acolo n'am ajuns...

După masă, cum aproape în toate ministerele, erau suspendate orele de oficiu, prietenul meu, a rezolvit câteva chestiuni pe la firmele particulare cu care avea legătură, pe urmă tot timpul şi-l-a petrecut lângă mine. Seara, ca ficare creştin şi bun român, ne-am ţinut şi noi de datorie, să mergem la Teatrul-Naţional, cu toate că eu aş fi preferat unul de varietăţi, luliu însă mi-a vorbit atât de frumos, incâţ am acceptat. – Mâine seară mergem unde vrei iu – adăugă el vesel.

După teatru am intrat la Capşa. Ni s'au servit cele mai bune prăjituri, pe cart le-am gustat în viaţa mea. Numai pentru aceastea, s'ar merita să meargă omul săptămânal la Bucureşti, Apoi a urmat noaptea : 'O noapte de beţie amoroasă, din care nu mai gustasem până atunci cu toată viaţa mea uşoară. Aci mă simţeam cumva la largul meu, împrejurarea că eram departe de casă şi cu un tânăr atât de frumos, pe care nu-l voiu mai vedea cât voi trăi, apoi camera de hotel, toate acestea mă înnebuneau mă făceau să-mi vărs tot sufletul şi toate simţurile mele în sărutările şi în strângerile lui voluptoase. N'am dormit înainte de a întră ziua pe tereştri. Când m'am trezit era aproape de amiazi. Eram singură în pat. Dar pe noptieră găsii un bileţel pentru mine, îl rupsei şi cetii următoarele :

— Să nu te superi, puiule, că nu te-am sculat la plecare, dar era aşa de dimineaţă şi dormeai atât de dulce, încât era peste putinţa mea să te deştept...

Mă grăbesc să aranjez ce pot, ca să sbor lângă tine cât se poate de repede. Mii de sărutări. Juliu.

Râdeam în pat ca o ştrengăriţă sburdalnică. lu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

birea acestui tânăr, era o mare mângâiere pentru mine, simţeam par. că o satisfacţie alături de el, şi dinr'o dată se iscă în lăuntrul meu un dor de a trăi viaţa cu un asemenea bărbat. Dar meditaţia mea fu întreruptă de o ciocănitură în uşă. Era camerista, care îmi aducea un buchet de fiori.

— De unde sunt? – o întrebai eu —

— Dela hala de flori „Camelia", le-a adus o florăreasă.

— Florăreasa a venit singură şi mă căuta pe mine ?

— Căuta pe Doamna dela camera 17.

— Bine, pune-le te rog pe masă şi poţi să pleci. N'am nevoie de nimic.

Când rămăsei singură: sării repede din pat începui să cercetez buchetul, căutam vre'o dedicaţie, rup- sei hârtia, în care erau invelite, dar nu găsii nimic. Tocmai voiam să le pun în apă, când observai, că pe unde era legat mănunchiul sub panglica de mătasă mai era învelit cu o hârtie, rupsei panglica şi într'adevăr găsii ceva scris cu creionul :

— încă azi vreau să-ţi vorbesc, dă-mi ocazia.

Clientul cu monoclu dela Capşa.

Mă cugetai puţin... Da îmi adusei aminte de un domn foarte elegant, care purta monoclu şi stătea singur la o masă din apropriere. Mi-se păru atunci, că mă fixează, dar nu i-am dat atenţie. Mă gândii cum şi unde vrea să-mi vorbească, şi de unde îmi ştie adresa ? i...

Intretimp veni şi luliu • voios ca un copil; f-am]uat capul între palme şi l'am sărutat pe frunte, Mai

10

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

târziu m'am îmbrăcat pentru a merge la masă. În timpul prânzului mi-a spus, că: dacă îmi face plăcere, mă va conduce azi pela Carul cu bere, la Leul şi carnalul şi altele o sumedenie de astfel de numiri scrântite. În fine vom dejuna undeva departe, departe, în fundul unei mahalale izolată de lume. Te învoeşti ?

Bun înţeles, că m'am învoit, căci dorul meu era să cunosc Bucureştii, nu numai centrul, ci şi suburbiile. Voiam să văd ceva din viaţă ; doar omenirea şi-a găsit rostul, umblând pe cărări necunoscute, dece nu s'ar putea să-l găsesc şi eu al meu ?

Pe la orele trei eram pe drum departe de centrul oraşului, travesam străzile înguste şi întortochiate cu casele vechi şi dărăpănate, la ale căror streşini ajungeai cu mâna Hrăneam şi mai hrănesc încă şi astăzi un cult pentru oamenii, cari trăesc în mizerie. – Pe semne pentru că avusesem şi eu parte de ea ? – Totdeauna, când văd feţele acelea suferinde, mi se umple inima de o melancolie, de un simţ necunoscut. Aş fi în stare să le dau şi hainele, de pe mine, sau să fac ori şi ce pentru ei, ştiind, că nu sunt chiar ei vinovaţi, ci mulţi dintre ei ar merita o altă viaţă, mai omenească.

Nu-mi amintesc precis cât vom fi hoinărit aşa, dar nu mă mai ţineau picioarele. Norocul meu a fost, că tocmai când eram, mai obosită şi mai sleită de puteri, atunci apăru dintr'o stradă laterală o birjă trasă de-o mârţoagă de cal, ale cărei coaste le puteai număra dela o svârlitură. Iuliu îi făcu semn să stea, apoi după ce-i spuse ceva birjarului ne urcarăm. Peste câteva minute eram la şosea :

Aci se desfăşura o învălmăşeală ca la turnul Babilonului : Persoane dela cele mai înalte pături ale societăţii, până la ultimul pungaş de buzunare. Auzeai strigăte, chiote de femei vărpsite şi spicluite ; golanj obraznici,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

propteau arbori şi stâlpi de conducte electrice de pe ambele părţi ale şoselei. Toate acestea erau noui pentru mine. Nici nu visasem şi nici nu mi-aş fi putut închipui aşa ceva : O lume atât de luxoasă şi atât de neluxoasă. .. să poată trăi într'o armonie atât de complectă ?. .

La reîntoarcere, am intrat într'o plăcintărie specială, unde lului, a comandat două litre de plăcintă. Am bufnit de rîs când l'am auzit. Credeam că, totul nu-i de cât o glumă, cu care voia să scape de chelnerii ce ne asaltau din toate părţile cu întrebările lor cam zgomotoase? Iar când am văzut că, comanda lui fusese uată în serios, m'am uitat la el întrebător şi oarecum nedumerită :

Cum dragul meu ? dar oamenii aceştia sunt nebuni, să-ţi măsoare plăcinta cu litra ?

Nu, vai de mine ! da de unde. . . Aşa-i vorba dragă, aşa spun ei. Pe urmă mi-a explicat problema cu litra şi cu plăcinta. . .

Abea ne aşezasem la masă, când un domn elegat îşi făcu apariţia: Era bărbatul cu monoclu dela Capsa, ca,e-mi trimisese florile la hotel. Numai atunci îmi dădui seama ce făcusem : El putea foarte uşor considera primirea florilor, drept un gest de învoire. Mă cutremurai de frică, să nu vină direct la masa noastră, căci o păţeam ! .

Norocul însă mă favoriză, căci chiar în acela moment se ridică şi luliu dela masă şi se îndreptă înspre bufet, de unde avea să comande ceva. Cum nu 10» ştiam nici unul, nici cu şi nici el, cum se numesc bucatele, trebui să le arate cu degetul pe cele dorite.

În timpul acela, străinul se apropie de masa la care eram singură şi mă întrebă, pe vocea cea mai naturală din lume :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nn dw^gl-1932

— Spune-mi repede, când şi unde te pot găsi singură ? şi adăugă: te previu însă să nu mă tragi pe sfoară !. ..

Mi-ar fi plăcut atunci să-i svârlu ticălosului, farfuria în faţă cu tot ce era pe ea, dar n'am făcut-o, pentru că mă gândeam la scandalul ce ar urma şi la buchetul de flori pe care-l primisem ^dimineaţa dela acest nătărău ! lî trîntii repede răspunsul, fără să mă gândesc la ceeace spun: Mâine între orele zece şi unsprezece la hotel. Spusesem acestea, numai să mă văd scăpată, căci Juliu se întorcea deja dela bufet cu lista de bucate în mână şi mi-ar fi fost foarte neplăcut, să mă găsească convenţionând cu un altul, când el mă credea divinitatea întrupată. Sărmanul băiat!...

Voii să mă arăt veselă şi să-mi ascund emoţiunea când el se aşează dinoou la masă, dar nu mă putui preface atât de bine ca el să nu observe schimbarea bruscă ce se petrecuse înlăuntrul meu, într'un timp atât de scurt.

Ţi-s'a făcut rău micule ? – mă întrebă el aşezându-se la masă. Eşti atât de palidă !

— Nu, vai de mine I mă simt foarte bine-rostii eu, dar simţeam că buzele-mi tremurau şi străniul mă mai privea încă dela întrare. M'am gândit, dar numai un moment să spun lui Juliu totul şi să-l rog să părăsim Bucureştii numai de cât, dar n'avui putere s'o fac. Până în ziua următoare mă puteam cugeta la ceeace era de făcut şi mă gândii că voîu găsi eu vreun mijloc ca să mă descurc singură. Doream din tot sufletul meu, ca Juliu, să aibă cele mai curate amintiri dela mine.Iluram pe imbecilul acela cu toată ura câtă poate ţâşni din măruntaele unei femei, dar la noi, dela ură până la dragoste, nu e decât un pas. Noi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nn dw^gl-1932

femeile, ducem ura până la dragoste şi dragostea până la ură. Dacă un bărbat vrea să posede o femeie, n'are decât să fie brutal, iar dacă vrea să fie urît de ea, să-i îndruge bufonării de dragoate că şi-a ajuns scopul. O! mima de femeie este o carte mai grea de cetit de cât thora, sau coranul !

În dimineaţa următoare, abea plecase prietenul meu, când mă trezii cu străinul la uşă. Era cu faţa schimonosită după o noapte de chef, intrase în camera mea ca într'o cuşcă de stabiliment dela mahala. Nici măcar nu-şi luase osteneala să bată la uşă. Iar acum să desbrăca privindu-mă hămesit, ca feara sălbatică când îşi pândeşte prada.

În momentul următor, luase locul lui Juliu, care alerga – bietul băiat – să-şi termine lucrurile şi să vină cât mai repede lângă mine.

Cred că e de prisos să-ţi mai spun ce s'a petrecut pe urmă?... Venise dimineaţa, şi erau douăsprezece când a plecat. îşi luase rodul muncii sale de jumătate de zi şi o părticică din viaţa şi sănătatea mea. O părticică din viaţa şi sănătatea unei fete necunoscută de el până ieri.

Când a plecat, dela uşe s'a mai uitat odată lung la mine şi par'că ar fi voit să spună: Ai văzut? aşa se tratează cu femeile de tagma ta. Pe urmă a dispărut pentru totdeauna din viaţa mea.

M'am sculat şi eu pe urmă şi împleticindu mă m'am dus să deschid fereastra, căci mă înăduşam. În urma străinului rămăsese un puternic miros necunoscut de mine până atunci şi care ar fi putut foarte uşor trada prezenţa ¡ui acolo.

Nu trecu chiar mult până când veni şi Juliu şi ca de obiceiu, se repezi la mine, mă luă în braţe şi-mi acoperi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nn dw^gl-1932

faţa de sărutări. Se părea că nu mai vede şi nu mai aude. Nu-mi vedea faţa lividă, ochii înroşiţi de lacrimi. Nu-mi auzea inima bătând ca o limbă de clopot în surdină. Era prea tânăr ca să observe toate schimbările şi prea nevinovat să cunoască toate josniciile de care este în stare o femeie.

— Ce este asta ? – întrebă el deodată ascuţin- du-şi mirosul – De unde vine acest miros de iod? **A** fost cineva pe aci în lipsa mea ?

— Da de unde. Mi-ai scos cuvântul din gură dragul meu, căci tocmai voiam eu să te întreb, ce ai căutat pe la spital, sau unde ţi-ai pus haina de s'a umplut cu acest nesuferit miros?. .

— Dar n'am fost la nici un spital dragă, ce-ţi trece prin minte ? şi nici haina n'am desbrăcat-o toată ziua.

— în fine puţin îmi pasă. Principalul e că acum eşti lângă mine I Dealtcum, eu nu mai simt nimic, tu mai simţi ceva?

— Nu micule, când sunt în apropierea ta, nu ma simi decât mirosul părului tău parfumat şi flacăra care ţâşneşte din ochii tăi strălucitori Nu mai văd nimic de cât frumseţea ta. Lângă tine dispare şi se topeşte toată fiinţa mea. Când tu eşti aproape de mine, instinctul mă face atât de puternic încât aş fi în stare să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nn dw^gl-1932

lupt contra întregei omeniri. Un cuvânt din gura ta m'ar face să lupt până şi împotriva infernului.

Dar să le lăsăm acestea şi să mergem la masă, căci eu nu mai pot de foame! şi cred că nici tu n'ai luat nimica de aseară ?

Pe când coboram apoi treptele brnţ la braţ, îmi spuse, că nu mai are decât o singură chestiune de rezolvit şi dacă totul va merge bine, încă în aceea zi termină. încolo dacă n'ai nimica de obiecţionat, putem pleca chiar mâine – adaugă el —.

În drum spre casă, am să-ţi spun apoi ceva. Am să-ţi propun un lucru, la care mă cuget de mai mult zile.

— Te previu dragul meu, ca să nu-mi vii cu propuneri de căsătorie, căci în cazul acesta s'ar întrerupe toate legăturile dintre noi. Nu-mă întreba pentru ce, căci tot nu ţi-aş putea spune cauza. Mulţumeşte te cu cât îţi pot oferi, fii băiat bun şi discret, vizitează- mă când vei avea prilejul, căci Carmen îţi va aparţine ori când !

Vorbeam atunci despre lucruri care n'o să mă prindă niciodată ! şi de care numai pe urmă mi-am dat seama....

— Bine 1 dacă tu nu vrei, n'am s'o fac. Deocamdată mă voiu conforma. Spune-mi numai cum trebue să mă port ca să nu-ţi displac ?

— Să fii băiat bun şi discret – cum ţi-am mai spus – doar atâta e tot ce-ţi cer.

— Nimic mai mult!

După masă, când a plecat el, m'am dus şi eu la plimbare, adecă el aşa credea că de plimbat îmi arde. Era însă cu totul altceva? Când rămăsei singură, trecui repede prin câteva strade laterale holbându-mi ochii pe la toate inscripţiile de pe pereţi. Căutam un medic de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.r0/rE#1901-1932

boli venerice, care să-mi redea liniştea de mai 'na- inte convingându-mă că n'am încassat nimic dela străinul cu miros de iod. . Noroc că am fost precaută! căci altfel o păţeam... Doar atât îmi mai lipsea

Seara am cinat de vreme şi ne-am retras imediat, căci la patru trebuia să fim la tren. Voiam şi unul şi altul sa fim cât mai mult împreună în ultima noapte ce mai aveam de a o petrece aci. Am petrecut-o... şi cred că pentru aceea s'a meritat să trăiesc!...

Dimineaţa, când trenul plecă din Gara de Nord, tot ceasul trecut însemna apropierea despărţirei noastre şi ridica bariera dintre mine şi amantul de câteva zile. Când am ajuns la Braşov eram mai puţin amabilă cu el, după ce am trecut Clujul, unde s'au mai urcat şi câţiva cunoscuţi, abea dacă mai luam cunoştinţă de prezenţa lui. Ştiam că purtarea mea este urîtă şi că el sufere în urma acestei schimbări, dar trebuia să mă port aşa căci îl iubeam şi nu voiam sâ-l nenorocesc ...

Capitolul Ull.

^I^.olta cerului era cenuşie, zăpada creştea mereu.

' Trecuse de mult miezul nopţii şi Retrogradul dormea sub pătura albă de hermină, care se ridicase pe unele locuri, la grosimea de aproape un metru.

Pe Bulevardul Orlof – într'unul din cele mai liniştite cartiere ale oraşului – două umbre omeneşti îşi târau picioarele greoaie prin pătura groasă de zăpadă abea brăzdată de câteva urme de camioane.

— Mai e mult tovarăş? – întrebă deodată ca trezit din somn, cel mai mic de statură. Ce număr ţi-a spus ?

— Cred că treisprezece ! .. Dracul mai ştie bine ?

— Să ne uităm atunci la prima poartă care ur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/nndrri901-1932

mează, căci eu, drept să-ţi spun nu cunosc acest cartier, cu toate că m'am născut în Petrograd.

— Vom găsi noi cumva..

— Acest .cumva" al tău, e prea puţin îmbucurător. Dar stai 1 să ne uităm la Villa de colo, să vedem ce număr are ?

— Hm... treizeci ! Trebue să ne uităm şi la ceea ce urmează, să vedem dacă sunt cu pereche ori nu ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/nndrri901-1932

— Dracu s'o ia toată afacerea aceasta – bombăni cel dinainte – foarte rău dispus.

— Ce-i cu tine Trofim? cu câteva minute mai 'nainte erai atât de vesel ? iar acum dintr'odată ţi-a pierit dispoziţia. Par'că revoluţia a mers în detrimentul tău, aşa faci ?

La naiba, dar tu eşti orb ! nu vezi ce se petrece în jurul tău ? Nu vezi tu, că apostolii neamului nostru de azi, uu sunt cu nimic mai buni decât cei din trecut?

— Nu te înţeleg Trofim ce vrei să spui cu asta? Spune-mi limpede ce ai pe inimă şi vorbeşte-mi mai clar ca să te înţeleg căci tu ştii bine că pe mine nu m'a învăţat bătrînul meu să ghicesc gândurile.

— Bine mă 1 dar tu nu vezi, că cei ce ne tratează cu gogoşi şi predică egalitate în gura mare pe la toate colţurile de stradă ne trag pe sfoară şi ca mâine o să ajungem slugă la dârloagâ. Au înebunit lumea, au îmbătat poporul cu apă rece, ne-au momit, cum moreşte siberianul jderul pentru a-l ¿ trage în cursă; am răsturnat ţarismul, am măcelărit capitaliştii, am nimicit statuele şi monumentele de artă, am necinstit lucrurile sfinte şi ce crezi pe cine am păgubit? pe noi înşine! Căci aceia din al căror ordin s'a făcut n'au pierdut nimic, ci* au câştigat, ocupând locurile celor de mai 'nainte şi acum îşi rîd în pumni, lăfăindu-se în palatele cu trecut istoric. Sau crezi tu, că tovarăşa voastră Paras- covea, Zeiţa voastră, la care vă închinaţi, ca la icoana Maicii Domnului, face tot, ceeace face, fără nici un interes? O să vezi numai decât unde locueşte, fosta târfă a studenţilor din Harcovl... Cerşetoarea de eri şi persoana de care depinde soarta Rusiei de mâine! Mi-ar plăcea foarte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

mult să-i pot arunca în faţă toată ura şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

dispreţul, ce-l hrănese pentru ea, pentru aventuriera a- ceea făţarnică, care ştie să plângă, când lumea se prăpădeşte de rîsj şi să râdă când toată lumea varsă lacrimi de foc. Mi-ar plăcea să arăt slăbiciunile ei norodului, când se adună să-i asculte vorbirile publice, când aşteaptă să fie aplaudată, de duhorile de proletari. Mi-ar plăcea să le spun:

— Nu vedeţi voi animalelor! că nimic nu-i adevărat din cele ce vă spune, căci ea vă propovăduieşte: egalitatea, libertatea, comoditatea, dar cu toată râvna ei de a vă convinge de existenţa paradisului şi a traiului bun ce vă aşteaptă, n'a neglijat nici faptul de a-şi ocupa una din cele mai frumoase vile de pe bulevardul Orlof. Încă nu răcise bine locul celor măcelăriţi din ordinul ei, când ea a şi pus stăpânirea pe toate ce se aflau acolo.

Stai, că am ajuns, să trecem drumul. Nu uita să priveşti bine în jurul tău. dupăce vom intra. Adică, dacă prea stimata noastră tovarăşă va binevoi să ne primească în sanctuarul ei ? !

Fă lumină te rog, să vedem numărul, cred, că aceasta este ? 1

— Da, e numărul treisprezece : Să sun ? 1

Nu, nu suna, căci nu ştii semnalul. Trebuie să ştii, că tovarăşa noastră, Parascovea, este prevăzătoare : îşi are ea părerile ei, şi şi-a luat toate măsurile, ca să nu poată fi tulburată de mosafiri nepoftiţi. Numai acela poate să intre la ea, care-i cunoaşte semnalul şi care ştie loznica : De exemplu, astăzi loznica este numele de .Olga“ şi trebuie sunat de atâtea ori: câte silabe sunt în acest nume. Uite aşa! Ol-ga şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

acestea repetate de. trei ori cu aceiaş cadenţă, pe urmă de trei ori repede.

Ei. ai văzut ! Uite, că a şi luminat coridorul, ne primeşte foarte repede, par, că ne aşteptase...

Peste câteva minute cei doi bărbaţi erau înlăuntru Parascovea. dupăce încuie uşile bine şi cu multă, băgare de seamă, se aşează barieră intr'un fotoliu în apropierea celor doi tineri, căci erau cu mult mai tineri de cât ea. Apoi privindu-i când pe unul, când pe altul, începu :

-- Ei s'a făcut tovarăşilor'? a mers uşor treaba cu cele două femei ?

— Nu, nu prea a mers uşor – rosti unul dintre ei – căci aveau toate actele în regulă, iscălite chiar de tovarăşul Ismail şi provăzute cu toate semnele noastre secrete. Una dintre ele – cea mai bătrână, – insista să fie dusă numai decât naintea lui. Protesta în gura mare contra purtării noastre, referindu-se la ceva cărţi şi reviste fondate de ea, pentru care spunea că au avut neplăceri pe timpul ţarismului. Fusese învinuită de agitatoare şi de prea mare socialistă. Şi acum eu să fiu deţinută ? – striga ea – Asta e nemai pomenit !

— Eu, ca trădătoare a libertăţii !... când lucrez pentru ea de douăzeci de ani 1 Asta apoi e culmea I . . Tocmai trecea un automobil cu mai mulţi tovarăşi gazetari şi eram s'o păţim dacă ne observau, căci atunci de sigur ajungea chestia la urechile lui Ismail şi le punea în libertate, ba se prea poate că mai păţeam şi noi pe dracul ? 1

— Nu vă fie teamă dragii mei, căci pe tovarăşul Ismail îl am eu în mână 1 Când e vorba de mine, el nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

poate să facă nimic. De altcum : nici celor două

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

femei nu o să li se întâmple nici cea mai mică neplăcere, căci intr'adevăr ele nu sunt vinovate de nici-o trădare ci din contră : Aceea, care spunea că a lucrat mult pe acest teren, are toată dreptatea. Dar ea, credea schimbarea de tot altcum, credea, că se va putea face pe cale paşnică, prin bună infelegere A uitat pe semne, că are de aface cu ruşii şi că în Rusia nu merg treburile aşa uşor, ca în patria ei. Eu o cunosc de mult pe această femeiei, mi-a făcut odată un bine, pe care nu voesc nicidecum să'l răsplătesc cu rău. Dar nu puteam face altcum, trebuia să procedez în felul acesta pentruca să-mi ajung scopul. Bine înţeles» ele nu trebuie să ştie nimic din toate acestea, precum nici n'au să ştie, căci nu peste mult vor sosi şi ele aci unde vor fi în mai mare siguranţă şi înafară de ori-ce pericol. Adineaori, când aţi sunat voi, chiar eram ocupată cu aranjarea camerei lor, căci ele vor fi musafirele mele tot timpul, pănă când mi se va realiza dorin|a

— Faptul acesta mă bucură – adaugă Trofim – căci unii dintre brutele acelea de păzitori au şi început să proecteze ceva mârşăvie pentru cea mai tânără dintre ele, care pare simpatică.

Da, da, Ana este foarte drăguţă l Păcat, că ea nu-i tocmai de părerea mătuşei sale şi chiar pentru aceea, cele două femei nu s'au înţeles bine niciodată. Dar nu face nimic, căci pentru noi, ea nu poate fi periculoasă. Ne-ar putea face însă mari servicii, dacă am avea-o de partea noastră. Am câştiga mult cu ea, cum este umblată şi cunoscută bine prin cercurile burjuilor, am găsi multe secrete de ale lor prin ea.

Ah ! dar mi se pare c'a şi sosit, căci sună cine-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

va: 01-ga... 01-ga. . Ol-ga . şi acum de trei ori repede! Da, sunt ei, căci este semnalul nostru.

Acum trebuie să vă părăsesc pentru un moment, dar viu numai decât! Trebuie să le arăt tovarăşilor pe unde să intre cu ele şi să aflu dela ei ceva din purtarea Amaliei, vreau să ştiu dacă s'a deprins cu soartea?

Ei!... ce spui tu la toate acestea ? – întrebă Trofim – de tovarăşul său, când rămaseră singuri ? 1 – Drept să-ţi spun asupra mea n'a făcut rea impresie această femeie. Cred, că tu ai judecat-o prea asupru pe tovarăşa Parascovea. Îmi făcusem şi eu înainte de a o cunoaşte, idei prea teribile despre ea, dar acum sunt cu totul de altă părere ?. . .

Chiar şi eu mi-am schimbat părerea, de când ştiu, că le aduce pe cele două femei în casa aceasta, cu toate, că nici aci, în ghiarele ei, nu cred să le fie chiar bine, dar cel puţin de brutalitatea bandiţilor dela închisoare au scăpat deocamdată. Păcat că nu le pot veni intr'ajutor sărmanelor !...

— A!... n'are să le facă nici un rău ; sau n'ai auzit-o când spunea mai'nainte, că cea mai în etate i-a făcut odată un mare bine, pe care nu intenţionează să i'l răsplătească cu rău ? !

— Ba da! am auzit şi eu, dar cine poate să ştie ce hrăneşte o astfel de femeie în sufletul ei negru?

*

Amalia şi Ana, după ce fură închise în beciul acela mucegăit şi cu miros de şobolani, crezură în primul moment, că faptul acesta mârşav e numai momentan. Se încurajau cu gândul, că sunt victimele unei erori şi că acei ce le-au adus aci îşi vor da seama şi vor veni să le elibereze în cel mai scurt timp. În felul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

acesta se mai liniştiră puţin – ca acela care – îşi are conştiinţa curată.

Când se obişnuiră cu slaba lumină, ce pătrundea printre gratiile dese de fer ruginit şi tablele de sticlă murdară, observară, că nu sunt numai singure, ci mai erau nenorociţi cari se bucurau de aceeaşi ospitalitate, adevărat bolşevică.

La vederea lor, o umbră de om – schelet s'ar fi putut spune – se ridică dintr'un colţ al pivniţei şi cu paşi nesiguri se apropie do ele :

- Vai! incă două victime ale acestor monştrii cu chip de om – bâigui el cu fruntea şi mâinile tremurătoare îndreptate spre tavan – Aşa-i, că nici Dumneavoastră nu ştiţi pentru ce a-ţi fost aduse aci?...

— Intr'adevăr nu ! răspunse Amalia căci avem toate actele în regulă. Aprobate chiar de un oarecare Ismail, despre care se spune, că este foarte respectat. Cu toate acestea, pacostea a căzut peste noi, ca trăsnetul din senin. Nu mai ştim ce să credem? Sperăm însă, că ne vor elibera ! Nu-mi pot închipui ca oameni nevinovaţi să fie maltrataţi în modul acesta ?...

— Să dea Dumnezeu, să aveţi dreptate – şopti străinul – Dar mă tem, că o să păţiţi şi Dumneavoastră ca aceşti nenorociţi, pe care-i vedeţi trintîţi prin toate unghiurile acestui mormânt – căci îl putem numi astfel, deoarece încă nici unul, dintre câţi au întrat aci ca prizonieri n'au mai scăpat cu viaţă. Cei ce sunt aduşi aci nu sunt din ordinul guvernului şi nu primesc nici măcar apa răcoritoare, care e mai multă pe glob. Sunt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/jjndrr1901-1932

despuiaţi, până şi de cele mai neînsemnate lucruri ce le au asupra lor Nu sunt ucişi, dar sunt lăsaţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/jjndrr1901-1932

să moară de foame şi torturaţi în modul cel mai barbar, în cât ar prefera moartea de o sută de ori !

Tot aşa am ajuns şi eu aci : Sunt preot, intr'o comună din apropierea Retrogradului. Am venit la oraş pentru ceva afaceri, fără să ştiu ce se petrece aci ? Căci vedeţi Dumneavoastră, noi pe la sate, n'avem timp să ne ocupăm cu politica.

La intrarea mea în oraş, am observat ceva : Lumea **se** uita la mine ca la un strigoiu. Par'că eram între oameni, care nu mai văzuseră popă toată viaţa lor şî nu între pravoslavnicii mei de altădată, pentru cari popa era totul. M'am uitat atunci nedumerit împrejurul meu şi m'am convins că nu era cu nimic mai mult de mirat asupra mea, ca de altă dată. Prin urmare îmi continuai drumul, fără să mă gândesc la\re- o surpriză La primul colţ de stradă, mă pomenii înconjurat din toate părţile de nişte oameni cu feţe sălbatice şi cu ochii umflaţi de votcă, care începură săşi bată joc de mine. Am fost pe urmă adus aci, unde de zece zile mă chi- nuesc şi ¡ndur toate mizeriile ce şi le-a putut cineva închipui vre-odată .. . Am fost silit să-mi desbrac haina preoţească şi să îmbrac acest spurcat caftan jerpelit, tras de sigur de pe vre-un biet jidan, care va fi sfârşit **şi** el în **aceat** mormânt, unde suntem cu toţii sortiţi să **murim.**

În noaptea trecută au murit doi ! Sărmanii n'au mai **putut** îndura foamea. Eu sunt aci de zece zile şi rezist **frică,** dar simt, că mi-se apropie şi mie sfârşitul. Mult RU voiu mai putea îndura.

♦

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

Am a li a, uitase necazurile ei în faţa acestui nenorocit şi tocmai se pregătea să-i spună o vorbă de mân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

■găiere, când o zăngănitură de chei îi ajunse la urechi, îşi întoarse puţin capul şi într'adevăr, uşa greoae de stejar se deschise cu zgomot :

— Amalia Ivanovna şi insoţitoarea sa ! – se auzi atunci o voce de pe treapta cea mai de sus a beciului.

Femeile tresăriră la auzul acestei voci răguşite, şi urmate de un rîgăit profund, care se auzi până şi în cel mai îndepărtat unghiu al pivniţei. Preotul se retrase făcând mătănii şi privindu-le cu groază pe cele două femei.

— Să ştiţi ! că asta e o prevestire de rău, se tângui el.

într'ddevăr! lucrurile stau mult mai rău de cum credeam noi la început, îl întregi Ana, care începuse să tremure. Era mai bine dacă rămâneam acasă, acolo cel puţin eram între cunoscuţi şi nimeni n'ar fi îndrăznit să se poarte faţă de noi cum se poartă imbecilii aceştia !...

Prea vezi lucrurile îndoliate draga mea! – încercă atunci Amalia să-şi mângâie nepoata – cu toate că nici ei nu-i mirosea a bine. Va fi aflat Ismail – adaugă ea cu vocea pe jumătate – şi de sigur se va grăbi să ne redea libertatea, căci cu tot titlul său de simplu tovarăş, eu îmi închipui că este domn 1 altcum nu-mi vine să cred că ar fi ajuns capul siguranţei unei metropole, nici chiar într'o ţară dominată de proletari.

Chemarea se repetă, apoi urmă o bombănitură nu tocmai drăgostoasă, la adresa celor două femei.

— Venim domnule, venim ! – răspunse Amalia – şi urcând treptele umede, îşi mai îndreptă odată privirea înspre unghiul în care se retrăsese bietul preot.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Dumnezeu, să vă aibă în paza sa – exlamă acesta – şi două lacrimi mari se rostogoliră pe faţa lui brăzdată de povara bătrîneţei.

— Urmaţi-mă ! – urlă roşcovanul răsucindu – şi mustaţele încâlcite şi uitându-se chiorîş la tânăra fată care-l privea cu dispreţ Măcar o noapte să fi rămas aci ! scrîşni el...

— Unde ne duceţi? – întrebă Amalia— grăbin- du-se să păşească alături de el.

Veţi vedea când vom ajunge, bombăni el scurt.

— Bine! dar acesta nu este un răspuns?

— Vreţi altul ?... O să-l primiţi numai de cât. Veţi mai primi încă şi altele, adaugă el cu răutate... Un sfat, totuşi ţin să vă dau. Să întrebaţi mai puţin, căci pe la noi nu prea e la modă flecăritul. Deci cine riscă totuşi să nu respecte aceste obiceiuri, se căeşte la urmă dacă mai are timp.

— Totuşi, un cuvânt – adaugă Ana – cu vocea ei batjocoritoare – V'am spus că nu-i permis, dar un cuvânt un-i lumea. Să-I aud ?

— V'aş ruga să binevoiţi a ne spune, mai nainte de a ajunge la destinaţie, cum să numim autoritatea, înaintea căreia ne duceţi ? căci noi nu suntem absolut iniţiate cu titlurile de astăzi ! ..

Roşcovanul cu barba zburlită, îşi întoarse puţin capul şi se uită la ele nedumerit. Cum poate să fie cineva atât de inocent – îşi zise el – ca să nu ştie nici măcar atât, că astăzi nu mai sunt titluri?!

— Ei! uită asta v'o pot spune: Să-i ziceţi tovarăş, ori şi cine ar fi el.

În timpul acela, ajunseseră la clădirea principală, Un morman de zidiri, situate cu frontul la două străzi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania[Wmdrrl901-1932

şi cu două intrări principale. Prin strada Isac, era intrarea la prefectura poliţiei, iar din Bulevardul „Velico-Petru“ se intra la serviciul Siguranţei Retrogradului. O instituţie înfiinţată de curînd şi cu caracter mai mult de spionaj.

Roşcovanul, când ajunseră aci, cu toată aparenţa lui necioplită, nu părea totuşi lipsit de oarecare politeţă. Se dădu la o parte şi le arătă drumul :

— Uşa a doua la dreapta – răcni el – urmân- du-le bodogănind cuvinte fără nici o legătură şi ridi- cându-şi pantalonii la fiecare treaptă.

Camera în care fură conduse cele două femei era goală pe deantregul. Afară de câteva scaune cu spătare înalte, nu mai era nimic. Pereţii erau acoperiţi de afişe roşii, prin care se aducea la cunoştiinţa publicului, arsenalul de ordine şi puhoiul de dispoziţii luate de guvernul revoluţionar, în ultimele săptămâni.

Roşcovanul, se cugetă puţin, holbând ochii la uşa mare a cabinetului de pe care fuseseră rupte cu forţa etichetele masive cu titlurile foştilor funcţionari. Nu ştiia ce să facă ? să între, sau să aştepte până când va fi chemat ? Totuşi, luâ par’că o hotărîre, căci le spuse celor două femei scurt :

— Mă duc să Vă anunţ, staţi aci !

în timpul acela : Amalia îşi reluase atitudinea ei obişnuită, nu mai vedea lucrurile atât de tragice ca la început. în schimb Ana era disperată. Avea douăzeci de ani şi nu suferise atâta mizerie, câtă suferise în două ceasuri de când intrase în această clădire. Tocmai voia să întrebe ceva, când uşa cabinetului se deschise şi în prag apăru un domn cu nas de beţiv şi cit ochelari încadraţi în aur:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

Dumneavoastră sunteţi Amalia şi Ana Ivanovna – întrebă el ridicându-şi ochelarii mai sus, deasupra tronului său de beţiv ?

— Da domnule ! noi suntem, eu şi nepoata mea.

— Doamnă ! mi-sa vorbit foarte mult despre Dumnevoastră, mi-sa spus că sunteţi o partizană înfocată a socialismului, dar după cât constat eu, nu sunteţi încă în clar cu situaţia de azi. Sau poate m'a înşelat pe mine persoana, care mi-a vorbit despre Dumneavoastră cu atâta bunăvoinţă ?

- Credeţi asta pentru că V'am spus Domnule ? V'o spun şi acuma şi o spun la toată lumea. Cred că într'asta nu este nimic rău ?

— într'adevăr' în felul de a vorbi cu cineva, nici eu nu văd nimic rău. Sunt însă alte chestii mult mai grave, de cât acelea ce sc pot pronunţa prin viu grai...

— Nu voiţi doar să spuneţi că împărţindu-mi tot prisosul muncii mele de decenii, cu cei lipsiţi şi oropsiţi de soarte, am făcut o crimă contra bunelor moravuri ? Sau poate, foile şi revistele populare fondate de mine nu vă sunt pe plac ? Asta o ştiu, mi-au spus-o şi alţii. Nu-i însă un motiv, pentru care trebuc să fie persecutat cineva. E drept că eu visam un alt socialism, o altă libertate. Visam realizarea lor prin buna înţelegere. Dreptate egală, legi sfinte atât pentru unul cât şi pentru altul. Drepturi, de care să se bucure atât salahorul cât şi deputatul, sau directorul de bancă. Dumneavoastră însă nu m'aţi înţeles nici odată, sau poate n'aţi voit să mă înţelegeţi ? Nu era chiar important faptul ce-i drept, ar fi meritat totuşi mai multă atenţie.

Dar să le lăsăm acestea, căci nu mai au nici un rost. Idei vechi şi vorbe sterpe, la lada de gunoiu cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

ele. Ţinem fiecare pentru noi ceeace credem de bine şi dumneavoastră, cred că nu ne-aţi adus aci ca să ne ascultaţi părerile demodate, ci pentru a dispune de soarta noastră.

— Nu doamnă? eu nu dispun de soarta nimănui, căci nu cade în sarcina mea, voiam numai să vă aduc la cunoştinţă ordinul ce l'am primit în chestiunea dumneavoastră.

— Cred că n'are să fie expluzarea şi munca silnică, adaugă Amalia cu ironie ?

— Dumneavoastră puteţi crede ce vreţi, noi însă ne facem datoria. Şi pentru ca să nu vă faceţi părer prea exagerate despre noi, vom dovedi, că ştim să ne purtăm şi omeneşte cu persoanele care merită. Dacă nu vă putem reda libertatea chiar de pe acum, nu voim totuşi să vă lăsăm să îndurați mizeria şi neajunsurile alături de criminali ordinari şi de alte persoane periculoase societăţii, ci vă vom trimite într'o casă cumsecade, unde veţi avea toată comoditatea, până când va sosi ziua în care veţi fi puse în libertate.

— Vă suntem recunoscătoare la tot cazul, făceaţi însă mai bine dacă ne lăsaţi în pace şi nu vă ocupaţi de noi – biete femei ?

N'aţi face bunătatea, să ne spuneţi şi nouă pe ce bază suntem deţinute, când aveam toate actele în regulă?

— Ba da ! pe motivul că voiaţi să părăsiţi ţara în mod fraudulos şi cu intenţia de a nu vă mai reîntoarce.

— În mod fraudulos?... asta nu este chiar expresiunea potrivită, iar în ce priveşte reîntoarcerea sau nereîntoarcerea noastră în ţară nu văd nici o crimă. Cu asta încă nu făceam la nimeni nici un rău.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Cu atâta încă nu, dar e uşor de presupus că aveaţi de gând să puneţi ceva la cale... Din parte-mi v'o declar, că am cea mai mare încredere în Dumneavoastră, alţii însă nu judecă aşa.

— Vreţi să spuneţi, că trecem drept periculoase societăţii, peutru că voiam să ne ducem la părinţii mei ?

— Nu vreu să spun nimic, dar... Aci se întrerupse, căci cineva bătu la uşe:

Intră ! strigă el atunci răstit. La dracu ! dar intră odată!

Uşa dinspre coridor, se deschise cu o uşoară scârţăitură şi în prag apărură două capete zburlite de miliţian.

— Am sosit tovarăş comisar, raportă unul dintre ei descâlcindu-şi barba cu degetele înmănuşatc. Maşina este gata şi aşteaptă în stradă.

— Aşa!... foarte bine – grăi comisarul – întorcându-se înspre cele două femei. Şi acum vă rog Doamnă, să binevoiţi a urma pe aceşti oameni care vă vor conduce la noaua Dumneavoastră locuinţă, unde veţi sta până când vi-se-va clarifica situaţia.

— Cum ? – întrebă Amalia cu mirare – ne-aţi adus aci numai pentru atâta ?

— V'am adus ca să vă spun... Voiam poate să vă cunosc personal.

— Daţi vă rog cărţile pe faţă şi spuneţi mai bine că voiaţi să-mi cunoaşteţi părerile, căci nu-mi vine să cred că persoana mea v'ar interesa atât de mult ? Dealtfel ce importanţă are ? Dumneavoastră aveţi toată dreptatea, noi n'avem de cât să ne conformăm. Spunând acestea se întoarse înspre cei doi miliţieni şi le

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

grăi :

Suntem gata să vă urmăm domnilor, vreţi poate să ne puneţi cătuşile ?

Soldaţii se uitară întrebător la Vladimir, care în timpul acela se apropiase şi acum stătea în faţa lor înţepenit cu picioarele răschirate

— Doamnă, v'am sups mai nainte, că Dumneavoastră n'aţi fost tratate ca prizoniere nici aci şi nu veţi fi nici acolo unde vă duceţi, dar cu purtarea Dumneavoastră ironică, nu ştiu zău unde veţi ajunge? Vă sfătuesc ca un prieten, să vă schimbaţi atitudinea, căci urmând în felul acesta, numai agravare vă poate aduce. Afară de asta ne îngrenuaţi şi nouă situaţia.

— Mulţumim domnule comisar, vom proba să ne acomodăm. Încă un cuvânt: Mergem departe?

— Regret foarte mult, dar asta nu v'o pot spune. Vă asigus însă, că veţi fi mulţumite.

În timpul acela, afară înnoptase deabinele. Felinarele farurilor, sfredeleau întunericul cu luminile lor roşietice. Oraşul era ca mort, viaţa dispăruse odată cu prăbuşirea capitalismului Undeva pe la periferii se auzeau focuri de arme trase la mici intervale. Sirena unui prachod, răsuna sinistru – prin noapte – ca oftatul unui muribund. Grupuri de soldaţi mişunau pe toate străzile şi cafenelele luxoase deveniseră menajerii.

Ajunse în stradă, cele două femei, fură poftite de unul dintre soldaţi să se urce în automobilul de salvare, care posta la rampa Upravliniei. Pe urmă se urcară şi ei şi se aşezară în faţa lor.

— Dă-i drumul – strigă atunci unul dintre ei – către şoferul, care începuse să moţăie la volan. Maşina cu cruce roşie, fu pusă în mişare şi peste câteva mi
nute dispăru ca o fantomă prin labrintul de străzi întunecoase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

Trecuse de mult miezul nopţii şi goana continua încă. Cele două femei erau ghemuite într'un colţ al caroseriei căptuşite cu piele şi se cugetau, dacă ziua de mâine va aduce ceva înbucurător pentru ele ?

Soldaţii, fumau o ţigaretă după alta şi striveau între măsele câte-o înjurătură, de câteori maşina trecea peste vreo desfundătură a drumului, făcându-i să-şi muşte limba, sau să le cază ţigareta din gură.

— Mai este mult Hriska? – întrebă unul făcăn- du-şi palmele pâlnie la urechea şoferului – care se părea că-şi pusese de gând să nu se mai oprească.

Acesta nu răspunse, dar peste câteva minute se opri brusc şi începu să hârăe din sirena lui răguşită, semnalul pe care-l ştia pe de rost, căci era una şi aceeaşl loznica pentru toţi partizanii, în aceea noapte.

Parascovea, aşteptase de mult semnalul şi când îl auzi sări sprintenă dela loc. Aşteptaţi puţin se adresă ea lui Trofim – căci mă duc să le deschid poarta şi să văd dacă mosafirele mele s'au obişnuit cu situaţia pe care n'o mai pot shimba ?

Când Parascovea, îşi părăsi mosafirii, nu se duse numai decât să deschidă poarta, deşi soneria zbârnăia mereu şi cu mici întreruperi semnalul cunoscut, ci să îndreptă cu paşi grăbiţi înspre clădirea din fundul curţii, care servea de locuinţe personalului de serviciu. Noaptea era mohorîtă, oraşul cotropit într'o tăcere de mormânt: Totul se părea că doarme: Dormea văzduhul cenuşiu, dormeau copaci bătrîni, dormea zăpada, dormea chiar şi pământul. N'ajunsese Parascovea decât pe a treilea treaptă, când uşa se deschise şi în prag a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

păru o femeie cu capul nepieptănat şi cu ochii umflaţi de somn ;

•

— Cine-i acolo? – strigă străina – pe un ton piţigăiat.

— Haid repede ! nu mai întreba – fu răspunsul. Mergi şi deschide poarta, căci au sosit. Dar vezi să nu-ţi umble gura. Tu nu ştii nimic, n'ai văzut şi n'ai auzit nimic ! în schimb ori de ce ar avea ele ne- voe, să le pui la dispoziţie.

— Las pe mine, că am eu grijă – răspunse aceaşta scurt – Te asigur că o să fii mulţumită de mine. Spunând acestea plecă, iar Parascovea rămase pe loc ca încremenită şi se uită lung pe urma femeiei care dispăruse prin noapte: Ce s'ar fi ales până acum din această creatură – se gândi ea? dacă n'aş fi pescuit-o eu de pe străzile Harcovului, unde ajunsese să-şi vândă corpul, ori şi cui pentru un pahar de votcă şi o bucată de pâine neagră.

♦

Tot pe timpul acela, întâlnise Parascovea şi pe Ismail; un fost student eliminat dela Universitate, pen- ru ceva escrocherii. Făcându-i-se milă de el îl ocroti câtva timp, dar băiatul de viaţă, în scurt timp deveni el mai mare la casă şi aceea ce-l ajutorase, nu mai eră decât sclava plăcerilor lui

Timpul celor patru ani, cât a durat războiul monmondial. Ismail l'a petrecut pe drumuri, fugar şi ascuns prin văgăuni ca guzganul. Mai da din când în când pe la amanta sa, dar numai noaptea. îi storcea ce era de stors şi pleca din nou. Nimeni nu ştiia unde se duce, de unde vine şi cu ce se ocupă? Când izbucni revo

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrn901-1932

luţia, apăru ca din pământ şi se puse pe jafuri şi pe cruzimi, de plângea pământul pe unde trecea el.

Guvernele cădeau în timpul acela, aproape în toată luna. Populaţia, trăia sub cea mai mare teroare. Nu mai era nimeni sigur de avutul său ! În cele din urmă, veni comunismul – sărbătoare a haimanalelor şi puşcăriaşilor. Lumea să întorsese pe dos şi Ismail se pomeni într’o bună zi cocoţat în scaunul şefului Siguranţei Petrogradului. Asta n’o visase bietul student, prins cu mâţa în traistă, la un joc de cărţi unde se măsluia 1. . Şi dacă ar fi fost numai atât ?.. , o simplă măsluire nu-i mare treabă ! avea el însă şi altele, de care nu ştiia nimenea afară de Parascovea.

Ca om cu vază, Ismail nu-şi uită nici de amanta carc-l întreţinu-se ani dearîndul O înştiinţă de întorsătura ce survenise în viaţa lui, propunându-i să vândă totul la Harcov şi să se mute în capitală, unde e| avusese de grijă să-i facă un mic serviciu, trimiţând pe lumea ceealaltă proprietarii unei frumaseVile de pe Bulevardul Orlov, ca apoi frumoasa proprietate să fie predată Prascovei ca surugon cu totul ce se găsea într’ânsa

*

Amalia şi Ana, nu-şi puteau închipui unde se găsesc? Umblaseră ceasuri dearîndul cu maşina, trecuseră peste poduri lungi, cutreeraseiă păduri, văi şi câmpii întinse, pe care nu se vedea, decât imensa pătură de zăpadă, brodată pe unele locuri de vre-un rîuleţ sau vre-o linie ferată răzleaţă şi scoasă din uz. Acum se vedeau din nou într’un oraş mare, într’o casă de bogătaş înconjurată din toate părţile cu ziduri îne- grite

Muzeul Digital al Romanului Românesc
iTvistatransiivania.ro/n1drr1901-1932

de timpuri şi copaci bătrîni şi scorburoşi. Ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
iTvistatransiivania.ro/n1drr1901-1932

vor dela noi ? – se întrebau mereu cele două prizoniere – şi cine sunt persoanele care ne joacă o festă atât de neobişnuită? Apoi toate evenimentele de peste zi trecură pe dinaintea lor: Arestarea venită atât de pe neaşteptate, pivniţa cu miros de murdării, făpturile omeneşti cari zăceau acolo ca într'un purgatoriu, roşcovanul Boris, cu mănunchiul de chei şi cu privirea hămesită, Vladimir cu nasul lui de beţiv, cursa nocturnă ca la vânătoare de urşi, pe urmă această casă neobişnuit de luxoasă!...

Femeia care le condusese aci, le asigură de belşugul şi comoditatea ce le aşteaptă în această casă. Nu răspunse însă la nici o întrebare ! se vedea cât de colo că era instruită. Doriţi ceva? întrebă ea. Iată acum vă servesc ceaiul, căci trebue să fiţi foarte obosite de atâta amar de drum ?

Parascovea, când se convinse că, totul s'a petrecut după dorinţa ei şi încă cu cea mai mare precizitate, se întoarse la mosafirii săi de mai 'nainte.

— Am terminat 1 – glăsui ea – trădând oarecare emoţiune, dar totuşi aş mai avea o rugăminte. Şi cred că tovarăşul Trofim, mi-ar putea-o îndeplini cu puţină bunăvoinţă ?...

Trofim se uită la ea, oarecum întrebător ? Nu prea ii mirosea a bine. Misiunile cu caracter, cum fusese de exemplu cea de dimineaţa, nu-l prindeau de loc. Dar existenţa, fi-re-ar al dracului de dacă existenţă, de capriciile unei femei 1

Ce anume trebue să fac – întrebă el – abea mai putându-se stăpâni să nu izbucnească.

E vorba de un articol, care trebue să apară, nea-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniagimdrrl9Ol-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

părat într'unul din cele mai răspândite ziare ale Retrogradului.

— Cam ce trebue să conţină acel articol ?

— Il am gata deja, rămâne doar să fie purificat de cineva, care ştie să scrie, căci aşa cum este nu cred că s'ar găsi redactor să mi-l publice chiar nici dacă mi-aş iscăli numele sub el. Ce zici? ai să-mi poţi face acest serviciu ? m'ai îndatora foarte mult 1...

— Cred că da! căci am mai mulţi prieteni gazeari, încă de când făceam serviciul la Siguranţa vechiului regim şi dintre aceştia, voi găsi eu vre-o unul ca sătmi facăacest serviciu. Bun înţeles dacă articolul este cel puţin în spiritul stării de azi ?

— Atunci ne-am şi înţeles ! Iată aici manuscrisul, ceteşte-l şi dumneata şi fă tot ce poţi ca să apară, căci ţiu foarte mult la asta!...

— Am să încerc, răspunse Trofiin vârînd hârtia într'unul din buzunarele hainei sale. Şi întorcâ idu-se înspre însoţitorul său – care în timpul acela începuse să moţăe – îi făcu semn de plecare

Hai – strigă el – căci e târziu şi vreau şi eu să mă odihnesc puţin în noaptea asta, căci de trei zile n'am dormit cât ai frige un ou.

A treia zi apăru în ziarul „Pravda" următorul articol .-

Cunoscutul Feodor Ivanov, administratorul marilor domenii ale Statului „Alexandovnaia Sello" a fost arestat în zilele trecute. Cauza arestării sale n'a fost încă
adusă la cunoştinţa opiniei Publice, dar dă de bănuit, că cu toată spoiala lui de mare socialist şi cu toate

măştile ce obişnuia să le poarte faţă de popor, n’a fost

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

de cât un profitor, care a ştiut să tragă pe sfoară şi Statul şi poporul deopotrivă.

Presupunerea noastră, este întărită prin faptul că, tocmai când scriem aceste rînduri, ne soseşte ştirea, că numitul a evadat din închisoarea Poliţiei Rurale din Vălceanska şi tot odată cu el a dispărut şi tovarăşul care era de serviciu în aceea noapte.

În ziua următoare, pe când voiau să părăsească ţara în mod fraudulos, au fost deţinute soţia sa Amalia Ivanovna şi nepoata lor Ana, La perchiziţia celor două femei, s'a găsit asupra lor un număr considerabil de monede aur şi argint, libele de depuneri în străinătate, o cassetă plină cu bijuterii, în valoare de mai multe sute de mii Ruble, precum şi alte obiecte de valoare.

E dela sine înţeles că Feodor Ivanov, ştiindu-se cu musca pe căciulă, a căutat să-şi pună în primul rînd familia la adăpost, expediind-o în străinătate cu o bună parte din averea strînsă pe nedrept, de pe spinarea Statului şi din jefuirea bietului mojic. Dacă asta i-ar fi reuşit, şi-ar fi găsit şi el pe cineva, ca să-i procure un paşaport tot pe aceeaşi cale şi să le urmeze foarte comod.

Dar tovarăşii dela vamă, au fost înştiinţaţi la timp şi în momentul acesta, cele două femei sunt în siguranţă şi tot ce s'a găsit asupra lor confiscat ca lucruri însuşite pe nedrept.

Cele două fugare, nu vor fi puse în libertate, până când Ivanov, se va prezenta să clarifice situaţia soţiei şi nepoatei sale şi tot odată motivul pentru care a evadat din închisoare, dacă nu avea nimica pe conştiinţă?

Acest articol, pornit par'că dintr'un curent electric, stârni mare vâlfă în cercurile socialiste, cari co-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransi^Ştero/1^1901-1932

laborau în timpul acela cu partidul bolşevic la cârmuirea ţării. Toţi conducătorii care se perindaseră în ultimul timp, avuseseră încrederea în Ivanov. Ca dovadă de aceasta era faptul, că toţi colegii săi, foşti administratori la Domeniile Statului, erau puşi în disponibilitate, unii dintre ei la închisoare iar alţii executaţi împreună cu to:;te familiile lor. Pe când lui Ivanov, nu i-se făcuse nici cea mai mică neplăcere. Ba chiar ceva mai mult, fusese proclamat în lipsa sa de comisar al poporului la Harcov, în acel frumos oraş, în care înfruntase mai târziu toate ironiile celor mai aprigi şi mai veninoşi ciocoi, dintre care făcuse şi el parte înainte de a se căsători. Cu toate acestea, el rămăsese acelaş statornic în ideile sale democratice.

Acest articol zdrobitor pentru Ivanov, apăruse tocmai când era pe cale să fie pusă în aplicare această proclamaţie şi nimenea nu ştia de unde?

Bun înţeles că adevăraţii lui prieteni, nu dădură crezare acestor defăimări publicate de un individ care nu avusese nici măcar îndrăzneala să-şi pună numele sub calomniile sale murdare apărute în Pravda. E drept că pe timpul acela nu prea era ia modă aşa ceva. Redactor răspunzător nu era, era însă obligatoriu să se publice ori care dorinţă a cetăţenilor. Aceasta era libertatea presei, adevărata libertate bolşevică.

S'a publicat atunci, timp de câteva luni calomnii, injurii, ocări, acuzări pe nedrept şi madrigaluri fără sens şi fără Dumnezeu, de care nu s'a mai pomenit nici la turnul Babilonului.

Intr'una din zilele următoare, câţiva prieteni şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

partizani de a lui Ivanov, se prezintară în audienţă la tovarăşul Ismail, pentru a se informa, dacă conţinutul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

acelui articol era adevărat ori nu ? Acesta însă le spuse că nu ştie nimic din toată afacerea. Din ordinul guvernului – continuă el – nu s'a procedat la nici o arestare, nici contra lui Ivanov şi nici contra familiei sale. Eu am eliberat celor două femei paşapoartele pentru străinătate, căci aveam toată încrederea în ele dar de cele ce s'au petrecut mai târziu, n'am avut cunoştinţă. Abea azi dimineaţă am aflat şi eu !...

Să sperăm însă că, tovarăşul Ivanov, se va prezintă în cel mai scurt timp, pentru a face lumină în toată afacerea aceasta pe care n'o mai pot nici eu schimba în momentul de faţă şi pentru a clarifica situaţia soţiei şi nepoatei sale, care sunt oprite ce-i drept pentru câtva timp de a părăsi Retrogradul, dar nu arestate, cum se afirmă în acel articol tendenţios ci supravegheate numai de către o persoană de încredere care n'are nimic cu autorităţile şi într'o casă în care au toată comoditatea.

Ismail, tocmai voia să adauge ceva, când o voce dinafară îl făcu să-şi ascută urechile:

— Vreau să întru, m'ai înţeles !

O hărmălae de voci înnăbuşite, alergături grăbite şi câteva înjurături strivite între măsele fu răspunsul la acest mod poruncitor de a vorbi cu un soldat hărăzit de soarte să poarte insignele proletarizmului.

— Hai pleacă 1 sau nu vrei să înţelegi că tovarăşul Ismail nu primeşte pe nimeni astăzi – se auzi atunci limpede vocea de mai 'nainte.

— Dar eu vreau şi am să intru cu ori ce preţ 1

— Cu purtarea ta vei intra într'adevăr, dar nu aci ci la „Upravlinie" unde se va mai găsi un locuşor şi pentru tine Burjuiu netrebnic ce eşti!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdri;19OI-1932

În momentul acela, uşa cabinetului se deschise şi în prag apăru figura morocănoasă a şefului Siguranţei.

— Ce este acolo? cine este omul care insistă să-mi vorbească – glăsui el – şi pentru ce nu-i daţi drumul, să văd ce voieşte ?

În momentul următor, un om bine îmbrăcat, cu căciula de astrahan într'o mână dădu buzna în cabinetul marelui om al zile. Era Fedor Ivanov, cu înfăţişarea descompusă şi cu pletele răschirate pe frunte. În mâna stângă strîngea un ziar mototolit, pe care-l cetise şi re- cetise Dumnezeu mai ştie de câte ori ?

— Sunt eu oare nebun de tot ? – rosti el – abea mişcându-şi buzele, sau într'adevăr...

— Nu! prietenul meu, nu eşti nebun, ci într'adevăr eu sunt Îsmail, fostul tău coleg, pe care providenţa l'a trimis în calea ta pentru a-ţi întinde o mână de ajutor. Da ! cred că Dumnezeu a voit aşa, ca să-mi pot achita şi eu datoria ce-o am faţă de tine, căci prin alte împrejurări, nu ştiu zău când aş fi fost în stare ?

Tu m'ai salvat pe mine, mi-ai redat cinstea, iar eu voiu reda libertatea soţiei şi nepoatei tale şi astfel vom fi achitaţi unul faţă de altul Mi-ar face însă o nepus de mare plăcea să rămânem prieteni şi pe mai departe! Deoarece nu-mi vine să cred, că dragostea ce aţi avut-o voi; tu şi soţia ta – pe care n'o cunosc, dar o apreciez din auzite, – timp de treizeci de ani pentru poporul Rus, să se ii curmat promt şi tocmai atunci când el are mai mare nevoie de oameni drepţi şi cinstiţi, care să-l conducă prin greutăţile cu care se luptă astăzi şi să-i arate cărările cele bune, dela care l'au abătut duşmanii patriei noastre de veacuri. Nu-mi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

vine să cred, că soţia ta: aceea admirabilă femeie care nu s'a dat bătută de antisocialism, timp de douăzeci de ani pe când aceştia îşi trăiau z lele de aur, să fi devenit trădătoarea cauzei şi principiilor noastre. Dacă atunci era în stare să tină frontul, ba chiar să poarte lupta cu o gardă întreagă de ziarişti pentru idealul său şi pentru drepturile visate de bietul nostru popor, acum să-şi fi pierdut curajul când era pe cale de aşi vedea visul îndeplinit?... Da, cunosc intenţia şi sunt şi eu de aceaşi părere. Ea credea o libertate nobilă, o libertate generală, egalitatea atât pentru unul cât şi pentru altul. O spun sincer faţă de ori şi cine, căci şi eu altceva visam... Dar ce să-i faci ? Eşti nevoit să dai norodului, ceeacc-ţi cere el, pentru ca să-l împaci! El cere dreptate... Cum o faci, nu vrea să ştie, nu-l importă 1 El îşi cere răsplata, pentru că şi-a vărsat sângele pe altarul patriei şi la urmă tot ea a fost aceea care l'a trădat ! Acum îşi cere dreptul său, dacă nu i-l dai, şi-l acaparează singur. Are oarecare dreptate, când cere moartea asupritorilor de ieri şi a trădătorilor de mâine. Trebue să le faci pe plac, căci dacă nu, le iei acestora pe dinainte, te vor strivi ei mâine, ca pe puiul de şarpe.

Să sperăm însă, că cu timpul vom ajunge totuşi la adevăratul socialism, pentru care ne am luptat cu toţii veacuri dearîndnl şi atunci toate neplăcerile şi suferinţele de azi, ni se vor părea numai ca un vis urît în umbra trecutului..

Erau orele şase dimineaţa. O dimineaţă de iarnă, cum numai în Rusia se poate vedea. Pe cerul senin, stelele vibrau în zare printre fulgii de promoroacă, cari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/rndm901-1932

se deslipeau uşor de pe crengile arborilor, scuturate de un vânt ascuţit şi sfârtecător. Lumina zorilor înroşea răsăritul, învelindu-l într'o pătură de purpură însângerată. Steagurile roşii, înfrumseţate cu insigna proleta- rismului, atârnau fantastic de pe acoperişul clădirilor, ca tot atâtea pasări de pradă. Mişcările lor tremurătoare la adiera vântului, precedau deşteptarea zilei următoare despre care nimeni nu ştia ce va aduce,... într'un timp atât de bogat în senzaţii.

Ivanov urma cu paşi mari drumul, ce ducea dela palatul Justiţiei, unde-şi petrecuse noaptea, în cabinetul prietenului său din tinereţe. Privea la toate colţurile străzilor tabelele cu inscripţii abia citibile încă prin întuneric. Ştia, că comisarul Vladimir nu va fi încă la serviciu la o oră aşa de matinală, cu toate acestea nu se mai putea stăpâni. Voia să afle cât mai curând unde îi este soţia şi care a fost cauza din care fusese o- prită de a pleca?

— Dacă memoria nu mă înşală – îngână el – aceasta trebuie să fie strada Isac, căci îmi amintesc bine de clădirea cu trei faţade, care cred că e Upravliniea ? În cazul acesta am sosit, dar nu ştiu cât va trebui să aştept, până când va sosi acel Vladimir, de a cărui voinţă a atârnat soarta soţiei mele, şi ce o să spună el referitor la ordinul ce-l am dela Ismail?

Puţin câte puţin, străzile deşarte se populau. Gardiştii roşii treceau necontenit pe lângă Ivanov. Feţele lor erau brutale, îndobitocite şi se mai putea ceti pe ele urmele unei nopţi de desfrâu, numit „amor liber*[4] pe timpul acela.

Cu cât Ivanov se apropia de enorma clădire, ve- dea numărul acestora crescând. Acum se iveau printre ei şi civili Aceşti din urmă, păşeau răzleţ« şi cu frunţile plecate. Unii treceau în grupuri, iar alţii se urmau în şir. Pe feţele lor era întipărită mizeria şi desgustul de o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

viaţă ca aceea, pe care erau forţaţi s'o guste în acel paradis. La unul mai bătrân, îi străluceau ochii ca la un carnivior şi fruntea i-se brăzda la tot pasul. În toate părţile era un „dute, vino 1“ un caos de circulaţie, fără nici un cuvânt, sau fără un semn de mulţumire. Toată mişcarea părea un meca nism purtat de o mână nevăzută. Mersul lor era silit, ca asaltul unei armate înfrânte, care înaintează mereu cu capetele înclinate, scormonind fiecare în creerul său necesitatea ascunsă de a relua lupta dela capăt şi de a se răzbuna 1..

Când Ivanov ajunse la poarta mare a mormanului de clădiri, în ale căror subterane zăceau cu sutele de nenorociţi vii între morţi şi morţi între vii. . De această ospitalitate se bucurase şi Amalia soţia sa deşi numai câteva ore. Poarta mare era încuiata şi toată clădirea părea un mister. Deasupra intrării ardea încă un felinar atârnat de un drug de fier. Nori de fum se ridicau din coşurile dela casa de peste drum, ca o coamă albă, uşor colorată, de carminul zorilor.

Ivanov mai apăsă odată cu putere clanţa grosolană de bronz, dar fără rezultat.

Când se convinse apoi că nu e. chip de întrat se hotărî să se plimbe până când va sosi acela pe care-l aştepta. Il atrăgeau figurile acestor trecători în uniformă cu ţinută de ostaşi Romani Cu deosebirea că, a- ceştia îşi purtau gloria întipărită pe feţele lor brutale arătându-şi laşitatea în toată goliciunea ei şi scandalizând lumea cu cruzimea lor, faţă de femei, copii şî

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

oameni nevinovaţi pe cari nu-i mai apărau nici legile şi nici fărădelegile. S'au văzut în timpul acela familii cu sutele, părăsindu-şi tot avutul lor rămas din părinţi în fii, sau strâns de ele prin cele mai cinstite mijloace, legând toată capeica cu zece noduri şi trăgânduşi dela sine şi cele mai necesare traiului de toate zilele, pentru ca astăzi să le părăsească şi să-şi ia toiagul pribegiei. .

Când Ivanov, ajunse la capătul din sus al străzii Isac, se opri un moment şi îşi ridică puţin fruntea pentru a se orienta. Felinarele mai ardeau încă şi el îşi simţea'ochii umezi de lacrimile provocate de frig. După ce mai făcu câţiva paşi, privirile lui se opriră asupra unui grup de soldaţi, cari veneau dinspre Bulevardul Orlof şi târau în mijlocul lor două femei şi o fetiţă cam de vreo şepte ani. Femeile erau legate de ambele braţe, iar debilul copil de subţiori şi apoi de mâinile mamei sale Când grupul jalnic se apropie de locul unde stătea Ivanov, el încremeni pe loc. Pumnii i-se încleştară fără voie şi ochii lui scăpărau ca fulgerele : Cele trei fiinţe omeneşti erau gole de tot, pe corpurile lor nu eră nimic afară de cămaşa de noapte. Călăii le luaseră chiar din pat şi nu le mai lăsase timp nici măcar să se îmbrace, ci le târau după ei cu picioarele goale prin zăpada de jumătate de metru şi pe un frig de treizeci de grade.

Of Dumnezeule 1 ... Tu le vezi toate acestea şi totuşi ii mai suferi pe faţa pământului – rosti administratorul – când văzu atâta cruzime şi barbarism din partea unor oameni, cari pe deasupra se mai numeau şi pravoslavnici! . .. Urletele sălbatice şi rîsul brutal şi batjocurilor a! drojdiei care se adunase în timpul acela, ca o haită de bestii flămânde, îl înfuriară tot mai mult pe Ivanov şi-l făcură să regrete tot ceeace făcuse o viaţă întreagă pentru aceste duhori îndobitocite şi lipsite până şi de cele mai elementare simţuri omeneşti.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Urletele creşteau mereu şi piaţa Velico-Petru se umplu de o lume hoinară şi setoasă de răzbunare, care eşise ca din pământ. Toate ferestrele erau deschise şi din toate părţile se auzea acelaşi vuet demonic. Iva- nov se miră ! . . . Cum se face oare, ca locuitorii acestor case ? . . . Dar îşi dădu seama repede şi se lovi cu palma peste frunte: înţelege acuma totul. îşi aminti de vorbele lui Ismail: Poporul cere egalitate 1 dacă nu i-o faci şi-o face el singur!. . .

Prin urmare toate aceste palate şi clădiri istorice, sunt comunizate de proletari? sunt locuite de nişte brute fără câpătâiu ? Chestia stătea mult mai rău de cum şi-ar fi putut-o el închipui.

Va-să-zică, tot nu-i egalitate! de cât doar lucrurile s'au chimbat; Proprietarii de ieri au devenit cerşi- tori, cari mai sunt încă în viaţă, iar puşcăriaşii le-au luat locul ! Asta e ceva teribil : Toate târfele mahalalelor şi toţi surghiuniţii să se lăfâiască în aceste clădiri monumentale şi să le murdărească cu mâinile lor pătate încă de sânge ?

Asta n'o vreau !.. Mai bine mort de cât tovarăşul de idei al unor paraziţi, puşcăriaşi născuţi din per- verzităţi, şi educaţi prin tavernele dubioase ale periferiilor – se gândi el şi începu să articuleze fraza de protestări, cu frînturi de cuvinte,

Lumea se mişca de colo până colo, ca purtată de un resort şi zgomotul creştea. Cele trei nenorocite şi soldaţii cari le târau de funie ca pe vite, la un mo-

ment dat, fura ridicaţi de gloată şi împinşi înspre locul unde stătea Ivanov. Acesta văzând atăta cruzine, îşi ridică mâinile la ochi şi îşi muşcă buzele: Pielea bietelor femei, era vânătă, pe feţele lor lacrimile se prefăcuseră într'o pojghiţă de ghiaţă – Spectacolul eră într'adevăr sălbatec :

j p Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

Mititica, se împiedeca la fiecare pas şi cădea prin zăpada mare. Picioruşele ei erau degerate şi mădularele-! plăpânde, nu mai erau în stare de a Indura frigul. Când nenorocita mamă, care nici ca nu eră mai puţin vrednică de plâns – se ruga îngenunchi, invocând pe Dumnezeu şi pe toţi cei din jurul ei, să-i deslege cel puţin mâinile, pentru a-şi putea ridica copilul la piept. Rugămintea ci era primită cu hohote de rîs şi huidueli din toate părţile. O bucată de lemn zbârnăi pe deasupra mulţimci şi biata mamă se rostogoli cu capul însângerat în zăpada frământată de miile de picioare. Atâta mai lipsise şi aruncăturile se urmară cu droaia. Soldaţi! voiră să le apere, dar târfele se întărîtau tot mai mult şi îşi spărgeau capetele una la alta, jn sălbătecia şi setea lor de răzbunare.

Ivanov, se dădu la o parte, ar fi voit să nu mai trăiască în momentul acela!..,.

— Cine sunt aceste nenorocite şi de ce anume s'au făcut vinovate ? – întrebă el, de un om care purta uniformă, dar pe a cărui faţă se putea ceti cale de-o postă nemulţumirea şi desgustul, ce trebuia să-l înghită la tot pasul :

— Sunt rămăşiţele nenorocitei familii a căpitanului Stanilov – răspunse acesta – despre care se vorbeşte că, ar fi dezertat din garnizioana „Ecaterinenburg' unde fusese comandant la garda de pază a ţarului şi că

j p Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

trecând CJralii, s'ar fi înrolat într'una din diviziile trupelor albe, formată la Kurgan. Bun înţeles, acestea nu sunt de cât presupuneri. Precis nu ştie nimeni ?

— Atunci ceeace se petrece aci e mai mult ca crimă? – scrîşni Ivanov – şi totuşi niminea nu se revoltă ?

Streinul ridică din umere şi în privirea lui se reflecta: încearcă tu de vezi! dacă nu ţi-e dragă viaţa – apoi plecă !

Ţotuşi e prea din cale afară – îşi zise Ivanov, trăgându-şi căciula peste urechi, apoi se repezi ca un tigru printre gloata de coate goale, răsturnând tot ce-i cădea înainte :

Să nu mai arunce cineva – strigă el – cu vocea poruncitoare, căci pe Dumnezeul meu, praf vă fac pe toţi în două minute. Cuvintele izbucniseră din pieptul lui ca dintr'un vulcan şi pământul se învârtea cu el.

Nu se cugeta însă, că ceeace spusese l'ar putea costa viaţa ?

— Puneţi mâna! puneţi mâna ! – se auzi atunci o voce dela etajul al doilea al unei clădiri. – Ucideţi-l cu pietre, că e un trădător!

— Tovarăşi ! tovarăşi! dar ce înseamnă asta – urla lumea din toate, părţile. Cum puteţi lăsa să se atingă cineva de voi, şi un scârbos ca acela să vă ia prada de sub nas ?

Soldaţii rămaseră încremeniţi, se vedeau în cea mai mare încurcătură, nu ştiau cine este străinul ?

— Cine eşti tu ? – întrebă unul din ei – văzând, că nu mai e glumă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Feodor Ivanov, comisar gubernator al Harcovului – răspunse acesta.

— Hu ! ... hu ! . . . hu ! . . . minciuni ! Este cel din ziarul de alaltăeri. Evadat din închisoarea poliţiei Valceansca ! Puneţi mâna pe el, luaţi seama să nu vă scape – răsuna toată piaţa de urletele lor!

Peste câteva minute Ivanov era condus de puhoiul de proletari, legat cu mâinile la spate. Faţa lui era acoperită de sânge, capul îi fusese spart pe mai multe locuri, hainele sfâşiate curgeau de pe el în mii de fleanduri.

Când ajunse din nou naintea Upravliniei, poarta mare era deschisă, felinarul nu mai ardea, drumul era Fber, dar nu pentru a intra la comisarul Vladimir, ci pentru a face cunoştinţă cu subteranenele clădirei împreună cu cele trei nenorocite.

În ziua următoare apăru un alt articol în coloanele ziarului „Sveznea“ din Harcov;

— Referitor la articolul de alaltăeri apărut în ziarul X .. . din capitală, care tratează arestarea tovarăşului Feodor Ivanov şi a soţiei sale: Respingem cu energie toate aceste calomnii. Din tot conţinutul acelui articol nici un cuvânt nu-i adevărat 1 . .. Feodor Ivanov, se bucură în această Gubernie de cea mai mare popularitate dintre toţi conducătorii politici. Iar în ceeace priveşte arestarea soţiei şi nepoatei sale, dacă aceste ştiri sunt adevărate, protestăm cu toţii contra acestei proceduri şi rugăm comisariatul central să ordone imediata punere în libertate a celor două femei deoarece sunt deţinute pe nedrept! Suntem convinşi, că ele nu voiau să părăsească patria cu reacredinţă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Proba acestei afir- maţiuni e faptul, că la plecarea lor toată casa au lăsat- *o* pe mâna unei tovarăşe, care în momentul aceasta este aci şi răspunde la întrebările noastre.

Chestiunea cu obiectele de valoare este o minciună, deoarece, toate acestea sunt neatinse. Chiar înaintea noastră avem o casetă de lemn plină cu bijuterii, din care partea cea mai mare poartă marca unui biju- ier din Amsterdam şi numai foarte puţine sunt fabri- caţiuni şi lustruiri de ale noastre.

Suntem convinşi, că dacă tovarăşa Amalia : ar fi plecat pentru a nu se mai reîntoarce, aceste obiecte cari sunt proprietatea ei, rămase dela părinţi, nu s'ar mai găsi în acest moment înaintea noastră Ar fi găsit ea mijloace de a le expedia ? !

Credem, că acestea sunt destule argumente, pentru- ca tovarăşa Amalia să fie pusă în libertate în cel mai scurt timp.

Comitetul central socialist din Harcov.

Capitolul Ulii.

I ici azi n'a sosit nimic pentru mine Doamnă ? —• cu aceste cuvinte intră Andrei în casă şi de data asta, şi tot cu acestea intrase ieri, alaltăieri şi în fiecare seară, în ultimele două săptămâni.

— Ba da, ba da 1 se grăbi ea să-l asigure. Aveţi o telegramă, am pus-o pe noptieră. Dar am avut de furcă cu îndrăcitul acela de factor, până să-l conving că, m'aţi autorizat să iscălesc eu în asemenea cazuri.

Andrei nu mai auzi nimic, din tot puhoiul de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

explicaţiuni, în care se avântase propiietăreasa, în rîvna ei de a demonstra odată şi pentru totdeauna, cât de mult se interesează ea de nevoile chiriaşilor. Tânărul însă, o cunoştea bine, ştia câte parale face. Ştia că are a gură... o gură... şi o limbă trebue să aibă, ca de clopot, pe care când o punea în funcţiune, îţi trebuia nervi, ca să-i poţi asculta toate ondulaţiunile 1

Din trei sărituri, fu înlăuntru şi după ce încuie uşa, ca să nu fie tulburat de concertul de pe coridor, care mai continua încă, se repezi la noptieră, puse mâna pe depeşă şi ceti cele câteva cuvinte, de mult aşteptate şi care-l făcură să vadă toate lucrurile tranda-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

firii Până şi vocea doamnei Sabău i-se păru mai dulce de acum şi mai armonioasă ca altă dată...

Cu câteva săptămâni înainte, era o seară posomorită. Soarele nu se arătase toată ziua. Andrei plecă de acasă plictisit de singurătatea ce o simţea în sufletul său, în mijlocul acelei tăceri chinuitoare. Hoinări ore întregi, cu fruntea plecată, pe străzile mohorîte ale oraşului adormit. Trecuse de mult ora douăsprezece, când se pomeni în faţa unei cafenele, cu vitrinele strălucitoare de sutele de becuri molticolore şi de candelabrele improvizate. Uşa era întredeschisă şi perdeaua groasă de catifea dată puţin la o parte. Cineva eşea ! Un răpăit de saxofoane, îi izbi auzul cu puterea unei vijelii. O voce par'că-i striga : Hai nu te mai gândi ! Intră şi petrece o noapte fără să te gândeşti la ce va fi mâine. Viaţa e scurtă de altfel şi nu merită atăta bătaie de cap.

Trecuseră multe luni, de când nu mai călcase prin localurile de petrecere şi acum se simţea oarecum strein şi stingherit de atâta vuet. Localul era ticsit de o lume pestriţă, care ferbea ca întriun cuzan. Toate mesele erau ocupate de bărbaţi, cu feţele înroşite de beutură şi de femei obraznice, cu umeri goi, cari le ţineau tovărăşia acestora. Nu departe de muzică, într'un colţ mai retras, o mescioară de marmoră, era ocupată de un singur domn mai în etate, pe a cărui faţă se putea ceti viaţa ordonată, inteligenţa şi ţinuta păturei din care făcea parte. Andrei se apropie de el şi cu vocea limpede a unui tânăr bine crescut, îi ceru voie, arătând cu mâna scaunul neocupat dela aceea masă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdm901-1932

— Pofti(i vă rog, poftiţi! – răspunse srăinul – întinzându-i mâna.

Privirile limpezi ale tânărului şi cuvintele lui respectuoase, îl interesară pe ştrăin, căci peste câteva minute erau adânciţi într'o convorbire amicală, de par'că fuseseră cunoscuţi de ani de zile.

În timpul acela, muzica începu din nu să cânte şi în mijlocul localului, pe parchetul anume făcut pentru reprezentaţii, apăru una din femeile spilcuite şi im brâcată ca vai de lume! Corpul el era mai mult gol, de cât acoperit: în dreptul toboşarului se opri şi cu un gest larg, începu în primul rînd să cânte ceva, ce numai nemţeşte nu era. Vocea ei era spartă şi cât se poate de falsă. I-ai fi plătit bucuros ori cât, numai să tacă.

— înţelegeţi ceva? – întrebă străinul pe Andrei, căci eu drept să Vă spun nu pricep nimic, cu toate că-trăesc în Viena de mai mulţi ani şi posed limba nem-ţească tot aşa de bine ca şi cea maternă!

— Eu ştiu ce vrea să zică, fiind că cunosc opera, aş fi însă mai fericit în asemenea cazuri, dacă n'aş pricepe nimic. Vedeţi Dumneavoastră, pentru unele ca acestea, nu-mi place mie să frecventez localurile aşa numite, de petreceri. în seara aceasta, a fost doar o întâmplare că am înfrat, dar va mai trece mult, până când voiu mai pune eu piciorul aci! Mă miră faptul, că poliţia, sau chiar publicul mai select tolerează aşa ce-va. Nu obsearvă cum o depravată ca aceasta îşi bate joc de artă. Mozart, sau discipolul său Beethoven, dacă s'ar scula din morţi, ar muri din nou, văzând unde au decăzut operele lor. E revoltător, să vezi o târfă ca cea de colo, ciufulind arta cu miorlăiturile ei. Dar şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

publicul ... ce public!.... Nu vreau să generalizez, de oarece vor mai fi şi excepţii, cred însă că, nătânga aceasta nu va primi aplauze din partea acelora. în cât mă priveşte pe mine, eu aş aranja-o : Un picir undeva... şi peste graniţă cu ea!.. Priviţi Vă rog la bruta acea cu monoclu. Ce credeţi că este el ?

— Boxer, sau aşa ceva !....

— Intr'adevăr, boxer, dar dintre aceia cari se luptă cu animalele la abator.

— Măcelar?

— Da ! ... şi cu unul ca şi aceasta stă la masă amazona predestinată să răspândească cultura. Nu ştiu, zău ! unde vom ajunge şi ce poate aştepta o lume intelectuală dela o târfă, care este în stare să asculte vorbele unui astfel de om, să supoarte râng etul brutal şi cuvintele lui de mângâiere?! . . .

— Cunoaşteţi mai multe limbi ?

— Da, afară de cea maternă şi cea maghiară, pe care am fost silit s-o învăţ, trăind printre ei, mai cunosc cinci la perfecţie.

— Care anume?

— Fraceza, Engleza, Germana, Spaniola şi Italiana.

— Hm ... de un om ca dumneata am avea noi mare nevoie ! . . . V'aţi putea decide să părăşiţi patria pentru un post bun în străinitate ? Bineînţeles, tot în serviciul Statului Român ! . . .

— De ce nu ? . . . Nimic nu mă leagă de patrie, căci n'am pe nimeni în ea. Unde şi despre ce este vorba ? .. .

— E vorba de un post destul de însemnat la legaţiunea Română din Viena, dar cât se poate de ur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdm901-1932

gent! Eu plec la Bucureşti. Dacă aveţi posibilitatea să mă însoţiţi, Vă voi prezenta chiar eu domnului Ministru de externe şi Vă asigur, că peste câteva zile vă veţi putea număra printre noi. Dealtcum eu sunt secretarul de ambasadă – poftiţi legitimaţia mea – adaugă străinul – întinzându-i carnetul său de legitimaţie – apoi continuă : Când am plecat în concediu, am fost însărcinat cu angajarea unui funcţionar român, dacă e posibil, dar care posedă mai multe limbi, printre cari şi cea ungurească, căci cu aceştia avem mai mult de face. Ei fug la consulat cu orice lucru de nimic. Şi n'avem nici un fucţionar care să cunoască această limbă. Funcţionarii noştrii de acolo, aproape toţi sunt evrei: Vedeţi dumneavoastră; românii, cari au oarecari calităţi, nu mai părăsesc ţara, ci probează să se fericească în interiorul ei. Se fac politiciani – cel mai uşor lucru – în ţara noastră. Aşa dar aţi avea plăcerea şi posibilitatea de a mă însoţi ?

— Da, Domnule secretar! Posibilitatea o am şi aş fi cel mai fericit om din lume, dacă v'aşi putea însoţi. Dar nu ştiu cum să fac cu lipsa dela serviciu ?

— Fleac!.... Cel mai uşor lucru: un certificat medical procurat chiar în această seară, căci nu mă îndoiesc că aveţi vre'un medic cunoscut?... Pe urmă se poate trimite prin postă sau prin vre'un curier special şi toate sunt aranjate !...

— Bine, dar dumneavoasră plecaţi chiar în această noapte?

— În caz că vă decideţi, rămân până mâine şi plecăm împreună.

S'a făcut!... încă în această seară îmi procur

Q Q Muzeul Digital al Romanului Românesc
ievistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

certificatul şi'l predau servitorului, care îmi este' favorit. Cred, că va fi bine aşa?

— Nici vorba……. cel mai bun lucru va fi aces ta!. ...

A treia zi, Andrei fu prezentat Ministrului de Externe, care se arătă foarte binevoitor faţă de el pro- miţîndu-i că în cel mai scurt tim va primi denumirea, şi sfătuindu-l totodată : să se reîntoarcă liniştit acasă şi să-şi dea demisia din postul, pe care'l ocupase mai nainte.

Andrei urmă sfaturile primite şi acum aştepta de patrusprezece zile ordinul, care nu mai sosea ! În cele din urmă începu să'l nelinişteascâ toată afacerea, auzise el, că, oamenii mari nu se prea {în de cuvânt, dar nu-i veni să creadă, că şi ministrul să se numere printre aceştia. înaintea lui un minisru era sfânt, şi ce promite acesta trebuie să fie ca îndeplinit.

Acuma însă nu ştia ce să creadă? Nu cuteza să-şi mărturisească lui însuşi faptul, de care se temea.

— împachetaţi, viu, ordin la mine. —

Andrei, începu să danseze de bucurie şi nu băgă de seamă că uşa se deschisese în timpul acela şi în prag apăru Carmen cu zâmbetul ei binevoitor

— Ei, amice!.. Te credeam mai serios! Dar observ, că ai şi însuşiri copilăreşti !....

— Ce nu-i în stare omul să facă, când e fericit ?!

— Vre'o declaraţie de amor, care şi-a găsit ecoul ?

— Tu ai fi ştiut în primul rând, dacă ar fi fost vorba de aşa ceva! .. .

— Nu înţeleg, ce vrei să spui cu asta ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nutLrJ₁₈9Ol-1932

— Nu înţelegi? ... De cine alta credeai, că m'aş fi amorezat când te cunosc pe tine ? . . .

— Tu eşti un copil ! Un alt bărbat, care ar cunoaşte trecutul deochiat al unei fete cum Îl cunoşti tu al meu : nu numai că nu s'ar mai cugeta la ea, dar s'ar scârbi să stea cu ea sub un acoperemânt I ...

— Un altul, poate?!... dar eu, chiar pentru aceasta, te stimez mai mult, pentrucă simt în tine adevărul întrupat şi admir francheţa, cu care divulgi unui bărbat nişte lucruri, pe cari alta, fiind în locul tău, n'ar fi dispusă să Ie descopere sub nici un pretext! Câte femei nu Ie vor fi făcut toate acestea, ba poate altele şi mai mârşave şi totuşi trec ca cele mai oneste şi mai virtuoase femei în faţa lumii ? I

— Să Ie lăsăm acestea, prietene, căci n'au nici nn rost ! Spune-mi mai bine: cărei norocite întâmplări putem mulţumi bucuria ta de astăzi? – Folosesc pluralul, deoarece mă interesează şi pe mine soarta ta întru câtva, considerând în tine adevăratul prieten, care mă iubeşte fără a-mi cere nimic în scimb, şi ţine Ia mine aşa păcătoasă cum sunt ! . . .

— Ceteşte telegrama aceasta şi o să vezi.

„Împachetaţi, viu, ordin la mine"

— Bine ! dar din aceste trei cuvinte nu înţeleg nimic . . .

— Nu eram sigur de rezultat, pentru aceea nu ţi-am spus mai demult

— Cum, despre ce era vorba ?

•— Am să plec în străinătate ! .. .

— Când şi unde I ?

— La legaţiunea română din Viena.

— Şi postul de aici ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

— Am dat demisia, când m'am reîntors dela Bucureşti.

— Va-să zică aceasta era cauza, care te-a făcut să pleci pe neaşteptate?

— Aceasta.

— Totuşi cred, că mie îmi puteai spune, doar ştii cât de mult ţiu la tine ? 1

— Nu eram singur.

— Când pleci ?

— Poate mâine, poate poimâne, depinde de sosirea secretarului.

— Cine este acest om ?

— Ideie n'am. Ştiu doar, că se numeşte Salvator şi că-i cel mai simpatic şi mai cinstit dintre toţi oa- meii, pe care-i cunosc

— îl cunoşti mai demult ?

— l-am făcut cunoştinţă la cafenea înainte de a pleca la Bucureşti.

— Şi te-ai încrezut într'un un om, pe care l-ai văzut atunci pentru prima oară? Era imprudent din partea ta!

— Are o înfăţişare atât de cinstită, încât l-aşi fi urmat până la marginea pământului.

— Admit, că era de bună credinţă, dar tot aşa de bine puteâ să fie şi un excroc . . .

— Şi, ce-mi putea face ?

— Nu-ţi făcea nimic, dar îţi pierdeai serviciul!

— La aceasta m'am gândit dinainte, căci chiar în aceea seară mi-am procurat un certificat medical, prin care se justifica absenţa mea.

— Să dea Dumnezeu să ai noroc 1

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/rndm901-1932

Mulţumesc prietena mea. Dar stai ! Ai fi dispusă să-mi îndeplineşti o dorinţă înainte de a pleca ?

— Ce anume ?

— Să continui istoria ta, bine înţeles dacă eşti dispusă în această seară ?

— Cu plăcere amice, tocmai pentru aceea venisem aici.

— Dă-mi voie atunci, să te tratez cu un păhar **de** vin din sticla asta, care o păstrez anume pentru **proxima** întâlnire. La al doilea pahar: ochii fetei începură să strălucească, ca la o pisică şi continuă :

— Ţi-am spus, mi-se pare, cât de disperat a fost sărmanul băiat la despărţire. Să nu crezi însă că voiam să-mi bat joc de el, sau că sunt o fiinţă fără suflet. Era absolut nevoie să procedez cum am procedat ! Căci iubirea mea pentru el creştea văzând cu ochii şi tot aceleaşi manifestări le observasem şi la el. Alta în locul meu, n'ar fi făcut aşa, ci de sigur s'ar fi bucurat de efectul frumseţei sale asupra unui tânăr fără experienţă. Eu vedeam, că sunt în stare să fac orice din el. Dar tocmai de asta mă feream. Nu voiam să mă pun barieră începutului vieţii unui tânăr, care era pe cale să-şi creze o situaţie strălucită şi să-l fac să-şi uite datoria, ce o avea faţă de părinţii săi, despre cari ştiam că: sunt bătrâni şi că şi-au spesat aproape tot avutul cu creşterea unicului lor fiu, pentru ca la bătrâneţe să aibă şi ei un stâlp de reazem . . .

Mă durea şi pe mine despărţirea, dar îl iubeam atât de mult, încât preferam să sufăr eu, decât să-l ruinez pe el! Voiam să sufăr, căci suferinţa "este un balsam bine făcător, când suferi pentru fiinţa, pe care o ¡ubeşti. Ştiam, că amintirea mea se va ştrerge cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

tim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/rndm901-1932

pul şi zilele fericite care le-am trăit împreună se vor înveli de întuneric în memoria lui. Mă mângâiam cu gândul, că odată o să-mi fie recunoscător, când va vorbi ca om bătrân intimilor săi, de numele unei fete frumoase, cu care a făcut cunoştiinfă în treacăt, care i-a fost dragă şi care lui îi poate mulţumi cele mai fericite momente din \ iaţa ei. . .

Seara eşii la plimbare, căci nu fusesem de săptămâni de zile nicăiri şi singurătatea mă omora. Primul cunoscut, cu care mă întâlnii a fost specialistul, care se apropiase de mine cu propunerea de căsătorie. Nu ştiu nici până astăzi, dar trebue să-i fiu zâmbit, căci se opri brusc şi cu un gest foarte elegant îşi ridică pălăria, cerându-mi voie de a mă însoţi. . . Acceptai bineînţeles :

— Ei! nu mai eşti supărat, amice ? – îl între- bai eu —

Vai de mine 1 cum presupuneţi una ca asta ? Nu cred că s'ar putea cineva supăra pe Dumneavoastră.

— Aşa crezi ?

— Aşa cred, toţi aceia care vă cunosc, aşa cred şi eu şi pentru ca să v'o dovedesc aceasta : Vă cer un lucru ?

— Să nu-mi cereţi ceva, ce n'aş fi în stare să îndeplinesc, căci mi-ar veni foarte greu un nou refuz, ca cel din rândul tecut. . .

— Nu, nu!. . . de asta vă asigur. E vorba de un lucru foarte neînsemnat, dar care pe mine m'ar face cel mai fericit dintre muritori:

— Să auzim !. . . Despre ce-e vorba ? . . .

— Permite(i-mi să Vă vizitez din când în când ! Tocmai treceam pe dinaintea unei vitrini foarte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

luminate, când îmi spunea aceste cuvinte. Privirile noastre se încrucişară. Ochii ¡ui străluceau ca de febră şi buzele-i tremurau. În privirea aceea, se reflectau toate poftele câte pot încolţi în sufletul unui om. Începui să tremur şi nu-i putui răspunde, el însă mă pricepu şi nu mai insistă. Ne-am înghesuit apoi ore întregi printre mulţime, dela un capăt până la celalalt al bulevardului, dar nu mă m'ai putui uita în ochii lui. Cu o singură privire se făcuse stăpân pe voinţa mea Evident, că în aceaş seară am luat masa împreună. La cină nu vorbeam decât banalităţi, dar ştiam şi unul şi altul, că acestea sunt ca zefirul de apus, care precede uraganul, ce avea să izbucnească în sufletele noastre. Stând la masă, îl putui privi în voie, căci mă aşezasem în aşa fel, ca să nu fiu cu faţa în directa restrângere a luminei electrice, ci ca să-l pot studia în toată voia. Pot să-ţi spun acuma, că pe cât era de mic, pe atât era de vânjos. Faţa şi mişcările lui elegante nu mi displăceau ! Mâinile lui, deşi erau ale unui meseriaş, semănau mai mult, cu ale unui om din lumea bună, faţa deşi nu-i eră frumoasă, dar era interesantă, avea buzele roşii ca carminul, dinţii albi ca fildeşul şi mărunţi ca de veveriţă. După cină m'a condus acasă şi fără să-mi mai ceară voie întră cu mine înlăuntru. Nu ştiam ce să-i spun, simţeam ceva revoltător înlăuntrul meu. O jignire în amorul propriu, dar nu mă simţii în stare să-i arăt uşa ! . . .

Îl uram din tot sufletul 1 .... Şi totuşi voiam să-i aparţin... Mă vei întreba pentru ce ?.. . Pentru ca mâine să-i pot da cu tifla. Vezi amice, aşa-i inima de femeie, singură nu ştie ce voeşte ? . . .

N'aşi fi crezut nici odată, că un om atât de mic

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

să fie atât de bine construit . . . Cunoscusem atâţia bărbaţi, dar ca acesta nici unul! ... Nu vreau să vorbesc de Carol, căci el e evreu şi ca toţi evreii, e mult mai rezistent. Lucru foarte uşor de înţeles dacă luăm în consideraţie sanguinitatea rassei semite! Căci pe când la un alt bărbat de altă naţionalitate, cât ar fi el de puber- tos, contactul sexual cu o femeie, nu durează mai mult de cinci minute, nici în cele mai bune condiţiuni, pe când la Carol; la al treilea sau al patrălea raport rezista treizeci-patruzeci de minute. Aşa dar aproape cât şapte sau opt bărbaţi de altă naţionalitate. Nu te strâmba, prietene, căci îţi vorbesc numai adevărul 1 Voi bărbaţii nu cunoaşteţi femeile, ele sunt construite altfel, nu ca voi. Vorbesc bineînţeles de adevăratele femei, pe care voi le numiţi isterice, acestea se irită până şi în cele mai neînsemnate părţi ale fizicului lor. Când am cunoscut pe Carol, la primele două sau trei întâlniri amoroase, aş putea spune, că nu simţeam nici o plăcere, ceva mai mult: sufeream dureri. Pe urmă, după o săptămână, începui să simt delir din ce în ce mai mare şi tocmai pentru că era atât de resistent îl iubeam mai mult .. .

M'am mirat la început de repeziciunea, cu care termina actul un creştin, şi am ajuns la concluzia că acesta n'ar fi în stare să îndestulească o adevărată femeie, purtându~se cu ea, cum se purta Carol cu mine. Este însă impunător oricărei femei şi implică resistenţa celuilalt cu brutalitatea şi forţa de care se foloseşte în aceste cazuri 1...

După prima noapte de amor cu specialistul, mă simţeam pe deplin satisfăcută. N'aş fi în stare să-ţi spun ce simţeam în apropierea lui: ură sau dragoste,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

durere sau un fel de amorţeală? care îmi paraliza voinţa, să nu-i pot spune un cuvânt de protestare, să nu mă pot opune contra dorinţei lui. Când după o noapte, în care nu dormisem nici un moment, numai înceta nici dimineaţa cu mângâierile lui, ci repeta altele şi altele mai noi şi mai voluptoase, la toate atingerile lui masculine mă înfioram şi tremuram din tot corpul. Apoi la lumina zilei care străbătea printre perdelele de muselină albă, vedeam faţa lui încadrată de bucle înîncâlcite şi privirea ironică triumfătoare, de par'că ar fi voit să exprime : aşa-i, că nu mai fi crezut în stare de aşa ceva ? I

Erau aproape orele zece, când a plecat şi cum era Duminecă aveam timp şi unul şi altul. La plecare mă mai sărută odată şi-mi spuse : la revedere pe deseară '... Un alt procedeu revoltător pentru mine. Nu-şi mai luă osteneala să mă întrebe, dacă îl voi

revolta ce 0 în sufletul meu , eram în stare să-i spun : că nu 1 Acest jiu ' mi se opera în gât ori de câte ori voiam să-l rostesc !...

Au trecut apoi săptămâni aşa. În fiecar ziîmi primi, ori nu, ci-mi spunea pur şi simplu, că va veni ! Cu toată

trimitea flori, seara venea încărcat, primeam tot ce-mi aducea, dar nu mă puteam obişnui cu el. Il uram, deşi mângăerile şi atingerile lui par'că-mi plăceau. Cred, că ceeace îmi convenea mai mult la el era chiar mărimea... şi nesaţiul, cu care se purta faţă de mine.

Mă uscam văzând cu ochii acest mascul ; îmi tocea nu numai trupul, ci şi sufletul, până când intr'o seară i-am spus, că aşa nu mai merge ! Eu am nevoe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

de odihnă şi reculegere. El să caute să-şi satisfacă nesaţiul într'alte părţi...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

— Dar spune-mi! cum să fac?... când te cunosc pe tine!...

— Cum să faci, mă întrebi pe mine? Nu vezi în ce hal am ajuns, decând te cunosc pe dumneata ? Cu alte cuvinte nu sunt absolut dispusă să mă distrug pentru plăcerile bolnave ale unui bărbat. Dumneata ai fi în stare să distrugi chiar şi pe cea mai puternică femeie în timp de un an !

— Carmen, scumpa mea ! Cere-mi, te rog, ori şi ce sacrificiu, căci de toate sunt capabil, cere-mi să ucid pe tatăl meu, căci am s'o fac, dar a te părăsi, niciodată! Asta nu mi-o cere, căci mai degrabă mă sinucid, decât să mă despart de tine !

Şi totuşi va trebui s'o faci, mai târziu, sau mai de vreme, căci relaţiile dintre noi nu vor dura cât lumea. Dumneata ai să te căsătoreşti, căci nu-mi vine să cred, că-ţi va face plăcerea să stai burlac o viaţă întreagă pentru capriciile unei femei!

— Nu, nu !... cu altă femeie nici odată, dar cu tine mâine dacă vrei! ?...

— Dragul meu, domn! un alt răspuns mai în-bucurător decât acela din rândul trecut, nu pot să-ţi dau nici acum, adecă răspunsul e, că „nu" şi totdeauna nu'..

— Atunci ne vom distruge reciproc!

— Cum înţelegi aceasta reciproc?

— Aşa, că ne vom iubi, până când ne vom distruge unul pe altul. Iar dacă nu. atunci... atunci...

— Dacă nu, ce va fi atunci ? Mi-se pare că vrei să mă ameninţi ?

— Scuză-mă, dar nu pot trăi fără tine! Nu mă alunga, fac tot ce-mi ceri, numai permite-mi să te iubesc!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
1evistatransiivania.ro/mdrri901-1932

— Iţi permit cu o condiţiune, şi anume; să nu vii la mine de cât atunci când te voi chema şi când voiu crede eu de bine. Dacă te obligi, atunci mă în- voesc...

— Şi dacă nu mă vei chema nici odată ce-mi rămâne de făcut ?

— Te voiu chema !

— Încă o rugăminte ; permite-mi să viu de două ori pe săptămână. Ziua, o las s'o hotăreşti tu Cred, că asta cu puţină bunăvoinţă o poţi face ?

— Şi vei pleca când voiu spune eu să pleci ?

— Mă oblig şi la asta, numai să ştiu ceva sigur.

— Aşa dar ne-am învoit. Ce-i astăzi?

— Miercuri.

— Să vii Miercurea şi Sâmbăta !

— BravoSă începem chiar de astăzi – strigă el – repezindu-se la mine cu braţele deschise. Voiam să mă opun, dar când am văzut cât de mare era bucuria lui nu l'am putut alunga. Şi am mai petrecut o noapte ; poate mai stranie ca cele dinainte !

Am reuşit mai târziu să-l dresez după placul meu, numai de o boală nu-l puteam vindeca, adică gelozia: Mă urmărea ca umbra, ori şi unde m'aş fi dus, ştia despre toate mişcările mele, cu cine vorbeam ziua, ştia precis cu cine mă plimbam în cutare seară, la cutare oră, ora fixă la care mă culcam, la câte mă sculam, care rochie purtam în cutare zi, ce floare purtam la piept 1 toate nimicurile acestea. Aflase într'una din zile, că vorbisem cu Carol în treacăt, fapt care mi-l reproşă cu vehemenţă. I-am spus, că acesta era un vechiu prieten de a părinţilor mei, că este nepotul patronului meu, că e însurat, că are o nevastă tânără

Muzeul Digital al Romanului Românesc

şi frumoasă ca un înger. În fine, câte argumente nu poate aduce o femei, ca să împace şi să convingă un amant gelos ? ! Sfârşeam prin a reuşi să-l conving, că gelozia lui nu are nici un temeiu. Mă revolta de multe ori purtarea lui, şi totuşi nu-mi displăcea interesul ce mi-l purta. Il iertam căci începusem să mă deprind cu el. Aflasem, că se certase cu familia şi intrerupsese legăturile cu toţi prietenii. Nu petrecea ca mai nainte, trăia numai pentru mine...

Cu Carol nu ne mai puteam întâlni decând se căsătorise şi mai cu seamă la mine acasă. Trebuia să fim foarte prudenţi, ca să nu afle tânăra lui soţie Am descoperit într'o zi un fel de hotel clandestin nu prea departe de centru. Cu prima ocazie îi spusei lui Carol şi ne învoirăm, ca pe ziua următoare să ne întâlnim acolo, să petrecem câteva ore nesupăraţi de nimeni. Proectul era bun! Dar cum să-l punem în practică? Pentru el eră uşor, căci se îmbrăca în hainele de şofer. Cum avea maşina lui proprie şi făcea de multe ori pe şoferul, nu era de loc bătător la ochi!.... insă cum era să mă duc eu,.... ca să nu afle specialistul meu gelos?!... Am găsit şi mijlocul acesta:.. Ce nu găseşte o femeie, când îşi bagă pe dracul în cap ?.

Am scăpat apoi mai mult timp, azi cu o minciună, mâine cu alta. Ştia, că-l înşel, dar nu ştia, cu cine ? Nu cunoştea cuibul nostru de întâlnire. Până când într'o seară ne pomenirăm, că cineva bate la uşa camerei în care eram închisă cu Carol Credeam că este proprietăreasa şi deschisei fără frică, să văd ce voieşte? Când m'am pomenit cu dracul faţă în faţă, era să cad din picioare, dar îmi dădui seama repede şi-l

QIC Muzeul Digital al Romanului Românesc
— re vi sta tra ns i l va nia.ro/mdirl90i-i932 —

întrebai foarte indiferentă :

QIC Muzeul Digital al Romanului Românesc
— re vi sta tra ns i l va nia.ro/mdir90i-i932--

Pe cine căutaţi, domnule ?

— Scuzaţi, vă rog, dar am greşit adresa – bombăni el încet – retrăgându-se. Voia numai să ştie cine era bărbatul cu care stăteam închisă într'o cameră de hotel obscur cum era acela ?

Pe urmă am eşit, nu mai avea nici un rost să ne ascundem. De acum ne era tot una... Un singur lucru mă neliniştea: Mă temeam, ca nu cumva să-i răsnească prin minte să se ducă la nevasta lui Carol, doar atunci jocul foarte uşor m'ar fi putut costa postul. Dar n'a făcut-o ci a aşteptat până când ne-am despărţit. M'am convins pe urmă că nici ideie nu avea cine era Carol. II credea pur şi simplu, şofer, vizitiu, sau aşa ceva.

M'a condus apoi acasă fără să scoată un cuvânt, iar după ce am ajuns, mi-a făcut o scenă, pe care nu o voiu uita câte zile voiu trăi şi la care ai asistat şi tu. îţi mai aminteşti ?...

Şi totuşi: chestia deşi cam bizară, şi-a avut şi partea ei bună. De atunci nu mi-a eşit în cale mai mult. Dacă ştiam, aranjam scena mult mai 'nainte...

Aşa, prietenul meu ' Acum, când îmi cunoşti tot trecutul, poţi să mă judeci ?

— Nu te-am judecat niciodată şi nu te judec nici acum. Te-am iubit dela primul moment şi te voi iubi toată viaţa mea, dar n'am dreptul să-ţi cer mai mult, deoarece inima ta aparţine altuia !...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Capitolul IX.

Oprocesul lui Feodor Ivanov, avea să fie primul, în care va aduce sentinţa un tribunal bolşevic. Acest proces stârnise mare vâlfă în metropola proletarismului. Toată lumea aştepta cu încordare pronunţarea sentinţei adusă de primul judecător al poporului. Ziarele publicau cu litere mari părerile diferitelor partide politice. Partidul socialist, din care făcea parte Ivanov îl apăra până la cuţite contra tuturur bârfelilor aduse înpotriva lui, justificându-i cu probe evidente patriotismul. Iar ziarele partidelor opozante îl acuzau mereu deşi nu puteau aduce dovezi prin care s'ar demonstra inculparea lui, totuşi susţineau din răsputeri pedeapsa lui cu moartea, pe motivul, că se amestecase în chestiile agenţilor, cekei, când aceştia arestaseră nenorocita familie a căpitanului Stanilov.

Ziarul „Sveznea“ o foaie mică şi de curînd fondată, care apărea în redacţia unor pantofari guralivi. Acest fleac de ziar : revoltase lumea contra bietului Ivanov, publicând zilnic coloane întregi de calomnii scrise cu litere roşii: Il făceau trădător, spion al cehilor, publicară numele mai multori haimanale, despre care se zicea, că susţin cu jurământ, că Ivanov fuse-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

se în legătură cu comandanţii trupelor ţariste de peste Urali. În fine toate relele, cu care s'ar putea agrava situaţia unui infractor politic, până când în cele din urmă chiar şi prietenii lui cei mai buni începură să-l părăsească şi să se clatine în credinţa lor pentru el. Numai îndrăzneau să se expună ca la început Le era frică, să nu se dovedească ceva contra lui. Ştiau ei, că nu toate câte se vorbesc sunt adevărate, dar în timpul acela era deajuns un lucru cât de mic, ca să sfârşeşti în tranşeul cu rumegături de ferestrău, pentru ca la urmă cadavrul să-ţi fie aruncat de pe podul lui Isac în Neva, sau în groapa comună cu ne- norociţii cari se strivesc printre trosnetele motorului cu benzină, pus în funcţie în fiecare seară în curtea închisoarei

Locul de execuţie al bolşevicilor, era un tranşeu adânc, săpat dealungul unui zid şi umplut până sus cu talaş şi rumegături de ferestrău, pentru ca sângele celor jertfiţi pe acest altar bestial, să nu lase urme prea bătătoare la ochii, în văzul tuturor. îşi aveau bolşevicii ideile lor, în astfel de chestiuni. Un joc mai drăcesc decât acela, nu şi-ar fi putut imagina nici fantezia cea mai perversă !

Motorul cu benzină, încă îşi avea importanţa sa istorică. Aceşti oameni inculţi şi mucaliţi, erau practici în toate, dar mai cu seamă în modul de execuţie erau adevăraţi specialişti. Se vor fi gândit ei ce se vorfi gândit?... Ştiau conducătorii, cari în mare parte erau venetici şi streini de ori ce sentiment creştinesc, că ori

sj [681 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mclrrl9Ol-1932

şi cât ar fi proletarul rus setos de răzbunare, când ar vedea cu ochii, cele ce se petrece între zidurile negre ale închisorii şi cu câtă cruzime se distrug sute de vieţi ne-

sj [681 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mclrrl9Ol-1932

vinovate într'o singură noapte. Sângele şi sentimentul lor de creştin s'ar revolta şi ura sădită de veacuri în sufletele lor mistice s'ar răsturna toată asupra acestor apostoli mincinoşi, cari le propovăduesc dreptatea pe la toate răspântiile, dar nu neglijează nici faptul de a se folosi de ocazie, luând locurile conducătorilor de mai 'nainte, în conducerea ţârii, în palatele co nfortabile în automobilele luxoase, în logile dela Operă, în blănăriile scumpe şi prin toate localurile de petrecere. Va- să-zică, tot nu este dreptate! de cât'doar lucrurile s'au schimbat în detrimentul unora şi în favoarea celorlalţi! Aceştia simt termeni potriviţi. Lor însă puţin le pasă, se simt bine aşa. Când le va ajunge la nas mirosul de hoit, vor fi doldora de toate bunătăţile. Viaţa le va fi asigurată şi pe aci ţi-e drumul !

În timpul acela, Amalia era torturată de toate chinurile iadului, nu pentru că i-ar fi lipsit ceva, ci pentru că nu putea face un pas în interesul soţului său, pe care-l ştia că zace printre umbrele mizerabile din beciurile Upravliniei. Afară de asta o mai neliniştea şi soarta lor. Nu-şi putea închipui, ce vor fi având cu ele, aceste persoane misterioase care le ţin secvestrate şi le acordă toată comoditatea, numai libertatea nu ?!...

Paraseovea, avea ea de grijă, ca cele două femei să fie mulţumite, fără ca ele să ştie unde se găsesc ? O bibliotecă întreagă le era pusă la dispoziţie, de care Ana se şi folosea în toată voia ei. Ziarele, le era aduse foarte punctual în fie care zi. Din acestea Amalia aflase tot ce se petrecea cu Ivanov. întreba în fiecare zi pe femeia care le servea, o ruga oferindu-i bani, bijuterii, tot ce avea asupra ei, numai ca să afle unde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/fndrrigoi-ig3»' -7.

se găsesc? cine sunt persoanele care le găzduesc şi ce scop au cu ele

Dar femeia, sau nu răspundea de loc, sau le da cu totul alte răspunsuri tocmai contrarii întrebărilor lor. Se vedea cale de-o postă, că era dresată şi că pentru nimica în lume n'ar trăda ceva din secretele stăpânilor săi.

Intr'o dimineaţă, când Amalia se sculă, ca de obicei, găsi pe masă, alături de samovarul de argint, toate ziarele şi revistele de peste zi. «Narodnaia Gazeta" una dintre cele mai răspândite foi ale capitalei, se părea că fusese aşezată anume, în aşa fel, ca nu cumva conţinutul ei să le scape din vedere celor două femei, pe care de sigur avea să le intereseze. Privirea Amaliei, se opri asupra unui articol scurt, dar tipărit cu litere de o şchioapă :

În ziua de 27 a lunei curente, va avea loc la Tribunalul Revoluţionar, desbaterea procesului lui Feodor Ivanov şi a soţiei sale Amalia Ivanovna. Tovarăşul Kuşniţov, noul procuror, a introdus ca martoră în acest proces, numele unei femei, pe care nud publicăm aci, pur şi simplu pentru că nu-l cunoaştem nici noi. Se afirmă însă în cercurile interesate, că dela aceasta martoră, se aşteaptă mult, ba chiar foarte mult ! şi că de declaraţia ei depinde soartea celor acuzaţi :

Ochii verzi fosforii, a-i Amaliei, începură să strălucească şi continuă! E curios însă că, contra Amaliei Ivanovna şi contra nepoatei lor Ana, încă nici până astăzi n'a fost eliberat ordinul de punere sub acuzare, cel puţin, la comisariatul central, n'a sosit încă nici până în momentul când scriem aceste rânduri, cu toate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvanic^)/gLdrrl901-1932

că în proces figurează şi numele lor. Cele două femei,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvanic^)/gLdrrl901-1932

deşi nu sunt arestate, dar sunt ţinute sub supraveghere în casa unei vechi cunoscute de a familiei, care le-a scos de unde erau, depunând o garantă nu chiar de toate zilele. Numele acestei persoane – care după cât ştim e o femeie – este forte popular, dar nici acesta nu ne-a fost divulgat. Bănuim însă că, această tovarăşe misterioasă, este una şi aceeaşi persoană, care figurează ca martoră în acest proces.

Dupăce Amalia ceti articolul până la sfârşit, lăsă ziarul să-i alunece la picioare şi privi îngândurată pe fereastra ce da în grădina mare, înconjurată jur împrejur de arbori bătrâni, edificii înalte şi mohorîte!

— Ce-i tante, ce ţi-s'a întâmplat? – o întrebă Ana – apropiindu-se de ea. Pentru ce eşti azi atât de rău dispusă ?

— Uită! ceteşte şi tu şi o să vezi că am toate motivele să fiu aşa cum sunt!

Ana adună ziarul de pe covor şi ceti repede, tot câte două rînduri deodată.

— Bine tuşico, dar dacă toate acestea sunt adevărate, foarte uşor ne poate aduce libertatea! După părerea mea, chiar şi în ce priveşte persoana aceea misterioasă care ne găzdueşte văd oarecare legătură.

— Se prea poate!... dar atunci cum? Dacă în- tr'adevăr ţine la noi şi ne este prietenă, pentruce se fereşte să dea faţă cu noi ? Ne-a scos de unde eram, ne ocroteşte în casa ei şi nu ne-a cercetat nici măcar în fugă! Asta e ceeace nu pot eu înţelege !

— Eu aproape ştiu şi înţeleg situaţia ei – adăugă Ana – răsfoind ziarul distrată

— Ce crezi tu şi cum motivezi atâta mister ?

— Foarte simplu. Dacă într'adevăr ne este bine-voitoare – fapt de care nu ne mai putem în toi – n'ar lăsa-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

inima să nu răspundă la întrebările noastre, ori noi am întreba-o câte în lună şi în stele şi te pomeneşti că-i va fi interzis şi ei ? Cine poate să ştie, pe lângă ce condiţiuni ne-a scos ea pe noi din acel cartier mizerabil al condamnaţilor la moarte? sau ce i-s'a cerut ca garantă pentru libertatea noastră ? Posibil că i s'a impus aceasta şi va fi şi ea supravegheată. Cine ştie? azi ne putem aştepta la toatei... Ai văzu cât e de tăcută şi cum se poartă faţă de noi femeia care ne serveşte ? N'ar trăda un cuvânt, s'o tai în bucăţi 1

— Nu ştiu ! nu ştiu!... nu mai pricep nimic- Am început să nu-mi mai pot da seama de cele ce se petrec în jurul meu.

— Curaj mătuşico, căci Dumnezeu este bun şi ne va ajuta 1...

În dimineaţa zilei de 27, încă înainte de orele opt, sala de şedinţă a tribunalului revoluţionar era ti- xită de lume, bărbaţi, femei, tineri şi bătrâni, deşi şedinţa avea să se înceapă numai pe la zece şi sosirea judecătorului de instrucţie era anunţată pentru nouă şi jumătate. Era interesant şi oarecum lucru neobicinuit să vezi băncile pline de o lume atât de răbdătoare, atât de mulţumită. O lume, care cu câteva săptămâni mai înainte prăbuşise iconostasul bisericilor, ucisese cu pietre episcopi, miniştrii şi alţi demnitari a-i ţarului. Degradase generali punându-le câte un instrument, (lopată sau târnăcop) în mână şi forţându-i la lucrurile cele mai josnice, pentru ca apoi mâncarea să o primească la bucătăria comună câte opt la blid. Şi lumea acea, care a fost în stare să le facă toate acestea s'o vezi acum docilă, blândă. În sala de şedinţă a unui tribunal, unde avea să pledeze peste câteva minute un judecător de instrucţie clocit de revoluţie şi descoperit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

prin plămădeala teroarei roşii!...

La orele nouă fix, o uşe laterală se deschise fără zgomot şi un omuleţ îşi făcu apariţia era mic de stă- tură şi cu faţa ciupită de vărsat. Lumea din sală îl primi cu o plecăciune măgulitoare din capete. Se părea, că dela acest om îşi aşteptau mântuirea. Era mult aşteptatul judecător de instrucţie al plebei.

Pe la nouă şi jumătate fu adus de către patru soldaţi acuzatul Ivanov. La câteva minute după ce acesta ocupase loc pe banca acuzaţilor între doi soldaţi, fură aduse şi cele două femei, soţia şi sora nenorocitului căpitan Stanilov. În urma lor, un soldat aducea pe mititica Varia în braţe, învelită în paltonul de iarnă a lui Ivanov. Acesta se desbrăcase de singura haină pe care o avea, pentru ca să îmbrace nenorocita copilă. Un adânc oftat ridică atunci piepturile tuturor celor din sală. Altădată acest spectacol ar fi produs o mare revoltă în mijlocul poporului, văzând suferinţele şi mizeria, în care trebuie să se stingă o viaţă atât de plăpândă cum era aceea.

Un bătrân cu barba mare se ridică atunci de pe una din băncile din urmă şi strigă cu vocea tremurătoare :

— Tovarăşi 1

Cred, că cel mai important scop al nostru era, ca nimeni să nu sufere pe nedrept în această ţară. Pentru aceasta ne-am luptat o viaţă întreagă, pentru aceasta ne-am vărsat sângele şi mai suntem în stare să-l vărsăm şi acum, pentruca odată să ne bucurăm de toate drepturile noastre, să avem legi egale şi nepărtinitoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Ori, aceasta dreptate, ce o avem înaintea noastră este o injurie contra Creatorului!... Eu, ca cetăţean modest al acestei ţări şi tată alor cinci feciori, cari şi-au vărsat sângele pe altarul patriei mele, rog respectuos pe tovarăşul judecător, ca să binevoiască a ne explica un lucru : adecă faptul, de care s'a făcut vinovat acest nenorocit copil ca să fie tratat aşa .. şi despre care cred, că nu are alt păcat, decât doar acela, că s'a născut pe lume !...

Un bâzăit ca de muşte trecu atunci prin toată sala şi toate capetele se mişcară afirmativ.

La aceste cuvinte, ieşite din gura unui bătrân cu înfăţişare respectabilă şi vrednică de toată stima, judecătorul par'că se încurcă puţin, dar îşi reveni repede şi începu să vorbească:

— Intr'adevăr, acest copil, nu este vinovat de nimic, căci legea nu prevede pedepsirea copilului pentru o faptă a părintelui său şi tot aşa nici urmărirea soţiei pentru crima sau delictul săvârşit de soţul ei. Mai cu seamă, că acesta nici nu era în cercurile familiei, când s'a comis fapta, dacă într'adevar s'a comis ? !...

Acestea le spun ca judecător şi ca om al dreptăţii, fără ca să părtinesc pe unul mai mai mult ca pe altul dintre fii acestei ţării.

Am spus mai 'nainte, că soţia sau alt membru din familie, nu poate fi pedepsit pentru crima, sau delictul săvârşit de soţ, sau de altul, care este capul familiei, dacă aceştia n'au luat parte în vre-un chip la comiterea acestui fapt. Ori, tovarăşele, pe care le aveţi în faţa voastră, sunt acuzate că ştiau de fuga căpitanului Sta- nilov, ceva mai mult, la dosarul lor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

sunt anexate mai multe denunţuri, prin care sunt acuzate, soţia şi sora

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

căpitanului, că chiar ele l'ar fi sfătuit să-şi trădeze patria, pentruca apoi să ridice arma contra ei !...

În cazul acesta, ele sunt vinovate tot aşa ca şi dânsul. Am spus, în cazul acesta ! Dar asta, nu cred, că se va putea dovedi, căci denunţurile nu pot fi luate ca probe demonstrative, fiind toate neiscălite şi se prea poate întâmpla ca totul să nu fie de cât rea voinţă.

Huu!..., jos cu el!.., jos cu secătura aceea, care numai proletar nu e ! Burjui, trădător venit aci să a- pere lipitorile care ne-au supt sângele! – se auzi atunci urletul unei târfe din vârful galeriei. Toată lumea ridică ochii în partea de unde venea vocea, dar nimeni nu scoase un cuvânt, ci toţi cei din sală se părea chiar că o privesc cu ură pe aceeia ce striga....

Trădare!.., trădare! —zberă ea din nou, mă duc să vă pârăsc la ceka. Să-i spun tovarăşului Ismail, că v'aţi răsvârtit şi procedaţi contra ordinelor lui. Totatunci un galoş jerpelit zbârnăi pe deasupra capetelor şi trecu prin fereastra dela spatele judecătorului. Târfa credea, că cu gestul acesta va ademeni lumea, s'o urmeze, cum ademenise o stradă întreagă în dimineaţa zilei când cele trei nenorocite erau târîte la închisoare... Dar de astă dată se înşelă .. Căci nimeni din sală nu făcu nici o mişcare.

Sala de şedinţă răsuna încă de urletele târîturei din balcon, când uşa laterală se deschise din nou şi o femeie îmbrăcată în negru, întră. Toate privirile se îndreptară atunci în partea aceea. Se părea, că fusese aşteptată, căci judecătorul după ce mai puse câteva întrebări acuzaţilor, la cari bineînţeles primea tot răspunsuri negative, se ridică şi făcu semn de linişte:

— Tovarăşilor ! – începu el – precum vedeţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

şi voi, acuzaţii nu vor să recunoască nimic şi nici martorii pe cari i-am ascultat, nu pot aduce alte probe decât doar, că au văzut pe tovarăşul Ivanov ridicând copila de jos şi învelindu-o în haina sa de iarnă!... Iar în ce priveşte declaraţiile dela dosar, nici la un caz nu le putem lua de bază, fiind toate neiscălite şi prea exagerate. Prin urmare : ultima martoră, adecă aceea, care va face lumină în toată afacerea aceasta, a sosit. Cred, că nu mai este nevoie să vă spun cine este, căci numele ei este bine cunoscut. De declaraţia ei depinde soarta acuzaţilor. Ea este persoana, despre care tovarăşul Kuşniţov, procurorul general vorbeşte în acest proces, dar care figurează fără a i-se aminti numele. Ea va dovedi cu probe adevărul, nu numai în afacerea tovarăşului Ivanov ci şi în aceea a soţilor Stanilov 1. .

Şi acum, tovarăşa Parascovea, martora de drept are cuvântul!

La auzul acestui nume, toată lumea din sală sări dela loc, ca muşcată de şarpe. Numele acestei femei era de ajuns ca să electrizeze nervii tuturor celor ce o mai auziseră vre'odată vorbind de situaţia poporului rus. Ea nu făcuse rău nimănui, din contră scăpase multe persoane dela tranşeul cu praf de ferestrău.

Parascovea îşi ridică cu o mişcare bruscă vălul de pe faţă şi începu ■.

— Tovarăşilor!... Cred, că numai este nevoie să mă legitimez înaintea voastră. Sunt aceea, care am fost în stare de cele mai mari lucruri pentru interesele comune.

Corpul meu n'a simţit nici odată oboseală, când a fost vorba de interesele poporului meu, pentru a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

cărui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

bine şi propăşire, mi-aş sacrifica viata în fie care moment. N'am riscat însă nimic, nici de data asta :

Am cunoscut pe căpitanul Stanilov încă din clasele primare, i-am cunoscut familia şi mediul în care a fost crescut, tocmai pentru aceea nu l'am crezut în stare de a-şi trăda patria : Când ani aflat despre cele ce se petrecuseră cu familia lui, am luat trenul chiar în aceea zi, am plecat la Ekaterinenburg, am făcut tot posibilul, să aflu ceva precis în legătură cu dispariţia lui. La început am găsit ceva, dar foarte puţin... Toată lumea era de părere că, el se află în tabăra trupelor ţariste dela Kurgan. N'am crezut, şi am căutat mai departe. Voiam să vorbesc cu tovarăşii lui de arme, ca să văd ce părere au ei despre el. A mers cam greu dar am reuşit în cele din urmă să întâlnesc câţiva dintre ei. Erau şi ei de aceeaşi părere..

în ziua următoare, o norocoasă întâmplare, m'a adus faţă în faţă cu un băiat, care făcuse pe ordonanţa personală a căpitanului. Dela acesta am aflat că, Stanilov, dispăruse chiar în aceea noapte, când au fost executaţi membrii familiei domnitoare. L'am întrebat, dacă l'ar fi crezul el pe stăpânul său capabil de a-şi trăda patria

— N'am crezut asta nici odată ! – a fost răspunsul – şi nu cred nici acuma !. . .

— Dar atunci cum îţi explici tu dispariţia lui într'un mod atât de misterios ?

— Sunt aproape convins, că tovarăşul Stanilov, a fost răpus de bandiţii cari au încercat să scape pe marea ducesă Anastasia !

— Ce te-a făcut să crezi asta ?

— Toate împrejurările: în primul rînd,cei doi ofi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

ţeri, cu care a plecat căpitanul de acasă, în aceea noapte sau reîntors fără nici un rezultat mai nainte de a se face ziuă. După cum spun ei, de acasă, au făcut drumul împreună până la marginea pădurii, acolo s'au despărţit şi şi-au ales fiecare câteo cărare printre munţi, pentru ca mai târziu, peste câteva ore să se întâlnească tot în acel loc. Şi dacă vre-unul dintre ei s'ar rătăci, sau ar găsi ceva urme ... un foc de armă avea să fie semnalul şi ceialalţi doi aveau să-i vie într'ajutor. Nu sa auzit însă nici un semnal de alarmă, în schimb a început un viscol cu zăpadă să prăpădească lumea. în ziua următoare, a fost găsit calul lui Stanilov, dar bietul animal nu trăda nimic. Câinele lup, care îi eră favorit şi care nu se despărţea de el nici odată, sa reîntors la vre-o câteva zile, istovit, secat de puteri şi împleticindu-se de foame. Din acea zi, nu mai pot face nimic cu credinciosul animal. Abea dacă'l mai pot face să mănânce ceva.

Chiar în acea zi, am căutat să mă întâlnesc cu ceialalţi d o i ofiţeri, cu care întreprinsese Stanilov expediţia, l-am rugat să vină să-mi arate, cel puţin direcţia ce o luase căpitanul în noaptea de douăzeci şi patru Ianuarie. S'au declarat de acord şi unul şi altul, căci în sufletele lor, tot mai licărea o rază de credinţă sugrumată de bârfelile stârnite pe socoteala camaradului lor.

în ziua următoare, mai 'nainte de răsăritul soarelui, pornirăm o expediţie compusă din şase persoane. Ne-am dus cu săniile cât s'a putut, când n'am mai putut înainta în felul acesta, am luat-o pe jos. Eram dealtfel provăzuţi cu schii, cu bastoane de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

turişti şi cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

funii de căţărat. La plecare luasem cu noi pe Saşca, câinele şi fostul prieten al căpitanului. Acesta, când am ajuns la poalele munţilor, sări din sanie şi începu să chelălăiască 1 îşi recăpătase vioiciunea de mai 'nain- te. La o răscruce părăsi drumul şi'o luă razna prin pădure, Alerga bietul animal în zig-zag şi noi îl urmam cu greu pe cărările neumblate. Urcarăm şi co- borîrăm mult, ba chiar ne folosirăm în câteva locuri, de funiile ce le aveam la noi. Pierdusem toată speranţa, când Saşca se opri şi începu să scâncească şi să scrume zăpada cu botul, apoi luă o altă derecţie şi noi pornirăm pe urma lui înspre desişul pădurei.

înaintarăm şovăind, pe cărările pustii şi necălcate de picior de om. îndemnam mereu câinele şi-i supravegheam toate mişcările. La un moment dat, el se opri, ciuli urechile şi începu să latre învârtindu-se pe loc. Se uită la noi cu ochii lui inteligenţi, apoi o zbughi pe pantă la vale. La marginea unei prăpăstii se opri şi începu să scâncească, îl mai îndemnarăm odată şi ne pomenirăm că, se aruncă de pe creastă, într'o adâncime de cel puţin 60 metri. Trebuia să-l urmăm şi noi cu ori ce preţ 1 Am ocolit mult, până să găsim un loc potrivit ca să putem răzbi până acol. Când ne apropiarăm, după o oră de căţărături. Saşca lătra mereu, dând târcoale unui corp omenesc, pe care-l descoperise cu labele sale, de sub pătura groasă de zăpadă. Era corpul neîsufleţit, al căpitanului Stanilov. Ţeasta lui fusese zdrobită şi corpul găurit de mai multe îm- punseturi de cuţit. Cu toate că, de când dispăruse **el,** trecuse mai multe săptămâni, corpul lui era totuşi de recunoscut. Mormântul de zăpadă, îl conservase **atât**

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

de bine, încât se părea că fusese asasinat chiar în acea zi.

Ca probă la toate aceste afirmaţiuni, am adus aci lucrurile găsite asupra aceluia ce se numea Stanilov. Spunând aceastea, Parascovea depuse pe masa judecătorului, un portmoneu cu actele fostului căpitan ; câteva bilete de bancă, un ceasornic de aur cu gravuri şi o verighetă cu inscripţia „Va re a“, Iar din poşeta ei scoase pe urmă hârtiile: procesul verbal şi actul de înmormântare eliberat de autorităţile din Ekaterinenburg şi le întinse şi pe acelea judecătorului.

Şi acum să vă spun tovarăşilor – reluă ea întorcându-se înspre publicul din sală – cine a fost cauza tuturor acestor intrigi şi a suferinţelor pe care a trebuit să le îndure această nenorocită familie, pe când căpitanul îşi vărsa sângele, făcând un serviciu pe care patria i-l cerea. Cauza tuturor acestor nenorociri şi a multor altele, a fost lifta aceea păgână, care zbera adineaori făcând spume la gură, că nu i-se face dreptate şi care nu-i alta, de cât una şi aceeaşi persoană, cu care a colaborat spurcatul de Rasputin la trădarea sfintei Rusii: este Cecilia Werner, evreica poloneză ’...

Un murmur trecu atunci prin toată sala. Lumea începu să se mişte şi de sus se auzi o voce înnăbuşită. La toate uşile fuseseră postaţi câte un soldat şi Cecilia se prinsese singură în cursă voind să se facă nevăzută în ultimul moment.

încă în aceea zi familia fostului căpitan Stanilov, a fost purtată pe umeri, de lumea de pe stradă, pe tot parcursul drumului, dela Tribunalul Revoluţionar, până la locuinţa lor din Bulevardul Orlov. Iar Cecilia Werner, pe lângă toate ţipetele ei de protestare, a tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

búit să le ia locul la închisoare, pentru ca peste câteva zile, să-şi sfârşească mişeliile în tranşeu! cu talaş şi rumegături de ferestrău, unde trimisese chiar ea nenumărate persoane nevinovate.

Parascovea era femeia aceea, care ştia să întocmească lucrurile în aşa fel, ca ele să apară ca opere filantropice. Ştia să facă din lucrurile ei personale, afaceri comune, iar din afacerile comune lucruri personale. Era iscusinţa întrupată, adevărata femeie a zile...

Cu două ore mai târziu, după ce trecuse peste toate formalităţile, Ivanov traversa Piaţa „Velico Petru* alături de Parascovea. Ei mergau încet şi vorbeau cu vocea pe jumătate. Administratorul nu îndrăznea să privească în faţa însoţitoarei sale, care începuse să-i explice cum transportase în casa ei noaptea, pe cele două femei şi cum le ţine de mai multe săptămâni acolo, fără ca ele să ştie cine este persoana care le găzdueşte, sau ce scop are cu ele.

în ziua următoare, erau cu toţii la masă. Soarele pătrundea zâmbitor, printre perdelele albe de muselină ale unei ferestre, care se deschidea înspre grădină. Ivanov, se ridică din capul mesei şi începu să vorbească cu o voce emoţionată :

— Parascovea ! – se adresă el amfitrioanei. Poţi tu oare să-mi ierţi toate relele, ce ţi-le-am cauzat eu odată, pe când eram încă copil ?... Ştiu că nu sunt vrednic, dar..

Nul... nu mai departe Feodor – îl întrerupse ea: Te-am iertat de mult, pentru că te iubeam şi te mai iubesc şi astăzi. Te rog însă să nu dai alt înţeles cuvintelor mele... Te iubesc pe tine, iubesc pe Amalia ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

pe sora mea. E drept că tu mi-ai dat brânci, dar soţia ta m'a ridicat şi a făcut pentru mine ceeace n'ar fi făcut o altă femeie ! Fără de ajutorul ei, nu ştiu zău ce s'ar fi ales din mine ? Am fâcut şi eu ce-am putut şi cred că astăzi suntem achitaţi. Tinereţele s'a dus, iar noi ne-am schimbat cu totul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9OI-1932

încheiere

Trecuseră anii de zbucium, teroarea par'că mai încetase şi poporul rusesc, respira uşurat, începea să se obişnuiască cu situaţia pe care n'o mai putea schimba. Emigranţii, se reîntorceau în patrie, momiţi de făgădu- elile guvernului, aruncate din belşug pe la toate răspântiile şi de chemările celor de acasă, cari gustau din fructele acelui paradis în putrefacţie.

în anul 1922, după ce mai multe din statele europene, recunoscură ca Stat, Republica Sovietelor. Numărul acelora ce se reîntorceau, creştea în fiecare zi. Guvernul trimisese circulări prin toate ţările, cu care avea oarecari legături, ca toţi supuşii ruşi, fără deosebire de naţionalitate, să-se reîntoarcă* în ţară, asigurându-i că nu li se-va face nici cel mai mic rău- Afară de asta, mai eliberase o altă circulară specială, prin care erau somaţi foştii ofiţeri, profesori, medici şi alţi oameni de ştiinţe cari la prima învălmăşeală se refugiaseră prin ţările vecine, cu intenţia de aşi creia o situaţie şi de a nu se mai reîntoarce. Li-se impunea doar o singură condiţiune; adeca de a nu face propagandă cu caracter politic, într'altă direcţie de guvernământ, de cât aceea actuală. Toţi aceia – scria mai de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/nitirri901-1932

parte circulara – care se vor reţine dela acest punct, se vor bucura de toată libertatea şi de toate drepturile lor de mai nainte. cu excepţia proprietăţilor feudale cari sunt trecute în domeniul Statului pentru totdeauna, în timpul acela, sau reîntors Richard şi Leontin din pribegia lor, unde petrecuseră aproape patru ani, lup- tându-se la început cu bandele de Tatari şi Cerchezi, mai târziu cu mizeria, pe care trebuiau s'o înfrunte, o armată a nimănui !

Cu patru ani în urmă, când trecuseră Nistrul printre ploaia de gloanţe ale patrulelor Române. La Teraspol, făcură cunoştinţă mai multor ofiţeri, cari îşi petreceau timpul aci, măsurând trotoarul dela un capăt la celalalt al orăşelului şi ronţăind la seminţe, din, noapte până în noapte, într'o ceainărie cu miros de mahorcă şi de haine murdare. Aci se găseau ei la largul lor, aci îşi plângeau necazurile unul altuia şi îşi clădeau cetăţi din iluzii, proectând lovitura care nu avea să le reuşească nici odată.

O veste, despre organizarea unor trupe, contrarevoluţionare la Kurgan, şi într'alte oraşe ale Siberiei, îi mai scutură puţin din monotonia de toate zilele. Mii de speranţe strecurase această veste în sufletele lor şi răzbunarea le trecea pe dinainte ca o fantomă. Acesta era visul lor de mult visat, acesta era idealul care-i întărea şi-l făcea pe fiecare să meargă mereu înainte, ca un al doilea Jidov rătăcitor. Apoi mai erau şi altele relative şi vremea trecea peste vieţile lor.

Dar cum aveau să ajungă până acolo? Asta era problema, asupra căreia discutaseră zile dearîndul şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

n’o mai puteau deslega. Intre Kurgan şi Teraspol, e o distanţă de peste zece mii de verste – explica sfătos Ha-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

luşca, mângăindu-şi mustaţa îngălbenită de fumul de mahorkă – şi o tară inundată de flăcări şi sânge, dela un capăt până la celalalt. A risca să faci această călătorie pe drumul obişnuit, ar însemna să ne săpăm singuri groapa.

— Ei ! şi par'că aci suntem în mai mare siguranţă – ripostă un locotenet cu barba zburlită, Haluş- ca ' vorbeşti de par'ca-ai fi pe catedra ta din Glazov...

—• Ştiţi ce băeţi ? – se auzi atunci vocea unui căpitan, care nu se amestecase până atunci în discuţia lor: în primul rînd, noi trebue să ajungem la Odesa, unde chiar eu am mai multi cunoscuţi printre autorităţile portului. Mai am apoi câţiva colegi de şcoală, printre ofiţerii marinei noastre dintre care unii, fac serviciul la şantierele Odesei. Aceştia, sunt sigur că, ne vor da tot concursul, ca să ajungem pe bordul vreunui vas de comerţ cu destinaţia Asiei mici, de unde apoi vom străbate mai uşor până în Siberia

— Da ! dacă nici până acum n'orfi primit prietenii tăi paşapoarte pentru ceea lume? – observă cu sarcasm un maior bătrîn, care stătea totdeauna singur la o masă din cele mai întunecate colturi ale localului.

— Foarte bine 1 —• strigară atunci mai mulţi dintre ei – fără ca cineva să răspundă la vorbele veteranului. Dar cu toţii de odată, tot nu putem merge nici acolo! – continuă căpitanul. Prin urmare; va trebui să meargă unul sau doi, să ne curătească drumul, şi numai pe urmă noi, âştialalţi.

— Vă însoţim noi, Domnule căpitan – se grăbi Richard Feodorovici să răspundă – Eu şi Leontin! Cred că trei putem merge nu-iaşa?

— De ce nu ? – Doi sau trei nu-i mare lucru /

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Unde se găseşte loc pentru doi, se poate indesui şi al treilea ! adaugă acesta.

— Până aci, toate sunt bune ! – strigă atunci un praporcic uscăţiv şi cu un cioc ca de pasere, dar chestia cea mai importantă aţi uitat-o pare-mi-se!

— Ce-am uitat mă puştiule? – întrebară atunci mai mulţi deodată,

— Aţi uitat, că şi până la Odesa, sunt peste o sută cinzeci de verste şi cei mai mulţi dintre noi, nu sunt în stare nici măcar să-şi plătească patul pe o săptămână. Cum vreţi atunci, ca să facă acest drum?..

— Lasă-i amice, să se îndoape cu iluzii, dacă cu altceva mai bun nu se pot – croncăni bătrînul maior – încruntându-şi faţa mohorîtă. Apoi învârtindu- se pe scaunul său fără spătare, aruncă ţigara, care începuse să-i pârjolească mustaţa, într-o găleată aşezată acolo pentru acel scop.

— Mâine, sunt sigur că n'o să vorbiţi aşa Domnule maior! – răspunse atunci, cu o strîmbătură din buze Locotenentul Pavloviéi – care în timpul acela îşi făcuse calculul, câţi tovarăşi poate să ducă pe cont propriu până la Odesa. Dealtcum, dumneavoastră veţi merge pe socoteala mea adaugă el şi încă vre-o zece dintre ceialalţi camarazi.

— Bravo băiete I să ştii că eşti tare pe piaţă ! Se vede că ai făcut parte din Cartierul General 1 şi că aproape tot războiul l'ai petrecut la Iaşi, în apropierea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nnilrrl9Ol-1932

serviciului de aprovizionare

— Dumneavoastră, puteţi crede ce vreţi 1 Eu însă mi-am făcut serviciul, până în ultimul moment. Fapt care-l pot dovedi cu documentele şi inventarele ce le am la mine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nnilrrl9Ol-1932

— Da, da!... şi dacă nu, atunci te-ai înşelat, nu-i aşa ? La loc comanda !...

— Am fost totdeauna şi sunt şi acuma stăpân pe ceace fac. La caz, că n'am procedat corect, voiu şti să mă descurc singur 1

— Vom vedea, vom vedea ! făcu maiorul, care ura tot ce era tânăr şi frumos. Vom vedea atunci, când se va stabili ordinea şi se va cere socoteala fiecăruia. Şi adăugă: numai să nu te toarne la gherlă, cu toate dovezile şi inventarele tale ?

— Se prea poate şi asta! dar cred că, atunci vi se va cere şi dumneavoastră socoteala celor o sută de tunuri, cu tir lung, şi a celor şase sute de cai, pe cari i-aţi lăsat în Paşcani şi Timişeşti, în mâinile alor două biete companii de soldaţi români, din Regimentul V. M. Şi când te mai gândeşti că aceia făceau parte dintre cei ce i-aţi echipat dumneavoastră la Kiev, cu echipamentele aruncate de armata noastră... Cred că acestea vor stârni mai mare vâlfă, de cât serviciul meu de a- provizionare, care era numai cu numele. Inlăuntru însă bătea vântul!

Maiorul tăcu şi înghiţi în sec. Tânărul locotenent îi atinsese latura senzibilă. Chestia care-l făcea pe el, să fie atât de moroncănos şi de posac...

♦

* *

Richanrd şi Leontin, erau acum de mai multe luni în Siberia. Trecuseră printr'o serie întreagă de mizerii şi acolo îi aşteptau altele şi mai mari. În loc de trupe organizate, găsiră la Kurgan, şi într'alte oraşe, câteva batalione de voluntari, Cehi şi Români ardeleni, cari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

fuseseră opriţi aci de bolşevici. Toţi erau prăpădiţi,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

flămânzi, şi îmbrăcaţi ca vai 'de lume. Fără arme şi fără muniţii, fără căpătâiu şi fără o rază de speranţă în viitor. Viaţa lor era ca o barcă jalnică, aruncată la largul mării şi lăsată pradă valurilor. Cerul lor eră mereu învăluit de ceaţă şi mulţi dintre ei, îşi pierduseră memoria, despre zilele cu soare, pe care le trăiseră altă dată ! ... Comandanţi mai de seamă nu aveau, dar las, că nici n'ar fi avut ce să comande. La început îi ajutoraseră oraşele, în schimbul serviciului pe care-l făceau, apă- rîndu-le avutul, contra hoardelor de Cerchizi şi Tatari, cari distrugeau fără milă, tot ce găseau rusesc în calea lor. Acum însă nu mai eră nevoe nici de asta. Microbul năvălea de peste Urali, crescând mereu ca o limbă de foc şi cucerind terenul pe nesimţite. Căci oamenii, nu sunt doar de cât păpuşi în aparenţă dar bestii în realitate.

Aceasta armată a nimănui, care le păzise avutu şi-i scăpase dela multe pericole, ajunsese din nou huidui-f tă, poată mai rău ca în primele zile ale prizoneriei. Descurajaţi bieţii oameni şi scârbiţi de o aşa viaţă, dezertau în fiecare zi cu duiumul. Schimbau mizeria cu alte greutăţi, pe care aveau să le supoarte dincolo, unde pe timpul acela, era o adunătură de paraziţi. O armată poliglotă, compusă din toate limbile de pe glob. O spuză de indivizi, fie care cu ideile sale.

Timpul trecea pe deasupta lor şi lumea se obişnuise cu mediocritatea. Ce n'ar fi în stare omul să supoarte ?... Cehii, căzuseră de mult la învoială cu comandanţii trupelor roşii. Aceştia din urmă, le asigură trecerea liberă prin teritorul ocuput de ei şi aveau să le pună la dispoziţie atâtea trenuri de câte vor avea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

nevoe. în schimb, trebuia să depună armele şi să lase

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

oraşele în mâinile învingătorilor. Pentru cehi era uşor, căci ei aveau o patrie care-i ocrotea şi care-i aştepta cu brafele deschise, dar cu bieţii răsvrătiţi ce avea să fie ?. Ei se vedeau din nou a-i nimănui şi siliţi de a-şi lua toiagul pribegiei, înspre pustiile arse de soare ale Caucazului, unde rămăsese totul în voia soartei.

Intr'un orăşel turcesc, ascuns la poalele munţilor Persiei şi departe de toate centrele civilizate, îi căzu lui Richard în mână un ziar din Petrograd. Era un număr vechiu de tot, dar pe el îl interesa de aproape, căci se ocupa de ancheta părinţilor săi din anul 1918. Prima pagină, era tixită cu amănuntele arestării, mamei şi ve~ rişoarei sale. Urmau apoi alte evenimente la rînd, în ordinea cum se petrecuse: chestia familiei căpitanului Stanilov, intervenţia lui Feodor Ivanov, mai pe urmă ceeace era de aşteptat 1 ... Acuzarea tuturor şi trimiterea în faţa Tribunalului Revoluţionar.

Se vorbea apoi, despre intervenţia unei femei, al cărei nume nu-l amintea, dar care trebue să fi avut mare trecere, într'un timp atât de bogat în senzaţii, cum fusese anul 1918. Despre această misterioasă persoană, se vorbea mai pe larg ! Isprăvile ei patriotice, erau mult apreciate, faptul acesta se putea ceti printre rînduri. Cine poate să fie această anonimă ? – întrebă Richard atunci pe Leontin – care stătuse tot timpul la spatele lui, urmărind şi el amănuntele, cuvânt cu cuvânt.

— Ideie n'am – răspunse acesta – ridicând din umeri şi privind drept înainte. Gândurile lui erau departe şi el se simţea pierdut pentru fiinţa la care se cugeta ziua şi noaptea !

Atunci Richard, sări dela loc şi începu să se scotocească prin toate buzunările : Era să uit – grăi el – 15

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

A sosit ieri o circulară, care ne priveşte pe noi toţi ăştia de aicea! Şi adaugă: ce dracu mă? da unde am pus-o ?

Leontin se strîmbă şi făcu un gest cu mâna, de par'că ar fi voit să spună: A! mai lăsa-ţi-mă în pace cu speranţele voastre neghioabe...

— Ce te strîmbi frate? am avut-o chiar eu în mână! dar n'am cetit-o, pentru că mă grăbeam să-ţi arăt acest ziar. În cele din urmă găsi hârtia mototolită şi începu să cetească cu vocea răspicată, condiţiunele impuse de Guvernul Sovietelor, tuturor acelora, cari voiau să se reîntoarcă în patrie.

— Ce zici amice? – continuă el – după un moment de tăcere. Crezi că ne vom putea conforma res- tricţiunilor, care ni-se cer ?

— Şi cine-ţi garantează ţie, că toată porcăria asta nu-i de cât o cursă, pe care ne-a întins-o ca să ne prindem singuri în ea? – apostrofă Leontin supărat.

— Ce cursă omule?! Poate crezi că n'or fi având nevoe de oameni ?

— Ba da! ba da ! . . . Vor fi având ei nevoe de oameni, dar nu de ăştia ca noi ?

— Eu însă îţi declar, că nu le cred toate bârfeli- le câte se vorbesc pe socoteala lor. Chestiunea părinţilor mei, e destul de puternică dovadă, că lucrurile nu stau chiar aşa de rău, cum le zugrăvesc gurile rele. Totuşi – continuă el – cred că am făcut bine, când ne-am schimbat numele. în cel mai rău caz, putem spune că...

— Uitaşi dragul meu, că nu suntem numai noi, ci la început eram câteva sute. Câţi dintre aceştia n'or fi căzut până acuma în ghiarele celor dela Moscva?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

Şi dacă totuşi tc-ai încăpăţina să mergi, îţi vei găsi dosarul pregătit, cu toate păcatele litografate.

— în ce! mai rău caz, vom spune adevărul, ce poate să ne facă ? Nu voiam doar să aruncăm Duma în aier şi nici să dărîmăm Kremlinul, sau Catedrala Sfântului Petru ? ...

Leontin zâmbi fără voie, apoi adăugă: Dacă ar fi fost vorba numai de asta din urmă, cred că ţi-ar fi dat şi ei tot concursul ...

— Nu zău Leontin ! lasă glumele, ci spune-mi mai bine ce să facem ?

— Să vedem ! În primul rînd, trebue să vorbim şi cu ceialalţi, cari mai sunt aci. Să vedem ce zic ei ?

— Cu care să mai vorbeşti ? căci aproape toţi sunt căpătuiţi, toţi îşi văd de treburile lor! Ba mai în zilele trecute, îmi spunea Locotenentul Pavloviéi, că i-a născut nevasta un copil. Ce vrei să aştepţi dela aceştia? Până şi Haluşca şi-a luat un nume turcesc şi trăieşte în concubinaj cu o contrabandiste de cocaină, care a făcut în mai multe rînduri cunoştinţă cu poliţia de frontieră a Persiei.

* *
*

Richard eră acasă de mai multe săptămâni şi încă nici odată n'avusese ocazia să vorbească părinţilor săi despre cele petrecute cu el în timpul celor opt ani de pribegie. într'o seară, pe când stăteau la masă, tatăl său, părea destul de bine dispus şi el crezu că e mai bine să vorbească fără înconjur:

— Tată – începu el – după ce îşi drese puţin vocea, Există oarecare convenţiuni, între Rusia ş România ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

15*

Feodor Ivanov, încruntă din sprîncene. Nu se aşteptase la o întrebare atât de bruscă. Apoi răspunse cu vocea lui trăgănată : Nu, şi nici o speranţă nu-i ca să avem în curînd 1

— Prin urmare, a încerca pe cale cinstită, să obţin un paşaport pentru România, ar fi o absurditate? Şi nici tu, ca comisar al poporului, nu cunoşti vre-o modalitate ? !

— Nu !. ..

— Cred, că nu mai e nevoe, să vă spun la ce mi-ar servi acest paşaport ? şi că, de obţinerea lui depinde fericirea şi întregul meu viitor.

— Tot n'ai uitat-o încă ? Sărmanul meu copil 1— îl întrebă atunci Amalia Ivanovna, abea putându-şi înnăbuşi un adânc suspin.

— Nu mamă, n'am uitat-o , şi nici nu o voiu putea uita toată viaţa mea !

Sosise timpul, ca Richard, să-şi verse tot ce avea pe inimă şi totodată să se achite de o datorinţă, pe care o avea faţă de părinţii săi. Le istorisi, cum şi printre ce împrejurări, cunoscuse pe Carmen O descrise pe ea în câteva cuvinte, apoi trecu la proectele şi speranţele, ce le avuseseră şi unul şi altul pentru viitor, până când într'o zi de Septemvrie a anului 1918, primi scrisoarea lui Serghius. A fost peste putinţa mea, să mai stau cu mâinile în poală – continuă el – şi să mă bocesc ca o femeie, când aflasem despre cele ce se petrec, aci 1 Ştiam, că nu o să pot face mare ispravă, dar era o necesitate pentru mine. Preferam să mor eu, de cât să vă ştiu pe voi târîţi prin închisori. La plecare, i-am spus să mă aştepte şi mă va aştepta o viaţă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaTo/m^rl9Ol-1932

întreagă. Aş fi un ticălos, să nu mă mai gândesc la ea.

— Aşa dar, vrei cu ori ce preţ să obţii acest paşaport? – îl întrebă Ivanov – cu faţa posomorită şi cu privirea în tavan, cum avea obiceiul să fie, totdeauna, când i-se vorbea despre lucruri sentimentale!...

— O să plec şi fără el, dacă nici tu, ca comisar al poporului, nu vei găsi modalitatea, răspunse Richard hotărit.

— Vom vedea! – adăugă Ivanov la rîndul său – Mâine cred că-ţi voiu putea spun mai mult. Pentru România la nici un caz, asta ţi-o pot spune chiar de pe acum ! În schimb, ai putea obţine pentru Viena, motivând călătoria cu continuarea studiilor. Acolo apoi, poate să meargă şi ea, dacă într'adevăr te mai iubeşte, cum o iubeşti tu, şi dacă până acum nu şi-a găsit un altul, căci de obicei, femeile sunt cam aşa – încheie el – punând mâna pe căciulă şi pregătindu-se să iasă.

— Nu tată!... Nu toate sunt aşa!.. Ar trebui s'o cunoşti pe Carmen... Sunt sigur, că dacă ai vedea-o o singură dată, ţi-ai schimba părerile. Ea este un înger! şi nu seamănă întru nimic cu celelalte de sexul ei. Ea nu va fi capabilă, să iubească un alt bărbat, mai degrabă îşi va curma viaţa !..

Ivanov, nu mai spuse nimic. Va fi crezut el ce va fi crezut.. Lăsă însă băiatul, să rămână cel puţin cu iluziile, căci se mai observau încă pe el urmele celor opt ani de mizerie, şi nu voia să-l mai neliniştească şi cu asta tocmai acum !

În timpul acela, Carmen, trăia singură, retrasă şi izolată de lume. Din ziua în care plecase Andrei la Viena, n'o mai văzuse nimeni pe afară, decât doar când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaTo/m^rl9Ol-1932

mergea la birou şi când se reîntorcea. Pierderea acestui prieten, care o iubise, fără ca să-i ceară nimic în schimb, lăsase un mare gol în sufletul ei. Plânsese prea mult în viată şi acum nici lacrimile nu-i mai aduceau mângâiere !

Intr'o zi, pe înserate, stătea la fereastră şi răsfoia o carte, ce-i căzuse în mână ca din întâmplare. Nu cetea, căci cuvintele fugeau pe dinaintea ochilor ei, lăsând coade ca de comete. Printre ramurile abea îmbobocite, ale castanilor de sub fereastră, păsările ciripeau şi ei îi venea să-şi astupe urechile, la auzul acestui concert vioiu şi primăvăratic, pe care-l adorase altă dată. Se ridică apoi repede, svârli cartea într'un colţ, îşi puse un şal peste umeri şi plecă de acasă fără nici o ţintă. Alergând pe străzile pustii, cu case sărăcăcioase, puţinii trecători, cari umblau tăcuţi de colo până colo, se uitau blegi pe urma ei şi-şi vedeau de drum. Ea a- lerga tot mai repede dintr'o stradă întraltaşi privea la fiecare cotitură, tablele de tinichea pleoştite, cu inscripţiile abea cetibile. Se părea că trece pentru prima oră prin aceste locuri, cari miroseau a sărăcie şi a ceapă prăjită în untură rîncedă.

Carmen, simţea acum o dorinţă sălbatecă de a face ceva ? nici ea nu ştia ce!

Când ajunse la un capăt al Bulevardului Regal, se opri pentru un moment, apoi o luă înainte. Lumea forfotea pe aci, ca de obiceiu. Vorbărie multă, chiote strivite între măsele, rîsete vesele, miros de parfum şi de bălegar, umpleau văzduhul. Un roşcovan cu mustăcioara, cât un zmoc de murdărie, sub găurile nasului şi cu faţa cam tomnatică, începu să-i facă ocheade şi vârîndu-şi mâinile adânc în buzunările pantalonilor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

se luă pe urma ei. Dar îi trecu pofta numai decât. Cu o singură privire, fu pus la punct şi forţat să-şi reocupe din nou locul lângă zidul pe care-l proptise mai înainte, în aşteptarea unui vânat, care i-ar conveni lui..

Erau orele unsprezece şi Carmen era încă pe stradă. Lumea se îndrepta înspre grădinile de vară, abea deschise 1 Şi străzile se înfundau în întuneric, ca într'un mormânt. Grădina publică, era pustie la ora aceasta şi băncile aruncate alandala unele adunate trei patru la un loc, pentru ca taifasul să devină mai comod, acelora ce-şi petreceau serile aci, distrînd crescătoarele de copii, cu bonete albe, sau fetele de prăvălie, care veneau pe aci ca să încasseze câteva ciupituri, eftine şi câte-o vorbă de spirit, dela frizonii cari ştiau să le aplice bine fripta, pe la serbările populare.

Carmen, traversa aleea, încet şi cu fruntea plecată. înconjura a lene, băncile târîte de-a curmezişul cărărilor şi se cugeta cu scârbă la trecutul ei deocheat, la persoanele cu care făcuse cunoştinţă în treacăt şi la mângăerile bărbaţilor, pe care nu i-ar mai fi recunoscut acum.

La o cotitură a drumului tresări, cineva se ridică de pe o bancă aşezată în dosul unui boschet şi se apropie de ea:

— Cei puişorule ? ce faci pe aci la ora asta ? – grăi străinul – pe o voce guturală. Nu te înfricoşează singurătatea? – adăugă el apropiindu-se de ea.

Carmen, ar fi voit să fugă, dar era prea târziu şi atât de aproape de el, încât nu mai putu face nici un pas.

— Venişi chiar la timp 1 – continuă el – căci

Q p Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

tocmai era să ....?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

— Fugi Domnule ! – strigă ea cutremurîndu-se, ori chem poliţia.

— Lasă, nu te mai osteni porumbiţe ! căci e reprezentată prin mine.

Privindu-l mai bine, constată într'adevăr că, acela care-i ţinea calea, era o brută de poliţist, cât un munte, un vlăjgan, cu privire sălbatecă şi cu braţele ca două lopeţi.

— Ce vrei dela mine? – îi întrebă ea – ferin- du-se să nu o atingă.

— Te vreau pur şi simplu pe tine! – exclamă el – rînjind, şi aplecându-se puţin îi cuprinse mijlocul cu braţul lui muşchiulos, apoi o târî spre banca din dosul boschetului.

— Brută ! – scrîşni Carmen – svârcolindu-se să scape din ghiarele bestiei, care o ţinea ca într'un cleşte. Crezi poate că...

— Ceeace cred, o să vezi imediat! Dacă mai faci însă o mişcare, sau dacă bleşteşti un cuvânt, să ştii că te duc la poliţie. Apoi bombănind cuvinte neînţelese, îşi desfăcu haina cu mâna liberă... Ori vrei poate să mă faci să cred că eşti uşă de biserică ? Asta s'o spui lui mutu I Te cunosc eu câte parale faci. Dealtfel, de mine scapi repede ! Nu-ţi fie frică, n'ai să întârzii prea mult. Uite acuşi...

Carmen, nu mai văzu şi nu mai auzi nimic. Avea senzaţia că se cutremură pământul şi că o bucată de cer se prăbuşise peste ea. Mirosul de uniformă murdară şi de alcool o înăbuşeau şi ea îşi pierduse vlaga, nu mai putea nici măcar să se apere.

Ajunsă la locuinţa sa, Carmen uită că era flămân-

Q p Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

dă şi că de două zile nu luase nimic în gură. Se trînti

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

pe o canapea, aşa cum era îmbrăcată şi adormi cu capul vâjăind de durere şi cu ochii umflati de plâns. Prin somn tresări de mai multe ori şi totuşi în dimineaţa următoare, se sculă mai întremată şi par'că mai vioaie de cum fusese în ultimele zile.

La birou, bătrînul ei patron, o primi cu acelaş zâmbet părintesc şi cu aceleaşi vorbe blânde, pe care i-le spunea în fiecare dimineaţă, de când eră în serviciul lui. Apoi îi arătă pe masa de scris o telegramă ce sosise seara pe adresa ei:

— Voiam să ţi-o trimit acasă – adaugă el – dar n'am întâlnit nici un cunoscut, care să meargă în partea aceea de oraş. Eu însă, după cum ştii şi Dumneata bine, nu prea pot umbla cu mizerabila asta de reumă,

Carmen, desfăcu depeşa şi ceti:

.Procurări paşaport şi vino* Legaţiunea Română Viena.

Andrei.

— E vre-o veste rea Domnişoară ? – o întrebă atunci bătrînul domn, văzând-o dintr'odată tristă şi cu privirea visătoare fixată asupra unui morman de hârtii şi registre vechi, aruncate clae peste grămadă într'un colt al biroului.

— Poftim ! cetiţi şi Dumneavoastră şi sfătuiţi-mă ce să fac – rosti Carmen – întinzându-i hârtia:

Bătrînul, ceti de mai multe ori cele câteva cuvinte litografate pe hârtia ordinară, apoi o întrebă : Cine este acest domn, şi de unde Vă cunoaşteţi ?

— E tânărul cu care am locuit timp mai îndelungat la aceeaşi gazdă şi despre care, cred că V'am vorbit şi Dumneavoastră în mai multe rînduri. Eră şi el

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

ca mine, un vitreg al destinului, unul din nenumăratele viotime ale răsboiului mondial. Gustase din toate sucurile narcotice ale acestei opere, trecuse prin toată puzderia de mizerii şi răscolise toate putregaele omeneşti, cum ai răscoli un munte de băligar. Le-au învins însă pe toate, pentru că nu era crescut în puf, era antrenat cu aşa ceva. Energia, cu care l'a înzestrat natura a răzbit totul şi Ta ridicat deasupra tuturor greutăţilor. Ca subsecretar la Legaţiunea română din Viena, viitorul lui este asigurat, bezna care-i cotropea cărările a dispărut şi astăzi poate să spună şi el că trăeşte o viaţă, cum trebue să trăiască un om 1

— Şi nu erau între dumneavoastră oarecari legături, din care ai putea deduce ce vrea să zică această chemare ? Să nu te mire această întrebare, căci am pus-o numai pentru că vorbeşti despre el, cu mai multă bunăvoinţă de cât se vorbeşte despre un străin, cu care n'avem nimic nici în clin nici în mânecă...

Şi totuşi v'o declar – îl întrerups Carmen neputându-şi ascunde indignarea – că n'a fost mai mult de cât o simplă prietenie, o camaraderie, care se iveşte totdeauna între persoanele de aceaşi tagmă. Ne respectam principiile unul altuia şi ne stimam reciproc. Asta a fost totul şi nimic mai mult:

— Admit, eu însă sunt de părerea că, el hrănea chiar de pe atunci alte speranţe pentru viitor, dar nu îndrăznea să ţi-le destăinuiască, pentru că nu-şi vedea asigurată existenţa! Acum însă lucrurile se schimbă cu totul, când are o carieră în mână !... În cât ceri părerea mea, eu te-aş sfătui să mergi, ca să nu regreţi mai târziu, în cel mai rău caz... Dar asta e cu neputinţă –

)IC Muzeul Digital al Românului Românesc
rife/ revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

se corectă el – Un domn, despre care se vor-

18

)IC Muzeul Digital al Romanului Românesc
rife/ revistatransilvania.ro/mdrri901-1932

besc atâtea lucruri frumoase, nu cred să fie în stare de a face o glumă proastă, care să te coaste parale, dacă nu are nici un motiv serios? Prietenia e numai prietenie, şi nu-i moneda cu care să poţi eşi din încurcătură !., .

Aventura din noaptea trecută, o desgustase pe Carmen, de tot ce era omenesc. Cunoştea bine acest animal nu însă şi toate mârşăviile, ce se pot naşte dintr'o astfel de scăfârlie. În ultimele douăzeci şi patru de ore, ar fi prefarat bucuros mortea, de ori ce natură ar fi fost ea, dar asta nu vine la comandă şi ea se simţea prea slabă ca să-şi pună singură capăt vieţii.

Telegrama sosită dela Andrei, o făcu să uite- totul pentru un moment şi-i trezi din nou speranţele de atâtea ori născute moarte. încercă să-şi innăbuşe scrupulele, cu care era infectată de mediul în care trăise, dar ele izbucneau, ca nişte limbi de foc, de câte ori se uita împrejur, unde toate obiectele erau martori trecutului ei deochiat. Ultimii patru ani, erau o barieră ca un munte de granit, o pată pe care n'ar putea-o spăla cu toate apele continentelor. Totuşi ideia ca atare, îi mângâia sufletul ca un balsam binefăcător.

Nu, nu 1 – izbucni ea – mai bine moartă sub straşina unui gard, de cât o şi mai mare înjosire. EI nu mă poate iubi, de îndată ce ştie totul. Şi tot aşa nu-şi poate lega viaţa de un suflet fără corp cum nu şi-ar putea-o lega de un corp fără suflet. Ori mie nu mi-a mai rămas de cât sufletul, corpul şi simţurile mele sunt tocite. Prin urmare, numai compătimi mă poate, ceeace nu-i tot una cu iubirea 1

Acum se vedea, ca în primele zile, alergând pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

stradă din noapte până în noapte, bătînd la toate uşile şi spunând mereu aceleaşi vorbe.

Vedea bestiile rînjind şi spunându-i vorbe cu subînţelesuri. li mai răsunau încă în urechi propunerile murdare ale unor patroni, cari se arătau dispuşi s'o angajeze pentru douăsprăzece ore de muncă istovitoare la zi, pe un salar de batjocură, în plus, mai trebuia să se oblige că va suporta eventualele mângâieri a vreunui burtos cu faţa puhavă şi gura cu miros de metal şi usturoiu.

Urmau apoi la rînd toate evenimentele, până şi cele mai neînsemnate detalii: moartea părinţilor săi, cunoştinţa cu Richard, speranţele ţesute din iluzii, apoi decăderea şi trecerea din mână în mână, ca o mostră fără valoare. Până când într'o zi, opinia publică, nu mai era pentru ea de cât un monstru ..

În timpul acela, la rampa palatului Legaţiunei Române din Viena ; un automobil albastru se opri din nou şi din el sări sprinten un tânăr cu faţa palidă, dar de o eleganţă extraordinară. Sosise de trei zile la Viena, şi vizitase legaţiunea română de treizeci de ori!

— N'a sosit încă nimic pentru mine ? – întrebă el – de primul funcţionar, care-i ieşi în cale.

— Ba mi-se pare că a sosit o telegramă pentru ■domnul secretar – fu răspunsul – şi dacă nu mă înşel, e aceea din ţară, pare-mi-se chiar dela persoana de care vă interesaţi dumneavoastră !

Richard, căci el era tânărul elegant, cu faţa pa-

lidă şi cu înfăţişarea suferindă, nu mai ascultă şi ultimelele cuvinte ale impiegatului, ci când înţelese că e vorba de o telegramă, dădu buzna în cabinetul deală-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

túri, pe a cărui uşi căptuşite cu verde srtălucea eticheta cu inscripţia „Secretar”

— A sosit ? – întrebă el, cu vocea tremurând de emoţie, apoi adăugă ca trezit din somn: Scuza-ţi Vă rog, că mă port ca un zmintit faţă de Dumneavoastră, dar nu mai sunt stăpân pe ceeace fac ! Ultimele trei zile, de când mă bălăbănesc în nesiguranţă, au fost o adevarată tortură pentru mine. Nu mănânc, nu beau, nu dorm, nu pot să mă cuget, ci umblu fără nici o ţintă, ziua şi noaptea ca un lunatic. Dacă nesiguranţa asta va mai dura încă, într’o zi veţi ceti prin ziare, că am fost strîns de pe stradă şi internat într’un ospiciu de nebuni.

Andrei îl privi cu milă, dar nu-i putu spune nici un cuvânt de mângâiere. Pe care ar fi voit să le rostească, îl strîngeau par’că de gât. Te compătimesc amice – se gândi subsecretarul, dar n’am dreptul să te clarific. Apoi îi întinse telegrama, pe care o cetise şi el de mai multe ori şi care nu conţinea de cât patru cuviute :

„Sosesc cu Expresul de noapte” şi iscălit Carmen.

O !... nu mai este mult – exclamă acesta – trîntindu-se pe cel mal apropiat scaun şi acoperindu-şi faţa cu mâinile. Nu, nu mai este mult ; Ea vine ! peste câteva ore va fi aci, o voiu vedea, o voiu auzi vorbind şi plângând de bucuria revederii, o voiu strînge la pieptul meu, îi voiu spune cât am iubit-o, cât m’am gândit la ea şi cât am suferit în timpul celor cinci ani de pribegie. Da, dar de acum s’a terminat, toate greutăţile învinse, toate barierele dărîmafe, norii se vor risipi şi pe cerul nostru va apare adevărata aureolă a fericirei.

Trebue să vă par caraghios, domnule secretar —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

grăi Richard atunci – cel puţin purtarea mea nu e nici de cum bărbătească, dar nu mă pot stăpâni. Ştiu că în sine nimic nu este nici bun, nici rău, ci doar din memoriile noastre sunt născute şi una şi alta. Şi totuşi... Dumneavoastră, ve-ţi înţelege starea mea sufletească, dacă a-ţi iubit şi a-ţi fost iubit vreodată!

Apoi forţîndu-se să-şi păstreze calmul înaintă puţin; Crede-ţi-mă că nici odată nu voiu uita ceeace aţi făcut pentru mine – rosti el cu vocea pe jumătate. Cum să vă pot fi recunoscător ?

— Acordându-mi puţină prietenie – răspunse Andrei – privindu-l cu aer de compătimire.

— O ! în ce priveşte prietenia mea, vă asigur de ea, dar asta e prea puţin, comparînd-o cu cele ce-aţi făcut dumneavoastră pentru mine.

— O prietenie sânceră, nu se poate compara cu nimic pe lume; ea încălzeşte, mângâie şi ne umple sufletul de o satisfacţie, din care rar avem ocazia să gustăm în mediul în care trăim. Cuvintele de mulţumire, sunt fraze în vânt, iar faptele pe care le facem ca contra servicii, sunt de cele mai multe ori gogoşi, deşertăciuni, cari nu odată sunt executate scrîşnind din măsele, sau în cel mai bun caz, pentru a ne ridica pe noi în faţa lumii. Farizeism modern şi nimic mai mult.

Pe când subsecretarul spunea acestea, în gândul său mai erau încă vii amintirile trecutului nu prea îndepărtat. îi mai răsunau încă în urechi destăinuirile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

făcute de femeea pe care acest tânăr de puf cu înfăţişarea palidă o diviniza şi se cugeta la ea cu sfinţenie, ca la o pronie cerească. Să plecăm – adaugă el întorcându-se spre Richard – căci sunt orele opt şi până când mai trecem pe la mine pe acasă să pregă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrr1901-1932

tim ceva, şi să vedem, dacă gazda mea e dispusă să închirieze pentru câteva zile o cameră pentru domnişoara, vor fi aproape zece. Timpul de mers la tren l

Richard, nu mai spuse nimic, dar faţa şi mişcările lui trădau mai mult, de cât ar fi putut cineva explica priu viu grai.

După trei zile, tot la aceeaşi oră. erau din nou în gară cu toţii Carmen se despăţea pentru ultima oră de bărbatul care ştiuse s'o iubească atât de mult! |Să înfrunte atâtea mizerii şi greutăţi, pentru a respecta o făgăduinţă făcută într'un moment de disperare, dar păstrată cu sfinţenie într'una din cele mai adânci cute ale inimei sale. Când venise aci, la chemarea lui Andrei îşi punea mii de întrebări, acum însă pleca cu o singură ideie...

în primele două zile, dela sosirea ei la Viena, Carmen fusese mereu tristă, iar acum era bolnavă deabinele. Când Richard o întrebă ; ce înseamnă durerea aceasta ? şi care este motivul tulburărilor, care o făceau să verse lacrimi, tocmai atunci când ar trebui să fie mai fericită ? Ea nu-i dădu nici un răspuns hotărît, ci pretextă tot ce o femeie poate să pretexteze, când nu voeşte să spună adevărul...,

în zilele următoare, Richard alergă într'una dela un consulat la altul, pentru formalităţile ce erau de făcut în vederea actului de căsătorie, care avea să fie încheeat la Legaţiunea Română, imediat după reîntoarcerea fetei. Când totul era gata, chiar şi paşaportul modificat, menţionându-se în urma numelui: Richard Feodorovici Ivanov, „şi soţia“ – trecu pe la Andrei şi-i mulţumi încă odată pentru demersurile făcute de el la consulatul român, în vederea căsătoriei. Să ştii prietene

Muzeul Digital al Romanului Românesc
.revistatransiivania.ro/rTidrri901-1932

—•* adăugă el cu entuziasm – că viaţa merită să fie trăită, chiar şi dacă ne face uneori să urlăm ca muşcaţi de viperă ! Cele ce a trebuit să le îndur până acum de când ne-am despărţit, mi-se par azi o nimica toată comparîndu-le cu fericirea în care mă bălăbănesc. Andrei î-l ascultă, dar nu răspunse nimic. Apoi se despărţiră, urmând să se intâlnescă la masă, unde stăteau în fie care seară pe terasa unui restaurant de vară din „Mariahilferstrasse“ povestinduşi unul altuia impresiile de peste zi, sau proectele ce şile ţeseau pentru viitor.

Când Richard întră în hotelul, în care îşi avea locuinţa, băiatul dela ascensor ii întinse o scrisoare voluminoasă, care sosise cu poşta în lipsa lui Plicul verzui şi scrisul cu cerneală violetă, ascundeau, în contrastele lor sarbede un mister. O mână de gheaţă îi întră atunci la inimă şi totul începu să urle împrejurul lui ca într'o menajerie. Presimţirea de rău îşi înfipse ghiarele în creerul lui ca o hienă flămândă şi pământul începu să-i fugă de sub picioare. Ajuns în cameră, se trînti pe pat şi cu degetele tremutătoare desfăcu plicul şi ceti:

Scumpul meu Richard!

Când aceste rînduri vor ajunge în mâinele tale, eu n'am să mai fiu printre cei vii. Lumea nu trebue să ştie: cine am fost, cum am trăit şi ce m'a determinat să fac pasul acesta ?. .. Dar că am fost o nenorocită – una dintre acele vitrege ale destinului, cari vin pe lume într'o noapte fără stele, sfâşiată de gemete – o vor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
fg^istatransilvania.ro/mdrrl9Ol-1932

gâci, din coloanele ziarelor, care de sigur au să scoale morfii din morminte cu urletele lor, făcute pe socoteala unei biete creaturi căzută în ghiarele disperă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
fg^istatransilvania.ro/mdrrI9OI-1932

rii, dar care totuşi a avut curajul să nu stea cu bra- ele încrucişate în faţa neputinţei.. .

Nu! nu te speria amicul meu, căci n'am să recurg la mijloace nedemne de o fată inteligentă, cum o fac de obiceiti, femeile cari vreau să înduioşeze lumea şi după ce au înghiţit o cantitate oarecare de sodă caustică, strigă după ajutor Nu! nici odată! . Dacă în viaţă am fost vrednică de iuburea ta, moartea mea îţi va face cinste. Nu-mi va tremura mâna zburîndu-mi creerul cu revolverul, pe care târfa de schelet mi-l întinde rînjind înfiorător din toate unghiurile locuinţei mele, în care până şi cel mai mic obiect a fost manor la ruşinea mea .

Totuşi faptul, că adevărata cauză a morţii mele, n[1]i o va şti nimeni – afară de tine şi de prietenul nostru Andrei. – mă mângăe întrucâtva: Un strop de bucurie, întdun ocean de desnădejde – şi mă va întări în misiunea mea. Zic misiune, de orece e o necesitate pentru mine să procedez în felul acesta: Să nu te înşel pe tine, pe acela ce Cam iubit ca pe Dumnezeu, şi pentru a cărui feri. ire îmi dau bucuros viaţa, dela care nu mai pot aştepta nimic

Of... cât n'aş da astăzi, să fiu o spălătoreasă, să-mi câştig pâinea de toate zilele, tocindu-mi mâinile pe la uşile creştinilor, cât n'aş da sâ-mi fiu chinuit corpul, tâfîndu-mi mizeria de pe o zi pe alta, dar să-mi fiu păstrat ce aveam mai scump „cinstea" ca astăzi să fiu vrednică de iubirea ta!

Simt că ar trebui să-ţi scriu mai mult! .. dar n'am putere. Mă înroşesc numai la gândul că mâine vei afla totul şi că atunci mă vei dispreţul. Roagă-l pe Andrei, să-ţi povestească el amănuntele, căci el ştie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransiivania.ro/mdrri901-1932

totul. El mi-a fost singurul prieten care m'a iubit aşa păcătoasă cum sunt şi care a finut la mine fără să-mi pretindă nimic în schimb. Mi-a propus în mai multe rînduri să părărăsesc viaţa de mai 'nainte şi toate lucrurile cari mi-ar mai aminti de ea. Să plecăm undeva, unde nu ne va cunoaşte nimeni, să trăim cu amintirile noastre, săraci poate, dar stimându-ne unul pe altul şi împărţind între noi. atât cele mai negre mizerii, cât şi cele mai supreme bucurii. Ştiam că nu iubirea, ci mila, nu dragostea, ci compătimirea îl făceau să vorbească în felul acesta. Pentru aceea n'am primit nici dela el şi nu pot primi nici dela tine acest sacrificiu. Prefer ceeace destinul a hărăzit pentru mine...

O viaţă ! viaţă!... altă dată te credeam frumoasă, dar astăzi te privesc în adevarata ta haină murdară. Chiar şi puţinele bucurii ce le-am avut în tine, n'au fost de cât crîmpee de iluzii zdrenţuite şi totuşi ... astăzi trebue să le plătesc scump ...

Carmen.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrrl901-1932